

Rytoj Didelės Naujienų Jubiliejaus Iškilmės

Tukstančiai lietuvių traukia į Ashland Auditoriją

Stebėtina Naujienų reiškimo vaizduotė, nepaprastas juokingas muzikos kurinys, grand maršas ir balius traukia kiekvieną.

“Miss Naujienos” pasirodys visoje savo skaistybės grandioziškoje vaizduotėje

Išrodo, kad Chicagoj nebus nei vienos lietuvių šeimos, kuri galėtų išlikti namie rytoj vakare.

Visų širdys pakilūsios.

Visi jaučia, kad mūsų šventė atėjo.

Svetimoji spauda skelbia mūsų šventės karalaitę ir grožėjasi ja. “Miss Naujienos” kaip Naujienų vaizduotoja pavirto visų lietuvių simboliu-karalaitę. Kaip tokia ji gauna tukstančius pasveikinimų nuo savųjų ir nuo sveimųjų.

Tai bus visiems smagi ir neužmirština valanda, kada rytoj suėję Ashland Auditorijon pasidžiaugsime savo atliktais darbais, pasigrožėsime mūsų talentų geriausiais kuriniais, ir galėsime pasididžiuoti, kad esame lietuviai.

Tokie prakilūs momentai suartina mus kuolabusiai, ir mes visi atsimename, kad mes esame broliai — viena šeima. Koks tai džiaugsmas, kad visa mūsų graži lietuviška šeima gali sueiti ir linksintis sykiu kaip vienas.

Kaip smagu bus išvisti simbolizuotą scenoje tyrą lietuvių tautos meilę — be jokių politikų priemais, tyrą džiaugsmą, tyrą juoką, tyrą ir originalų mūsų pačių meną, daile.

Su Naujienomis augstyn pakilo lietuviai, su Naujienomis jie pakils dar aukščiau.

Rytoj daugeliui tukstančių yra parupinta vietos didelėje Ashland

Auditorijoje, kam pas Ashland ir Van Buren.

Vaidinimas scenoje prasidės anksti, tur but ne daug vėliau kaip 6 val. vak. Auditorijos durys atsidarys 5 val. vak.

Bus daugelis langelių tikietams nusipirkti, ir todėl niekam nereiks ilgai laukti.

Tikimasi kad nuo 5 val. iki 6:30, kada prasidės vaidinimas, lengvai galės sueiti Auditorijon keletas tukstančių žmonių.

Nei vienas nebegali būti sustabdytas. Kiekvienas, pavieniai ir ištisos šeimos, traukia Ashland Auditorijon į mūsų šventę, į mūsų iškilmes, į visų mūsų linksmębę.

Nicaragua paskelbtas apgulos stovis

MANAGUA, Nicaragua, vas. 23.—Iš prieštasties nacionalės gvardijos nušovimo gen. Sandino, jo brolio ir dviejų jų karvedžių, visoje šalyje liko paskelbtas apgulos stovis ir prezidentui liko suteikta nepaprasta galia palaikyti tvarką nes prisibijoma naujų sukilimų.

Gen. Sandino buvo labai populiarius ne tik Nicaraguoje, bet ir visoje Centrinėje Amerikoje už jo drąsą kovą prieš Jungt. Valstijų imperializmą ir prieš valdžią, kuri pasidavė tiems imperialistams. Jis per penkis metus atkakliai kovojo su valdžia ir Jungt. Valstijų prisiųstais 5,000 marinų. Kova buvo atkakli, bet ne valdžiai, ne Jungt. Valstijų “velnio šunims” nepasisekė jį nugalėti.

Tik išrinkus prezidentu Sacasa, pastarasis pradėjo taikos derybas su Sandino, kurios privėd prie taikos ir gen. Sandino su tiku sudėti ginklus. Padariusi taktiką, Sandino džiunglėse įsteigė kooperatyvų ūkį, kuriam gana gerai sekėsi.

Sandino buvo atvykęs į Managua išrūti paskutinius nesuspėjimus su savo aršiausiu priešu—nacionalė gvardija, kai ji važiuojant agrikultūros ministerio automobiliu, užpuolė nacionalė gvardija ir nužudė.

Nužudymas drąsaus ir populiariško gen. Sandino sujudo visą šalį ir dar nežinia kokios gali būti šios užmušėjųjstės pasėkos.

VALIO! MISS NAUJIENOS, VALIO! VALIO!

Conrad Photo

Rytoj visi ją sveikins, kaip Naujienų vaizduotoją, ir ji širdingai sveikins visus brolius lietuvius. Tai panelė Birutė Laučiskaitė, kuriai tur but likimo buvo lemta gauti tą didelę garbę būti “Miss Naujienos” — ir būti pasveikinta nuo sveimųjų, kaip visų lietuvių karalaitė. Lai gyvoja Birutė, lai gyvoja mūsų karalaitė, lai gyvoja Miss Naujienos!

Cook pavieta grand jury rinkimai pripažinti nelegaliais

SPRINGFIELD, Ill., vas. 23.—Augščiausias valstijos teismas pripažino nelegalių budų rinkimų Cook pavieta grand jury ir todėl atmainė nuosprendį vienoje byloje.

Delei tokio nuosprendžio gali būti atmainyti nuteisimai ir daugely kitų didelių bylų, kuriose buvo iškeltas jury rinkimų nelegalumas.

Augščiausias teismas pripažino, kad grand jury Cook pavieta yra renkami nelegaliai, neprisi laikant įstatymų apie jury rinkimų. Todėl jie patys yra nelegalūs ir negali išnešti apkaltinimų.

CHICAGO.—Dr. Alice Wynekoop, kuri yra kaltinama nužudžiusi savo marčią Rhetą, byloje, jury jau yra išrinktas ir jau prasidėjo liudytojų klausinėjimas. Sena daktarė jau vėl jaučiasi pavargusi, o užvarkar jos nervai tiek pakriko, kad teisėjas nutraukė bylą, vienai dienai, kad duoti jai pasilpėti. Ir pirmoji jos byla buvo nutraukta jai susirgus teisme.

Francija taisysis didelių oro laivyną

PARYŽIUS, vas. 23.—Francija paskelbė didelį trijų metų aviacijos programą, kuris šaliai kainuos apie bilioną frankų į metus.

Nukapojo algas Chicago pieno išvežtojų

CHICAGO.—Didžiosios pieninės, kurios nupigino iki 9c kvortą pieno, savavaliai, bet su sitarimo su unija, paskelbė nukapojimą algų visiems pieno išvežtojų.

Iš tos prieštasties darosi ne išvengtinas pieno išvežtojų streikas, taip kad Chicago, dėl stambųjų pieninių godumo, vėl gali pasilikti be pieno.

WASHINGTON, v. 23.—Nacionalė darbo taryba įsakė Woodruff & Edwards liejyklas, Elgin, Ill., darbininkams tuojais atsaukti streiką, nes kompanija turės priimti visus darbininkus, kuriuos ji pašalino už unijos organizavimą.

Paneigia Johnson skaitlines apie padidėjimą samdos

WASHINGTON, vas. 23.—NRA administratorius Johnson susilaukė naujų puolimų. Senatas priėmė rezoliuciją, reikalaujančią ištirti ant kiek NRA administracija yra dominuojama stambiojo biznio.

Darbo sekretorė Perkins išleido raportą apie samdą, kuris visai nesutinka su Johnsono teikiamomis žiniomis apie samdos padidėjimą.

Pradžioj šių metų Johnson tvirtino, kad delei įvedimo NRA kodeksų samda padidėjo 4,000,000 darbininkų. Pabaigoje sausio mėn. jis jau tvirtino, kad samda padidėjo tik 3,000,000.

Darbo direktorės gi skaitlinės rodo, kad samda nuo per eito kovo mėn. padidėjo tik 2,000,000 darbininkų, neskaitytant ty, kurie liko priimti prie valdžios ir viešųjų darbų, prie kurių liko suimta virš 4,000,000 bedarbių.

Sausio mėnesį nedarbas kiek padidėjo, bet ne tiek, kiek paprastai tą mėnesį padidėdavo.

SVEIKINAME!

Sveikiname “Naujienas” šiose taip svarbiuose ir nepaprastose lietuvių dienraščiu sukaturvėse. Tuo svarbesnės ir brangesnės lietuvių dienraščiu sukaturvėse. “Naujienos” visą laiką buvo ir pasilieka mūsų idejų dienraščiu, darbininkų reikalų gynėjos ir neatlaidžiai dirbančios sunkių kultūros darbų per tiek daug metų.

Nuoširdžiai linkime “Naujienoms” ilgiausių metų ir esame tvirtai įsitikinę, kad “Naujienos” eis tuo pačiu keliu, kokių jos čjo iki šiol, visomis jėgomis tarnaudamos lietuviams darbininkams ir visos lietuvių visuomenės pažangai ir kulturai.

LSS. PILDOMASIS KOMITETAS

Marė Jurgelionis, LSS. sekretorė.

Mano širdingiausi linkėjimai ir giliausia padėka “Naujienoms”. Jos užėmė vadovaujamą rolę Amerikos lietuvių gyvenime ne diktudamos tam tikrus įsitikinimus, bet pasiūtenusiai ir inteligentiškai tarnaudamos savo skaitytojams, nušviesdamos pasaulio įvykių eigą ir remdamos kiekvieną kilnų darbą. “Naujienų” pastangos yra apvainikuotos pasisekimu ir jų draugų burys auga diena iš dienos.

Lai “Naujienos” gyvuoja ilgus metus.

Juozas R. James-Jaunšauskas.

Belgijos sostą užėmė Leopoldas III.

BRIUSELIS, vas. 23.—Šian die atstovų bute liko apkaruotus naujas Belgijos karalius Leopoldas III, vyriausiasis stums karaliaus Alberto, kuris užsimušė kalnuose kelios dienos atgal.

Jis pirmiausia prisiekė pildyti Belgijos konstituciją ir įstatymus ir išlaikyti šalies nepriklausomybę ir teritorijos cilybę. Po to jis perskaitė sosto kalbą ir išvyko į karaliaus rumus. Jis yra ketvirtas Belgijos karalius. Sosto įpėdiniu lieka jo 3 metų sunus.

Šiandie daug mažiau žmonių dalyvavo karunacijoje, negu vakar senojo karaliaus laidotuvių se.

Firmos išskolino \$20,000,000,000 spekuliacijai

WASHINGTON, vas. 23.—Senato komiteto tyrinėjimuose biržų veikimo paaiškėjo, kad 1929 m., kada biržoje šerai buvo labiausia iškile ir kada čjo didžiausia spekuliacija, kuri užsibaigė atmintinu krachu, 20 didelių korporacijų grupė paleido daugiau kaip \$20,000,000,000 paskoloms spekuliacijai biržose. Daugiausia buvo paleidusi Standard Oil Co.—virš \$17,000,000, bet ji greitai savo pinigus atgavo.

LAS PALMAS, Kanarkų saloj, v. 23.—8 žmonės prigėrė ir didelių nuostolių pasidarė dėl vandens rezervuarui.

Touhy gangsteriai nuteisti 99 metams kalėjiman

CHICAGO.—Trys garsiosios Touhy šeimos nariai— Roger Touhy, Albert Kator ir Gus Schaefer, kurie buvo kaltinami išvogę John Factor ir išreikalavę iš jo \$70,000 išpirkimo, liko rasti kalti ir visi trys liko nuteisti 99 metams kalėjiman.

Išgirdęs tokį nuosprendį šeimos vadas Roger Touhy kuone nualpo ir jį reikėjo išvesti. Kiti irgi labai nusiminė.

Ši šeima seniau buvo labai stipri ir pagalba žudynių valdė visą šiaurvakarinę miesto dalį, bet dabar jau yra išskaldyta.

Jie prieš kiek laiko buvo teisiami St. Paul. Minn., del išvogimo turtingo bravarinko, bet nors buvo prieš juos aiškių įrodymų, jury juos vistiek išteisino. Po to vienas jų šeimos narys, Sharkey, pasikorė kalėjime.

Tada jie tapo atgabenti į Chicago ir atiduoti teismui už John Factor išvogimą. Pirmoji byloj jury nesuitakė ir dabar iyyko antra byla.

Ši kartą bylą labai sustiprino tai, kad vienas Baltimorėj sugautas šeimos narys prisipažino dalyvavęs išvogime ir liudijo prieš savo buvusius draugus. Penki Touhy gangsteriai, kurių taip bijosi Chicago policija, liko sumiti Elkhorn. Wis., policisto, kuris dagi ginkilo su savim neturėjo.

Francija priėmė biudžetą

PARYŽIUS, vas. 23.—Atstovų butas priėmė premiero Doumergue patiektą biudžetą. Kartu suteikta jam nepaprastai galios dekretų pagalba biudžetą subalansuoti. Biudžetas buvo nuvertęs jau kelias ministerijas.

PARYŽIUS, vas. 22.—Atstovų butas priėmė pasiūlymą uždėti 10 nuoš. nepaprastų takų ant svetimišalių darbininkų algų ir uždarbių. Tai palies apie 2,000,000 darbininkų ir profesionalų.

FREDERICKSBURG, Va., v. 23.—Caroline Musante, 14 m. mergaitė, bėgėję vienu metų jau antru sykiu rasta išvogta ir pririšta prie medžio netoli jos namų.

Ar važiuosite pava-sary Lietuvon?

Tiems, kurie pavasary rengiasi atkankyti Lietuvą — jau laikas išlengvo pradėti rūpin-tis apie dokumentus, pasirinkti laivą ir t. t., kad kelionė būtų smagi ir patogė. Neatidėliokite, bet tuojaus atkite arba rašykite į mūsų laivakorčių skyrių. Informacijas vel-tui suteiks

“NAUJIENOS”
1739 So. Halsted St.,
Chicago, Il.

Chicago ir apilinkė federalis oro biuras šiai dienai pranašauja:

Apsinaukę ir tiek pat šalta. Saulė teka 6:34, leidžiasi 5:33.

Lietuvon Vikingų Keliais

Rašo Dr. C. Kasputis
Naujas profesorius.

Pusryčiams "Pieno Centre" skanaus, tikro pieno stiklą išgėręs ir geru, iš riebaus lietuviško surio bruterbrodu — ir dar storai kvepiančiu sviestu pateptu užkandę, skubinau į Kauno centralinį pastą, kad Chicago keletą atvirčių pasiuntus.

Pakely sumapiu kam tai patefonuoti. Laisvės alejoje yra kioskų-budelių su telefonais. Telefonuoti kainuoja dvidešimt liet. centų.

Viename kioskų tēmiju telefonuoja, rodosi, lyg ir matytas kur tai žmogus. Stengiuosi jį prisiminti. Pasirodo, kad tai p. Raymond-Rymavičius, kurį keletą kartų sutikau Chicagoje.

Jisai mokėsi garsiuose Yale ir Princeton universitetuose. Specializavosi palyginamojoje filologijoje. Princeton universitetas suteikė jam stipendiją lietuvių kalbos studijoms Lietuvoje.

Taigi, todėl jisai dabar ir atvažiuo Lietuvos ir pastoja į Lietuvos Vytauto didžiojo universitetą Kaune.

Pakalbėjus užklausiau, ką jisai mano apie lietuvaites. Žmogus jisai per daug rimtas ir giliai savo studijoms atsidavęs, kad domėtis gražiaja lytimi. Tai žinodamas, aš norėjau truputį kaip ir paezinti.

Nieko nelaukdamas, jisai atsėdė man: — "I think they are sloppy!" Komplimentas ne kažin koks. Mokyti žmonės nekuriais atžvilgiais gan keisti.

Girdėjau, dabar p. Rymavičius dėsto lietuvių kalbą Varšuvos universitete. Žodžiu, turi tenai kokią tai vietą ir dar ką.

Tēmijau inteligentiškam žmogui Europoje lengviau gauti atitinkamą sau užsiėmimą. Priegiam ten ir gyvenimas malonesnis, ir darbas daugiau užtikrintas. O kas svarbiausia — tai yra sau atsakančių draugijų pasirinkti galimybių.

Kauno paštas.

Kauno nauji pašto ruimai, tai vienas moderniško Kauno tikrų papuosalų. Fasadai, rodosi, nieko tokio ypatingo — tai yra reikiantis, užgaunantis bei pagaunantis. Koks tai savotiškai moderniškas. Matosi vokiečių įtaka.

Vidus daro puikų įspūdį. Gražaus stiliaus, šviesus ir erdvi ruimai. Ypač lankytojas būtinai turi pastebėti ir pasigėrėti originaliais pagražiniais apie lubas. Tai, rodosi, iš mozaikos visokių Lietuvos pašto ženklų spalvoti paveikslai — reprodukcijos.

Man iš pašto išeinant, išgirdau keletą jaunų vokiečių turistų pastabą. Jie Kauno pašto ruimus gyrė kaip moderniškus ir su skoniu įrengtus. Pilnai su jais sutikau.

Jonas Šileika.

Paštą palikęs, netikėtai Laisvės alejoje sutikau ne ką kitą, kaip tik vieną senų, gerų savo draugų, buvusį chigagietį, — dailininką Joną Šileiką. Manau, daugelis jūsų jį dar atmena.

Kas tai jam pranešė, kad aš Kaune. Todėl jisai ir pasiskubino iš savo atostogų, kad su manim pasimatytų.

Jonas Šileika, tai tas pats šileika kaip ir andai Chicagoje. Nepaseno ir beveik nepersimainė, jei neskaityti tai, kad Lietuvoje dabar paliko sulyginamą pasiturinčių ir tapybos profesorium.

Sveikas, raudonas, linksmas, su amžina šypsena veide. Matyt, be jokių ypatingų rūpes-

čių. Žodžiu, gyvenasi jam Lietuvoje gerai, lyg ir kokiam tai kliackui geruose, šiltuose tankuose.

Užprašė pas save. Turi nuosavus namus ties Meno mokykla. Pavydžiu jam tų nuolatinių žavėtinų reginių iš jo namų. Viename namų bute gyvena patsai su seseria, o kitą butą išnuomoja kokiame tai valdininkui, buvusiam karnigui.

Pavašino mane gerai visokiais lietuviškais gardumais. Iš jo namų nuėjome į Meno mokyklą, kurioje jisai mokytoja, arba geriau — profesorijauja. Čia jisai turi gerai ir patogiai įrengtą studiją.

Tarpe visokių jo dailės darbų ir kurinių patēmijau keletą visai pasisekusių, drąsių ir charakteringų moterų ir vyrų portretų.

Auksas skridimui.

Man apie tą šaunų vyrą menininką berašant, iš Kauno atėjo laikraštis, kuris vadinas "Naujos žinios". Peržiūrėdamas, štai ką jame radau: — "15 aukso dolerių II-am transatlantiniam skridimui."

"Garbė tėvynei yra brangesnė už auksą. Senas čikagietis dailininkas

Jonas Šileika.

"Vakar apie 12 valandą į "Naujų žinių" redakciją atsiėmė žinomas dailininkas p. J. Šileika, kuris įteikė 15 aukso dolerių ir sekantį raštą:

"Penkioliką aukso dolerių per "R. Naujų žinių" redakciją aukoju Dariaus ir Girėno testamentą vykdytojų lakunui James-Janušauskui.

Dail. J. Šileika.
Kaunas, vasario mėn. 1 d. 1934 m.

"Gautą laišką ir pinigus redakcija persiuntė Lietuvos Aero Klubui, kuris šiuos pinigų nusiųs Amerikon. Šiuo pavydžiu turėtų pasekti ir kiti Amerikos lietuviai, nes kaip matyti antras transatlantinis skridimas tikrai įvyks.

"Sudėjus visas auksas, kurios dabar yra Lietuvoje Janušausko žygiui, dar truks apie 5000 dolerių. Tikimasi, kad šie pinigai bus surinkti čia Lietuvoje ir Amerikoje vasario mėn."

Tai matote, kokių šaunų vyrų turime. Valio, Jonai!

Baletai.

Manau šiai dienai užteks jums iš mano vikingų takais bąstymosi. Skubinu pamatyti garsų rusų "Monte Carlo" baletą. Tokia dailės, muzikos, šo

JAUSMŲ SUKURYS

Aldona Malela, mūsų jaunutė švelnutė šokikė, Naujienų parngime rytoj vaizduos Poemą savo graciozišku šokimu. Ach, ir kokia tai bus daili Poema!

JIE PAGAMINA "NAUJIENAS"

Visi paveiksle atvaizduoti asmenys kiekvieną dieną vienu ar kitoku būdu prisideda prie mūsų mėgiamo dienraščio "Naujienu" išleidimo. Vieni rašo, kiti stato, treči spausdina. Tuli jas išsvežioja. Vieni renka skelbimus, kiti juos tvarko. Vieni priima pinigus, kiti juos į banką neša. Kiekvienas turi svarbų ir atsakomą darbą.

Priekinėje eilėje, iš kairės į dešinę: P. Galskis, skelbimų agentas; Antanas Rypkevičius, menadžeris; J. J. Augustinavičius, knygvedė; Pius Grigaitis, "Naujienu" redaktorius ir "Naujienu" bendrovės pirmininkas; p-lė F. Kantrimiūtė, telefonistė; J. Jesulevičius, spaustuvės furmonas.

Antroje eilėje iš kairės į dešinę: Albinas Rudinskas, ekspeditorius; p. M. Jurgelionienė, ofiso menadžeris ir apgarsinimų skyriaus vedėja; K. Jurgelionis, direktorius, "Naujienu" jubiliejinį iškilmų "čyfas"; Nora Gugienė, "Naujienu" b-vės sekretorė; P. Sarpalius, "Naujienu" jubiliejaus muzikos direktorius; Antanas Žymontas, skelbimų agentas; M. J. Šileikis ir V. Rušinskas, linotipistai; A. Salasevičius, Gordon presmonas.

Trečioje eilėje stovi: J. Mockus, linotipistas; A. Pajauskas, linotipistas; A. Mankus ir P. Švelnis, ekspeditoriai; J. Šmolėlis, presmonas; A. Lechavičius, direktorius; K. Augustinavičius, antrasis redaktorius; A. Vaivada, Chicago žinių vedėjas; K. Baronas, pirmojo puslapio vedėjas.

kių ir pantomimos šventė Chicagoje pasitaiko retai.

Buvau iš ryto teatre pirkty vakariniam baletui perstatymui bilietą. Visą pusvalandį ilgoje žmonių eilėje išstovėjus, pigiausią bilietą, kurį galėjau gauti, tai buvo už \$2.75 tik-tai.

Kad jį balas, kaip skaudu šiandien išleisti tokį pinigų skaitlį. Nors skaudu kišeniui, bet todėl visgi bus smagu sė-lai.

Tai tiek. Na, o rytoj tai visi pasimatysime Ashland Auditorijoje. Ten regėsime savo lietuvišką baletą ir gražuoles.

Užtikrinu, kad nusistebėsite. Žinau, ką kalbu. Man jau teko šį-tą matyti ir tēmyti re-peticijose. Būsime užžavėti.

Taigi iki pasimatymo "Naujienu" jubiliejiname vakare! (Bus daugiau)

PO 20 METŲ

Pirmadienio rytą pasipirkau "Naujienu" kaip ir paprastai ir skaitau: "Šiandien sukanka lygiai 20 metų kaip išėjo pirmas 'Naujienu' numeris."

Grįžus į praetį, prisimena daugelis idomių įvykių, kur "Naujienu" suvaidino nepaprastai žymią rolę tarp Amerikos lietuvių. Reikia prisiminti, kad praleistas 20 metų laikotarpis, kuriame įvyko pasaulinis karas, revoliucijos ir daugelyje šalių įvairūs perversmai. Vienok, reikia pasakyti, kad "Naujienu", gyvendamos tokiame nenormaliam laike mokėjo ir sugebėjo būti lietuvių visuomenės gyvenimo kelrodžiū. Pirmesniuose savo gyvenimo metuose, "Naujienu" turėjo vesti stiprią kovą su atžagareiviais tautininkais ir visu frontu klerikalų, kurie šmeižė "Naujienu", o laike Pasaulio Karo radosi net tokių gaivalų, kurie nepakęsdami dienraščio be pamato skundė jį valdžiai. Buvo tai dešiniojo fronto kova prieš "Naujienu", kuri peržengė visas padarumo ribas.

Vėliau išsivystė komunistai, kurie vadovaudamiesi darbininkų klasės obalsiais, kėlė lietuvių darbininkus prieš "Naujienu" ir kur tik galėdami slykščiausiais prišmanimais

šmeižė laikraštį ir redaktorių P. Grigaitį, įrodinėdami lietuviams darbininkams, kad "Naujienu" yra kontrevoliucioninis laikraštis ir tiesiog išduoti išduoda darbininkų klasę priešams. Dalis lietuvių darbininkų šitokiems klaidingams patikėjo ir metėsi į griežtą kovą prieš "Naujienu". Chicagoje įsteigė savo dienraštį, kad tik užmušus "Naujienu". Vadina-si, čia mūsų "darbininkų klasės liuosuotojai revoliucionieriai" sudarė bendrą frontą prieš "Naujienu" su klerikalais ir su atžagareiviais, dabartiniais "fašistais". Nežinurint šito didelio bendro fronto, "Naujienu" pasidarė jiems nenugalimos ir šiandien jos yra vienas iš žymiausių, pavyzdgingiausių ir plačiausiai skaitomas Amerikos lietuvių laikraštis. Kas turėjo laimėti būti "Naujienu" skaitytoju per 20 metų, tas padarys teisingą išvadą, kad "Naujienu" buvo ir yra Amerikos lietuvių kultūrinis centras ir, kad skaitant Naujienu visuomet buvo galima susipažinti su darbininkų klasės judėjimu, su Lietuvos padėčia ir su Amerikos lietuvių kultūrinio veikimu.

Dar reikia prisiminti, kad prie "Naujienu" per visą laiką

buvo ir yra susipietę visos geriausios meno ir kultūros spēkos. Per 20 metų "Naujienu" niekuomet neatsakė vietos duoti bent kokiam kultūriniam darbui, arba darbininkų klasės reikalams. Tiesa, kad tuom pa-sinaudojo daugelis įvairių apsimetėlių, priepakų ir karieristų ir išsigarsinę save, atsuko joms nugarą, šmeižia "Naujienu" ir traukia į teismą. Tokiu būdu atlygina joms už suteiktą labą.

Manau, kad bus labai malonu rytoj susitikti su tukstan-

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

buvo ir yra susipietę visos geriausios meno ir kultūros spēkos. Per 20 metų "Naujienu" niekuomet neatsakė vietos duoti bent kokiam kultūriniam darbui, arba darbininkų klasės reikalams. Tiesa, kad tuom pa-sinaudojo daugelis įvairių apsimetėlių, priepakų ir karieristų ir išsigarsinę save, atsuko joms nugarą, šmeižia "Naujienu" ir traukia į teismą. Tokiu būdu atlygina joms už suteiktą labą.

Manau, kad bus labai malonu rytoj susitikti su tukstan-

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Manau, kad bus labai malonu rytoj susitikti su tukstan-

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Svarbus simbolis

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

buvo ir yra susipietę visos geriausios meno ir kultūros spēkos. Per 20 metų "Naujienu" niekuomet neatsakė vietos duoti bent kokiam kultūriniam darbui, arba darbininkų klasės reikalams. Tiesa, kad tuom pa-sinaudojo daugelis įvairių apsimetėlių, priepakų ir karieristų ir išsigarsinę save, atsuko joms nugarą, šmeižia "Naujienu" ir traukia į teismą. Tokiu būdu atlygina joms už suteiktą labą.

Manau, kad bus labai malonu rytoj susitikti su tukstan-

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

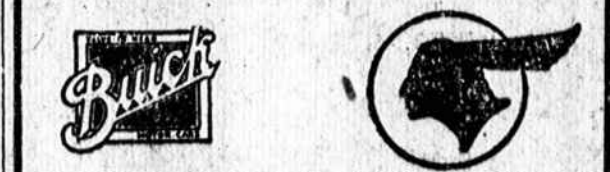
Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

Adelė Rakauskaitė, viena iš mūsų gražuolių ir dainininkių. Naujienu Jubiliejaus parengime vaizduos svarbų simbolį Pažangos.

PIRMAS LIETUVIS BUICK DEALERIS

Nuo Sausio 15 d., 1934 m. Domininkas Kuraitis paliko autorizuotas Buick ir Pontiac Dealeris.

Iki šiol dar nebuvo nei vieno Lietuvio Dealerio, kuris parduotų Buick automobilius. Domininkas Kuraitis buvo pirmas lietuvis parduoti Buick'us, General Motors išdirbystės ir pirmas lietuvis Buick Dealeris. Šios abi kompanijos Buick ir Pontiac yra General Motors kompanijos, ir at-sako už savo vertę. Domininkas Kuraitis jau varo biznį per 10 metų, didžiumoj turėjo reikala su lietuvi-ais ir tikisi, kad su Buick ir Pontiac atvežtų dar daugiau patenkinus lietuvių visuomenę.

Norėdami pirkti naują ar ma-lonų seną karo ant naujo, kreip-kitės pas D. Kuraitį —

Milda Auto Sales
806-8 West 31 Street
Tel. Victor 1696

Nuo Sausio 15 d., 1934 m. Domininkas Kuraitis paliko autorizuotas Buick ir Pontiac Dealeris.

Iki šiol dar nebuvo nei vieno Lietuvio Dealerio, kuris parduotų Buick automobilius. Domininkas Kuraitis buvo pirmas lietuvis parduoti Buick'us, General Motors išdirbystės ir pirmas lietuvis Buick Dealeris. Šios abi kompanijos Buick ir Pontiac yra General Motors kompanijos, ir at-sako už savo vertę. Domininkas Kuraitis jau varo biznį per 10 metų, didžiumoj turėjo reikala su lietuvi-ais ir tikisi, kad su Buick ir Pontiac atvežtų dar daugiau patenkinus lietuvių visuomenę.

Norėdami pirkti naują ar ma-lonų seną karo ant naujo, kreip-kitės pas D. Kuraitį —

scenos atvaizduota visa 20 metų "Naujienu" darbuotė.
—Liutų Kazys.

Nuoširdžiai Reko-menduojama Vi-duriams Gyduolė

"Chicago, Ill.—Aš vartuju
TRINERIO KARTUJŲ VYNA

kuomet nesijaučiu gerai ir galiu ji nuoširdžiai rekomenduoti kiekvie-nam. p. Susanna Pavlus." Neekspe-rimentuokite su jokiais kitais liuo-suotojais; primkite Trinerio Kartujų Vyną, kuris per paskutinius 44 me-tus irodė esant patikėtinu vaistu nuo užkietėjimo vidurių, gazų, blogo apėtilo galvos skaudėjimo, neramus miego ir panašių vidurių ligų. Visi vaistinininkai užlaiko. Jos. Triner Co., 1333 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

America's
favorite!

The tantalizing flavors of true may-onnais and true old-fashioned boiled dressing newly combined! Smooth and velvety, made in the exclusive Kraft Miracle Whip.

**KRAFT'S MIRACLE WHIP
SALAD DRESSING**

Rusiška ir Turkiška Pirtis

DOUGLAS BATHS
3514-16 W. ROOSEVELT ROAD
arti St. Louis Ave. Tel. Kėdiz 8902
Vanos, lietaus ir druskos vanos.
swimming pool.
Rusiška ir turkiška pirtis moterims
vėrdoms iki 7 v. v.

VENETIAN MONUMENT CO.

INCORPORATED
ISDIRBIAI GERIAUSIOS RUSIES
Paminklų ir Mauzolejų
Didžiausia Dirbtuvė
Chicagoje

Virš 50 metų Patyrimo
Pirkite tiesiog iš mūsų dirbtuvės ir tau-pykite pinigų. Mes padarėme pamink-lus del daugelio išmylių Chicago
lietuvių.
527 N. Western Avenue
arti Grand Avenue
Phone SEELEY 6103
CHICAGO, ILL.

LACHAWICZ IR SUNAI

S. C. L.

S. D. L.

B. A. L.

PAGRABŲ VEDEJAI IR BALSAMAVOTOJAI

Pagrabų kainos atitinka depresijos laikui,
Tolumas nedaro skirtumo,
Moderniškos koplyčios dykai,
Asmeniškai, mandagus, simpatiškas, patarnavimas.
Chicago, Ill.

2314 West 23rd Place
Telefonas Canal 2515-2516

1439 S. 49th Court
Telefonas Cicero 5927

švarios, Grynos, Sveikos
Grazios Akys

Yra Puiki Zmogui Dovana
Murine Valo, Gydo, Atvies-
na ir Nekenkia
Jums patiks Jos
Knygsta "Eye Care" arba "E-
Beauty" Dykal

Robert Louis Stevenson

Vertė A. Kartana

Turtų Sala

(Tęsinys)

XXXI.

Turtų ieškojimas — Flint'o nurodymas.

"Zigmonte", tarė Silver'is, kai jau mes buvome vieni du, "jeigu aš išgelbėjau tavo gyvybę, tu išgelbėjai mano; ir aš to neužmiršiu. Aš mačiau, kai gydytojas mojo, kad tu bėgtum — į šoną pakreipęs akis aš pamačiau; ir aš mačiau kai tu sakai ne, taip aiškiai, kaip kad aš bučiau girdėjęs. Zigmonte, čia tai aš tau esu dėkingas. Šis tai buvo pirmas viltingas spindulys, ką aš esu matęs nuo to laiko, kada užpuolimas nepasisekė ir už tą aš esu dėkingas tau. O dabar, Zigmonte, mes eisime ieškoti turtų ir nežinodami kas mus ištiks taipgi, o tas man nepatinka; tai tu ir aš turime kruvoj buti, petys į petį, kaip sakoma, ir mes išsigelbėsime savo galvas, nepaisant likimo bei laimės."

Kai tik tuo laiku vyras pašaukė, kad pusryčiai jau paruošti ir neužilgo po tam mes visi buvome susėdę prie pusryčių ant smėlio, kas sau pasiėmė biekvity ir keptos kiaulienos. Jie buvo sukūrę ugnį tinkamą iškeptumui jaučio; o dabar jau buvo taip karšta, kad jie tegalėjo prisitarti prie jos tik iš vėjo pusės ir net iš tos pusės nebe atsargos. Tokioje pat eikvoji-

mo maisto tris kartus daugiau, negu mes galėjome suvalgyti; ir vienas jų, bereikšmiai nusijuokęs, imė, ką nesuvalgė, į ugnį, kuri vėl dirškė bei liepsnojo iš to nepaprasto kuro; kada yra, čsk—kada nėra, kentėk, tai geriausiai išaiškina jų būdą; o su tokiais žmonėmis, kurie eikvoja maistą ir miega daboklėse, nors jie buvo gan drąsus trumpame susirėmime, bet aš mačiau, kad ilgesnėje kovoje jie visai negalėtų pasirodyti.

Net ir Silver'is, ēsdamas kiek jam telpa, laikydamas papugą. Kapitoną Flint, nei vieno žodžio neįstare sudraudimui jų už jų neatsargumą. O tas dar labiau nustebino mane, nes aš mačiau, kad jis niekados nebuvo parodęs tiek savo gudrumo, kiek jis parodė tada.

"Taip bičiuliai", jis sakė, "laimė, kad jūs turite virėją su šita galva protauti už jus. Aš gavau, ko norėjau, be abejonės. Iš tikro, jie turi laivą. Kur jie jį laiko, aš dar nežinau; bet, kai mes surasime turtus, mes turėsime pasiūlyti ir susirasti. O tada, bičiuliai, tie, kurie turės laivą, turės ir viršų."

Taip jis ir tęsė savo kalbą, prisikimšęs pilną burną karštų lašinių; taip jis atgaivino jų viltis bei pasitikėjimą, o aš daugiau nei spėjau, kad jis tuo

Nenuilstanti Darbuotoja

NORA GUGIENE

Koks parengimas gali būti geras parengimas be Noros? Jos žavėjanti įtaka davė daug inspiracijos ir noro dirbti kaip vadams taip ir visai armijai puikių artistinių spēkų, susitelkusių į gražų būrį vienu tikslu — padaryti Naujųjų Jubilėjaus vakarą kuopuikiausiu. Nora ir pati dainuos mūsų muzikaliame veikale "Redaktorių Ruošą".

pačiu laiku pasitaisė ir savo sibalbinsim Hawkins į savo adėti.

"O kas link užstato," jis tęsė, "tai, tur but, jis pats tarė, turti paskutinį žodį tiems, kuriuos jis taip mėgsta. Aš gavau sau gerų žinių dėkui jam; bet tas jau užbaigtas reikalas. Aš pasiimsiu jį su savim, kai mes eisime turtų ieškoti ir aš ver'is, jau du kartu išdavikas, laikysiu jį, kaip kokį auksą, neužmirškit, šiuo laiku gali kokią nelaimę ištikti. Kai jau gėiskus rėsius carp abiejų grumės turėsime laivą ir turtus ir pinigų, o abejoti nebuvo reikalo, busime jurose, kaip linksmi, kad jam geriau patiktų turtai draugai, tada, žinoma, mes pri-

nintėle villis išsisukimo nuo pakorimo mūsų pusėje.

Na, o jeigu reikalai būtų taip supuolę, kad jam būtų reikėję išlaikyti sutartį su gydytoju Livesey, net ir tuomet buvo didžiausias pavojus! Koks tai būtų laikas, kai jo pasektėjai patirtų, kad jų įtarimai jau pasirodė buvę teisingi, o jis ir aš butume buvę priversti muštis už savo brangias gyvybes — jis sužalotas, o aš tik vaikas — prieš penkis tvirtus bei veiklius vyrus!

Prie to reikia dar pridėti dvigubą baimę iš mano draugų slaptingo elgimos, ko aš niekaip negalėjau suprasti; neišaiškinamas jų apleidimas tvirtovės; man neišrišamas jų atidavimas salos žemėlapiui; arba dar sunkiau suprantamas gydytojo paskutinis įspėjimas Sil-

kiau savo priešus einant turtų ieškoti. (Bus daugiau)

Chicagoje tik tai keletą Dienų Mdme LAILA

Pagarbėjusi pasaulio regę, okultizmo profesorę prezidentę Tarpautinės Okultizmo Asociacijos studijavimui, neseniai atvyko iš Europos, ir yra prisirengusi jums patarnauti tikrai keletą dienų. Kaktarištas, Analizmas, Ypatos Apsauga, Likimas. Duoda patarimus visuose jūsų gyvenimo reikaluose ir pasakys apie ateitį. Kasdien nuo 10 v. ryto iki 1 v. po pietų ir nuo 3 v. po pietų iki 6 v. vak. Kambarys 801 Atlantic Hotel—Clark arti Jackson.

\$500.00 IKI **\$3000.00**
Skolinam dėl Pirmų Morgičių ant gerų namų. Taipgi atliekame visus reikalus dėl nuosavybių.
Universal Mortgage and Investment Co
G. A. SUKYS W. M. ANTONISEN
3320 So. Halsted St. Tel. Yards 5215

EMMA'S BUFFET UNION BAR

Kviečiu visus draugus, drauges, pažįstamus ir nepažįstamus kada busite didmies-tyje prašau apsilankyti. Užlaikau visokios rūšies gėrimų, taipgi gaminu geriausius užkandžius prieinamomis kainomis. Nepamirškite aplankyti našliukę. "Come up and see me sometime—anytime."

644 North State Street CHICAGO, ILL.

PROBAK

suteikia
nervųdaskutyklos
komfortą
skutimos
namie

(PROBAK BLADE)

LISTERINE relieves SORE THROAT

Listerine beveik momentaliai užmuša turinčias bendumo su paprastais šalčiais bakterijas! Tas palengvina jūsų gerklę, kada bakterijos ją su-kaudina. Ir Listerine yra taip pat labai veiksminga ne-oridėime šalčio. Atsargus studijavimas 102 žmonių laike 2½ žiemos mėnesių parodė, kad tie, kurie plauna gerklę su Listerine tikrai ½ rečiau šalčia, turėjo ¼ rumpesnių ir ¼ lengvesnių už tuos, kurie neaplovė Lambert Pharmacal Co. St. Louis, Mo.

Reduces COLDS **66%**

BALETO VEDEJAS

Vytautas Beliajus turi savo priežiūroj baletu skyrių Naujųjų Jubilėjaus vaidinime.

Vienybė

SENIAUSIAS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS. EINA DU SYK PER SAVAITĘ. LEIDŽIA LIETUVIŲ SPAUDOS KORPORACIJA. VIENYBĖ per 48 metus rūpinosi Lietuvos ir lietuvių išsilvijos reikalais. VIENYBĖ kovojo ir kovoja su liet. ir Lietuvos prie-šais. VIENYBĖ yra geriausia draugė visų lietuvių. VIENYBĖ talpina įvairius straipsnius apie Lietuvą ir visame pasauly gyvenančius lietuvius bei jų reikalus. VIENYBĖ teikia žinias iš viso pasaulio. VIENYBĖ redaguoja prityrę laikraštininkai. Vienybė-je yra juokų skyrius TARKA, kuri tarkuoja visus lietuviškus nu-sidėjėlius. VIENYBĖJE bendradarbiauja geriausi lietuvių rašy-tojai. VIENYBĖje privlo rastiš kožno lietuvių šeimoje. VIENY-BĖ turi skaitytį kožnas lietuvis — senas ir jaunas, nes ji visu reikalais rūpinasi.

VIENYBĖS KAINA:

Amerikoje	Užsieny
\$3.00 metui	\$4.00
\$1.75 pusmečiui	\$2.00
Brooklyne	\$3.50

Nuo sausio 15 iki gegužės 1, 1934 m. kožnas naujas skaitytojas grus oerų kn gų \$1.00 vertės veltui. Brangus lietuviui! Užsirašykite šį seniausią lietuvių laikraštį. Jis bus Jūsų keldrodžiu Jūsų gyvenimo eigoje. Jis ves jus į švie-sa ir tiesa. Jis suramins Jūsų širdis Jūsų liudėsio valandoje. Jis pasidžiaugs Jūsų džiaugsmais. Jis painformuos Jus apie bendrą pasaulio gyvenimo eigą. Jūs turėsite geriausią draugą Jūsų gyve-nime.

Užsirašydami Vienybę adresuokite:
LITHUANIAN PRESS CORPORATION
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

VIENYBĖS VAJUS

Su sausio 15 diena VIENYBĖ skelbia naują skaitytojų gavimo vaju. Vajininkams (agentams) teikama didelės dovanos gero-mis knygomis ir pinigais. Daugiausia naujų skaitytojų gavę va-jininkai knygomis gaus nuo \$5 iki \$25 ir po viena dolerį pin-i-gais už kožną skaitytoją. Gera proga kožnam lietuviui užsidirbti keletą ar keliolika dolerių ir įsigyti dvasinio maisto — gerų knygų. Kviečiame visus lietuvius į šį vaju stotį. Norintieji laimė-ti dovaną, lai kreipiasi žemiau paduotu antrašu. Platesnes in-formacijas suteiksime laišku.

Adresuokite:
Vajaus Komisija
193 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

Skalbyklų Išpardavimas

Budriko korporacijos didelis užpirkimas Elektrikinių Skalbyklų padaro galimu parduoti už tokią stebėtinai žemą kainą; tikrai trumpam laikui už

\$29.50

DYKAI
ELEKTRIKINIS
PROSAS

PROSINIMO
LENTA

PINTINĖ (BASKET)
MUILAS

Dykai
Demonstravimas
Išplovimas
Garancija

VISKAS UŽ \$29.50, įmokant tik \$5.00 rankpinigių, potam po 75 centus į savaitę. Taip kad skalbykla pati per save į trumpą laiką išsimokės.

Pilnas pasirinkimas WESTINGHOUSE, THOR, MAYTAG EASY, APEX, PRIMA skalbyklų už žemiausias kainas.

JOS. F. BUDRIK,

INCORPORATED

3417-21 So. Halsted Street
Tel. Boulevard 8167-4705

KAS NEDĖLDIENI svarbu pasiklausyti Lietuvos radio programo pusę valandos iš stoties WCFL — 970 k. nuo 1 iki 1:30 v. po pietu.

Tikrai Geras Patarnavimas

Jau per šešioliką metų mūsų krautuvės visuomet mandagiai, tinka-mai ir atsakančiai patarnauja lietuviams. Mūsų krautuvėse atsi-lankę kostumeriai gauna malonų patarnavimą. Tavorai krautuvė-se visuomet yra parduodami švieži ir geri.

Mes pirkdami iš sykio daug mėsos, galime nupirkti pigiau, užtai ir savo kostumeriams sutaupome pinigų.

Atsiminkite, kad mes turime tris moderniškas bučernas. Kuomet jums reikės pirkti mėsos, atvažiuokite į mūsų krautuves.

ŠTAI KELETAS BARGENŲ:

Veršiena del kepimo	7½c sv.
Veršienos Kulšys	10½c sv.
Minkštas Round Steakas	15c sv.
Mėsa del Sriubos	5½c sv.
Jaunas Paršiukas del Kepimo	8½c sv.
Netirpyti Taukai	6¾c sv.
Šviežia Varškė	2 sv. už 15c
Švieži Kiaušiniai	tuz. 17½c
NAMIE RUKYTI LABAI SKANŲS Šolderukai	10½c sv.

Federal Meat Market

1949 So. Halsted St.
3631 So. Halsted St.
2119 Cermak Road

JOE SPAITIS

CHICAGO

NAUJIENOS

The Lithuanian Daily News
Published Daily Except Sunday by
The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 South Halsted Street
Telephone CANal 8500

Editor P. GRIGAITIS

Subscription Rates:
\$8.00 per year in Canada
\$7.00 per year outside of Chicago
\$6.00 per year in Chicago
3c per copy

Entered as Second Class Matter
March 7th 1914 at the Post Office
of Chicago, Ill. under the act of
March 3rd 1879

Naujienos siunčia kasdien, išskyrus
šeštadienius. Leidžia Naujienu Ben-
druvė, 1739 S. Halsted St., Chicago,
Ill. Telefonas CANal 8500

Išrašymo kaina	
Chicago — oasto:	\$8.00
Metams — oasto:	4.00
Trima mėnesiams:	2.00
Dviem mėnesiams:	1.50
Vienam mėnesiui:	.75

Chicago per išnešiojimą:	
Vieną kopiją:	8c
Savaitę:	18c
Mėnesiui:	75c

Suvenyrai: Valstijos, ne Chicago, pašto:

Metams:	\$7.00
Pusei metų:	3.50
Trima mėnesiams:	1.75
Dviem mėnesiams:	1.25
Vienam mėnesiui:	.75

Lietuvon ir kitur gyvenimui (Atsiųsti):

Metams:	\$8.00
Pusei metų:	4.00
Trima mėnesiams:	2.00
Dviem mėnesiams:	1.50
Vienam mėnesiui:	.75

Orderiu kartu su užsakymu

“NAUJIENŲ” SUKAKTUVĖS

Šiuo numeriu “Naujienos” pažymi savo 20 metų sukaktuves. Jame yra daug raštų, kurie nušviečia laikraščio praeitį, jo vaidmenį Amerikos lietuvių gyvenime ir jo nusistatymą; taip pat yra daug gražių linkėjimų ir sveikinimų. Visiems jų autoriams tariame nuoširdų ačiū. Kartu labai atsiprašome tų, kurių straipsniai, parašyti šiam specialiam numeriui, negalėjo dėl vietos trukumo tilpti. Jeigu butume leidę dar didesnį numerį, nebūtume galėję laiku apsidirbti. Tie raštai bus suvartoti kitoms dienraščio laidoms.

Mums yra malonu matyti, kad turime tiek daug gerų ir ištikimų draugų. Per visus 20 metų savo gyvenimo “Naujienos” stengėsi būti visuomenės organas. Tai yra keblis dalykas, negu tarnauti tiksliai kuriai nors vienai grupei. Yra juo labiau keblu, kada laikraštis, reikšdamas plačių masių mintis ir troškimus, nosis laikytis tam tikros principų linijos. Tuomet vieniems jisai atrodo “persiauras”, kitiems “perdaug palšas”, ir kai visuomenės gyvenimą smarkiau sukrečia koki nors nepaprasti įvykiai, tai laikraštis labai lengvai gali būti išmūstas iš savo vėžės arba žuti, palikęs be pritarėjų.

“Naujienuoms” teko su tokiomis audromis grumtis ne kartą, tačiau šios sukaktuvės liudija, kad jos “Naujienu” neįveikė. Musų darbą ir musų siekimus šandien suprantą ir įvertina didesnis skaicius žmonių, negu kada nors praityje. Mums ypač malonu pastebėti, kad didelis dalis šio dienraščio skaitytojų yra palikę ištikimais jo draugais nuo pirmo “Naujienu” numerio. Jie buvo ir tebėra ta tvirta uola, ant kurios “Naujienos” stovi.

Tiems musų seniems draugams ir draugėms mes šandien drūčiai spaudžiame ranką. Mielai mums yra ir tie, kurie vėliau pasidarė “Naujienu” draugai. Ateidami pas mus, jie padidino musų jėgas ir įkvėpė mums naujo pasiryžimo dirbti ir kovoti už tuos idealus, kuriuos “Naujienu” gina. Visiems “naujieniečiams” — kartu ir tiems, kurie šiais sunkiais laikais nebėgali savo centais musų darbą paremti, mes čia reiškiamo gilią padėkos žodį už visa, kuo jie yra prisidėję prie “Naujienu” išlaikymo ir sustiprinimo.

Turime, žinoma, daug ir priešių. Jiems, kaip asmenims, mes neįsivaiciame jokio pikto. Jie gina savo idėjas, mes savo. Mes kovojame prieš jų idėjas arba veikimo metodus, bet ne prieš juos, kaip žmones. Kuomet pažvelgiame į tuos “frontus”, kuriuose ši kova eina, tai matome, kad jie, bendrai imant, yra nusitiesę tomis pačiomis kryptimis, kaip prieš 20 metų. Yra kraštutinė kairioji srovė ir mažiau kraštutinė, yra kraštutinė dešinioji ir kitos ne tiek dešinės.

Jos nuo pat pradžios “Naujienu” gyvenimo buvo prieš mus, o mes prieš jas, ir taip paliko iki šiol, — nors keitėsi srovių vardai ir obalsai ir ne vienodu smarkumu ėjo kova ties įvairiais frontais. “Naujienu” padėtis tarpe tų skirtingų srovių parodo, kur mes esame ir kuriuo keliu einame. Todėl ir priešų turėti yra naudinga. Be jų būtų lengva paklysti.

Bet didžiausia “Naujienu” kova buvo ir yra ne su srovėmis, o su tomis gyvenimo blogybėmis, kurios trukdo žmogaus pažangą. Lietuvių liaudis niekuomet nebuvo gyvenimo lepinama. Mes skurdome ir kentėjome priespaudą Lietuvoje; mums tenka nuolat su vargu grumtis, ir atvykus į šį laisvės kraštą. Bet daugelis musų jau žinome, kad apšvieta ir organizacija yra tie įrankiai, kuriais žmogus savo vargus nugali. Skatinti Amerikoje gyvenančius lietuvių, kad jie tuos įrankius įsigytų ir išmokyti juos vartoti, “Naujienu” visuomet laikė savo vyriausiu uždaviniu. Ir daugiausia “Naujienu” tenka kovoti dėl to, kad kas nors tuos įrankius taikosi žmonėms atimti arba sunaikinti.

Dvidešimties metų patyrimas mus dar labiau sustiprino šitame musų nusistatyme. Neapsiviestos minios, net ir laisvę įgijusios, neišmano ką su ja daryti. Neorganizuotos minios nestengia savo teisių apginti. Arčiau si darbo žmonių priešai yra tie, kurie temdina jų protą arba griauja jų organizacijas. Nesvarbu, kokiais būklais ir tikslais tai yra dengiama. Seniaus “dėl sielos išganymo” žmonės buvo ant laužų deginami; šandien “dėl proletariato išvadavimo” arba “dėl tautos didybės” žmonės yra šaudomi arba kalėjimuose pudomi. Tai vis ta pati velniava, kuri turi but pašalinta iš visuomenės gyvenimo, jeigu norime, kad žmonija sulauktų geresnės ateities!

Tuo “Naujienu” vadovavosi per 20 metų ir, vadovausis toliau.

Apžvalga

SUŽEISTAS BABRAVIČIUS

“Vienybė” rašo, kad Long Islande automobilio nelaimėje buvo sužeistas dainininkas Juozas Babravičius. Dėl tos priežasties jisai pereitą sekmadienį negalėjęs dalyvauti New Yorko lietuvių Vasario 16 d. iškilmėse.

Kiti rytų laikraščiai praneša, kad artistas buvo tik sutrenktas.

JUO MAŽIAU ŽINO, JUO DRĄSIAU KOLIOJASI

Musų vadinamųjų komunistų “ėyfas” rašo savo redaguojamam organe, kad Grigaitis “sapalioja”, jogei Anglijoje ir kitur socialistai dar neturėję savo pusę liaudies daugumos ir todėl negalėję vykinti socializmą. Bet Austrijoje buvę kiti.

“Bet Austrijoje gi turėjo daugumą, absoliutę daugumą”, pareiškia tasai didis komunistų vadas. “Bet ar įvykino socializmą? Ne, įvykino fašizmą!”

Apie senosios Rusijos aukštusius karininkus žmonės sakydavo, kad “generolui smegenų nereikia”. Su komunistiškais generolais, matyt, ta pati istorija.

[Ponas Bimba drąsiai tvirtina, kad Austrijoje socialistai “turėjo daugumą, absoliutę daugumą”. Kada gi jie ją turėjo? Kiek kartų buvo parlamentų rinkimai Austrijos respublikoje, visuomet buržuazinės partijos pravedavo daugiau atstovų, negu socialdemokratų. Socialdemokratų gaudavo daugiau balsų ir atstovų už kiekvieną atskirą buržuazinę partiją (stipriausia tarp jų buvo “krikščionių socialų” partija), bet ne už jas visas, sudėtas į daiktą.

Tai yra faktas, kurio Bimba, kaip komunistų generolas, gali nežinoti, bet kuris vistiek yra faktas.

Paskui, kas jau čia per logiką to generolo? Jisai sako, kad Austrijoje fašizmas įvykino socializmo, tuo tarpu kai visas svietas žino, kad Dollfussas su “heimwehr”, vykindami fašizmą Austrijoje, šimtus (sąskaita, net tukstantų su viršum) socialistų nušovė! Jeigu vykintant fašizmą reikėjo socialistus šaudyti, tai tik “kreizė” gali sakyti, kad tą fašizmą vykdinėjo patys socialistai.

Bet Bimba vistiek giriasi, kad jisai “ne-sapalioja”. Mat, generolui užtenka turėti drąsos, o kito ko nereikia.

ANGLŲ SPAUDA MINI “NAUJIENŲ” JUBILIEJINĮ VAKARĄ

“Naujienu” 20 metų sukaktuvės ir didelis sujūdimas tarpe Chicago lietuvių, besitariant milžiniškam jubiliejui vakarui, kuris įvyks ryto Ashland Boulevard Auditorijoje, atkreipė į save dėmesį ir anglų spaudos. Vakar Chicago “Tribune” idėjo labai žymioje vietoje, 7-ame puslapyje, “Miss Naujienu” — p-lės Birutos Laučiskaitės atvaizdą, su paaiškinimu, kad ji buvo išrinkta atlikti vadovaujančią rolę “Naujienu” jubiliejiaus iškilmėse sekmadienį.

Visi žino, kad ateivių grupės yra labai sunku gauti vietos didžiųjų Chicago anglų dienraščių savo veikimui paminėti. Todėl juo labiau reikšminga yra, kad “Tribune” paminėjo “Naujienu” sukaktuves

Apžvalga

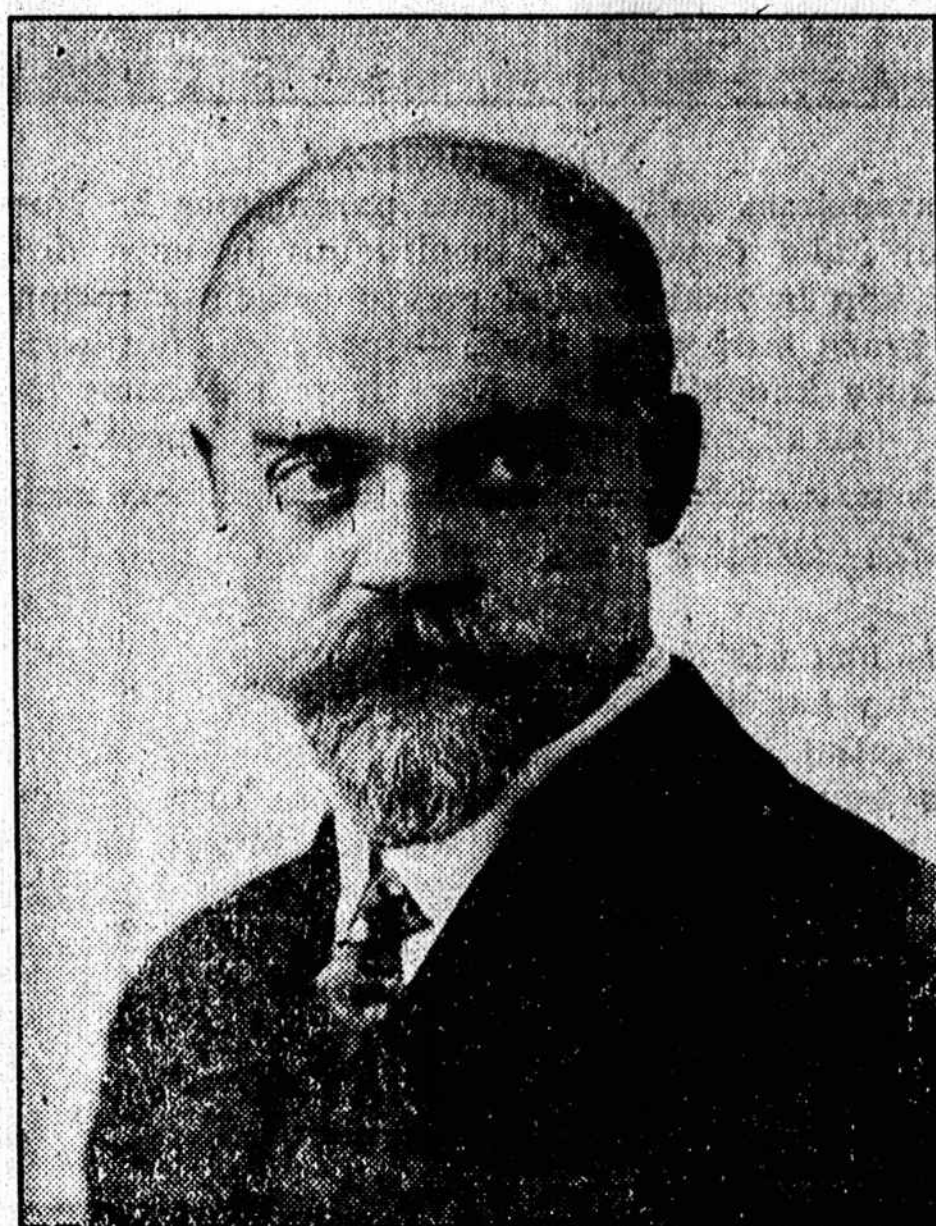
Nelaktingas išsižokimas

Bet visai kitokį sentimentą parodė šita proga musų krikščioniškas kaimynas “Draugas”. Jisai bando musų dienraščio jubilejinį rengimą pasiiepti ir atakuoja asmenis, kurie jame dalyvauja.

Tai ne pirmas kartas, kad katalikiškas laikraštis pasiieptų šitaip nedženteloniškai. Bet, matyt, tokia jau jo “pasaulėžiūra”, kad jisai negali pakilti aukščiau savo siaurų partinių interesų.

Tačiau, kaippo laikraštinkai laikraštinkams mes “Draugo” vedėjams patariame nespręsti apie tai, ko jie nėra ištyrę. Mes užtikriname juos, kad ta muzikališka komedija, kuri yra

GYVENIMO, JEIGU NORIME, KAD ŽMONIJA SULAUKTŲ GERESNĖS ATEITIES!

P. Grigaitis, vyriausias “Naujienu” redaktorius ir Naujienu Bendrovės prezidentas. Jis redaguoja “Naujienu” nuo pat jų gimimo dienos. Tokiu būdu “Naujienu” jubiliejus yra ir jo 20-ties metų darbo jubiliejus.

TRUPINIAI APIE LIETUVIUS

Kada, kaip ir iš kur senų senovėje lietuviai atkeliavo į Europą, o vėliau apsigyveno šalyje ir rytus nuo Baltijos jūrų — nėra žinių. Tais laikais tas kraštas buvo apaugęs miškais su daugybe ežerų, pelkių, upių, kurių dauguma šandien yra išdžiuvę. Žuvų, laukinių gyvulių, paukščių, bičių čia buvo gausybė. Tokioje žemėje buvo lengva prasimaitinti ir pasislėpti nuo nepageidaujamų ir paprastai plėšrių kaimynų. Kaip ilgai čia miškuose pasislėpę lietuviai gyveno ramiu primityviu gyvenimu — irgi nežinia, nes lietuviai rašyti nemokėjo ir apie savo praeitį jokių duomenų nepalikę.

Kitos tautos lietuvius teigė, kad prieš pabėgimą pirmosios tukstanties metų. Tos tautos buvo daugiau kultūringos, dirbo žemę, gyvulius auginę, turėjo geresnius gyvenimo įrankius ir ginklus, mokėjo rašyti ir skaityti. Tai iš tų kaimyninių tautų šokių tokių užrašų ir prasideda iš pradžių neišaiškinti lietuvių istorija. Kas su lietuviu pirmo to dėjos — niekur niekas nemini.

Vienok mes esame viena seniausių ir gal tyriausių tautų Europoje. Mės esame arijojų kilmės, giminingi savo kalba senovės sanskritų. Neatsižvelgiant į palankias geografines aplinkybes ir istorinius įvykius, dėl visiško išnykimo, susimaišymo su kitomis tautomis, pra-

paruošta “Naujienu” jubiliejinio vakaro pamarginimui, yra labai vykusiai. Tokio sąmojingo, linksmo ir smagaus dalykėlio dar nėra mačiusi Amerikos lietuvių scena.

Ir tai bus apie laikraščio redagavimą ir spausdinimą. Pateikiams “D.” vedėjams būtų labai pravartu jį pamatyti. Todėl, užuot nekrikščioniškai “Naujienu” kandžioję, jie pasielgtų geriau, jeigu ateitų į musų koncertą.

O jeigu p. Šimutis nemėgsta arba nesupranta humoro, tai jisai galės nepaisyti, kaip artistai scenoje krės juokus iš redaktorių, korespondencijų ir žinių. Kita jubiliejinio programos dalis susidės iš labai rimtų dalykų: prakalbos ir “pageant”, kuriame bus atvaizduota laikraščio reikšmė visuomenės gyvenime.

Tai gi, p. Šimuti, padėk savo partinį svarbą į šalį nors vienai dienai ir ateik į “Naujienu” jubiliejinį vakarą! Tenai rasit tiek gerų ir kultūrinių žmonių, kiek Tamstai retai tenka matyti savo gyvenime.

dabar yra maždaug Gardino, Suvalkų, Lomžos ir Sedleco žemės gyveno lietuvių šaka jotvingiai. Jotvingams teko nuolat kovoti iš vienos pusės su tuo laiku daug kultūringesniais lenkais, o iš kitos — su gudais. Tie užpuolimai buvo taip dažni ir pragaistingi, kad galų gale jotvingai buvo visai išnaikinti, o tas žemes apgyveno lenkai ir gudai. Lietuvių prūsų sunaikino kryžiuočiai ir jų žemes patys apgyveno.

Tas žymiai mažino lietuvių skaicijų ir jų žemių didumą. Apšileisi — praušė. Reikia apsiginti. Besigindami nuo priešių, lietuviai išmoko kariauti, įsigijo geresnius ginklus, išmoko žemę apdirbti, javus, gyvulius auginti. Apsigynimo reikalus, pražuties pavojus sujungė atskiras lietuvių šakas. Atsirado narsūs, drąsūs, sumanūs vadai. Laikui bėgant tų vadų įtaka ir galybė išaugo ir jie apsišaukė save kunigaikščiais, bajorais. Vėliau pasiėmė į savo rankas žemes, o silpnuosius paverė ir pristatė žemes dirbti. Ir taip Lietuvoje atsirado kunigaikštis, bajorai, baudžiauninkai, vergai.

Plėšrumo, galybės, garbės jausmų sukuryje kunigaikščiai, bajorai nebeapsitenkė vien apsigynimu. Pradėjo užpildinėti kaimynus, iš jų žemes atimti, o gyventojus pavergti.

Ikišiol lietuviai tebebuvo stambeldžiai ir gan tamsūs žmonės. Kaimynai vokiečiai, lenkai, austrai — krikščionys ir daugiau apsišvietę ir kultūringesni. Pradėjo pažengę po Romos įtaką. Rusai — irgi krikščionys ir daugiau apsišvietę ir kultūringesni. Lietuvoje pradinių rusiškų mokyklų ir keletas gimnazijų. Tuli lietuviai ukininkai pralobsta, vaikus mokyklon leidžia, amatus mokina. Iš kaimų važiuoja į miestus, į fabrikus į tarnystę.

Tais laikais n Lietuvoje, n Rusijoje lietuviško kultūriško gyvenimo nebuvo, nebuvo n lietuviškos spaudos. Tai lietuviams inteligentams. Baigusiems mokslus ar taip pasitiriusiems, nebuvo kur dėtis. Reikėjo ieškoti sau tinkamos draugijos, o tokią terad pas apilaitę Jadvigą, pastoja lenkų karaliu ir sujungia Lietuvą su Lenkija. Lietuvos vyriausiu kunigaikščiu tampa Vytautas. Vytautas su laiku irgi priima krikščionybę ir visą Lietuvą apkrikščija — kur geruoju, kur varu.

Iki krikščionybės priėmimo Lietuvoje apšvietos, mokyklų kaip ir nebuvo. Priėmus krikščionybę, paplinta ir apšvieta. Isteigiama mokyklų ir bažnyčių. Mokykloms vadovauja ir jose mokina jezuitai, kunigai. Mokykloms priimanos tik didžiūnams — kunigaikščiams ir bajorams ir, žinoma, mokina lenkų kalbą. Prasičiokais, pavergtaisiais niekas nesirūpina.

Gudrus, drąsus, karingas Vytautas praplėtė savo valstybę; užkariavo ir pasiėmė didelius žemes plotus iš rusų ir gudų; sumušė ir sunaikino kryžiuočius; taip jau ir totoriai nuo jo pliekti gavo.

Vytautas matė reikala pakelti kraštą, budavoti ir tvirtinti. Tuo tikslu iš užrubežio pasikvietė vertelgas žydus ir įvairūs amatininkus.

Vytautui mirus, Lietuvos valstybinis savistovumas silprėjo, o lenkų įtaka augo. Lietuvos bajorija paėmė lenkų kalbą ir kultūrą. Jie valdė dideles žemes, dvarus, linksmi gyveno, baliavojo, o prasičiokais, baudžiauninkais priespaudoje ir tamsybeje laikė. Lietuvių kalba tik prasičiokams beliko.

dalį, o likusioji Lenkijos ir Lietuvos dalis teko Vokiečiai. Ir taip išnyko lenkų karalystė ir lietuvių kunigaikštystė, ir lietuvių atsidūrė po rusais ir vokiečiais.

Rusams paėmus Lietuvą, prasičiokų padėtis n kiek nepagerėjo, net dar pablogėjo, kada bajorija sukurstė maištus. Maištai nepasisekė. Maištus sekė dar didesnis prispaudimas, persekiojimas, skurdas.

Vakariniėje Europoje įvyksta žymių atmainų socialame ir ekonominiame gyvenime: liberalių idėjų ir mokslo plėtojimai, susipratimas, pasiluisavimas iš vergijos, Prancūzų revoliucija, augimas pramonės.

Tos atmainų, švietimo bangos pasiekia ir Rusiją. Iš čia liberalės idėjos plečiasi, pramonė auga. Pramonės augimas keičia ir viso gyvenimo buklę. Pasekminga, progresuojanti pramonė reikalauja mokslo, žinojimo ir darbininkų. Vergijai, baudžiavai esant — iš kur tą visą gausi? Ponams bajorams valdant didelius žemes plotus ir turtus, nebuvo reikalo visai ką nors veikti, nes jie buvo Dievo parinktieji, o ką čia bekalbėti apie rimtą darbą. Baudžiavai esant, iš kur gausi darbininkų dėl fabrikų ir tarnautojų dėl įvairių kasdien augančių įstaigų. Toms sąlygoms Rusijoje susidarius, ir įvyko baudžiavos panaikinimas Lietuvoje ir visoje Rusijoje.

Žmonės baudžiauninkai palenka, austrai — krikščionys ir daugiau apsišvietę ir kultūringesni. Lietuvoje pradinių rusiškų mokyklų ir keletas gimnazijų. Tuli lietuviai ukininkai pralobsta, vaikus mokyklon leidžia, amatus mokina. Iš kaimų važiuoja į miestus, į fabrikus į tarnystę.

Tais laikais n Lietuvoje, n Rusijoje lietuviško kultūriško gyvenimo nebuvo, nebuvo n lietuviškos spaudos. Tai lietuviams inteligentams. Baigusiems mokslus ar taip pasitiriusiems, nebuvo kur dėtis. Reikėjo ieškoti sau tinkamos draugijos, o tokią terad pas apilaitę Jadvigą, pastoja lenkų karaliu ir sujungia Lietuvą su Lenkija. Lietuvos vyriausiu kunigaikščiu tampa Vytautas. Vytautas su laiku irgi priima krikščionybę ir visą Lietuvą apkrikščija — kur geruoju, kur varu.

Iki krikščionybės priėmimo Lietuvoje apšvietos, mokyklų kaip ir nebuvo. Priėmus krikščionybę, paplinta ir apšvieta. Isteigiama mokyklų ir bažnyčių. Mokykloms vadovauja ir jose mokina jezuitai, kunigai. Mokykloms priimanos tik didžiūnams — kunigaikščiams ir bajorams ir, žinoma, mokina lenkų kalbą. Prasičiokais, pavergtaisiais niekas nesirūpina.

Gudrus, drąsus, karingas Vytautas praplėtė savo valstybę; užkariavo ir pasiėmė didelius žemes plotus iš rusų ir gudų; sumušė ir sunaikino kryžiuočius; taip jau ir totoriai nuo jo pliekti gavo.

Vytautas matė reikala pakelti kraštą, budavoti ir tvirtinti. Tuo tikslu iš užrubežio pasikvietė vertelgas žydus ir įvairūs amatininkus.

Vytautui mirus, Lietuvos valstybinis savistovumas silprėjo, o lenkų įtaka augo. Lietuvos bajorija paėmė lenkų kalbą ir kultūrą. Jie valdė dideles žemes, dvarus, linksmi gyveno, baliavojo, o prasičiokais, baudžiauninkais priespaudoje ir tamsybeje laikė. Lietuvių kalba tik prasičiokams beliko.

Dr. V. A. Šimkus.

A. A. Tuly

Buvus Slaugė

Buvusios slaugės — pažįstamos iš veido. Jų profesija mišteriškai yra įsibračiusi į kaktose ir aplink lūpas. O jų kalba, keli pirmi žodžiai bile klausimu pasakyti, išduoda jas ir nuluptas.

Aną dieną, pavyzdžiui, atėjo į vaistinę apie keturių dešimčių metų moteris ir tuojau kilstelėjo akis į mane. Subėgusios raukšlės apie jos antakius ir paakius tuojau išdavė jos mintį. „A! tu nesiskubini prie manęs,“ — ji mislino. O aš, pamatęs jos kaktą ir smakrą, tuojau pamislinau: „Palauk! Ji yra pasenus slaugė, arba buvus slaugė. Bus bėda!“

— Ką tamstai? — paklausiau švelniausiai nuduotu tonu, gatavas statyti mandagumą prieš keliariopos rūšies snobizmą, karyzą, arba senmergės nervišką nusiteikimą.

— Aš turiu mintyje katetrij, — atsakė ji pasiutusios tušybės, daug žinančios ignorančės tonu.

„Matai! Jau aišku, kaip kažin kas, kad ji yra buvus slaugė,“ — dinktelėjo man. Ir dar pamislinau: „Man nesvarbu, ką tu turi mintyje. Sakyk, ko tu nori.“

— Taip, katetrij, — aš tariau ir jos upę. — Minkštą, ar kieta?

— Minkštą.

MADOS

NAT. 2830
2907

2907 — Maloniai išrodantis siutelis. Nieko sau negalima išsivaizduoti gražesnio ir smagesnio kaip toks šviesiai pilkas siutelis. Suknelė su ilgom arba trumpom rankovėm. Sukirtos miteros 14, 16, 17, 20, taipgi 34, 36, 38 ir 40 colių per krūtį.

Norint gauti vieną ar daugiau virš nurodytų pavyzdžių prašome iškirpti paduotą blankutę arba priduoti pavyzdžio numerį, pažymėti mierą ir aiškiai parašyti savo vardą, pavardę ir adresą. Kiekvieno pavyzdžio kaina 15 centų. Galima pasiųsti pinigų arba pašto ženkleliais kartu su užsakyimu. Laiškus reikia adresuoti: Naujienos, Pattern Dept., 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill.

NAUJIENOS Pattern Dept.
1739 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Čia įdedu 15 centų ir prašau atsiųsti man pavyzdį No. ....

Misros ..... per krūtį

(Vardas ir pavardė)

(Adresas)

(Miestas ir valst.)

MISS NAUJIENOS SU SAVO SARGYBA

Conrad Photo

Šis atvaizdas parodo Miss Naujienas tuoj po apvainikavimo su jai paskirtais palydovais. Iš kairės į dešinę: adv. M. Kazianas, Al. Nekrash, P. Beinarauskas ir Vl. Jurgelonis. Centre Birutė Laučiškaitė Miss Naujienos.

— Na, radote deramą? — paklausiau, sugrįžęs prie buvusios slaugės.

— Šitas biškį permažas, o tas perdidelis. Ką tamsta manai? — ji pradėjo. Vadinasi, bėda tik prasideda.

— Tas, tamsta, visiškai miere — kaip užsakytas septynių mėnesių vaikui, — noriu paskubinti ją.

— Ne, biškį permažas. Ligoninėje mes visada duodavome vaikams anemą su katetrijais, — ji vėl užveda pasaką apie savo ligoninę.

— Tai geriausias budas, — aš pasiskubinau nutraukti jos pasaką.

— Ar aš sulauksiu medicinos, ar...? — kreipėsi į mane nervuota moteriškė su receptu.

Tą buvusią slaugę pirmą sykį matau vaistinėje, o ta moteriškė su receptu yra mano

teriskė su receptu yra mano geras, senas klientas, nors ir nekantri. Bet sekmingo biznio taisyklės laikė mane nuguose.

— Ims tik valandėlę padaryti, — atsakiau nervuotai moteriškei su receptu ir vėl klausiau buvusios slaugės.

— Kas patartina įdėti į vandenį anemą? — ji staigu paklausė.

— Keli lašai glicerino yra labai gerai.

— Ne, muilas yra geriau. Ligoninėje...

Ji vėl pradėjo demonstruoti savo išmintį iš ligoninės.

— Taip, muilas yra geriau, — aš tuojau sutikau su ja. Bet vistiek ji butinai turėjo ilgą užsimojimą paaiškinti man, kodėl muilas yra geriau už gliceriną. Tikras savo profesijos tipas, kaip tas nusigy-

venęs politikierius, gali aiškinti, bet negali kito paklausti.

Aš ir vėl atleidau kelis kostumerius. Ir ta puošniai apsiredžius moteris išsiskyrė per fumą. Ir ta nervingoji moteriškė su receptu nusiramino, susidominus buvusios slaugės gestais ir peckeliojimusi dėl mažo daikto.

— Parodykite man ausinį spričą, — ant galo pabilojo.

Aš turiu ir tam tikrų vaikams spričių.

— Gerai, parodykite.

— Štai, šitas vienos uncijos, tas dviejų, tas trijų, o tas keturių.

— Aš manau, kad to mažojo užteks septynių mėnesių vaikui. Ką tamsta manai? Bet ne žinau. Vėliau reikės didesnio.

— Paimkite didesnį.

— Kiek tas didesnis?

— 35 centai.

— O tas?

— 25 centai.

— Aš manau, paimti tą mažesnį. Jei pasirodys permažas, bus galima pakartoti.

— Žinoma, — pasiskubinau aš patvirtinti. Bet ji ėmė pasakoti, kokį pasisekimą turinti su privačių šeimų vaikais. Jai treči metai, kaip ji atle-

vačių šeimynų vaikus. Girdi, šiais sunkiais laikais mažai kas į ligoninę bevažiuoja gimdyti, bei veža paliegusius vaikus.

— Taip, visur, visiems yra skalsi metai, — aš pritariau jai.

Pagaliau aš nešu daiktą vynti. O ji sulaiko mane:

— Palaukite, tamsta. Aš, mislinu, neimsiu spričo. Taip, geriau neimsiu. Reikės katetrij gauti.

— Gerai, tamsta, — aš sa-

kau. — Visada verta įsigyti tinkamiausįjį daiktą.

— Iš tikro, — ji išsižiojo taip, kad buvo aišku, jog ji nori vėl užvesti ilgą pagyrų pasakojimą. Bet kaip tik tuo pačiu sykiu išgelbėjo mane vie-

na gera moteris, paprašius: — Atsiprašau, tamsta, aš noriu tik krasos ženklelio.

— Atsiprašau, tamsta, — pasakiau buvusiai slaugei.

Buvus slaugė, žinoma, nusilenkė, atsiprašė ir išėjo visiškai patenkinta važiuoti į rinką nusipirkti tikros mieros ir paują katetrij.

Jai išėjus, pamislinau sau: „Na, nieko sau pažintis su buvusios slaugių tipu.“

Žvaigždutė

Helena Vespenderaitė, kuri į trumpą laiką sužibėjo kaip mūsų jaunuomenės žvaigždutė, dalyvaus Naujienų Jubilėjaus vaidinime, abiejose dalyse, juokingoj ir rimtoj. Komedijoje ji bus viena iš naujienų, kurios duoda redaktoriams galvosukio.

Remkite savo apielinkės biznierių

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

Spaudos Darbus

Padarome Visiems Greitai ir Pigiai

BIZNIERIAMS

Bilas
Biznio Korteles
Laiškus ir Konvertus
Plakatus

DRAUGIJOMS:

Atsišaukimus
Lapelius
Korteles
Programus
Tikietus

PAVIENIAMS:

Vizitinės Korteles
Vestuvėms Laiškai
Sužieduotuvėms
Korteles
Pasveikinimai, etc.

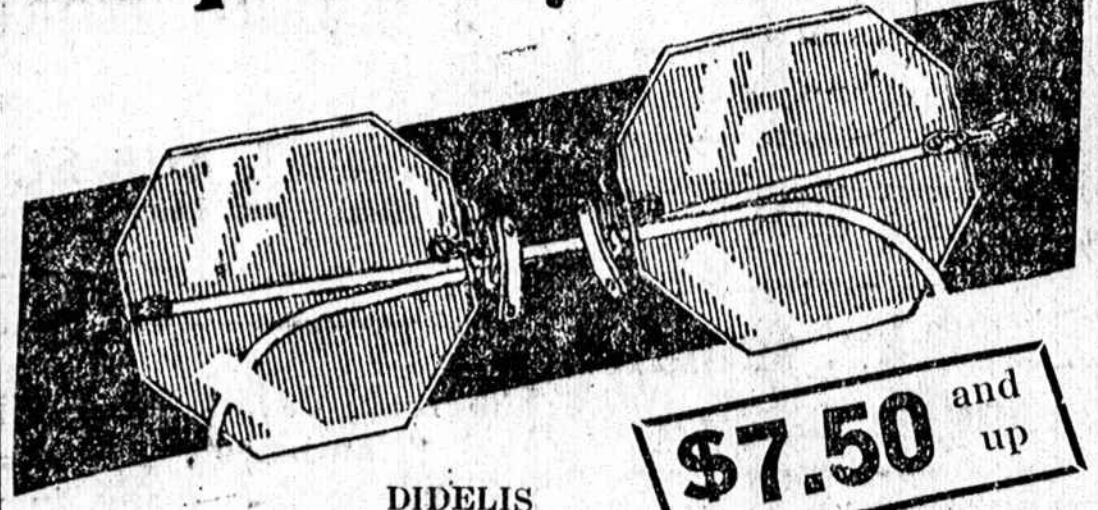
Draugijoms Konstitucijos ir jų Vedamos Knygos yra Musų Specialybė. Padarom jas ant specialio užsakymo taip kaip jos vedamos, su specialėm linijom ir lietuviškais antgalviais.

NAUJIENOS

1739 South Halsted Street,

Chicago, Ill.

Šlipuotų akinių išpardavimas

DIDELIS PASIRINKIMAS

Ivairių Stilių Rėmų, Tikri Torie Šlipuoti Stiklai
PRITAIKINTI JUSU AKIMS NUŽEMINTOMIS KAINOMIS
Patentinis Garantuojamas

Dr. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 West 35th Street Telefonas Yards 1829

THE TWO ORPHANS

Tarp Chicago's Lietuvių

Iš Draugijų Veikimo

ROSELAND.—Golden Star Lietuvių Pasilinksminimo ir Pašėpos klubas paskelbė vau gavimui naujų narių, kuris teis iki bal. 27 d. Nariai tarp 16 ir 25 m. amž., bus primami veltui. Vajaus proga klubas rengia balių bal. 7 d. Balchuno svetainėje.—Kor.

BRIDGEPORT.—Lietuvių Piličių Brolybės klubas organizuoja jaunųjų sporto skyrių. Tam darbui vadovauja turto rašt. P. Veršila. Klubas narys J. Stankus buvo sužeistas trumpą laiką atgal, kai dirbo prie CWA. Nulaužta koja. Klubas pirmininkas yra A. Zalagėnas.

WESTSIDE.—Lietuvių Piličių Darbininkų Pašėpinio Klubas valdyba šiemet metams yra pirm. J. Puišis, V. Duoba—v. p., S. Pangonis—nut. rašt. P. Šliogeris—fin. rašt., L. Geniotis ir A. Brazauskas—glob., J. Juodelis—kas., A. Vaicikauskas—mar., M. J. Kedziauskas, teisėjas, J. Balnis, J. Krumas, K. Aleksinas kont. kom. Klubas turi \$8,370.44 pinigų, apat \$1,159 prie buvusio ižd. M. Meldažio. Mirė klubo narys Jonas Gudgalis.—M. Kadziauskas.

BRIGHTON PARK.—Čia veikia vaikų organizacija, "Brighton Park Vaikų Draugijėlė", kurios priešakyje stovi dain. A. Zabukienė. Kiek laiko atgal organizacija surengė vakarėlį. Į draugijėlę raginami į stoti vietiniai vaikai.

CICERO.—Lietuvių Improvement Klubas vas. 3 d., surengė vakarą Liuosybės svetainėje. Gerai pasisekė, šiuo metu klubas nori išreikšti savo nuoširdžių padėką visiems biznieriams, nariams, artistams, kalbėtojams, etc., kurie vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjo prie jo įvykinimo ir pasisekimo.

Rengimo Komitetas.

MARQUETTE PARK.—SLA. 260 kuopa paskutiniame savo susirinkime nutarė surengti draugišką vakarėlį.—M. P.

MUSŲ MUZIKOS MAESTRO

Petras Sarpalius, žymiausias Amerikos lietuvių kompozitorius, yra vyriausias muzikos vedėjas Naujienų Jubilėjaus vakarui. Kone visos muzikalės peržvalgos dainos yra jo kompozicijos, ir jos žavi savo paprastumu ir nepaprastumu, savo linksmumu ir švelnumu. Iš tikro tai yra žavėjantis kūriny, sukomponuotas specialiai Naujienų Jubilėjui atžymėti. Chicagiečiai galės didžiulius savo kompozitoriaus naujų kūrinių. Didžiausio muzikalumo ir dramatiškumo Sarpalius atsiekl iškilmingoj Naujienų sveikinimo dainoj, kuri bus sudainuota Sofijos Paškevičaitės, ir po kurios seks Naujienų himnas, taipgi Sarpaliaus kompozicijos.

K. Augustinavičius.

antrasis "NAUJIENŲ" redaktorius, "Naujienų" bendrovės išdavininkas. Su "Naujienomis" nuo 1916 metu. Drg. Augustinavičius pasižymėjęs savo straipsniais, didžiulioje apimty mokslo dalykus, kuriuos rašo labai populiaria ir lengva kalba. Yra parašęs eilę labai vykusių beletristinių kūrinių.

CICERO.—Lietuvos Kareivių Draugija dabar, kaip atrod, yra antra draugija savo narių skaičiumi ir turtu šioje apylinkėje. Pirmą vietą tenka Raudonos Rožės klubui, kuris vakar turėjo specialų susirinkimą konstitucijos taisymo reikalais.—"N." Rašėjas.

BRIDGEPORT.—Vas. 27 d., Auditorijoje šaukiamas jaunų žmonių specialis susirinkimas tikslu suorganizuoti Jaunų Lietuvių Demokratų Lygą.

ROSELAND.—Trumpą laiką atgal įvyko Klubų ir Draugijų Susivienijimo susirinkimas, kuriame paaiškėjo, kad mirė narys Jonas Butkus, Harvey, Ill. Beto, serga A. Dobrovolskis, taipgi narys. Klubas ieško gero banko, kur pinigus depozituoti.—Kor.

WEST PULLMAN.—SLA. 55 kp. rengiasi gauti daugiau narių ir tam tikslui valdyba ir organizatoriai dirba. Ligonijų kuopa, pakol kas, kaip paaiškėjo paskutiniame susirinkime neturi.—Kor.

"NAUJIENŲ" JUBILIEJINIO VAKARO DARBININKAI

Visi žemiau išvardyti asmenys yra prašomi atvykti į Ashland Boulevard Auditoriją, Ashland blvd. ir Van Buren, vasario 25 d. 5 valandą po pietų:

J. Balčiūnas
B. Barniškis
Jonas Ascilla
P. Kantenis
Deringis
T. Scott
Uždrovaitis
Šmotelis Jr.
K. Navickas
Mrs. Šmotelis
Juozas Vilis
Šmoteliūtė
Juozas Ascilla
P. Galskis
P. Martinkaitis
Zile
K. Čepukas
J. Gura
J. Gumauskas
Milaševičius
Narbutas
Pučkorius
Al. Mickevičius Jr.
J. Degutis
J. Mickevičius
V. Mišeika
A. Lekavičius
Ilevičiūtė
Abraškevičiūtė
Emma Ascilliūtė.

GERB. Naujienų skaitytojai ir skaitytojos prašomi pirktini reikalus eiti į tas krautuves, kurios skelbia Naujienose

State Attorney Courtney šauks janitorius liudyti

Boor ir Mueller kovojančių uni-jos narių advokatai

Valstijos prokuroras Courtney šiomis dienomis siuntinėja laiskus janitoriams, kviesdamas juos atsilankyti į kriminalinį teismą liudijimui ryšy su akcija, kurią per kurį laiką prieš dabartinius janitorius uolios viršininkus veda grupė narių. Ta grupė veda kovą, kad pašalinti viršininkus, pamatuo dami tą užsimojimą sukybėmis ir teroru, kurį tieje viršininkai naudoja prieš cilinus narius.

Janitorių advokatai šioje kovoje yra Boor ir Mueller. Teismo lėšos ir kitos tos kovos išlaidos parengiamos simpatizatorių aukomis.

— Northsidės janitorka.

Vagiliai sumušė, kojas degino M. Bistrui

18 APIELINK.—Keletą dienų atgal vagiliai (4) įsibrovė į M. Bistrui alinę, 1142 So. Canal st., ir pavogė tris keisus degtinės ir \$50. Jie baisiai kan-kino savininką, kad pasakyty, kur turi daugiau pinigų.

Replėmis laužė pirštus, degino padus, etc. Kritikoje padėtyje, B. Bistras guli apskričio ligoninėje. Kiek laiko atgal tie patys plėšikai buvo padarę holdupą jo vietoje.

—Senas Petras.

Pirmadienį Janitorių susirinkimas

Pirmadienį 1-mą val. po pietų Hopkins svetainėje, 426 W. 32rd street, įvyks janitorių ciliinių narių susirinkimas. Jį šaukia opozicijos vadai. Pradžiai 1 val. po pietų.

Palaidotas J. Paleckis, Cicero keop. vedėjas

Šiomis dienomis Tautiškoje kapinėse buvo palaidotas J. Paleckis, vedėjas Cicero Lietuvių

MUSŲ MUZIKOS ŽVAIGZDĖ

George Victor

Lietuviuose tur but sunku butų surasti gilesnį muzikos žinovą, kaip George Victor. Jis pažysta lietuvių melodijas ir lietuvių muzikos pobūdį taip nuodugnai kaip retas kitas. O iš jų padaryti žavėjančius orkestralius kūrinius dar niekas taip nemokėjo kaip George Victor. Jis yra musų gabiusias harmonizatorius ir orkestratorius. Rytuoja musų komiškai peržvalgai George Victor parašė visą partiturą. O Naujienų reiškinio vaizduotėje Naujienų sveikinimo dainą, Petro Sarpaliaus sukomponuota, Geo. Victorio orkestruota, bus puikiausias musų muzikos šedevras.

Jo Rankose Vadelės

Kl. Jurgelionis, Naujienų Jubilėjaus vakaro vedėjas ir tt.

Kooperatyvo. Buvo laisvų pažiūrų žmogus, pirmiau priklausęs prie socialistų partijos.

Jo vietą kooperatyve dabar užima L. Makutėnas, gabus biznieriū. —"N." rašėjas.

Šiandien laidojamas Martinas Kavaliauskas

Šiandien apie 1-mą val. po pietų įvyks laidotuvės Martino Kavaliausko, žinomo Brighton Parko kepėjo, 2457 Wes 46th place. Laidotuvėms patarnauja grab. A. Masalskis.

A. Strikolis aludės biznyje

WEST SIDE.—Gera žinoma tarpe lietuvių Andrius Strikolis, kuris gyvena Crystal Lake, Ill., dabar persikėlė Chicago, 2212 So. Leavitt street. Tuo pačiu adresu atidarė alinę. Šiandien įvyks grand opening.

Žvaigas.

Konsulas Kalvaitis skaitė idomią paskaitą studentams

Ketvirtadienio vakare konsulas A. Kalvaitis skaitė idomią paskaitą Lithuanian University Club susirinkime, kuris įvyko konsulate, 100 E. Bellevue Pl. Jis palygino Lietuvos studentų su Jungtinių Valstijų studentu. Plačiau apie paskaitą pirmadienio numerįje.

SLA. 36 kp. šiandien rengia vakarą

BRIDGEPORT.—Šiandien SLA 36 kuopa rengia balių Sandaros svetainėje, 814 West 33rd street. Užkandžiai, šokiai, muzika, programos. Dalyvauja p-lė Aldona Eriedžiūtė, Jaunoji Birutė.

SLA 36 kuopa yra didžiausia Chicagoje, tad neabejojau, kad ji užpildys svetainę. Įžanga 35 centai asmeniui. Komisija, M. Vaidyla, A. Miščikaitienė, A. Brachulis kviečia visus atsilankyti.

Kc BAKING POWDER
Double Tested! Double Action!
SAME PRICE today AS 42 YEARS AGO
25 ounces for 25¢
MILLIONS OF POUNDS USED BY OUR GOVERNMENT

PRANEŠIMAS

Draugijoms, kurios formaliai dalyvauja Naujienų Jubilėjaus vakare.

Draugijų atstovai, kurie yra paskirti formaliai dalyvauti Naujienų Jubilėjaus vakare, yra prašomi būtina atvykti į

Gera naujiena

Albina Trilikaite, daug žadanti jaunutė dainininkė, vaidins naujienos rolę rytoj Naujienų Jubilėjaus parengime Ashland Auditorijoje. Ji taipgi vaizduos Apšvietą.

KANARKOS
J. B. BIRD STORE
Lietuvys.—Užlaikome patinus, giedorius, ir patikus veislams. Užprašome lietuvių atsilankyti.
1737 W. 47th St.
Taipgi atdara nedėliomis iki 5 vak.

20 metų Jubilėjum sveikinu "Naujienas", jų redaktorius, bendradarbius ir visus "Naujienų" skaitytojus!

Juozas L. Grušas
3231 Lituanica Ave.

RADIO
Bus labai domus lietuvių Jahovos liudininkų programos WCFL Radio stoties, 970 kilocycles
NEDELIOJ,
Vasario 25 d., nuo 8:45 iki 9 val. ryto. Bus pakartota teisėjo Ruthfordo kalba tēmoje "Karalystės Palaiminimai žmonėms".
Šita tema buvo kalbėta daugiaus kaip per 350 stočių; girdėjo šimtai milijonų žmonių. Dabar ta tema kalbės dėl lietuvių S. Beneckas.
Panašus programą bus duodamas kiekvieną sekmdienį nuo 8:45 val. ryto.
Prašome nepamiršti pasiklausti.

generalę repeticiją pėtnyčioj, vsario 23 d., Ashland Auditorijoj, 7 val. vak. Ashland Auditorium randasi kampas Ashland ir Van Buren, įėjimas iš Van Buren. Čia bus nustatyta tvarka, kaip reiks sueiti scenon. Pėtnyčioj nėra būtina atsinėsti vėliavas, bet nedėlioj vėliavos reikty turėti kiekvienai draugijai.

NAUJIENŲ
Pinigų Siuntimo Skyrius at-daras kasdien nuo 8 v. ryto iki 8 val. vak. Nedėliomis nuo 9 v. ryto iki 1 v. p. p.

Don't neglect Colds

Šaltis krutinėj ir gerklėj gali pasidaryti rimtas. Pateisvink juos i 5 minutes su MUSTEROLE, pagelbėti prašinti tri-tačių. Vntok SYKI i V-A-LAND, per penkis valandas, jos turės pagelbėti. Milijonai vartoja per 25 metus. Ieko-muodujamos gydytojų ir slau-sių.

APSAUGOKITE SAVO BRANGENYBES

PASISAMDYKITE APSAUGOS SKRYNUTES
Moderniškiausi Voltai, Aprauda apsaugoti nuo Vagilių taipgi A. D. T. Apsaugos Patarnavimas \$3.30 ir aukščiau. Valandos kasdien nuo 9 ryto iki 5 val. vak. Seštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. po piet.
PEOPLES SAFETY DEPOSIT CO.
PEOPLES BANK BUILDING
47th & ASHLAND AVE.

TEGYVUOJA MUSŲ DIENRASTIS NAUJIENOS DAR ILGUS METUS.

MARLAWN INN

5949 So. Kedzie Ave., Hemlock 5074
Savininkai
A. KASULIS ir AL. RUDINSKAS

Tegyvuoja vienintėlis Progresyvis Dienraštis "Naujienos" dar daugelį metų.

PROGRESS DAIRY COMPANY

1634-36-38 N. Girard St.

Savininkai
M. BULKIEWICZ ir A. ŽEROWSKI

Pirmam Amerikos Lietuvių Dienraščiui Naujienos jo 20ties metų Jubilėjui sulaukus reiškiu savo pagarbą ir linkėjimus.

ANDRIUS STRIKOLIS

2212 So. Leavitt St., Chicago, Ill.

RUSIŠKA IR TURKIŠKA PIRTIS
FOURTEENTH STREET BATH HOUSE
908-910 West 14th St.
Po naujų savininkų priežiūra, naujai išremontuota iš išmalevota. — Masažai — Chiropodistai. — Atidara diena ir nakti. — Moterų diena sėdėdomis.
SWIMMING POOL. PHONE CANAL 9560

DIDELIS IŠPARDAVIMAS

Naujų Tairų

Mes duodame 20% nuolaidą ant senų tairų.

Al's Service Station

7100 So. Talman Ave.

Tel. Republic 6051

IŠSKIRTINA PROGA

IR VĖL MES SIULOME NEPAPRASTUS BARGENUS IŠ NAUJO ĮGYTUS BEVEIK NAUJUS KARUS. TIK PASIŽIURĖKITE Į KAINAS. PANASIŲ NERASITE NIEKUR CHICAGOJE.

SU KIEKVIENU KARU EINA PILNA MUSŲ DEVYNIASDE-SIMTIES DIENŲ GARANTUJA, TAIPGI SEPTYNIŲ DIENŲ IŠMĖGINIMO PASIVAZINĖJIMAS.

MES ATSAKOME UŽ KIEKVIENĄ PAS MUS PIRKTĄ KARĄ. MUSŲ VARDAS YRA JUŲ APSAUGA.

PRIMSIMS JUSŲ SENĄ KARĄ I MAINUS. LABAI LIBER-LISKOS SĄLYGOS.

GRAHAM PASKIAUSIS 1931 De Luxe Sedan. Šis karas buvo mažai vartotas, ir yra visai kaip naujas. Garantuojamas kaip naujas. Musų kain-tai tikrai \$175

DESOTO 1932 Sedan. Šis karas buvo beveik nevartotas, ir yra visai kaip naujas. 90 dienų garantija. Tikrai \$275

HUPMOBILE De Luxe paskiauis 1931 Sedan. Kaip naujas. Buvo gry-zuotas ir alyvuotas kas 500 mylių. Tikrai \$245

BUICK De Luxe paskiauis 1930 Sedan. Jums sunku butų atskirti šį karą nuo naujo. Buvo savastis išymaus bankiero. Turi šėsius ratus ir beveik naujus tairus. Reikia pamatyti, kad įvertinti. Musų kainai tikrai \$260

AUBURN DE LUXE paskiauis 1930 Sedan. Iš visų atžvilgių beveik kaip naujas. Beveik nevažinėtas. Tikrai \$265

HUDSON DE LUXE 1931 Sedan. Turi šėsius dratinius ratus, ir tairus kaip naujus. Pulkus išbaigimas. Tarnaus jums daugelį metų. Tikrai \$225

LA SALLE paskiauis 1930 Sedan. Pulkus visais atžvilgiais. Tikrai \$225

BUICK paskiauis 1930 Coupe. Yra gerame stovyj. Tikrai \$190

FORD paskiauis 1931 Sedan. Kaip naujas. Garantuojamas kaip naujas. Tikrai \$160

IR DAUGELIS KITŲ. MES DUOSIME JUMS LIBERALIŠKĄ NUO-LAIDĄ UŽ JUSŲ SENĄ KARĄ IR GANA LAIKO

MES ATDARI NEDELIOJ IR KASDIEN IKI 8 VAL. VAK.

SQUARE DEAL AUTO FINANCE CO.
2529-35 NORTH CRAWFORD AVE.

CHICAGOS ŽINIOS

Ketina vėl pradėti masinius automobilių areštus

CHICAGO.—Pirmadienį policija ketina vėl pradėti masinius areštus tų automobilių, kurie neturi išsienę naujus valstijos ir miesto laisvius automobiliams.

Prieš kelias dienas irgi buvo daromi masiniai areštai tų automobilių, kurie nepasiskubino išsieniti naujus laisvius. Tačiau buvo areštuota apie 7,000 automobilių. Tačiau areštai liko sustabdyti užprotestavus valstijos sekretoriui.

Laikė tų areštų pasirodė didžiausia diskriminacija. Buvo areštuojami vien paprasti piliečiai, bet nebuvo liečiami stambūs politikieriai, nors politikierių automobiliai su senais laisvais kasdien yra apstatyti visa miesto salė ir tai tokioje zonoje, kurioje neleidžiama "parkinti". Tarp jų nusikaltėlių pastebėta ir aldermanai, bet jų niekas nelietė, nors policijos ten yra ant kiekvieno žingsnio.

Už \$1 pašovė plėšiką

CHICAGO.—Du jauni policininkai užpuolė Wm. Bernatzkė ar

da buvo areštuota apie 7,000 automobilių. Tačiau areštai liko sustabdyti užprotestavus valstijos sekretoriui.

Laikė tų areštų pasirodė didžiausia diskriminacija. Buvo areštuojami vien paprasti piliečiai, bet nebuvo liečiami stambūs politikieriai, nors politikierių automobiliai su senais laisvais kasdien yra apstatyti visa miesto salė ir tai tokioje zonoje, kurioje neleidžiama "parkinti". Tarp jų nusikaltėlių pastebėta ir aldermanai, bet jų niekas nelietė, nors policijos ten yra ant kiekvieno žingsnio.

Už \$1 pašovė plėšiką

CHICAGO.—Du jauni policininkai užpuolė Wm. Bernatzkė ar

ti jo namų 2317 S. Spaulding Ave., ir atėmė iš jo \$1. Bernatzkė greit įbėgo į vidų, pasiūvė revolverį ir išbėgęs gatvę šovė į policininkus. Vieną pašovė į koją, bet kitas paspruko. Pašautasis yra Frank Kasper, 19 m., 1618 W. 55 St.

Jam reikėjo daktaro su kuju

CHICAGO.—John Bartosiewicz, 8743 Houston Ave., naktinis sargas, lipo į gatvę prieš 53 ir Damen Ave. Gatvėkaris truktelėjo ir jis iškrito gatvėn. Nusigandęs konduktorius klausia, ar jis sužeistas. Jonas atsako, kad jis išsilaužęs koją. Konduktorius prašo, kad kas pašautų daktarą. Bet

Jonas prašo, kad ne daktarą šautų, bet karpenterį. Ir tikrai jam buvo reikalingas karpenteris, nes nulaužtoji koja buvo medinė.

Nesuranda 2,500 darbininkų

CHICAGO.—Civilijų darbų administracija turi išdavusi 2,500 čekių CWA darbininkams, bet tie čekiai arba sugrįžo, arba niekas jų neatsiima. Dabar yra tyriama kas pasidarė su tais darbininkais, ar jie nedirba, ar kur kitur išsikėlė. Pirmiau čekiai buvo siunčiami į namus, bet dabar išmokami ant vietos. Nužiūrima, kad politikieriai buvo prisirašę daugiau darbininkų, negu dirbo ir siuntė čekius įvairiems savo draugams, bet suskatus tyrinėti grafitą, pasibijoję čekius mainyti ir juos grąžino.

Kaip viena moteris įsivaite prarado 10 svarų

Mrs. Betty Lueder, 6109 South Ashland Ave., prarado 10 svarų. Ji prarado juos, kai išėjo į parduotuvę ir neįžvelgė, kad išėjo su pinigais. Ji prarado juos, kai išėjo į parduotuvę ir neįžvelgė, kad išėjo su pinigais. Ji prarado juos, kai išėjo į parduotuvę ir neįžvelgė, kad išėjo su pinigais.

GARSINKITES NAUJIENOSE

DR. VAITUSH, OPT

Optometrical Akis Specialistas
Palengvina akis įtempimą kuris sukelia migreną, galvos skausmą, nuovargį, akių spėjimo nervotumą, skaudamą akių karštį, atitaiso trumparegystę ir tobulą regėjimą. Priręgia teisingai akinius. Visose atitikimose egzaminavimas daromas su elektrine parodančia mažiausią klaidą. Speciali atitaisymo priemonė, neįkainojama. Kreivios akys atitaisomos. Valandos nuo 10 iki 8 v. Nedėliomis nuo 10 iki 12. Akinių kainos per pusę pigiau, kaip buvo pirmiau. Daugely atsitikimų akys atitaisomos be akinių. Kainos pigiau kaip pirmiau.

DR. G. SERNER

Ofisas 1829
756 West 35th St
kaimas Halsted St.
Valandos nuo 10-4, nuo 6 iki 8
Nedėliomis 10 iki 12 val. ryto

Visi Telefonai:

Yards 1741-1742

LAIDOJAM PIGIAU NEGU KITI

Ambulance Patarnavimas Dieną ir Naktį
Moderniška Kopyčia ir Vargonai Dykai!

J. F. EUDEIKIS

Laidotuvių Direktorius per 30 Metų
4605-07 So. Hermitage Avenue

JUOZAPAS EUDEIKIS

— IR —
T'EVAS
Jeigu Norite Dailumo ir Nebrangumo
Laidotuvių... Pašaukite.

REPublic 8340

5340 So. Kedzie Avenue
(Neturime sąryšių su firma tuo pačiu vardu)

PRANEŠIMAI

Lietuvių Piliečių Darbininkų Pagalbinio Klubo mėnesinis susirinkimas vyks nedėlioje, 25-tą dieną Vasario, 1934 m., 1-mą valandą po pietų, Mėdažo salėje, 2242 W. 23rd Place.

Visi nariai malonėkite prisibūti, daug svarbių dalykų turime dėl apsvaistymo. Komitetui lankanti sergantieji nariai priskubite išduoti raportą. Už neįsivartojimo raportą bus mės \$1.00.

Pirkite išanksto biletus Naujų Jubiliejaus vakarui

Kaina 75 c. asmeniui

Kad išvengus laukimo ilgoje eilėse pirkite biletus išanksto Naujų Jubiliejaus vakarui ir pas visus Naujų agentus-kontestantus.

Lietuvės Akuerės

Mrs. Anelia K. Jarusz

Physical Therapy
Midwife
6109 South Ashland Avenue
Hemlock 9252

Graboriai

Stanley P. Mažeika
Graborius ir Balzamuotojas
Moderniška Kopyčia Dovanai
Turis automobilis visoms reikalingas. Kaina prieinama.

J. F. RADZIUS

LIETUVIŲ GRABORIUS
Palaidoja už \$25.00 ir daugiau
Moderniška kopyčia dykai.

SIMON M. SKUDAS

GRABORIUS IR BALZAMUOTOJAS
Patarnavimas geras ir nebrangus

A. MASALSKIS GRABORIUS

3307 Lituanica Ave.
Tel. Boulevard 4139

I. J. ZOLP

GRABORIUS
1646 West 46th St.
Tel. Boulevard 5203 ir 8413

Lachavich ir Sunus

LIETUVIŲ GRABORIUS
Patarnauja laidotuvių kuopigavimus. Reikale mėsdiame atitaisinti, o mūsų darbų busite užgandinti.

J. J. BAGDONAS

Laiduoje valandą paveskite savo rupešius man.

DR. J. KOWARSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofiso valandos 2 iki 4 ir nuo 7-9 val. vakare. Nedėlioj sulig sutarties

DR. JOSEPH KELLA

DENTISTAS
6558 So. Western Avenue
Valandos: Nuo 9 ryto iki 8 val. vak. Nedėliomis sulig sutarties.

ATVIRAS LAISKAS VISUOMENEI

Vietinis biznis valdomas per Heleną Szymanską ir Dr. Szymanską yra tvarkomas ir vedamas sulig Valstijos įstatymais, priklaitymas mūsų praktikai. Mes vedame šį biznį tiksliai lokale kaip pilnai legalizuotą, medikale institucija. Todėl šis patarnavimas yra po priežiūra ir direkcia legaliai pripažintų gydytojų. Visuomenė todėl yra pilnai apsaugota visais galimais būdais. Egzaminiacija ir pasitarimas per mūsų legalius gydytojus yra visuomet sukeliamas veltui. HELENOS SZYMANSKOS SKYRIU OFISAI randa sekamais adresais:

MOTINOS HELENOS YPATISKA KRAUTUVĖ

4732 S. Ashland Ave.

1747 W. Chicago Avenue
3119 W. 22nd Street
3244 W. 26th Street
2546 Milwaukee Avenue
3059 Lincoln Avenue
4245 Archer Avenue
6434 Cermak Rd., Berwyn
3339 So. Halsted Street
9128 Commercial Ave., So. Chicago
11125 So. Michigan Ave., Roseland
612 W. Mitchell St., Milwaukee, Wisconsin.

340 E. 47th Street
1869 N. Damen Avenue, Didysis Ofisas ir Laboratorija.
1383 W. Chicago Avenue.

AKIŲ EGZAMINACIJA DYKAI!

Išexaminuokite savo akis dykai pas Expertus Optometristus. Akinių užsėjimui tikrai būtina reikale. Pasitarkite mūsų dykai pasitarkite ir kitiems patikinti tikrai ir \$2.89. \$10.00 vertė už \$1.00. Šis patarnavimas tikrai trumpam laikui. Atsistatydite tikrai trumpam laikui.

DR. A. A. LIEBERMAN & STERNBERG

8 South Michigan Ave.,
Kambariai 1010-1011. Tel. Central 5595

Lietuviai Daktarai

Amerikos Lietuvių Daktarų Draugijos Nariai.

DR. C. K. KLIAUGA

DENTISTAS
2420 W. Marquette Rd.
Phone HEMLOCK 7828

A. L. Davidonis, M.D.

4910 So. Michigan Avenue
Tel. Kenwood 5107

A. MONTVID, M. D.

West Town State Bank Bldg
2400 W. Madison St.
Val. 1 iki 3 po pietų, 6 iki 8 vak. Namų telefonas Brunswick 0597

DR. C. Z. VEZELIS

Dentistas
1645 So. Ashland Ave.
arti 47th Street
Valandos nuo 9 iki 8 vak. Nedėlioj pagal sutartį.

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4142 ARCHER AVENUE
Telefonas Virginia 0036

DR. A. L. YUSKA

2422 W. Marquette Rd.
kaimas 67th ir Artesian Ave.
Telefonas Grovehill 1595

DR. P. Z. ZALATORIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
CHICAGO, ILL.

DR. V. A. ŠIMKUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos nuo 2 iki 4 ir nuo 7 iki 9 val. Nedėliomis nuo 10 iki 12 val. vakare. Nedėlioj sulig sutarties

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West 22nd Street
Valandos: 1-3 ir 7-8

DR. JOSEPH KELLA

DENTISTAS
6558 So. Western Avenue
Valandos: Nuo 9 ryto iki 8 val. vak. Nedėliomis sulig sutarties.

DR. STRIKOLIS

Gydytojas ir Chirurgas
Ofisas: 4645 S. ASHLAND AVE.
Ofiso val.: Nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 vak. Nedėlioj pagal sutartį
Ofiso Tel.: Boulevard 7820
Namų Tel.: Prospect 1930

DR. C. KASPUTIS

DENTISTAS
Grįžo iš Europos ir oji praktikoje VALANDOS: 10-12 A.M. 2-6 P.M. 7-9 P.M. Sekmadienis ir ketvirtadienis pagal sutartį.

DR. BERTASH

756 W. 35th St.
(Cor. of 35th & Halsted St.)
Ofiso valandos nuo 1-3, nuo 6:30-8:30 Nedėliomis pagal sutartį

DR. RUSSELL

Lietuvys
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2515 W. 69th St.
Ofiso valandos 2 iki 6 ir 6 iki 8 Ofiso telefonas Hemlock 6141

DR. MARGERIO

PRANEŠIMAS
Persikėliau į erdvę ir patogesnę vietą 3325 So. Halsted St.
Valandos: nuo 10 ryto iki 2 po pietų ir nuo 6 iki 8 vakarų
Nedėliomis nuo 10 iki 12
Phone: Boulevard 8483

DR. NAIKELIS

756 W. 35th St.
(Cor. of 35th & Halsted St.)
Gyvenimo vieta 3189 S. Lowe Ave.
Tel. Victory 5904
Ofiso valandos: nuo 1-4, nuo 7-9 Nedėliomis pagal sutartį

A. K. Rutkauskas, M.D.

4442 South Western Avenue
Tel. Lafayette 4146

Dr. V. E. Siedlinskis

DENTISTAS
4143 Archer av., kamp. Francisco av.

DR. HERZMAN

— IS RUSIJOS —
Gera lietuviams žinoma per 15 metų karo patirtis gydytojas chirurgas ir kardiologas.
Gydo svarbias ir chroniškas ligas vyru moterų ir vaikų pagal naujausias metodus X-Ray ir kitokius elektrus prietaisus.
Ofisas ir Laboratorija: 1034 W. 18th St., netoli Morgan St. Valandos: nuo 10-12 pietų ir nuo 6 iki 7:30 val. vakaro. Tel. Canal 3110 Rezidencijos telefonai: Hyde Park 6755 ir Central 7464

Dr. Charles Segal

OFISAS
4729 So. Ashland Ave.
2 lubos
CHICAGO, ILL.

Dr. MAURICE KAHN

6631 South Ashland Avenue
Ofiso valandos:
Nuo 10 iki 12 diena, 2 iki 3 po pietų, 7 iki 8 val. Nedėl. nuo 10 iki 12 Rez. Telephone Plaza 3200

Dr. A. A. ROTH

Rusų Gydytojas ir Chirurgas
Moterišku, Vyrišku, Vaiku ir visų chronišku ligų
Ofisas 3102 So. Halsted St.
arti 31st Street
Valandos: 2-4, 7-9 val. vak. Nedėliomis ir šventadienis 10-12 diena.

Advokatai

JOSEPH J. GRISH

Lietuvis Advokatas
4631 South Ashland Ave.
Tel. Boulevard 2800
Rez. 5515 So. Rockwell St.
Tel. Republic 9723

JOHN B. BORDEN

LIETUVIS ADVOKATAS
105 W. Monroe St., prie Clark
Telefonas State 7600; Valandos 9-5
W. Side 2201 W. 22 St. (Cermak Rd.)
Parengė: Sereodis ir Peterson vak 4 iki 6
Telefonas Canal 6183
Namai: 6458 S. Rockwell Street
Utarai: Kelyje ir Republic 6004

Tarp Chicagos Lietuvių

Kaip buvo išrinkta "Miss Naujienos"

Apie 7:00 v. vakare, trečią dieną, Halsted gatvė nuo 31 iki 33 jau buvo kimštai prigrusta automobilių. Žmonės būriais traukė į Auditoriją. Koridoriuose pilna žmonių. Sveitinė taipgi užpildyta. Pradedant rinktis gražuolės, dar didelis minio judėjimas skiriant joms taką praeiti. Gražuolės eina į estradą kambarius. Publika lydi akimis ir daro spėjimus, katra iš jų bus išrinkta "Miss Naujienos"? Stai vienur, tai kitur pasirodo, kad žmonės daro laizybas. Pagalios p-lė J. Milleriūtė prisilinko prie jū reporterio ir duoda pasiūlymą, kad jis "betintų" už p-lę B. Malelę. Tačiau, reporteris bijodamas "prakišti" savo dešimkę, atsisakė.

Adv. Kl. Jurgelionis išėina į estradą ir praneša publikai, kad dabar pasirodys gražuolės ir po to teisėjai išnės savo nuosprendį. Tokie jau, o gal ir dar didesni įspūdžiai jos laukia "Naujienų" 20-ties metų jubilėjaus vakare, kuris įvyks rytoj Ashland Boulevard Auditorijoje. —Frank Bulaw.

Pirmiausiai išėina į estradą p-lė Kampikaitė, pasveikina publiką ir pareiškia dėkingumą "Naujienoms" už suteiktą progą pasirodyti prieš lietuvių visuomenę. Po jos seka antra, trečia ir t.t. iki paskutinės. Bet katra iš jų gražiausia, tai didžiausia problema. Visos gražios, ypatingai jų reporteris akimis žiūrint. Tačiau pasirodė, kad ir teisėjų akys ne ki-taip mato. Ogi kas užleido uždangą ir estradą prasidėjo rinkimas gražiausios ir populiariausios mergaitės, tai em-bent 3-is valandas iki surado.

Publika kantriai laukė ir neišsiskirstė. Matomai, taip jau-

niems, taip seniams laikas pasidaryti ilgas, kadangi mažai kurie galėjo sėdėti prie žmonių buvo kimština svetainė.

Apie 11 val. teisėjai išėina iš savo kambario, Dr. A. Davidonis malomai nuilsęs. M. Šileikis taipgi atrodė lig po didelio ir sunkaus darbo. Dr. Strikolis atrodė, kaip jis atrodė, kada atlieka keletą svarbių operacijų. Tačiau p. N. Gugienės, Taurėlio ir adv. Kl. Jurgelionio energijos rezervai nebuvo gautinai išvartoti.

Adv. Jurgelionis praneša visoms grožio kontestantėms, kad dabar bus paskelbtas vardas "Miss Naujienos" — p-lė Birutė Laučiskaitė. Uždanga kyla. Kontestantės sveikina "Miss Naujienas". P-lė Nora Gugienė deda vainiką "Miss Naujienoms" (Vainiką uždėjo Dr. Davidonis. — Zec.) ir paveda į globą eskortų, t. y. 4-rių pavyzdinčių išauklėtų vaikų. Atneša ir duoda buketus gėlių "Miss Naujienoms". Reporteriai lenda, stato klausimus. Jos draugai bėga artyn ir sveikina. Publikoj dëlų pojimas. Ir fotografų šviestų efektai...

Jauna Birutė patenka į toki gyvenimo sukūrį, kad jos veide matos tai rauda, tai linksma šypsena. Tokie jau, o gal ir dar didesni įspūdžiai jos laukia "Naujienų" 20-ties metų jubilėjaus vakare, kuris įvyks rytoj Ashland Boulevard Auditorijoje. —Frank Bulaw.

Linkeėjimai Naujienoms

Daug metų nuo "Naujienų" gimimo ir mes jas skaitome be sustojimo. "Naujienos" yra veidrodinis visuomeniško gyvenimo ir apšvietos šaltinis. Daug nuveikė visuomenės labui, kaip tai įvairioms draugijoms jos visados duodavo moralinės paramos. Mes nerimstame be "Naujienų" ir laukiame, kad jos

Lietuvos vaizduotoja

Ponia Anelė Zabukienė, mūsų gerai žinoma dainininkė, Naujienų Jubilėjaus rengime dainuos rolių žinios iš Lietuvos. Ponia Zabukienė taip jau buvo maloni paraginti savo mokyklos vaikučius dalyvauti Naujienų 20-ties metų vaizdavime.

mus lankyti ir šviestų kasdieną per daug metų ateityje. Robert Ketvirtis, Chicago, Ill.

Laikas bėga, viskas mainosi, bet "Naujienos" nesimainė, nes jos laikėsi savo užbręžtų principų nuo pat pradžių iki šio laiko.

Sukakus 20-ties metų jubilėjui, reiškiu savo pagarbą pirmam lietuvių dienraščiui "Naujienoms" ir linkiu gyvuoti daug metų ateityje ir platinti apšvietą lietuvių tarpe.

Kazimieras Laučius, 3317 S. Lituania ave., Chicago

"Naujienos" yra vienintelis iš pastoviausių laikraščių tarpe Amerikos lietuvių, kuris savo pastovumu ir teisingumu taip ilgai išsilaikė kovodamas prieš visokias neteisybes. Nėšuklupo nežiūrint kaip visokie priešai nebandė nuskandinti arba sunaikinti jas.

Sulaukus 20-ties metų jubilėjaus, dienraščiui "Naujienoms" siūnėti savo linkėjimus ir vėliu daug metų gyvuoti ateityje ir platinti apšvietą tarpe mūsų brolių lietuvių.

Walter Neffas, 2435 S. Leavitt st., Chicago, Ill.

RADIO

SESTADIENI:
KYW-WMAQ—12:35 p.p.—Opera "Tannhauser" iš Metropolitan Opera Company, New York. Transliuoja American Tobacco Company, "Lucky Strike" gamintojai.

SEKMADIENI:
WGES—11 val. ryto—Progress Furniture Company, 3224 So. Halsted street, programos.

WCFL—1 val. p.p.—J. F. Budrick, Inc., 3417-21 So. Halsted street, lietuvių radio valanda.

Hull House suorganizuota klasė suaugusiems

Hull House, 800 So. Halsted suorganizuota klasė, kur suaugusiems bus dėstoma anglų kalba ir kiti dalykai. Pamokos kiekvieną antradienį ir ketvirtadienį, nuo 1-mos iki 2-ros p.p. Mokslas veltui suaugusiems vyrams ir moterims. Mokytoja p. Funk.

Chicagos Draugijų, Klubių Valdybų 1934 metams

D. L. K. VYTAUTO DRAUGIJOS valdyba 1934 metams: T. Janulis, pirm., 3430 So. Morgan St.; A. Maziliauskas pirm. pag., 6135 S. Rockwell St.; P. Kilis nut. rašt., 3347 So. Lituania Ave.; M. Z. Kadziauskas turto rašt., 5325 W. 23rd Pl., Cicero, Ill.; F. Bakutis izd., 2603 W. 69th St.; A. Ružinskas kontrolės rašt., J. Barčius apieš. izd.; F. Kunėvičia maršalka. Susirinkimus laiko kiekvieną mėnesį kas trečią antradienį, Chicagos Lietuvių Auditorijoje, 7:30 val. vak.

LIETUVIŲ KEISTUČIO PAŠALPOS KLIUBO valdyba 1934 metams: Pranas Jakavičius pirm., 2638 W. 40 St.; Wm. Bulšas vice-pirm.,

2650 W. 69 St.; St. Narkis prot. sek., 1900 W. 35 St.; Walter Sharika fin. rašt., 4635 So. Washenaw Ave.; M. Kasparaitis kontr. rašt., 2655 W. 43 St.; St. Baranauškas kasos globėjas, 2950 W. 38 St.; K. Warnis izdinkas, 3308 So. Kedzie Ave.; T. Tamulionis maršalka. St. Narkis korespondentas, P. Shultkus knygis, F. Margėvičius, M. Biaga, J. Balnis, K. Budris ir J. Kondroška kontrolės komisija, T. Dundulis klubo daktaras, 4142 Archer Ave., Telefonas Virginia 0036.

Klubo susirinkimai atsibuna kas 1-mą nedidelį kiekvieną mėnesį 12-1a val. diena, Liberty Grove svetainėje, 4615 S. Mozart Street.

JAUNŲ LIETUVIŲ AMERIKOJE TAUTISKO KLUBO valdyba 1934 metams: pirm. J. Rūta; vice-pirm. B. Jenkauskas, 3220 S. Union Ave.; nut. rašt. S. Kunevičius, 3220 S. Union Ave.; fin. rašt. F. Kasparas, 3534 S. Lowe Ave.; kas. rašt. F. Viršila, 3200 Lime St.; kasierius E. Laučius, 3317 S. Lituania Ave.; kasos globėjas E. Blumas, 3233 Lime St. ir J. Malinauskas, 3409 S. Lowe Ave.; teisėjas K. Valaitis, 3306 So. Union Ave.; ligonių priežiūrtojas P. Petrakis, 3169 So. Halsted St.

Laiko susirinkimus kas mėnesį pirmą penktadienį, 7:30 val. vak., Chicagos Lietuvių Auditorijoje, 8133 So. Halsted St.

KUR PRALEISIM LAIKĄ

Vasario 25 d.—"NAUJIENŲ" 20-ty sukaktuvių jubiliejinis iškilmės ASHLAND BOULEVARD AUDITORIUM.

KOVO 18 — K. A. ir G. Steponavičių koncertas. St. Agnes Auditorium, Archer ir Rockwell sts. Smuika, piano, dainos. Po koncerto šokiai. Pradžio 6 val. vakare. Įžanga — 60 centų; iš anksto — 50c.

DAUG SILUMOS, mažai pelenų, pulkus pavadojuotas del Pocahontas; Black Gold, Lump arba Erz, \$6.00. Mine run, \$6.75; Screenings, \$4.75. Grundy Mining Co., Cedarcrest 2011

B.R. PIETKIEWICZ & CO. MORTGAGE BANKERS

REAL ESTATE
Biznis pamatutas reikalingas
INSURANCE, NOTARY PUBLIC
\$KAM LIETUVISKUS BONUS
JUNCIAM PINIGUS Į LIETUVĄ
LAIVAKORCIU AGENTURA

608 West 47th St.,
LAFAYETTE 1083

Ateikite su manim įsigerti

Sirdingai kviečiu visus Chicago ir aplinkinių miestelių lietuvius, draugus ir senus pažįstamus atkankyti mane mano biznio vietoje. Užlaikau didelį pasirinkimą. Jūsų žydukas patarnaus jums mandagiai.

1237 Cleveland Ave., E. St. Louis, Ill.

NATHAN KANTER
4707 So. Halsted St.
Tel. YARDS 0808

Chicagos Lietuvių Draugija

Yra pašalpos ligoje, pomirtinių ir ulturos draugija.

Į narius priimami vyrai ir moterys nuo 15 iki 48 metų. Ligoje pašalpa yra trijų skyrių: \$6, \$10 ir \$16 savaitė. Pomirtinė \$250. Nariui įstoje Draugijai gali gyventi bile kuriame State—valstijoje—pašalpa ir pomirtinė išmokama. Nariams nėra baumų už atsilikimą susirinkimui, vakarų ir ligonių—ligonis prižiūri Draugijos daktaras, kitur gyvenančius—vietinius daktarus. Draugijos nariai yra vien lietuvių ir visi nariai turi balsavimo teisę svarbesniais Draugijos reikalais referendumo būdu. Draugijos narių skaičius yra 1,800, pinigams turintis virš \$30,000.00. Draugija yra po priežiūra Illinois valstijos.

Jeigu dar Tamsta nesi nariu šitos skaitlingos ir stiprios organizacijos, tai kviečiame tuoj prisirašyti per mūsų atstovus—kontestantus arba tiesiai kreipkitės į Chicagos Lietuvių Draugijos ofisą, 1739 So. Halsted St. ("Naujienų namai"). Nuo 4 iki 7 v. v. Arba telefonуйте. Jūsų mums atstovai: J. Ramus, Tel. Canal 0117 —klauskite Mickevičių.

P. CONRAD
PHOTOGRAFIŠTAS
Fotografuoja jūsų namuose arba studijoje
Rezidencija
730 W. 62nd St.
Tel. Englewood 5840

CLASSIFIED ADS

Business Service
Biznio Patarnavimas
Tel. Yards 3408

VICTOR BAGDONAS

Perkraustome ant vietos
Nuvežame ir į tolesnias vietas
Supakavimas, Storage, Crating
Persuntimas
RAKANDŲ IR PIANŲ
PEKRAUSTYTOJAS
658 So. Halsted St. Chicago, Ill.
Ofisas 3406 S. Halsted St.

NEW YORK ..... \$ 7.00
LOS ANGELES \$25.00
I visas kitas vietas žemiausios rates.

MAŽIAU NEU 1c. už mylą
DIDELI PATOGUSI MODERNISKI
SAUGUS COACHES
KELIAUKITE BUSU
INDIAN COACH LINES
328 So. State St. Tel. Harrison 6072

Partners Wanted

PASAULINES Parodos proga.
Reikia partnerių pagalbėti finansuoti. Pastebėtina propozicija.
Sanitread Products, 444 W. Grand Ave.

REIKALINGAS pusininkas ir aludės bizni, biznis gerai išdirbtas; viešai moteris pasunka.
3141 So. Halsted St.

JIESKAU PARTNERIO į siūno biznį arba parduosiu visą. Labai gera vieta. Nauji barai ir visi rakandai.
10419 S. State St.

Klauskite
STANLEY
2ras floras
tarpe 5 ir 6 val. vak.

Miscellaneous for Sale
(valrus Pardavimai)
PARDAVIMUI plytos vertės \$10.00 už \$4.00, taipgi vartotos lentos 2½ pėdos. 4428 So. Western Ave.

Personal
Asmenų Ieško
PAIESKAU Kaz. Mineklo, gyvena Chicagoj. Tegul atsiūkia po ant-rašu 3430 So Emerald Ave, pirmas aukštas.

PAIESKAU širvinsko, kuris gyvena Chicago, Ill., jo brolis Bonifacas širvinskas mirė gegužio 27 d., 1933 m. E. St. Louis, Ill. yra svarbus reikalas su juo susižinoti. Kas apie jį žino arba jis pats meldžiu greitai pranešti už kas bus dėkinga.
ONA KIMUTIENĖ
1237 Cleveland Ave., E. St. Louis, Ill.

PAIESKAU giminių arba pažįstamų, kurie pažinojo a. a. Jono Stan-kaus, kuris mirė kovo mėnesį 1931 m. Yra svarbus reikalas. Prašome atsišaukti
Frank Cienas
4951 So. Halsted St.
Yards 4757

Help Wanted—Male
Darbininkų Reikia
REIKIA dviejų vyrų dirbti ant ukės. Geri namai, apsirėngimas, ir valgis, be algos. Rašykite Box 82, 1739 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Help Wanted—Female
Darbininkų Reikia
REIKALINGA moteris ir valgyklos bizni su maža šeimyna, arba be šeimynos, prižiūrėjimui valgyklos biznio, kuri gali išvažiuoti iš Chicago. Kreipkitės į Barber Shop, 53 East 18 St.

Furniture & Fixtures
Rakandai-Italsai
CASH arba ant išmokėjimo Stora-
rage išpardavimas. 3 kab. įrengimas \$79. Iškaitant kaurus—arba skyrium. Klauskite p. Petkas. American Storage 428-426 W. 63rd St. Atdara vakarais.

ALAUS "coolieriai" ir "work board", puikiausio darbo. Kalnos labai prieinamos, darbas garantuotas. Stakas pasirinkimui visuomet ant rankų. Patalsome ir permodeliuojame.

ARTS TIN SHOP
1344 So. Union Ave.,
Tel. CANal 5668

BUČERNĖS fikieriai parsiduoda kartu arba skyrium pigiai. Pašaukite po 6 val. vak. Klauskite Frank Tel. Triangle 6446.

CLASSIFIED ADS

Furniture & Fixtures
Rakandai-Italsai
PARDAVIMUI rakandai — visi sykiu arba atskirai. Taipgi pasiren-duoja 6 kambariai. 657 W. 18th St.

For Rent
RENDON 4-5-6 kambarių flatai, \$10.50-\$15.50, arti leikos, 1 blokas iki gatvėkarių, J. C. gežkelio ir busų. Atsišaukite 752 E. 37 St. arba telefonuokite Oakland 1670.

PASIRENDUOJA moderniškas penkiu kambarių pagyvenimas Brighton Park centre. Tinkamas profesionalui, John Langis, 4157 Archer Ave.

Furnished Rooms
PASIRENDUOJA kambarys prie mažos šeimynos. 3454 So. Halsted St., 3-čios lubos.

Business Chances
Pardavimui Bizniai
AUKSINE PROGA
Savininkas turėdamas 2 biznius priverstas skubiai parduoti vieną iš pelningiausio biznio ice cream, luncheon, elgars, cikorijos ir gėrimų. Randasi ant transfer kampo, geroji vietoje.

Pigiaj parduosime arba priimsime į mainus išmokėta biznio lota arba mažą namelį, kreipkitės pas K. J. MACKE
2346 W. 69 St.

ALAUS TAVERN pardavimui pigiai, geroji vietoje, 6 pagyvenimui kambariai. 2122 W. 63 St.

PARSIDUODA Beer Tavern su visais rakandais ir įtaisymais, gera vieta ir žinoma, su svetaine, kur supulkus laiko susirinkimus, labai pigiai. Atsišaukite
2003 S. Jefferson St.

RESTAURANTAS ir Alaus Tavern pardavimui labai pigiai.
671 W. 14 St.

PARDAVIMUI grosernė — school supplies, candy ir t. t. 4 kambariai pagyvenimui, pigi randa. Paruosiu pigiai. 4550 S. Marshall Ave.

BARGENAS. Pardavimui arba mainymui augštos rūšies, pelninga restauracija. 1947 W. 51st St. Telefonas Yards 2186.

HOTELIS ant pardavimo visai pigiai, tikrai penki simtai dolerių (\$500.00). Renda \$70.00, šlymas ir įanktorius dykai. Viskas prie rendos. Kas nori pasidaryti pinigų ir buti ant savęs bosu, tam yra puiki proga. Noriu parduoti iki mėnesio. Rengius važiuoti į Lietuvą. 651 West Madison St., Chicago, Ill. JOHN DEDINAS. Tel. Haymarket 2529.

BUČERNĖ ant pardavimo, geroji vietoje, biznis \$400 ir savaitė. Parduomui priežastis liga.
5413 Wentworth Ave.

PARDAVIMUI žėverykų taisymo Landis mašinos su visais įrengimais. Tik keturi metai vartotos, pigiai. Atsišaukite pas savininką 140 W. 46th Pl., antros lubos.

Farms For Sale
"Itai Pardavimai"
15 AKERIŲ, gera žemė ir trobos, elektrika, prie miesto, Illinois valstijoje, maino ant mažo bizniavo ar dviejų pragyvenimų namo ar parduosiu pigiai. Savininkas 1506 S. 49 Ave., Cicero, Ill.

PAIESKAU pirkti nebrangią ukę. Turi būti gera žemė, paranki vieta. Kokieje valstijoje nesvarbu. Prašau pranešti John Kulašen-skas, 2732 W. 16th St.

Real Estate For Sale
Namai Žemė Pardavimui
TRUST DEEDO užbaigimui paau-kauia 5 kambarių mūrinių bungalov octagon frontas, karštu vandeniu šildomas ant Talman Ave. arti 71 St. Galima užimti gegužės 1 d. Primsiu \$2000 cash, likusį ant išmokėjimo.
OZANNE,
4356 No. Leavitt St.
Tel. Irving 5169.

PARDAVIMUI mūrinis namas 2-ju flatu, Bridgeporte, karštu vandeniu apšildomas, prieštasi parduomui patirsite vietoje. Savininkas visuomet rasite 3243 So. Emerald Ave.

BARGENAI
Marquette Park aplinkė, 10 flatu, atrodė kaip naujas, kaina \$20,000. 4 flatu mūro namas, kaina \$8,500. 2 flatu naujas mūro namas \$6,500. Bungalov su vėliausios mados įrengimais, kaina \$4,000. Taipgi, kurie norėtųms išmainyti pirmus morkizius, namų arba lota, kreipkitės pas A. GRIGAS, 6755 S. Western Ave., tel. Grovehill 1038.

PARDAVIMUI 2 flatu medinis namas 6 ir 8 kambariai. 2 garadžiai. 2 lotai. Kaina \$3200. \$500 įmokėti, likusį po \$30.00 i mėnesį iskaitant nuosimti. Atsišaukite Telefonu Republic 8865.

PARSIDUODA — Augštos rūšies bizniavas lotas ant 63 prie Rockwell, pietu pusėje gatvės. Kaina labai prieinama, arba mainysiu ant bizniavo ar apartamentinio gero namo. F. A. ANDRIUS, 3146 So. Halsted St. Tel. Victory 0765

"Mano šnerves" sako Old Gold

Vienu Vieninteliu JIMMY DURANTE, MGM's žvaigždė greit pasirodys muzikaliame paveiksle "Hollywood Party"

"Dama atskreipia į mane ir klausia kokius cigaretes aš geriausia mėgstu. Aš jai nieko nesakau... bet siekiu į savo vėskes sekretų kisenių ir pirm negu jos galetemet išarti 'Lollapalooza', aš išsiimu OLD GOLD ir paikiu po jos gražia nosim.

"Pašniokštuok, 'aš jai sakau', ir jus žinosite, kad nėra jokių dirbtinių paskaninimų OLD GOLD. Tas O. G. tabakas nereikalauja jokio pagerinimo. Stai kodėl jie taip švelnus rukyti;

faktinai, jie yra puikiausias švelnumėlis! Aš turėčiau tai žinoti, todėl, kad mano šnervė yra senų laikų šniokštukas!

Jūsų žinovas,
JIMMY "Schnozzle" DURANTE

Ne auga geresnio tabako negu kad vartojama OLD GOLDS. Jie yra TYRUS. (Be dirbtinio paskaninimo)

Atsiukite savo primintus ant TED FIO-RITO sensacingos Hollywood Orkestras kas trečiądienio vakarą—Columbia Tinklo

Švelniausi AMERIKOS CIGARETAI

20 Metų su "Naujienomis"

Rašo P. GRIGAITIS

Apie pabaigą 1913 m., redaguodamas savaitraštį "Pirmyn" Baltimorėje, gavau iš "Laisvės" bendrovės pirmininko, vėlionies Juozo Neviacko, laiška, kuriuo buvo kviečiamas už vyriausiąjį "Laisvės" redaktorių. "Laisvės" bendrovės pirmininkas rašė, kad bendrovė ketina savo laikraštį, kuris tuomet el-davo du kartus savaitėje So. Bostone, kelti į Brooklyną. Klausė apie mano sąlygas.

Netrukus parašė ir tuometinis "Laisvės" redaktorius, Leonas Pruseika, ragindamas mane priimti bendrovės kvietimą. Jisai savo laiške sakė, kad jeigu aš manęs pasivesti savo jėgas žurnalistikai, tai privalys dirbti prie didesnio laikraščio ir apsigyventi didelėje kolonijoje, o ne Baltimorėje, kur lietuvių judėjimas buvo menkas. Kiek vėliau teko tuo klausimu ir asmeniškai pasikalbėti su "laisviečiais". Neviackas labai kalbino mane stoti prie "Laisvės" ir sakė, kad jos leidėjų ambicija esanti padaryti savo laikraštį vadovaujančiu socialistų organu, kuris nustelbtų ne tik "Keleivį", bet ir "Kovą". Kalbino mane ir Pruseika, užtikrindamas, kad iš jo pusės man nebūsiu nė kokių keblumų, nes jisai manęs, kad jisai lengvai galėsiu su manim "suteikti".

Beveidant derybas su "laisviečiais", gavau laiška iš Chicago, nuo Antano Lallo, kuris rašė, kad Chicago lietuviai socialistai nutarę netrukus po Naujų Metų leisti savaitinį laikraštį, ir klausė, ar aš apsiiminčiau būti jo redaktoriu. Prasiidėjo susirašinėjimui ir su čekiečiais. Antaną Lalį, beorganizuojamas tuomet "Naujie-nų" Bendrovės sekretorių, aš pažinojau dar iš Berno, Šveicarijos, kur jisai studijavo filosofiją, kuomet aš lankydavau teisių skyriaus lekcijas. Nebaigęs savo studijų, jisai turėjo grįžti Amerikon, nes jam pritruko pinigų.

Svarsčiau, kurį pasiūlymą priimti. Pasakiau "Pirmyn" administratoriui, Juozui Jasui levičiui (kuris dabar yra "for manas" "Naujienų" spaustuveje), kad aš veikiausiai turėsiu išvažiuoti iš Baltimorės, ir prašiau jį susižinoti su "Pirmyn" leidėjais, kad jie pasiieškotų kitą redaktorių. Išimant Jasur-levičiui, jie visi gyveno Miners-vill'e, Pa. Galų gale, susitarau su čekiečiais, o į mano vietą Baltimorėn sutiko atvykti Juozas Smelstorius.

Tarp pagrindinių mano sutarties sąlygų su "Naujienų" Bendrove buvo tos, kad aš pasiskirsiu su padėjėju ir kad bendrovės direkcija į laikraščio redagavimo reikalus nesiiki. Sekretorius Lalis parašė man, kad šitos mano sąlygos priimtos, taip pat kaip ir mano reikalavimas dėl atlyginimo. Taigi apie vidurį vasario mėnesio 1914 metų, vieną šaltą žiemos vakarą, atvažiavau į Chicago.

Pirmas "Naujienų" numeris

Čia sutikau keletą senųjų savo pažįstamų — Antaną Lalį, Kazį Gugi, pas kurį buvau gyvenęs 1907 m., kai pirmą kartą lankiausi Amerikoje, rinkdamas aukas Lietuvos Social-Demokratų Partijai, ir Kleofą Jurgelonį, kurį pažinojau dar iš Petrapilio laikų, kai jisai ir aš dalyvaudavome lietuviškų spektaklių rengime, ir su

kuriu kartkartėmis susirašinėdavau ir vėliau, kuomet abu du buvome jau atsidūrę užsieniuose. Čia susipažinau ir su busimuoju "Naujienų" administratorium, Jonu Ilgaudu, iš kurio bendrovė buvo nupirkusi spaustuve.

Tuojaus jie man pasakė, kad pirmas "Naujienų" numeris išeisias už keletą dienų. Tai busi-šis parodomasis numeris, kurio busi-šis atspausdinta 25,000 ir kuoplaučiausia paskleista Chicagoje ir kolonijose. Taigi aš turis be atidėlioju imtis darbo. Išleisus pirmąjį numerį, busi-šis daugiau laiko atsi-kvėpti ir suorganizuoti redak-cijos darbą, nes reguliariai laikraštis pradėsiąs eiti tik tai kovo mėnesį.

Visas burys užėjome į restoraną pasiūkėti užduoti ir išger-ti po puoduką kavos. Tenai ma-no busimieji bendradarbiai pasiskubino supažindinti mane su Kl. Jurgelonio satyros kūriniu "Vistijada", kuriame buvo pa-siepiamas "Lietuvos" antrasis redaktorių "auksaburnis" B. K. Balevičius (dabartinis diplo-matas Balutis), kuris dviejose įskilmingose čekiečių suveigo-se — primant Kun. Tumą su Kun. Olšausku ir Dr. Basana-vičių su M. Yču — palygino lietuvių tautą su višta, o lie-tuvius su viščiukais. Tas raši-nys paskui buvo įdėtas į pir-mą "Naujienų" numerį ir la-bai patiko skaitytojams.

Beje, dar man neatvykus Chicago, busimieji "Naujie-nų" leidėjai ir bendradarbiai jau turėjo parupinę ir keletą kitų idomių dalykų laikraščio turiniui pamarginti. Jie buvo nupirkę seriją Lietuvos daili-ninko A. Varno karikatūrų ir kelis puikius belgo Meunier proletarinės skulptūros atvaiz-dus. Tai buvo tikri meno da-lykai, ir per kokius dvejetą mėnesių jie puošdavo "Naujie-nų" numerius.

Laikraštis pasirodė vasario 19 dieną, nespėjus man nė ap-sidairyti Chicagoje. Kai tas pirmas šuvis buvo iššautas, pradėjau žiūrėti, kaip sutvar-kysiu savo buvimą ir darbą naujoje vietoje. Reikėjo paži-n-ti arčiau bendrovę, kuri įstei-gė laikraštį; patirti, kas ir kaip vadovauja vietinėse lietuvių Socialistų Sąjungos kuopose ir kitose draugijose, kurių prita-rimas naujam laikraščiui, ži-noma, buvo svarbu turėti.

Bet pirmiausia teko sutvar-kyti savo darbą redakcijoje.

Pirmas konfliktas Bendrovėje

Paaikšėjo gana greitai, kad "Naujienų" pastogėje ne vis-kas eis taip sklandžiai, kaip jų steigėjų buvo tikėtasi. Iš-kilo keblumų, ieškant man pa-dėjėjų ir bendradarbių redak-cijai. Tinkamiausias redakcijos darbininkas būtų buvęs Kl. Jurgelonis, bet, deja, jisai bu-vo labai susipykęs su sociali-stais.

Mat, dveji ar treji metai prieš tai, Tumai ir Olšauskui beva-žinėję po Amerikos koloni-jas, kada socialistai smarkiai atakavo "tėvą Konstantiną" už jo juodašimtišką sėbravimąsi su caro policija, Kl. Jurgelonis parašė savo geram pažįstamam V. K. Račkauskui, "Tėvynės" redaktoriui, laiška, išreikšda-mas abejone, ar Kun. Olšau-skas tikrai išdavinėjęs polici-jai Lietuvos revoliucionierius. Tą privatinį laiška Račkaus-kas, jo autoriaus nepasiklau-

sęs, įdėjo į "Tėvynę" ir piktai uždrožė socialistams, kam jie šmeižia Lietuvos "visuomenės veikėją". Sąjungiečiai atsuko savo kanuoles prieš Jurgelo-nį, kurį toliau, įsismaginę, jie ėmė bombarduoti kuone smar-kliau, negu patį to viso triukšmo kaltininką.

Taip suirus jo santykiams su socialistais, jisai paskui su-sikirto su jais dar dvejetą kar-tų, ir kuomet aš atvykau į Chicago, jisai buvo jiems "per-sona non grata". Bet ką kitą galėjau imti už padėjėją į re-dakciją? Vienas atlikti visu-darbią prie laikraščio aš nebu-vau apsiėmęs, kada sutikau va-gžiuti į Chicago, ir nebučiau galėjęs apsidirbti, jeigu bučiau ir norėjęs, nes kuonė kiekvie-ną vakarą tekdavo eiti tai sa-koki nors susirinkimą, tai sa-kyti prakalbą, tai laikyti pa-skaitai. Šventoms dienoms (ne-reikali į šokioms) reikėdavo va-žinėti su prakalboms į kitus miestus. Taigi be padėjėjo ap-sieiti redakcijai nebuvo gali-ma.

Vietinių draugų patariama-m, pamėginau vieną, kitą — bet nebuvo tinkami. Galų gale, bu-vau priverstas prašyti Jurgel-onį, kad jisai dirbtų redak-cijoje nuolatos. Rimtesnieji di-rektoriai tam pritarė, bet kiti ėmė organizuoti opoziciją vi-duje ir iš oro. Teko su jais griežtai susikirsti.

Kartą man išvažiavus į ki-tą miestą sakyti prakalbą, opo-zicija pervarė direkcijoje nu-tarimą, kad redaktoriaus padė-jėjui ir bendradarbiams būtų mokama ne daugiau, kaip \$5.00 per savaitę. Tą nutarimą įvy-kinus, būtų, žinoma, reikėję redaktoriaus padėjėją atleisti, — ką opozicija ir norėjo pa-siekti. Sekandamiame direk-cijos mitinge, išgirdęs, kad padary-tas toks nutarimas, pareikala-vau, kad jisai būtų atšauktas, kaip priešingas mano sutar-čiai su bendrove, ir kada dau-guma, vadovaujama A. Petrai-čio, mano reikalavimą atmetė, pasakiau, kad atsisakau toliau dirbti. Išėjau į streiką! Strei-kavau dvi ar tris dienas, iki buvo prižadėta mano reikala-vimas išpildyti. Pastaciau, be-to, dar ir kitu du reikalavimu, būtent: 1) kad redaktorių tu-dalvauti visose direk-cijos po-sėdžiuose, ir 2) kad, neiškla-u-sius redaktoriaus, direk-cija ne-darytų jokių tarimų redakciją liečiančiais klausimais.

Pirmas šitų dviejų reikala-vimų paskui buvo įdėtas, kaipo pataisa, į bendrovės ista-tus.

Kada direk-cija tuos reikala-vimus priėmė, tai vienas di-kas eis taip sklandžiai, kaip jų steigėjų buvo tikėtasi. Iš-kilo keblumų, ieškant man pa-dėjėjų ir bendradarbių redak-cijai. Tinkamiausias redakcijos darbininkas būtų buvęs Kl. Jurgelonis, bet, deja, jisai bu-vo labai susipykęs su sociali-stais.

Bet pirmiausia teko sutvar-kyti savo darbą redakcijoje.

Opozicijos žygiai

Tas konfliktas dar greit ne-si buvo likviduotas. Opozicija, pralaimėjusi direk-cijoje, ėmė organizuoti savo šalininkus tarp šėrininkų, ir artimiausia-me bendrovės susirinkime jie bandė pakelti triukšmą. Pirmas pradėjo skandalinti giesminin-kas Katilius, protestuodamas prieš redaktoriaus "sauvaliavi-mą" (!); paskui jam pritarė nabašninkas dramų rašytojas

Laucevičius-Vargšas. Jų kalbas triukšmingu delnų plojimu pa-rėmė visa jų frakcija. Bet ata-ka buvo taip nerimta, kad man užteko dvi minutes pakalbėti ir visas opozicijos frontas su-griuvo.

Daugias tas redakcijos klausimas nebebuvo keliamas nei direk-cijoje, nei šėrininkų mitinguose per kokius ketver-tus ar penketą metų, iki neprasi-dėjo bolševikiškas pabludimas tarp Chicago lietuvų dar-bininkų.

Opozicija tačiau dar nepadė-jo ginklų. Susispietusi aplink M. Kaitį, kuris turėjo North-Sidėje krautuvėlę ir pinigų siuntimo agentūrą ir leido mė-nesinį žurnalėlį, kurį redaga-vo nabašninkas Dr. A. Kara-lius (tuomet dar buvęs stu-dentu), ji sugalvodavo visokių špousų "Naujienoms" diskredi-tuoti ir jų redakcijai išjuokti. Vėliau, jie pasijuto turį pro-gulos išeiti prieš laikraštį ir vie-šai. Kaičio žurnalukas jau bu-vo sustojęs, bet Chicagoje ėjo laisvamanių satyros žurnalas, kurį redaguoti buvo pavesta Karaliui, Strazdui ir Vargšui. Tame leidinyje vienas jo re-daktorių ir sumanė man "už-tepti".

Bet jų "pištelietais" užsprin-go ir neiššovė. Žurnalo leidė-jas, patyręs kokių "štofų" rengiamasi pavaišinti jo skai-tytojais, ir nenorėdamas turėti piktumų su "Naujienomis", pa-reikalavo, kad rašinys, kuriuo užgaudijama "Naujienų" re-daktorių, būtų išimtas, pirma negu žurnalas eis į spaudą. Ka-dą to rašinio autorius atsisai-kė jo reikalavimą pildyti ir ki-ti du žurnalo vedėjai pareiškė, kad jie rezignuos, jeigu jų kolegos "tešės" busiančios su-varžytos, tai žurnalo šeimini-nkas visai traukė "davė saktį" ir pakvietė kitą asmenį žurna-lą redaguoti.

K. A.

Europa Prieš 20 Metų ir Dabar

"Vargas nugalėtam"

Jokis kitas įvykis nepadarė tokių permainų Europos žemė-lapyje, kaip pasaulinis karas, kuris tęsėsi nuo 1914 ligi 1918 metų. Karo pabaigoje visoje Europoje bebuvo tik šešios neutralės valstybės. Butent, Ispanija, Šveicarija, Olandija, Norvegija, Švedija ir Danija. Visos kitos valstybės buvo įveltos į karą. Vienos jų rėmė centralines valstybes (Vokietija, Austro-Vengrija ir jų tal-kininkus), o kitos — Franciją ir jos sąjungininkus. Kai tapo paskelbta karo paliaubos, tai centralinės valstybės buvo faktiniai sutriuškintos ir besa-lyginiai pasidavė. Tiesa, jos tik-ėjosi, kad Amerika panaudos savo įtaką ir neleis nugalėta-sias šalis per daug nuskriausti. Bet jų viltys neišsipildė. Tik-rumojė taikos išlygas padikta-vo Francija. Nors tos išlygos buvo neįmanomai suakios, bet centralinės valstybės neturėjo jokio kito pasirinkimo, kaip tik-jas priimti. Pasipriešinti jos nedrįso. Tik viena Turkija at-sisakė padiktuotą jai taikos sutartį priimti. Ir ji laimėjo.

Laike Versalės sutarties vi-si gražūs obalsai buvo užmir-šti. Kaip seniau, taip ir šį kar-tą, prisilaikoma buvo to dės-nio, kuris sako: "Vargas nu-galėtam". Kiekviena valstybė, kuri vienokiu ar kitokiu bu-dų pagelbėjo sutriuškinti Vo-kietiją ir jos talkininkus, sten-gėsi kiek galima daugiau lai-mėti. Kitaip sakant, pasilimti savo grobį.

Opoziciniai bandė dar krimstielt "Naujienoms" per L. S. S. organą "Kovą", bet ju-kritiką" "Kovos" vedėjas (K. Vidikas) sugrąžino atgal, pa-tardamas jiems elgtis rimčiau ir nekelti bereikalingų kivirėv. Tuomet tos intrigos pasiliovė, ir "Naujienų" redakcija buvo palikta ramybėje.

Kitos bėdos

Bet nesupratimai dėl redak-cijos reikalų buvo tik menkie-kis, palyginti su kitais keblu-mais, kurių atsirado pačioje pradžioje laikraščio gyvenimo. Bendrovė labai anksti ėmė spausti finansinės bėdos.

Ji buvo nupirkusi J. Ilgaudo spaustuve kartu su dideliu san-dėliu ju išleisti knygų. Užmo-kėta už tą turtą buvo daug, o jo vertė pasirodė labai menka. Knygų niekas nepirko (beveik visos jos dar ir šandie tebe-guli suverstos ant "Naujienų" garažo aukšto), nes nors jų tu-rinys buvo rimtas, bet jos bu-vo daugiausia verstos iš kitų kalbų ir vertimai buvo atlik-ti nekaip.

Kuonė dar blogiau buvo su spaustuve. Išimant vieną, kitą apygėrią mašiną, spaustuvė su-sidėjo iš šlamšto, kurį reikėjo netrukus išmesti lauk. Pats Il-gaudas, kurį bendrovė buvo pa-samdžiusi biznio vedėju, kas savaitę vis išversdavo į "elę" po kelis spaustuvės rakandus ir jų vietoje (dažniausia, visai nesiklausęs direk-cijos) vis pirk-davo naujus. Direktoriai, kurie turėjo labai mažai nuovokos apie bet kokią biznį, o apie spaustuvės dalykus dar mažiau, tik pečiais traukydavo, girdė-dami generalį manadžerį ra-portuojant, kad jisai užsakes tai vieną dailtą, tai kitą — vis "spaustuvės patobulinimui".

(Tęsa ant 2-ro pusl.)

Vengrijos. Serbija, kuri prieš karą buvo mažytė valstybė, ne-paprastai padidėjo, susidėdama su Juodkalnija (Montenegro), Bosnija-Hercegovina, Kroatija, Styrijos ir Dalmacijos dalimis ir kitomis Austro-Vengrijos teritorijomis. Ta suvienyta val-stybė dabar yra žinoma kaip Jugoslavija. Albanija pasiliko nepriklausoma. Bet jos nepri-klausomybė yra labai abejoti-ma.

Jeigu vienas laimi, tai kitas turi pralaimėti. Taip atsitiko ir šiame atvejyje. Centralinės valstybės pralaimėjo karą. Lai-mėtojai, žinoma, pasistengė pu-sėtinai apkarpyti savo priešų teritorijas. Mažiausiai gal nu-kentėjo Bulgarija, iš kurios dabartinė Jugoslavija pasiėmė nedidelius žemės sklypus. Pra-džioje Turkija buvo pusėtinai nuskriausta. Bet kai kilo re-voliucinis judėjimas, tai turkal atsigriebė ir išvijo graikus.

Naujos valstybės

Vokietija, kaip žinia, buvo skaitoma vyriausia pasaulinio karo kaltininkė. Todėl jai jo-kio pasigailėjimo neparodyta: ji prarado ne tik savo koloni-jas, bet ir jos teritorija Euro-poje tapo gerokai apkarpy-ta. Be aukščiausių minėtų terito-rijų, kurios teko Francijai, Belgijai ir Danijai, ji dar pra-rado Pozeną, Silezijos dalį, Klaipėdos kraštą ir t.t.

Kai dėl Austro-Vengrijos, tai toji imperija beveik visiškai subyrėjo. Pasiliko palyginamai nedidelė Austrija su milžiniš-ku Vienos miestu ir šiek tiek didesnė Vengrijos valstybė. Buvusios imperijos didesnė ter-ritorijos dalis teko Čekoslova-kijai, Lenkijai ir kitoms val-stybėms.

Be tų permainų, tenka pa-žymėti ir visai naujų valsty-bių atsiradimą. Keturios jų — Suomija, Estija, Latvija ir Lie-tuva — atsimetė nuo Rusijos ir sukūrė nepriklausomas val-stybes. Lenkija susidarė iš provincijų, kurios prieš karą priklausė Rusijai, Vokietijai ir Austro-Vengrijai. Čekoslovaki-ja atsirado beveik išimtinai ant Austro-Vengrijos imperi-jos griuvėsių.

Valstybių persigrupavimas

Politikos kryptyje irgi įvy-ko didelių permainų. Prieš ka-rą gyvavo penkios didelės val-stybės, kurios, taip sakant, lo-šė vadovaujamą rolę. Tai bu-vo Anglija, Francija, Vokietija, Rusija ir Austro-Vengrija. Italijos įtaka buvo kur kas ma-žesnė. Dabar Austro-Vengrija faktinai pranyko. Europos po-litikoje Rusija nebeveidina tos rolės, kokią ji vaidino prieš karą. Vokietija pasiliko didelę valstybę, bet į ją vis dar te-bežiurima kaip į priešą. To-kiu būdu galingųjų valstybių tarpe besiranda tik dvi valsty-bės, — Anglija ir Francija. Bet už tai atsirado naujų an-traeilių valstybių, kurios gali lygintis su Ispani-ja. Prie tų valstybių priklaus-o Lenkija, Čekoslovakija, Ru-munija ir Jugoslavija. Prieš karą buvo vienvaldika mažų val-stybių, o dabar jų skaičius pa-šoko ligi šešiolikos.

Europos valstybių sienas pertvarkant, buvo neva atsi-žvelgiama į tautinį tos ar ki-tos teritorijos gyventojų sasta-tą. Bet tai atlikta labai nevy-kusiai. Sakysime, Italijai tapo priskirta teritorija, kur gyve-na beveik išimtinai vokiečiai. Apie Lenkiją nėra reikalo nei kalbėti: apie 40 nuosimčių jos gyventojų sudaro tautinės ma-žumos.

Monarchijos ir respublikos

Ne tik Europos politinis žemėlapis persimainė, bet žymiai persimainė ir pačios valstybės. Prieš karą Europoje buvo tik trys respublikos (Šveicarija, Francija ir Portugalija) ir de-vyniolika monarchijų. Dabar, kai įvyko Ispanijoje revoliuci-ja, respublikų priskaitoma pen-kiolika, o monarchijų dvylika. Visos naujai susikūrusios val-stybės, išskyrus Albaniją, yra respublikos. Romanovų, Hohen-zollernų Hapsburgų ir Castile (Ispanijoje) dinastijos nusiri-to nuo sostų.

Manau, čia bus ne pro ša-lį paduoti monarchijų ir respu-blikų sąrašą. Monarchijoms priklausę sekamos valstybės: Albanija, Belgija, Bulgarija, Danija, Vengrija (regentas) Islandija, Italija (fašistų dik-tatura), Liechtenstein, Liuk-senburgas, Monako, Olandija, Norvegija, Rumunija (monar-chiška diktatura), Švedija, Ju-goslavija (monarchiška dikta-tura) ir Anglija.

Valstybės, kurios priklaus-o respublikoms, yra sekamos: Andorra, Austrija (pusiau dik-tatura), Čekoslovakija, Dan-ziata, Be aukščiausių minėtų terito-rijų, kurios teko Francijai, Belgijai ir Danijai, ji dar pra-rado Pozeną, Silezijos dalį, Klaipėdos kraštą ir t.t.

Klaidingas skirstymas

Paskirstymas Europos val-stybių į monarchijas ir respu-blikas visai mažai ką tepasako. Sakysime, Italijoje karalius nebelsia tos rolės, kokią jis lošė prieš Mussolini įsigalėji-mą. Dabar tikrasis Italijos val-dovas yra ne karalius, bet dik-tatorius Mussolini. Vokietija tik iš vardo yra respublika. Kaizerio laikais vokiečiai kur kas turėjo daugiau laisvės, ne-gu jie turi dabar, kai įsilejo Hitleris su savo smogikais. Len-kijoje parlamentas irgi beveik jokios reikšmės neturi, — Pil-sudskis ten yra "bosas".

Iš kitos pusės, kai kuriose monarchijose karaliai tebelai-koma tik kaip dekoracijos. Taip, pavyzdžiui, yra Anglijoje, Pagalios, tokioje Anglijoje, Danijoje, Švedijoje, Olandijoje ir Norvegijoje piliečiai kur kas turi daugiau laisvės ir teisių, negu daugumoje respublikų. Vadinasi, šiame atvejyje pat-vasdas mažai ką tereikšia.

Pažymėtini įvykiai

Iš svarbesnių įvykių poka-rinėje Europoje tenka ypač pa-žymėti įsigalėjimą bolševizmo Rusijoje, fašizmo Italijoje ir nacijų Vokietijoje. Nacionaliz-mas, kuris buvo ugdomas lai-ke karo, vis labiau ir labiau pradeda pasireikšti. Ir tai ne-tik Europoje, bet ir kitur. Vo-kietijoje jis priėmė tiesiog li-guistinę formą. Tai vis pasėka Versalės sutarties.

Sakoma, kad istorija pasi-kartoja. Šiame atsitikime ji tik-riai pasikartojo. Kaip 1815 m., kuomet vyravo Matternich, vy-riausybės priešai nežinia kur dingdavo, taip dedasi ir dabar. Vokietijoje, Rusijoje, Italijoje ir kitur.

Kas iš to viso išsivystys, sunku pasakyti. Pasaulinis ka-ras privirė košės, kurią dar ne-greit tebus galima išskabinti.

20 METŲ SU "NAUJIENOMIS"

(Tąsą nuo 1-mo pusl.)

Bet ką jie galėjo pasakyti? Juk "tobūdinimas" geras dailtas. Ir kuomet jau jiems tokiole mintis, kad spaustuvės pardavėjas juos, tur but, bus apšmutinęs, tai jau buvo pervėlu klaidą taisyti, nes kontraktas seniai buvo pasirašytas ir didelė dalis pinigų užmokėta. Ilgaudais laipsniškai supirko iš naujo didesnę dalį spaustuvės reikmenų, išsėdama senus daiktus, kuriuos jįsai buvo pardavęs bendrovei. Bendrovei teko todėl užmokėti už spaustuvę du kartus.

Bendrovė buvo užmokėjusi ilgaudui dar ir už jo biznį, "gerą vardą", nežinodama, kad ilgaudais buvo subankrotavęs ir aukščiaus galvos paskendęs skolose. Vos pradėjus laikraščiu eiti, ėmė kasdien lankyti "Naujienas" ilgaudo kreditoriai ir reikalauti, kad jįsai su jais atsistatytų. Kiek nesmagių kalbų tekdavo iš tų žmonių išgirsti! Toliaus priejo iki to, kad generalis manadžeris daugias laiko praleisdavo, slapstydamsis nuo savo kreditorių, negu rupindamasis bendrovės bizniu.

Direkcija turėjo jį pašalinti. Bet ir jį atstaičius, ir dar turėjo dėti jo nukentėli, nes kai jo reikalai atsidūrė bankroto teisme, tai vienas svetimas "Naujienoms" asmuo nupirko ant licitacijos už keletą dolerių didelį pluoštą "Naujienu" šerų, kuriuos bendrovė buvo jam davusi, kaip dalį atlyginimo už tą jo "garsiąją" spaustuvę. "Aukšaburnis" Balevičius (Balutis), tą faktą pasigavęs, tuojau parašė a. a. "Lietuvoje", kad "Naujienos", gir di, jau "bankrutija", nes jų šerai iš varžytinių parsiduoda už pusdyk. Tokiems "šposams" p. Balevičius budavo labai gabus. (Tie per licitaciją parduoti šerai vėliau įtraukė "Naujienas" į didelius "trobelius".)

Bet "Naujienoms" nebuvo lemta bankrutuoti. Tiesa, dėl tų klaidų, kurios buvo padarytos, pradedant biznį, ir dėl netikuso ilgaudo šeimininkavimo administracijoje (pav. iš 25,000 kopijų parodomą "Naujienu" numerio daugiau kaip pusę paliko visai neįspatinta), bendrovei darėsi vis sunkiau. Bet laikraščio įtaka didėjo, jo cirkuliacija augo, ir buvo nuomanu, kad dirva jam yra gera. Todėl asmenis, kuriems nuširdžiai rūpėjo "Naujienos", dirbo joms atsidaug, ir kliutys, laukui bėgant, buvo nugalėtos.

Savo išorinius priešus — konkurentus — "Naujienos" sumušė gana lengvai, nežiurint to, kad jie dažnai visai nepaisydavo priemonių, kurias jie vartodavo, jas atakuodami. Bet vidujinių kovų "Naujienoms" teko išlaikyti be galo sunkių.

Augščiaus minėjau tuos ginčus, kurie buvo kilę pirmose "Naujienu" gyvenimo dienos dėl redakcijos sudarymo. Į ginčus redakcija vėl tapo įvelta, kuomet Amerikos lietuviai socialistai ėmė krypti į bolševizmą. Apie karę pabaigą nei iš šio užsikrėtę rusiško komunizmo "idėja" neketas "Naujienu" bendrovės direktorių. Jie pradėjo direkcijos posėdžiuose protestuoti prieš redaktorių, kam jįsai kritikuoja Rusijos "darbinikišką valdžią" ir kodėl jįsai nededa palankių draugų Leninui rezoliucijų.

Direkcijos dauguma, laikydamasi sutarties su redaktorium, kad į laikraščio redagavimą dalykus jį nesikiš, tuos bolševikuojančių "kritikų" protestus visuomet atmesdavo. Bet jie darėsi vis labiau įkyri, ir toliau jau nė vienas direktorių posėdis nepradavo be pikty rietenų. Ilgainiui tie ginčai man taip įsiplieskė, kad nu-

tariau pasitraukti iš redakcijos, ir 1919 metų pradžioje rezignavau, palikęs savo vietą A. Lalj. Išėjęs iš redakcijos, rašydavau "Naujienoms" straipsnius, tęsdamas kovą su bolševikais.

Sugrįžau atgal į redakciją už 7 mėnesių laiko, kai pusmetinis šėrininkų mitingas apvalė direkciją nuo Maskvos bacilų.

Po to kurį laiką vėl viskas ėjo gerai. Vaidai direkcijoje išnyko, laikraščio biznis bujojo, ypač kai administratorius buvo paskirtas Kl. Jurgelionis. Bolševikuojančiojo elemento įtaka Chicagoje nusmuko, kada Socialistų Partija suspendavo L.S.S. ir jos "kairiasparnius" lyderius. Bet nepraėjo nė metų laiko, kai "Naujienu" viduje pradėjo formuotis nauja "revoliucija". Šį kartą jį kilo prieš administraciją, ir ne dėl to, kad administracija būtų padariusi ką blogo bendrovei, bet dėl to, kad jai sekėsi per daug gerai. Atsirado pavydas, kad administratorius gaus perdidelį atlyginimą už savo darbą, nes direktoriai buvo sutikę jam mokėti ne tik algą, bet ir komisiją, jeigu jįsai padidins bendrovės apyvartą virš tam tikros sumos.

Buvo, be to, pas kai kuriuos asmenis ir privatinį interesą, kuriuos manadžeris užgavo. Vienas direktorius, A. Petratis, turėjo nuosavą "real estate" agentūrą ir siūsdavo Lietuvon pinigų, todėl jam baisiai ne patiko, kad Jurgelionio iniciatyva buvo įvestas pinigų siuntimo skyrius "Naujienu" ofise. Dar labiau tas direktorius ėmė pykti, kuomet "Naujienu" administratorius pradėjo kasdien skelbti dienraštį "auksini" (ost-markių) kursą ir pagal tą kursą imti pinigų pasiuntimui. Minėtas direktorius savo privatinėje įstaigoje paskaitydavo už "auksinus" dvigubai arba trigubai brangiau, negu jie buvo verti, ir pradėjo netekti klientų.

Kitas direktorius, Kazimieras Jamontas, turėjo savo priežastį būti nepatenkintam administracija. Jįsai gamindavo "Naujienu" sklepe kalendorius ir padarydavo jais gerą pelną, kadangi spaustuvė atlikdavo su nuostoliu sau kalendorių spausdinimą. Administracija, pamąčius, kad privatinis asmuo naudojasi, darydamas nuostolį bendrovei, pakėlė mokesť už kalendorių spausdinimą, ir Jamontas pavirto nepermaldausiu manadžerio priešu.

Audra

Nesilimu čionai atpasakoti visą istoriją tos atkaklios kovos, į kurią žingsnis po žingsnio ne tik buvo įtraukti bendrovės direktoriai, redakcija, spaustuvės darbininkai, šėrininkai ir skaitytojai, bet kuri įvėlė "Naujienas" į ilgas taisytes teismuose, kurios kaštavo joms apie \$20,000 grynais pinigais, neskaitant begalės kitokių nuostolių, ir rezultate davė galimumo laikinai išsipusti "komunizmo" burbului Chicagoje. Pažymėsiu tik tai dar kelias aplinkybes, kurios prisidėjo prie šitos audros sukurimo.

Buvo tam tikrų ydų bendrovės organizacijoje. Bendrovė gavo Illinois Valstijos čarterį, kaip biznio korporacija, kurios pagrindinis kapitalas susideda iš šerų (akcijų). Sulgį įstatymu kiekvienas tokios korporacijos šėras duoda vieną balsą jo savininkui. Bet socialistams, kurie steigė "Naujienas", tokia tvarka atrodė "nedarbinikiška", todėl jie į bendrovės įstatus idėjo patvarkymą, kad jos dalininkai balsuoja "nuo galvų", o ne nuo šėrų.

Kol bendrovėje viešpatavo draugiškumas, šita tvarka niekam nekenkė, bet kai iškilė gėgeliai tarpe manadžmento ir dalies direktorių, tai tas bandy-

mas "draugiškai" apeiti valstijos įstatymus suvaidino praigaištingą rolę. Į vieno administracijos priešo rankas, mat, pateko dauguma tų šėrų, kurie, kaip augščiaus minėjome, buvo parduoti per licitaciją už ilgaudo skolas. Tas pluoštas šėrų vėliau buvo atpirktas nuo pašalinio asmens, ir Jamontui, kaip agentui, buvo pavesta jį parduoti. Bet jįsai, dalį šėrų pardavęs įvairiems žmonėms, apie 100 jį pasilaikė sau.

Matyt, jį buvo pamokinęs koks advokatas arba advokato agentas, ieškąs "kostumerių" savo darbdaviui, nes viename direkcijos susirinkime Jamontas staiga pareiškė, kad jįsai šėrininkų mitinge reikalavusių rinkti direktorius "sulgį Illinois valstijos įstatymais", o ne sulgį bendrovės konstitucija. Netrukus po to, paaiškėjo, kad dalis direktorių yra susimetusi į grupę, kuri laiko slapstus pasikalbėjimus ir daro planus pasigrobtį kontrolę bendrovėje į savo rankas. Į savo pusę jie buvo patraukę jau ir dalį darbininkų įvairiuose "Naujienu" įstaigos departamentuose.

Aš tuomet neturėjau sprendžiamojo balso direkcijoje. Nuo pat pradžios bendrovėje buvo įvesta, kad redaktorių (ir kitų asmenų, kurie dirba už algą) negali būti direktorius. Nežinia, kas tą originališką mintį buvo sugalvojęs, bet bendrovė laikėsi jos tvirtai, nors tai vedė prie įvairių nepatogumų ir kartais net prie absurdo. Sakysime, agentas, kuris vos gaildavo pasirašyti savo vardą, sėdėjo tarpe direktorių ir sprendė dienraščio biznio reikalus, — nes jįsai gaudavo atlyginimą komisiu; o redaktorių — dėl to, kad jam buvo mokama alga, bet direktorių neturėjo teisės. Jeigu aš nebūčiau pirmose "Naujienu" gyvavimo dienos iškovojęs sau privilegiją dalyvauti direkcijos susirinkimuose su patariamuoju balsu, tai nevisuomet gal bučiau buvęs įleidžiamas ir į bendrovės "gaspadorių" posėdžius.

Tokiose sąlygose man buvo sunku paveikti besivaidijančius direktorius. Kalbėdavau su vienu iš kitais, ragindamas juos baigti bereikalingas rietenas; bet veltui. Galų gale, palikti pasyviu žiuorv pasidarė nebegalima. Teko stoti į vieną arba kitą pusę ir kovos keliu bandyti išspręsti ginčą, kurio nebuvo galima likviduoti geruoju. Pasirinkimas buvo nelaimas, kuomet patyriau iš tikrų šaltinių, kad Petraičio-Jamonto frakcija gerinasi prie komunistų, ir planuoja su jų pagalba paimti viršų metiniam šėrininkų susirinkime, balsuojant "sulgį Illinois valstijos įstatymais".

Man pareiškus, kad aš remsiu tuos, kurie moką vesti "Naujienu" biznį, o ne tuos, kurie bando jam pakenkti ir dar šaukiasi į talką bolševikus, įvyko direkcijoje atviras skilimas. Opozicija, kuri jau seniai turėjo pasisamdžiusi advokatus, nubėgo į teismą. Pradėjo bylos, kurios tęsėsi 7 metus — iki pavasario 1928 metų!

Pirmieji tos žiaurios kovos metai buvo ypatingai sunkūs. Darbininkų streikai spaustuvėje, riksmas šėrininkų susirinkimuose, triukšmai "Naujienu" piknikuose.... Reikėjo plieninių nervų visa tai pakelti. Jeigu vistiek "Naujienos" tą kovą išlaikė, tai galima numanyti, kiek jos jau tuomet buvo stiprios.

Sutartinas darbas

Turiu baigti savo atsiminimus, visai nepalietęs to visuomeninio darbo, kurį "Naujienos" atliko per 20 metų savo amžiaus. Galia čia tikrai pabrėžti tai, kad tuo, ką "Naujienos" davė žmonėms, jos įgi-

jo žmonių paramą ir pasitikėjimą. Visuomenės pripažinimą jos ne nusipirko, bet užsidirbo.

Dirbti "Naujienose", ypač atsakomiesiems jų darbininkams, niekuomet nebuvo lengva. Bet darbas buvo našus, kuomet jįsai buvo dirbamas sustartinai.

Per septynerius vidujinių kovų metus buvo bergždziai įeikvota haisybė energijos ir pinigų ir daug gerų draugų "Naujienos" neteko per tą laiką. Bet laimė, kad dar didesnis skaičius draugų pasiliko joms ištikimi. Su jų parama "Naujienoms" pasisekė ne tik atsiginti, bet ir užkariauti naujas plačias sritis visuomenės dirvoje. Todėl jos žengė ir tebežengia priekyn!

MARGUMYNAI

Kada reikia miegoti? — Kaip ilgai reikia miegoti? Tuo klausimu nemažai kalbama ir rašoma. Daugelis laikosi tos nuomonės, kad aštuonių valandų miego pilnai pakanka. Mažiau yra įsiplatinęs įsitikinimas, kad viena valanda miego prieš vidurnaktį atvečia dviejų valandų miegą po vidurnakčio.

Dr. Theodor Stoeckmann, vienos mokyklos vedėjas, sumanė padaryti bandymus su savo mokiniais. Jis parinko burį jaunuolių apie devyniolikos metų amžiaus ir pradėjo su jais daryti eksperimentus.

Ilgiausių metų mūsų pirmam dienraščiu "Naujienoms"!

DALENO APTIEKA

4193 Archer Ave.
Tel. Lafayette 1155
Chicago, Ill.

Reiškiu savo geriausius linkėjimus pirmam lietuvių dienraščiui "Naujienoms"!

C. J. PANSIRNA
Fotografas

1901 So. Halsted St.
Tel. CANAL 2655
Chicago, Ill.

Reiškiu savo geriausius linkėjimus pirmam lietuvių dienraščiui "NAUJIENOMS"!

A. J. ZALATORIUS

827 W. 33rd St.
Tel. Boulevard 4823

Pirmiausiai jaunuoliai turėjo mokytis ilgai vakarais ir eiti gulėti tik po dvylikos. Miegoti jiems buvo leidžiama aštuonių valandos. Nežiurint to, dienos laiku mokiniai jautėsi mieguisti ir jų darbas pasidarė nenašus.

Tąsyk Dr. Stoeckmann padarė tiems jaunuoliams naują patvarkymą: jie turėjo eiti miegoti anksti vakare (apie aštuntą valandą) ir keltis anksti rytą mokytis. Po kelių savaičių tuoj pasirodė rezultatai: mokiniai jautėsi daug geriau, geriau mokėsi ir jų sveikata žymiai pagerėjo.

Pasiremiant tais savo eksperimentais, Dr. Stoeckmann daro išvadą, jog svarbiausias dalykas yra ne kiek valandų mes miegame, bet kada miegame. Vadinasi, norint kiek galima daugiau iš miego naudotis turėti, reikia anksti vakare eiti gulėti.

1,000,000 operacijų. — Amerikoje per metus padaroma vienas milijonas su viršum operacijų. Tokį pareiškimą neseniai padarė Dr. George Crile, garsus Clevelando chirurgas. Ir juo tolyn, tuo mažiau žmonių miršta dėl operacijų.

Ateityje, Dr. Crile manymu, operacijų skaičius turės žymiai sumažėti, kadangi daktarai su pagalba bio-fizikos, mechanikos ir bio-chemijos galės pagydyti daug tų ligų, kurias dabartiniu laiku tenka gydyti su chirurgijos pagalba.

Sovinizmas yra liga. — Prieš kiek laiko įvyko Amerikos psichologų suvažiavimas. Tame suvažiavime vieną įdomiausių pranešimų padarė Dr. Beardsley Ruml. Jis kalbėjo apie sovinius, ura-patriotus, kraštutinius nacionalistus ir visus tuos, kurie pasižymi savo dzingiojimu.

Tie žmonės, pareiškė Dr. Ruml, turi aiškių fiziologiskų patrikimų. Vadinasi, jie yra nesveiki. Jų liga yra žinoma kaip nostalgija.

Tai nėra naujas reiškinys. Prie tam tikrų ekonominių apyslovų nostalgija gali paliesti didelį skaičių žmonių. Taip, pavyzdžiui, atsitiko su Vokietija, kur įsigalėjo naciai. Nostalgiskų sentimentų pasižymi ir japonai, kurie jokių būdu negali nurimti ir vis ieško naujų teritorijų savo valstybės praplėtimui.

Nostalgija yra labai paprastas reiškinys tarp laukinių žmonių. Mažesniame ar didesniame laipsnyje ji randama tarp emigrantų. Blogiausia nostalgikų savybė yra ta, kad jie negali pakęsti svetimų nuomonių ir visokiausių būdais niekina savo oponentus.

Ubagų karalius. — Kinijos ubagai yra organizuoti. Jie, taip sakant, turi savo uniją. Kiekvienoje apylinkėje randasi vadas arba ubagų karalius, kurio svarbiausias tikslas yra išgauti kiek galima daugiau almužnos savo draugams.

Štai kaip keičivai aprašo ubagų vadą: Prie durų stovėjo pats vadas. Rankoje jis laikė lazda su tam tikru ženklų, kuris rodė jo aukštą rangą. Paprastai jis yra vadinamas "išmintingu žmogumi", nes jis žino, kur randasi pavogti daiktai, ir kiek reikia reikalauti už jų grąžinimą. Jis kalba visų gerai organizuotų ubagų vardu. Štai vienas tokių pasikalbėjimų:

—Pereitą naktį kažkas pavogė mano baldą.

—Tai blogai, — atsako vadas, — labai blogai.

—Aš noriu žinoti, kur jis randasi?

—Kaip aš galiu žinoti, — aš tamstos baldą nepavogiau.

—Jeigu tu man nepasakysi, kur randasi mano baldas, tai aš pašauksiu policiją, — grumoją baldą savininkas.

—Visai bergždzias darbas, — murma į barzdą vadas. — Policija nepavogė tamstos baldą. Bet gal tamsta užmiršai suteikti dovaną mūsų organizacijai.

—Kokią dovaną?

—Mes turime gyventi, mes taip pat turime žmonas ir vaikus. Gal but tamsta atsisaiki duoti dovaną?

—Prasideda derybos. Ilgos ir įkyrios. Pagalios, vadas sutinka primti išpirkimą sumoje kelių dolerių. Ant rytojaus savininkas suranda savo baldą toje pat vietoje, kur jis buvo prieš pavogimą.

—K. A.

"Naujienos" sulaukė 20-ties metų sukaktuvių Jubiliejaus —Lai gyvuoją "Naujienos" visuomet!

NEW PROCESS
BAKING CO.

Kuchinskai Broliai, Sav.

3401 So. Morgan St.
Tel. Boulevard 1048
Chicago, Ill.

Lai gyvuoją
"NAUJIENOS"
ilgiausius metus!

JOHN T. ZURIS
Advokatas

Sveikinu "NAUJIENAS" sulaukusias 20 metų sukaktuvių Jubiliejaus

Dr. A. J. BERTASH
Gydytojas ir Chirurgas

756 West 35th St.
Tel. Boulevard 5913
Chicago, Ill.

Budami 18-tos Apieclinkėje butinai užeikite į mūsų užieigą Skanūs Alus ir kiti gėrymai. LIETUVISKAS PATARNAVIMAS

BALES LAV PUŽAUSKAS

645 West 18th St. Chicago, Ill.

Sveikiname "Naujienas" su 20-ties metų Jubiliejum ir linkime ilgiausių metų

WHITE SOX MOTOR SALES

V. RUMCHAKS—Manager. WM. SCHULTZ—Mechanic
S. RUMCHAKS—Savininkas.

610 West 35th Street
Phone Boulevard 8642
Chicago, Ill.

Nuoširdžiai sveikinu "Naujienas" sulaukusias 20 metų sukaktuvių Jubiliejaus! — Lai gyvuoją "Naujienos" ilgiausius metus!

JUSTIN MACKIEWICH

MORTGAGE BANKER

2324 So. Leavitt St. Tel. Canal 1678
CHICAGO, ILL.

K. Augustas

Jungtinių Valstijų Resursai

Progu šalis

Amerika — tai progų šalis. Tokį pareiškimą padarė praeitame šimtmetyje vienas žymiausių Amerikos rašytojų. Taip daugelis galvojo. O ypač europiečiai, kurie vyko į šią šalį laimės ieškoti. Kai kurie tą laimę surado, bet didelė dauguma apsigyveno. Sunkių darbų ir nuo kaktos braukdami prakaitą jie turėjo pelnyti duonos kėsnį. Bet visvien jie buvo patenkinti: šiaip ar taip jiems čia buvo geriau gyventi. Jie daugiau uždirbo, negu gimtame krašte, tad galėjo geriau pavalgyti, geriau apsigyventi ir geresniuose kambariuose gyventi.

Viskas buvo tvarkoje, kol sveikata tarnavo, kol darbu buvo. Bet štai užėmė ekonominis krizis. Daugelis netenka darbo. Prasideda sunkūs laikai. Nėra darbo, nėra ir pinigų, o gyventi reikia. Reikia skursti ir dažnai net badauti.

Vienok nieko amžino nėra. Už kelių mėnesių krizis praeina, ir vėl viskas tvarkoje. Darbai pradeda eiti geriau, nedarbas sumažėja. Biznis visoje šalyje atgija. Piliūnų pas žmones atsiranda daugiau. Pas visus nusiteikimas geresnis.

Taip buvo praeityje. Mat, Amerika ekonominių krizių yra pergyvenusi pusė šimto metų. Ir žmonės su tuo apsiprato. Pradėjo žiūrėti į tuos krizius kaip į visai natūralų dalyką, kurio negalima išvengti, kuris turi periodiškai pasikartoti. Todėl nieko ir nebuvo daroma, kad tiems kriziams užkirsti kelią.

Vyriausybės nusistatymas irgi budavo pasyvus. Ji, taip sakant, laikydavosi tos nuomonės, kad laikas yra geriausias gydytojas.

Depresija ir vyriausybė

Bet prieš ketverius metus atsitiko tai, ko niekas nesitikėjo. New Yorko biržoje be niekur nieko pradėjo smarkiai smukti akcijų vertė. Kilo tikra panika. Tūkstančiai žmonių, kurie buvo investavę savo pinigus į įvairių korporacijų akcijas, prarado viską. Nemažai buvo atsitikimų, kad labai turtingi žmonės kelių dienų bėgyje virto biedniokais, — prarado viską, ką turėjo.

Kaip ir paprastai, vyriausybė nieko nedarė, kad sulauktyti besitartinantį krizį. Prezidentas Hooveris padarė pareiškimą, kad nėra mažiausio pagrindo aliarmui. Girdi, šešių mėnesių krizis praeis ir vėl gyvenimas eis normalėmis vėžėmis. Ir net po to, kai šalyje pradėjo siausti didžiausia depresija ir nedarbas, prezidentas vis ramino, kad "gerbuviai randasi už kampo".

Per pastaruosius ketverius su viršum depresijos metus tikrai didelis gyventojų skaičius nusivylė "progų šalimi". Jie pamatė, kad ir turtingiausioje pasaulio šalyje milijonams žmonių tenka skursti ir net badauti.

Kai persimainė administracija ir prezidento vietą užėmė Rooseveltas, tai ir Amerikos politikoje ėmė reikštis nauja kryptis. Vyriausybė pagamino daug visokių planų ir pradėjo juos vykinti gyvenimui. Atsirado "mėlynas aras" ir daug kitokių dalykų. Visa tai daroma tuo tikslu, kad pašalinti depresiją ir vėl grąžinti gerbuvį. Kiek vyriausybės pastangos bus sėkmingos, tai parodys netolima ateitis. Tačiau svarbu pastebėti tas faktas, kad pirmą kartą Amerikos istorijoje vyriausybė paėmė iniciatyvą sustvarkyti šalies reikalus taip, kad siaučianti depresija kaip galima greičiau pranyktų.

Apie tai, kas vyriausybės padaryta ir kas planuojama daryti, aš čia nekalbėsiu. Nebandysiu taip pat nagrinėti visų tų planų tinkamumą ar netinkamumą. Kalbėsiu tik bendrai apie Ameriką ir jos turtais, kuriais ji tikrai gali pasigirti.

Kaip atrodo Amerika

Jungtinės Valstijos užima 3,000,000 kvadratinųjų mylių žemės plotą, kuriame gyvena apie 125,000,000 žmonių. Jos teritorija tęsiasi nuo Ramiojo vandenyno ligi Atlantiko. Šiaurinė jos dalis atsiduria į Kanadą, o pietinė — į Meksiką. Toje teritorijoje randasi įvairių įvairiausių mineralų, miškų, upių, ežerų, fabrių, geležinkelio, kanalų ir kitokių gamtos išteklių. Visa tai sudaro šalies turta.

Per 23 valandas galima nusikristi iš New Yorko į Kaliforniją. Vadinasi, tai tik vienos dienos kelionė. Bet tai bus įdomiausia kelionė, kokią žmogus gali atlikti. Ir štai kodėl: niekur pasaulyje negalima susidurti su tokiu įvairumu, kaip keliaujant nuo Atlantiko ligi Ramiojo vandenyno. Skirtingas klimatas, skirtinga topografija, skirtingi augmenys, mineralai ir pramonė.

Klimatas

Pirmiausiai pradėsime nuo žemės ugio ir jo išteklių arpa resursų. Žemės ugio sėkmingumas žymiai laipsnyje pareiškiamas nuo klimato. Visokios rūšies klimatą reprezentuoja tie 3,000,000 kvadratinųjų mylių. Texas gyventojai dažnai mėgsta pasigirti, kad jų valstijoje galima užtikti "visokios rūšies orą". Ir tai dalinai teisinga. Toje milžiniškoje valstijoje klimatas iš tiesų yra labai įvairus. Pietinėje dalyje jis yra pusiau tropiškas, o Davis kalnuose šalčiai dažnai yra tiesiog nepakenčiami.

Klimatas, taip sakant, nusta- to liniją jėvų ir vaisių auginimui. Pietinėje Kalifornijoje ir Floridoje fermeriai turi 280 dienų per metus auginimui vaisių ir daržovių. Prie Kanados sienos ir kai kuriose kitose vietose per metus susidaro tik apie 110 liuosų nuo šalčio dienų. Todėl čia daugiausiai auginama pavasariniai kviečiai ir šienas. Didelį žemės plotą pavedama ganykloms, ir fermeriai verčiasi pienininkyste.

Lietaus krituliai

Lietaus taip pat vaidina labai svarbią rolę. Į šiaurvakarius ir prie Meksikos užlajos yra vietų, kur per metus susidaro 60 colių lietaus kritulių.

New Orleans miestas turi galingiausią pompą pasaulyje, kurios visumel yra prirengtos kovoti su liutimi. Kai už eina liūtis, tai tuoj tos pompoms paleidžiama į darbą. Jei nebutų tų įrengimų, tai po kiekvienos liūtis miestiečiams reikėtų braidyti gatvėse po vandenį. Nieko stebėtino, kad apylinkėse auga cukrinės nen-drės ir ryžiai. Bet vakaruose yra vietų, kur per metus vos teiškrinta apie 10 colių lietaus kritulių. Na, o kai kuriose dykumose lietus yra didelė retėnybė.

Yra išleisti specialiai žemėlapiai, kurie parodo įvairių vietų metinį lietaus kritulį. Vieną juosta prasideda nuo šiaurinės Dakotos per Nebraskos, Kansas, Oklahomos ir Texas valstijas ligi Meksikos. Ten lietaus krituliai per metus siekia 20 colių. Toje juostoje ir į rytus nuo jos randasi didžiausi žemės plotai, kur auginama kviečiai, kukuruzai, medvilnė ir šienas. Į vakarus nuo tos juostos lietaus yra kur kas mažiau. Ir štai jau čia fermeriai vyriausiai verčiasi gyvulininkyste. Visur matosi didžiausios galvijų kaimenės.

Kukuruzai

Amerika yra kukuruzų žemė. Šimtas milijonų akrų žemės pavedama kukuruzų auginimui. Ekspertai sako, jog derlingos kukuruzams žemės Amerikoje randasi apie 200,000,000 akrų. Iowos valstija yra centras. Kai vasaros metu prasideda karščiai, tai tos valstijos gyventojai ramina save: girdi, geriau kukuruzai užaugs!

Amerikoje užauginama apie 3,000 milijonų bušelių kukuruzų per metus. Tai sudaro tris ketvirtadalius viso pasaulio derliaus.

Kukuruzų augintojai per pastaruosius kelis metus pusėtinai privargo, — jie negali savo produktų parduoti. Nėra rinkos. Daugelyje atsitikimų fermeriai naudoja kukuruzus gyvulių pašarui.

Kviečiai

Kviečiai sudaro, taip sakant, trilypę valstybę. Pavasariniai kviečiai auginama prie Kanados sienos, vyriausiai Dakotų ir Minnesotos valstijose. Pasakui eina Washington ir Oregon valstijos. Žieminių kviečių juosta eina nuo Kansas į rytus ir pietus.

Kansas yra kviečių valstija. Ir tai ačiu vienai rusų imigrantų. Iš Rusijos jį atsivežė nedidelį maišelį kviečių, užaugintų stepuose, kur žiemos esti labai šaltos. Svarbiausia tu kviečių savybė yra ta, kad jie nebijo šalčių. Profesorius Mark Alfred Carleton pradėjo su tais atvežtais kviečiais daryti eksperimentus ir surado, jog jie kaip tik tinka Kansas prerijų klimatui. Vėliau, kai užėmė valdišką vietą, jis specialiai nuvyko į Rusiją studijuoti ten auginamų kviečių rūšis. Grįžęs Amerikon, jis su didžiausiu entuziazmu pradėjo varyti agitaciją, kad žmonės sėtų žieminius kviečius. Daugiausiai buvo jo pastangos, kad šiandien žiemkenčiams kviečiams Amerikoje pavedama didžiausi žemės plotai. Ačiu jam, tūkstančiai fermerių, taip sakant, atsistojo ant kojų. O kokio dėkingumo jis už tai susilaukė? Valdžios biurokratizmas priverė jį iš tarnybos pasitraukti. Ir profesorius Carleton pasukinius savo metus praleido Centralinėje Amerikoje, kur jis pasimirė 1925 metais.

Kviečių auginimui Amerikoje pavedama 61,000,000 milijonų akrų žemės. Metinis kviečių derlius siekia 800,000,000 bušelių. Produkcija galėtų būti didesnė. Bet jau ir dabar fermeriai nebegali tiek parduoti, kiek užaugina.

Medvilnė ir miškai

Amerika turi 40,000,000 akrų žemės, kur auginama medvilnė. Medvilnės juosta driekiasi nuo Texas ir Oklahomos ligi Carolina valstijų. Daugiausiai pusę pasaulio medvilnės užauginama Amerikoje. Ir Amerikos žmonės sunaudoja tik pusę to derliaus, o kitą pusę eksportuoja. Chemikai pranašauja, kad ateityje iš medvilnės bus galima padaryti daug įvairių dalykų.

Su miškais Amerikoje reikia stovėti nepergeriausiai. Apie pusę jų jau iškirsta. O visgi, nežiurint to, miškai dar užima apie 400,000,000 akrų! Pastaruoju metu tiek federalė vyriausybė, tiek kai kurios valstijos susirūpino miškų saugojimu nuo išnykimo. Pernai buvo suorganizuota net specialė "armija", kuri sodino medžius bei prižiūrėjo miškus.

Popieriaus gaminiui, statybai ir kitokiems reikalingams Amerika sunaudoja apie pusę pasaulio iškertamų medžių. Agrikultūros sekretorius Wallace sako, jog miško auginimui turėtų būti pavesta apie 20,000,000 akrų kviečiams skiriamos žemės. Iš to šaliai, esą, būtų didelė nauda, kadangi kviečių jau ir dabar perdaug užauginama, o medžių už kokių 50 metų gali pritrukti.

Mineralai

Žemės gelmėse glūdi milžiniški turtais. Tai mineralai. Ir tam turtui žmonės priduoja daugiau svarbos, negu žemdirbystei. Tegul tik kokioje farmoje pasirodo mineralinis aliejus (nafta), ir tuoj jos savininkas užmiršta apie fermeriavimą. Jis parduoda savo aliejaus lauką kokiai nors kompanijai ir gyvena sau švilpaukdamas. Net šiais depresijos laikais, kuomet pasireiškė didelis naftos perviršis, naujų aliejaus laukų savininkai per gana trumpą laiką pralabo. Farmeriaudami, jie per visą savo amžių nebutų tiek uždirbę.

"Mineralinis aliejus randasi ten, kur jį galima surasti", — sako žmonės. Tas pat ir su anglimis, geležimi, cinku, švinu, variu, aliuminu, cinu, kalkėmis ir nikeliu. Tai svarbiausi mineralai, kuriais remiasi Amerikos civilizacija. Amerikos technika ir pramonė, sako F. M. Jaeger, be geležies, vario, cino, švino, cinko tuoj pranyktų. Su milžiniškomis mašinomis atsitiktų tas pat, kas gilioje senovėje atsitiko su dinosauros ir kitais gyvūnais.

Metalai

Laikraščiuose gana dažnai pasirodo įspėjimų, kad netolimoje ateityje gali pritrukti metalų. Ekspertai sako, jog Amerika labiau nei bile kuri kita šalis eikvoja savo turta. Visur mėtosi skardinės ir rudija pakeliai seni automobiliai. O tuo tarpu mainieriai vis lenda giliau į žemę ir metalurgai suranda naujus budus metalams gaminti. Apie vienas trečdalis pasaulio geležies, daugiau nei pusę vario ir cinko gaunama Amerikoje. Jokioje kitoje šalyje nėra tiek švino ir aliuminio. Dvidešimt vienoje valstijoje, o taip pat Alaskos ir Filipinų teritorijose, randama auksas. Metinė auksko produkcija Amerikoje siekia 2,500,000 uncijų.

Minnesotos ir Michigan valstijose daugiausiai randasi geležies rudos. Ar jos pakaks vienam šimtui metų ar dviejų, — tai klausimas, į kurį optimistai ir pesimistai skirtingai atsako. Bet faktas yra tas, kad tik Brazilijos džiunglės teturi tokius turtingus geležies klotus, kaip minėtos valstijos. O kur dar Utah ir kitos valstijos? Tiesa, ten surandama prastesnės rūšies geležies ruda. Bet technologija nuolat vystosi. Nėra mažiausios abejonės,

kad už dešėtko kito metų bus išrastos priemonės pelningai tą rudį apdirbinėti.

Nedaug Amerikoje tėra nikelio ir cino. Jie tenka importuoti iš kitų kraštų. Tas pat ir su antimonija, tungstenu, chromu ir dar keliais kitais metalais. Nors tai ir svarbūs metalai, bet chemikai nuolat suranda pavaduotojus. Pavyzdžiui, tapo surasta, kad molybdenumas gali pilniausiai pavaduoti tungsteną, kuris naudojama "kieto" plieno gaminiui. O molybdenumo Jungtinėse Valstijose randasi daugiau nei kur kitur.

Anglis ir nafta

Bet įvairūs metalai sudaro tik pramonės griaučius. Reikalinga taip vadinamą "energijos mineralų", kad galėtų sukurti mašinų ratai. Čia neįmanomai svarbią rolę vaidina ekmeninė anglis ir nafta (mineraliniai aliejus).

Pusę pasaulio anglies randasi Amerikoje. Jei anglies naudojimas nepadidės, tai jos išteks keturiems tūkstančiams metų. Priešingame atvejuje, — vadinasi, jeigu naudojimas laipsniškai augs, — tai "anglies badas" gali prisitarti daug anksčiau. Tenka pasakyti, jog daroma šiošios tokios pastangos, kad sustabdyti be-reikalingą anglių eikvojimą. Ateityje, žinoma, į tai bus atkreipta dar daugiau dėmesio.

Kas galima pasakyti apie naftą? Apie pusę pasaulio žinomąs naftos randasi Amerikos teritorijoje. Vyriausiai Texas, Oklahomos ir Kalifornijos valstijose. 1930 m. tapo surastas vienas aliejaus laukas, kuris lengvai per metus laiko galėtų aprūpinti Ameriką nafta. Apskaičiuojama, kad Amerikos žemėje randasi apie 12,000,000,000 bačkų naftos. Tu išteklių pakaks maždaug šešiolikai metų. Bet tas apskaičiavimas už savaitės ar mėnesio laiko gali pasirodyti visai klaidingas, nes nuolat surandama nauji aliejaus laukai tokiose vietose, kur niekas jų nesitik.

Vandens jėga ir fabrikai

Dabar bus ne pro šalį žodis kitas tarti apie "baltąją anglių", vandens jėgą. Krintantis vanduo jau teikia Amerikai 16,000,000 arklų jėgą. Kai bus užbaigta Boulder Dam, tai dar prisidės vienas milijonas. Geografiniai faktai

Lai gyvuoja "Naujienos" ilgiausius metus!

F. VAICKUS

Bučernė ir Grosernė

634 W. 35th St.
Tel. Boulevard 7234

Chicago, Ill.

Ilgiausių metų mūsų pirmam dienraščiui "Naujienoms"!

Dr. B. J. ROTH

DENTISTAS

7054 S. Western Ave.
Tel. Hemlock 0066

Chicago, Ill.

logai tvirtina, jog Amerikos upėse ir upeliuose dar randasi 30,000,000 "laukinių arklų", kurie kada nors bus "pakinkyti".

Po plačiąją teritoriją yra išmėtyta tūkstančiai įvairiausių dirbuvų, fabrių, plieno liejyklų ir kitokių įmonių. Daugiau nei pusę pasaulio plieno liejyklų randasi Amerikoje. Vien tik Pittsburgh'o distrik- tas gali daugiau pagaminti plieno, negu Anglija ir Belgija sudėjęs ir daiktą. O kur dar Gary, Youngstown, Cleveland, Chicago ir kiti plieno liejyklų centrai?

Automobiliai ir guma

Automobilių pramonė Jungtinėse Valstijose užima šešioliktą vietą. Ji dažnai yra vadinama "biliono dolerių kudi-kiu". Faktinai ji yra trijų bilionų dolerių vaikas, kuriam pastarieji treji metai buvo gana "liesi". 1929 m. visame pasaulyje buvo pagaminta 6,000,000 automobilių, — 5,000,000 jų Amerikoje, o pusė to skaičiaus Michigan valstijoje.

Apie 60 nuošimčių pasaulio gumos sunaudoja Amerikos dirbtuvės. Gumos žaliava daugiausiai vežama į Akron'ą, kur gaminama automobiliams padangos (tajerai). Per paskutinius kelis metus amerikiečiai investavo nemažai pinigų į gumos plantacijas, kurios randasi Brazilijoje ir Vakarų Indijoje. Surasta budas gaminti ir sintetinę gumą. Tačiau dirbtinai budu pagaminti gumų kol kas perbrangiai kainuoja.

Susisiekimas

Susisiekimo atžvilgiu Amerika stovi pirmoje vietoje. 242,256 gelžkelių bėgių mylios raižo Jungtinės Valstijos skersai ir išilgai. Ištiesus į vieną liniją cementinius kelius, gautume 868,000 mylių. Tais keliais važinėja apie 24,000,000 automobilių ir autobusų. Telefonų abonentų skaičius siekia 19,000,000, o 15,000,000 gyventojų turi radio imtuvus.

Sveikiname "Naujienas" ir reiškiam savo nuoširdžius linkėjimus!

Dr. P. P. ZALLYS
DENTISTAS

30 E. 111th Street
Tel. Pullman 0856

Chicago, Ill.

Linkiu "Naujienoms" Ilgiausių Metų!

BEN. J. KAZANAUSKAS

REAL ESTATE

Loan and Insurance

PHONE CANAL 8887

NOTARY PUBLIC

2242 West 23rd Place
CHICAGO, ILL.

Te gyvuoja Musų Vienintelis Progresyvis Dienraštis "NAUJINIENOS" dar daugelį metų.

K. LAUCIUS

Siūvėjas su daugelio metų patyrimu, Darbas Garantuotas
3317 Lituania Avenue

Sveikiname "Naujienas" ir reiškiam savo nuoširdžius linkėjimus!

Dr. J. MOCKUS

DENTISTAS

3401 So. Halsted St.

J. V. MOCKUS, Jr.

ADVOKATAS

160 N. La Salle St.
Chicago, Ill.

"Naujienos" su mumis — Mes su "Naujienomis"!

Dr. S. BIEZIS

Gydytojas ir Chirurgas

2201 West 22nd St.
Tel. Canal 6122

Chicago, Ill.

M. J. Šileikis

Impresionizmas ir Post-Impresionizmas

"Moderninės dailės" dviasdešimties metų istoriją, pasireiškė dar pas florentinčius: Giotto, Fra Angelico, Lippi ir Botticelli.

"Modernizmas" tapyboje buvo praktikuojamas net 12-am ir 13-tam šimtmečiuose Florencijoje, Italijoje.

Giotto buvo vienas tų, kuris vartojo tiesias linijas. Jo landšaftai yra plikomis kalvomis ir medžiais su labai apribotu skaičium lapų. Perspektivą jis taikė prie abstrakčių subjektų harmonijos, ignoravo daiktų proporciją ir tt. Jo kuryba buvo kaltinė, šalta ir lėta, apgalvota, apdirbta. Giotto labiau už kitus tų laikų dailininkus mėgo gotiką, kuri tuo laiku ir prasidėjo vystytis. Visi jo kūriniai aiškiai gotiško stiliaus, labiau paprasti ir liudsi nuo realizmo.

Po Giotto mirties prasidėjo taip vadinamas Italijos renesansas. Čia ir prasidėjo aukščiausio laipsnio dailės realizmo periodas. Minėto renesanso pionieriais buvo tokie dailininkai kaip Donatello, Ghirlandeo, Leonardo Da Vinci, Michelangelo, Rafaelis ir k. Tiesa, flamandiečiai irgi buvo pradėję reikšti "modernizmą" su gotikos atsiradimu. Bet aš nekalbėsiu apie Italijos renesansą, o eisiu prie francūzų modernistų periodo, kurių padėti "modernizmui" pagrindai, gyvuoja ir šandien.

Impresionizmas.

Žodis "modernizmas" mums nieko ypatingo nepasako. Iš jo tiek težinome, jog mes gyvename su tos dienos papročiais, progresu ir tt., bet tai nėra kokia forma pavadinanti dailę arba menui. Todėl prieš 70 metų Francūzijoje gimus "modernizmas" yra vadinamas *impresionizmu*, kuris dabar pasklido po visą pasaulį. Net ir konservatyvūs kniečiai, kurie mokėsi Europos

mokyklose, užsikrėtė impresi-onizmu.

Kaip viskas gyvenime keičiasi, taip ir dailė, sudaro tam tikro laikotarpio periodus, kur susikuria tam tikras charakteris, stilius, grožis arba ekspresija. Bet per visus periodus seka aiškus paveldėjimas vienu nuo kitų šokių-tokių pamėgimų.

Nuo Giotto laikų iki pabaigos 19-to amžiaus, tapyba Europoje ir Amerikoje, teturėjo vieną liniją, tai kuo tobuliausiai reprezentuoti realistiškas formas ir šviesas. Devyniolikto amžiaus atsirado dvi priežastys, kurios pakeitė tapybos kryptį. Viena jų buvo išradimas fotografijos, kuri dailininkams uždavė galvosūkių, — kokią rolę lošia reprezentuojantis elementas paveiksle; antroji — naujas spalvų mokslas pas impresionistus, kurie manė esą pasiekę aukščiausio laipsnio ir toliau nebuvo įmanoma eiti. Ambitingi dailininkai, kaip kad Aleksandras, užkarioti pasaulį: siekėsi nugalėti spalvinio perspektyvą klutis. Jie įrodė, kad spalvos turi du griežtus elementus, t. y. šešėlio ir saulės šviesos spalvos yra reakcingos; kad landšaftuose šešėlyje glūdi "šaltoji" spalva, o saulės šviesoje — "šiltoji". Senovės realistai to nežinojo ir jų landšaftuose šešėliai taip pat turėjo šiltosios spalvos atspalvius. Spektro mokslas patvirtino, kad francūzų impresionistai visai teisingai suprato spalvas, nes kitaip ir būtų negali. Gamta davė tris pamatines (primary) spalvas: raudoną, mėlyną ir geltoną. Spalva yra niekas kitas, kaip šviesos spindulys. Raudona ir geltona spalva yra giminingos ugniai, o mėlynoji spalva yra erdvės atspalvis, kuris kartu keliauja su saulės šviesa. Saulei nusileidus dingsta ir mėlynas atspalvis. Ugnies šviesa nakties laiku taip pat išduoda ir tam tikrą kiekį mėlynosios šviesos. Raudona ir geltona spalva yra vadinama "šiltoji" spalva, o mėlyna — "šaltoji". Visos kitos spalvos yra dvilytės, pav. sumaišant lygionis dalimis raudoną spalvą su mėlyna — gauname fioletoinę; sumaišę lygionis dalimis raudoną su geltona — gauname oranžinę, o sumaišę žalią spalvą — gauname žalią spalvą. Vadinasi, jau turime šešias antrines spalvas. Toliau, jungdami bile vieną šitų šešių spalvų, pagal jų giminybę, gauname visą ratą teisingų prizmų, kaip kad parodo kamuotais

stiklas, spektroskopas arba įvadinamoji "laumės juosta."

Impresionizmas visai nereikia to, kad paveikslai nepivalo būti realistiški (natūralistiški). Kaip tik priešingai. Pirmeji impresionistai juk ir pradėjo taisyklingai spalvas vartoti. Jie savo prizmatinius darbus įrodė pasauliui, kad senovės realistai, kurie nuodugniai laikėsi realizmo, ne visai taisyklingai vartojo spalvas. Todėl jų paveikslai daugumoje jau visai išsiskyrė arba tiek nurūdę, kad negalima atskirti vienos spalvos nuo kitos.

Tokių impresionistų, kaip Claude Monet, Renoir, Pissarro, Sisley ir kt. paveikslai yra žavingai realistiški, kupini mirgančios atmosferos, spalvų darnumo ir malonūs kiekvienai akiai. Jie piešė su įkvėpimu, šviežio spalvų efektu, todėl ir pavadino "impresionizmu" (impresija).

Kaip toliau matysime, sekė realistiščių ir "detalinių" formų pasikeitimas, nes atsirado taisyklingam spalvų vartojimui, atsirado pasaulinės dailės kurybinė ideja, kuri į antroji — naujas spalvų mokslas pas impresionistus, kurie manė esą pasiekę aukščiausio laipsnio ir toliau nebuvo įmanoma eiti. Ambitingi dailininkai, kaip kad Aleksandras, užkarioti pasaulį: siekėsi nugalėti spalvinio perspektyvą klutis. Jie įrodė, kad spalvos turi du griežtus elementus, t. y. šešėlio ir saulės šviesos spalvos yra reakcingos; kad landšaftuose šešėlyje glūdi "šaltoji" spalva, o saulės šviesoje — "šiltoji". Senovės realistai to nežinojo ir jų landšaftuose šešėliai taip pat turėjo šiltosios spalvos atspalvius. Spektro mokslas patvirtino, kad francūzų impresionistai visai teisingai suprato spalvas, nes kitaip ir būtų negali. Gamta davė tris pamatines (primary) spalvas: raudoną, mėlyną ir geltoną. Spalva yra niekas kitas, kaip šviesos spindulys. Raudona ir geltona spalva yra giminingos ugniai, o mėlynoji spalva yra erdvės atspalvis, kuris kartu keliauja su saulės šviesa. Saulei nusileidus dingsta ir mėlynas atspalvis. Ugnies šviesa nakties laiku taip pat išduoda ir tam tikrą kiekį mėlynosios šviesos. Raudona ir geltona spalva yra vadinama "šiltoji" spalva, o mėlyna — "šaltoji". Visos kitos spalvos yra dvilytės, pav. sumaišant lygionis dalimis raudoną spalvą su mėlyna — gauname fioletoinę; sumaišę lygionis dalimis raudoną su geltona — gauname oranžinę, o sumaišę žalią spalvą — gauname žalią spalvą. Vadinasi, jau turime šešias antrines spalvas. Toliau, jungdami bile vieną šitų šešių spalvų, pagal jų giminybę, gauname visą ratą teisingų prizmų, kaip kad parodo kamuotais

Neo-impresionizmas davė pradžią visiems kitiems "izmams" k. t. kubizmui, futurizmui, verticizmui, faviizmui etc. Neo-impresionistų dailės forma buvo pripažinta neaiški, neišvystyta, komplikuota ir paremta neva moksliniu aiškinimu. Neo-impresionizmas neilgai tegyveno. Jaunoji dailininkų karta pradėjo vesti diskusijas, jog "tapyba nėra mokslas, o tik dailė, ir kad neo-impresionistų ideja yra klaidinga, nepribrendusi, o tikrai impulsyvis emocijų demonstravimas. Sugriuvus ir šitai teorijai, vėl buvo pradėta ieškoti naujų formų prieš realistiškas formose, griežtai atmetant realizmą. Vietoj vystytis ir bujoti šitai idejai, pasirodė, kad meno laivas tapo perdaug apsunkintas ir pradėjo skęsti. Reikėjo sumažinti "svorį".

Post-impresionizmas.

Kas yra "post-impresionizmas"? Šis terminas buvo išrastas anglų dailininko ir meno kritiko, Roger Fry, aplamam pavadinimui įvairių dailės krypčių, kurios netrukus išdygo iš impresionizmo. Kai kurios šitų krypčių, pav., neo-impresionizmas, vystėsi iš primityviškos impresionizmo stadijos ir ieškojo naujų formų fugityvose spalvose ir impulsu sąvokose, kai tuo pačiu laiku kitos kryptys buvo griežtai reakcingos.

Tuo laiku Honore Daumier, kaip tik ir buvo tas amšuo, kuris pradėjo savaip reformuoti impresionizmą ir kartu neo-impresionizmą. Daumier jau buvo senas žmogus ir žinomas kaip gabus karikatūristas, litografuotojas, bet kartu ir tapytojas. Daug naujo ir pastovaus dailės srityje jis nuveikė piešdamas Paryžiaus teismų posėdžių karikatūras. Savo karikatūromis, jis pasižymėjo kuo paprasčiausiu ir lengviausiai suprantamu dalyko sukaupimu ir kuo mažiau sia spalvų tevariojo. Vadinasi, "mažai kalbėjo, o daug pasakė". Neo-impresionistams to tik ir reikėjo, bet jie nemokėjo surasti, ko ieškojo.

Daumier'ui mirus, jo kuryba buvo aukštai įvertinta. Povilas Sezaną — post-impresionizmo " tėvą". Sezaną (Cezanne 1839-1906) gimė pietinėje Francūzijoje, miestelyje Aix. Su- prantama, Sezaną savo studijas pradėjo impresionizmo įtakoje. Daug kartų jis savo paveikslus turėjo išstatęs parodose kartu su impresionistais, bet jis tuo pačiu laiku ieškojo naujų formų, laisvės ir daugiau paprastumo, kaip ir Daumier. Budamas jis Pissarro, Renoir ir Monet draugai, skyrėsi nuo jų daugeliu atveju. Jis buvo pietietis, kuomet anie paėjo iš šiaurinės Francūzijos. Vietoj pripažinti jų prizmatinę spalvų teoriją, jis niekuomet to nė nebاندė daryti. Kuomet jo draugai buvo užsiėmę fugityvių šviesų efektais, jis visuomet ieškojo aiškių, stiprių ir paprastų formų kaupimo neatmesdamas realizmą. Jo tikslas naujame mene buvo tas, kaip jis pats kartą pasakė: "Aš noriu išvystyti iš impresionizmo ką nors tvirto ir pastovaus, kaip kad buvo senųjų dailininkų tapyba."

Sezano tapyba paprasta, mažiau už Monet, Pissarro ir kt. komplikuota. Sezaną visa širdžia atsidavė tapybai, todėl jį ir praminė "post-impresionizmo tėvu". Jo paveikslai neturi tokių prizmų, kaip pirmieji impresionistai, kad mėgėjomis žaistų, bet užtai objektyvi forma yra labiau plastinė, vadinasi, stipri, aiški ir akcentuota. Sezano principai laikosi kuome visos dabartinės dailės mokyklos. Jo nuomone, kūrėjas turi kurti kūrinių tiktai tada, kai jis turi įkvėpimą, kaip poetas rašo eiles, muzikas kompoziciją, kuomet esti pagautas įkvėpimo. Kuriamas daiktas privalo laisvai išplaukti, nenustodamas nė kristelio vaizduotės ir emocijų.

Ar šiaip kalbant, ar taip, kas gali būti gražesnis ar silpnėsnis, kaip gėlė? O juk gėlė visai neturi kubistinių formų. Architektai žino, kad skliau-tas yra stipresnis, negu horizontalinis ramstis, tai kodėl kubistai kitaip mano?

Kubizmas neturėjo pasisekimo. Kur kas daugiau pasisekimo turi verticistai. Šie, vietoj smulkinti formas į trikampius ir šešiakampius kirčius, kuriamajį vaizdą jungia nenutraukti linija, lyg duonos kepėjai pažėmę tešlos gabalą ištiesia į laibą, bet vieningą formą. Verticizmas skulpturoje kartais ir gan gerai sekasi.

Futurizmas.

Protestui kubizmo, atsirado futurizmas. Futurizmas gimė Italijoje. Futuristai stengiasi išreikšti judesių gyvumą. Jų paveikslai pasižymi dramatišumu. Jie judėjusiu mieruoja laiku. Kad geriau supratus, imsimė šitokių pavyzdžių: moteris eina gatve ir vedasi šuniuką. Futuristas nupiešia ją su keturiom kojom, o šuniuką su aštuoniom. Futuristas daro tai todėl, kad jis mato kojas be paliovos judančias ir jis nupiešia tokio pat padėtyje, kaip žmogus eina. Kai aeroplano propeleris sukasi, niekas negali matyti jo stiebo, o mato tik tai orą šluojantį ratą. Futuristas jau tokį ratą piešia besisukančia mase. Pas futuristus viskas paremta ant judesio: bėgimo puolimo ir tt. O kubistai šituo negali prilygti, nes geometriška forma negalima išreikšti jokių judesių, apart kruvos susmulkintų ir suburtų "šakaliukų."

Butų klaidinga manyti, kad visų viršminėtų "modernistų" epochos yra teisingos ir geros. Bet jie, ieškodami naujų formų, praplatino kelią naujam menui, gal but, naujam realizmui. Dar tenka pastebėti, kad visi šitie post-impresionistai savo "radikališkumą" naujame mene, labai daug nuveikė vietnoj ar kitoj kurybos srityje, idealizuodami daiktus iš tų laikų gyvenimo. Reikia atsiminti, kad dailė jau nebeterauja vien tik bažnyčiai, kaip kad buvo seniau. Net asmenis portretas reikalauja turėti ką tokio, kas turi bendra su jo užsiėmimu, gyvenimu ir tt. Dabar nieko nereikia nupieštas daiktas, kuris nieko ypatingo nepasako. Vadinasi, ne užtenka mokėti piešti ir bilę ką piešti, o reikia turėti kurybinę sielą ir protą.

Aukštos meno įstaigos, kaip muziejai, kurie rengia cirkuliuojančias paveikslų ir skulptūros parodas, renkasi iš ke- liolikos tūkstančių prisiųstų eksponatų ir išsirenka tik tai, labai mažą skaičių. O tai daro dėl to, kad jos nori matyti ne tai, ko jos dailininkus išmokino, bet tai, ko jos gali išmokyti iš dailininkų.

Kubistai pasigavo mintį iš mineralogų, kad buk kristalas būvęs primityvė forma visų kitų daiktų.

Keistas naujas bandymas buvo darytas paveiksluose. Ar jie parodė juose kokią nors "kristalizaciją", ar ne, apie tai aš nekalbėsiu, nes kubizmas šiuo laiku liko beveik užmirštas.

Kad atsteigti realistiškus objektus ir žmogaus formą į jų "primityves" formas, tai buvo reikalinga pašalinti visas kreiviasias linijas ir perkonstruoti formas ir veidus į jų "pradinę" formą, octahedron, dodecahedron, šešių kampų prizmą ar kurią nors kitą atitinkamą geometrinę formą.

Kandinsky savo knygoje antraštė "Dvasios Harmonija Dailėje", įrodinėja, kad jeigu muzikas gali laisvai groti melodijas, neatsižvelgdamas į realistinį garso, tai tapytojas privalo laisvai konstruoti savo kompozicijas neatsižvelgdamas į realistiškas formas. Kandinsky ejo dar toliau. Jis įrodinėja, kad — 1) Energija yra grožis, 2) — kad tiesios linijos yra stipresnės, negu kreivės linijos. Kubistai visas realistiškas formas pakeitė į geometrinų kampų formas. Visi tie geometrinės formos šmoteliai taip sukonfuzija vaizdą, kad žiūrėtojas nieko jamė daugiau nemato, kaip tik kruvą pabertų "jig-saw puzzle" šakaliukų.

Ar šiaip kalbant, ar taip, kas gali būti gražesnis ar silpnėsnis, kaip gėlė? O juk gėlė visai neturi kubistinių formų. Architektai žino, kad skliau-tas yra stipresnis, negu horizontalinis ramstis, tai kodėl kubistai kitaip mano?

Kubizmas neturėjo pasisekimo. Kur kas daugiau pasisekimo turi verticistai. Šie, vietoj smulkinti formas į trikampius ir šešiakampius kirčius, kuriamajį vaizdą jungia nenutraukti linija, lyg duonos kepėjai pažėmę tešlos gabalą ištiesia į laibą, bet vieningą formą. Verticizmas skulpturoje kartais ir gan gerai sekasi.

Futurizmas.

Protestui kubizmo, atsirado futurizmas. Futurizmas gimė Italijoje. Futuristai stengiasi išreikšti judesių gyvumą. Jų paveikslai pasižymi dramatišumu. Jie judėjusiu mieruoja laiku. Kad geriau supratus, imsimė šitokių pavyzdžių: moteris eina gatve ir vedasi šuniuką. Futuristas nupiešia ją su keturiom kojom, o šuniuką su aštuoniom. Futuristas daro tai todėl, kad jis mato kojas be paliovos judančias ir jis nupiešia tokio pat padėtyje, kaip žmogus eina. Kai aeroplano propeleris sukasi, niekas negali matyti jo stiebo, o mato tik tai orą šluojantį ratą. Futuristas jau tokį ratą piešia besisukančia mase. Pas futuristus viskas paremta ant judesio: bėgimo puolimo ir tt. O kubistai šituo negali prilygti, nes geometriška forma negalima išreikšti jokių judesių, apart kruvos susmulkintų ir suburtų "šakaliukų."

Butų klaidinga manyti, kad visų viršminėtų "modernistų" epochos yra teisingos ir geros. Bet jie, ieškodami naujų formų, praplatino kelią naujam menui, gal but, naujam realizmui. Dar tenka pastebėti, kad visi šitie post-impresionistai savo "radikališkumą" naujame mene, labai daug nuveikė vietnoj ar kitoj kurybos srityje, idealizuodami daiktus iš tų laikų gyvenimo. Reikia atsiminti, kad dailė jau nebeterauja vien tik bažnyčiai, kaip kad buvo seniau. Net asmenis portretas reikalauja turėti ką tokio, kas turi bendra su jo užsiėmimu, gyvenimu ir tt. Dabar nieko nereikia nupieštas daiktas, kuris nieko ypatingo nepasako. Vadinasi, ne užtenka mokėti piešti ir bilę ką piešti, o reikia turėti kurybinę sielą ir protą.

Aukštos meno įstaigos, kaip muziejai, kurie rengia cirkuliuojančias paveikslų ir skulptūros parodas, renkasi iš ke- liolikos tūkstančių prisiųstų eksponatų ir išsirenka tik tai, labai mažą skaičių. O tai daro dėl to, kad jos nori matyti ne tai, ko jos dailininkus išmokino, bet tai, ko jos gali išmokyti iš dailininkų.

Kubistai pasigavo mintį iš mineralogų, kad buk kristalas būvęs primityvė forma visų kitų daiktų.

Keistas naujas bandymas buvo darytas paveiksluose. Ar jie parodė juose kokią nors "kristalizaciją", ar ne, apie tai aš nekalbėsiu, nes kubizmas šiuo laiku liko beveik užmirštas.

Kad atsteigti realistiškus objektus ir žmogaus formą į jų "primityves" formas, tai buvo reikalinga pašalinti visas kreiviasias linijas ir perkonstruoti formas ir veidus į jų "pradinę" formą, octahedron, dodecahedron, šešių kampų prizmą ar kurią nors kitą atitinkamą geometrinę formą.

Kandinsky savo knygoje antraštė "Dvasios Harmonija Dailėje", įrodinėja, kad jeigu muzikas gali laisvai groti melodijas, neatsižvelgdamas į realistinį garso, tai tapytojas privalo laisvai konstruoti savo kompozicijas neatsižvelgdamas į realistiškas formas. Kandinsky ejo dar toliau. Jis įrodinėja, kad — 1) Energija yra grožis, 2) — kad tiesios linijos yra stipresnės, negu kreivės linijos. Kubistai visas realistiškas formas pakeitė į geometrinų kampų formas. Visi tie geometrinės formos šmoteliai taip sukonfuzija vaizdą, kad žiūrėtojas nieko jamė daugiau nemato, kaip tik kruvą pabertų "jig-saw puzzle" šakaliukų.

pažinti Rusiją dar prieš revoliuciją. Jis per ilgus metus tarnavo Amerikos atstovybėje Petrograde (dabartiniame Leningrade), kur užėmė labai atsakomybą vietą. Mokėdamas puikiai rusų kalbą, jis turėjo progos susitikti su įvairiais žmonėmis ir juos tinkamai pažinti. Po revoliucijos jis daug važinėjo po Europą ir nemažai laiko praleido, begyvendamas tarp pabėgusių rusų. Tokiu būdu jis tinkamai susipažino su jų gyvenimu bei jų troškimais.

Savo knygoje jis sako, jog po karo atsirado labai daug nepriklausomų tautų. Vienok jokiose informacijos knygose negalima surasti žinių apie "Rusiją už Rusijos sienų", kuri turi apie vieną milijoną gyventojų. Tie gyventojai gal yra labiausiai apsišvię žmonės visame pasaulyje. Vyrų yra du kartų daugiau nei moterų.

Ta "valstybė" neturi savo vyriausybės, bet jos sostinė yra Paryžius, o diplomatinis biuras randasi Genevoje. Pasus išduoda Tautų Sąjunga. Ji neturi teritorijos, bet jos kolonijos yra išmėtytos po visą pasaulį.

Apie pusę gyventojų sudaro buvusieji kareiviai, bet pastovios armijos nėra. Nėra nei parlamento, kur visokie politiniai galėtų pareikšti savo gebumus. Bet partinis pasidalinimas yra labai įvairus, — čia rasite kraštutinių monarchistų, social-revoliucionierių, socialdemokratų ir kitokių. Viena partija tik nėra reprezentuojama — tai komunistai.

Neturėdami valstybės pajamų, tie žmonės stengiasi išlaikyti mokyklas savo vaikams. Dedama visos pastangos, kad vaikai išmokyti rusų kalbą ir būtų auklėjami savo pirmtakų tradicijose. Nors jiems tenka sunkiai kovoti dėl savo buvio, bet jie stengiasi sukurti savo bažnyčias. Kiekvienas šeštas žmogus turi universiteto diplomą ir du trečdaliai gyventojų yra baigę gimnazijas ar kitas vidurines mokyklas. Nežiūrint to, daugumai tenka dirbti vienokį ar kitokį fizinį darbą, kad pasidaryti sau pragyvenimą.

Didžiausia rusų kolonija randasi Francijoje. 1931 m. jūten buvo priskaitoma ligi 400,000. Kinijoje gyvena apie 119,000 rusų; Vokietijoje — 100,000; Amerikoje — keli dešėtkai tūkstančių. Daugiausiai New Yorke, kuris skaitosi pabėgusių rusų centru. Kiek kitur randasi rusų, — tikrai negalima pasakyti, kadangi jie yra išsiblaškę mažesnėmis ar didesnėmis grupėmis po visą pasaulį.

Huntington taip pat pripažįsta, jog mokslingumo stažas ne visoms rusų kolonijoms galima pritaikyti. Sakysime, Petro respublikoje apsigyvenę kaskada savo mokslu negali per daug pasigirti. Bet už tai kitose vietose randame didelį skaičių daktarų, inžinierių ir net profesorių. Prieš dvyliką metų buvo bandoma surinkti statistinės žinios apie 500,000 pabėgėlių. Pasirodė, kad tame skaičiuje randasi 5,500 inžinierių, 2,500 daktarų ir 1,700 profesorių. O kur dar advokatai ir visokio rango karininkai?

Visame pasaulyje, sako Huntington, nebūtų galima surasti valstybės, susidedančios iš vieno milijono gyventojų, kuri galėtų prilygti išeivijoje gyvenantiems rusams savo spaudai. Ligi 1924 m. rusai įsteigė ir leido apie 414 įvairių periodinių leidinių, — laikraščių ir žurnalų. Dauguma jų greit žlugo, kadangi negalėjo ilgai pasilaikyti. Truko pinigų. Tačiau dar ir šandien rusai užsieniuose leidžia apie 80 laikraščių ir žurnalų. Kai kurie žurnalai yra savotiški forumai, kur debatuoja įvairūs politiniai klausimai. Paryžiuje eina du dideli dienraščiai. Literatūros žurnalai pasižymi savo gerumu. Kartas nuo karto pasirodo net specialiai teatrui ir menui skiriami periodiniai leidiniai.

Maža to, per paskutinius kelis metus išleista labai daug knygų, nežiūrint į tai, kad rinkai joms yra labai maža. Tantai pareina iš to, sako Huntington, kad moderniška rusų literatūra persikėlė į užsienius. Užsienyje dabar gyvena tokie garsūs rašytojai, kaip Nobelio dovanos laimėtojas I. Bunin, Merežkovskis, Remizov, Kuprin, Balmont ir kiti.

Apie pusę priešrevoliucinės Rusijos artistų — ir tai žymiausių artistų, — dabar gyvena užsieniuose. Tas pat su muzikantais bei artistais.

Nors rusai ir bando visais galimais būdais išlaikyti sve-tur, — išlaikyti savo kultūrą ir papročius, — tačiau, Huntingtono manymu, tai tik tuščios pastangos. Už vieno kito dešėto metų jie asimiliuosius su tomis tautomis, tarp kurių gyvena. Išgelbėti juos galės tik pasikeitusios apyستovos. Butent, galimybė sugrįžti atgal į tėvynę. Bet ar jie tos progos susilauks, — tai čia kitas klausimas. — K. A.

Skelbimai Naujienose duoda naudą dėlto, kad pačios Naujienos yra naudingos

Reiškiu savo širdingiausius linkėjimus dienraščiui "Naujienoms"

G. SKOBY

SIUVĖJAS

2415 W. Marquette Road
Tel. Hemlock 6296

Te gyvuoja Musų Vienintėlis Progresyvis Dienraštis "Naujienos" dar daugelį metų!

GEORGE JAKUBONIS

3465 So. Morgan Street

Chicago, Ill.

Mūsų Mylimam Dienraščiui "Naujienoms" jo 20-ties Metų Jubiliejui sulaukus Reiškiau Savo Geriausius Linkėjimus.

WEST SIDE HOTELIS

W. NEFFAS, Savininkas
2435 So. Leavitt Street
Chicago, Ill.

Te gyvuoja Musų Vienintėlis Dienraštis "NAUJIENOS" dar Daugelį Metų!

JOHN and JOSEPH JOKANTAI

4138 Archer Avenue

Chicago, Ill.

TE GYVUOJA VIENINTĖLIS DIENRAŠTIS "NAUJIENOS" DAR DAUG, DAUG METŲ!

PAUL THE TAILOR

Ladies and Gents' Custom Tailor

DAROME SIUTUS ANT UZSAKIMO

Cleaning, Dyeing, Pressing and Repairing

PAUL KRIKSCIUN, Prop.

2816 West 63rd Street
Phone Republic 3719. Res. 3714

Chicago, Ill.

Prisirimas Žmonių Prie "Naujienu"

Dvidešimtis metų atgal — 1914 metais. Toks laikotarpis žmogaus gyvenime, — tai jau beveik pusė amžiaus. Tais metais laikinai būvau apsisėjęs prie savitinio laikraščio "Darbininkų Viltis", Shenandoah, Pa. Ten ketinau būti tik trumpą laiką, bet aplinkybės susidėjo taip, kad išgyvenau net kelis mėnesius.

Gan malonus ten buvo mano gyvenimas.

Prie laikraščio jau aš būvau pripratęs; jei ne raštinėj, tai spaustuvių dirbdavau. Tie darbai man patikdavo.

Jau ėjo gandai, kad chiegiečiai rengiasi išleisti laikraštį. Man buvo žingeidus pamatyti pirmą numerį to chiegiečių laikraščio. Neilgai laukus, vieną dieną šliakys atneša man naują laikraštį ir sako:

— Štai yra naujas chiegiečių išleistas laikraštis.

Paėmiau į rankas, atskleidžiau: — "NAUJIENOS".

Tuoju metu visą darbą į šalį, čia skaityti "Naujienas". Greit perskaičiau. O perskaitęs pamaniau: "Toks laikraštis gali gyvuoti ir gyvuos".

Visi straipsniai parašyti gyvai, nuosakiai, suprantamai. Aiškiai kiekvienam, kuris tik moka skaityti.

Tokio laikraščio Amerikos lietuviams reikėjo, ir chiegiečiai pirmūniai įkurė "Naujienas".

Neilgai laukus, gaunu telegramą, kad važiuočiau į Chicago į pradėdau dirbti prie "Naujienu". Bet aš taip greit negalėjau atvažiuoti ir į telegramą atsakiau laišku, kad atvažiuosiu vėliau. Taip ir padariau. Bet atvažiuojęs, sugalvojau kitą planą ir vietą stoti prie "Naujienu" dirbti, pasistojau į kolegiją.

Vienok 1919 metais, kuomet pas mane Chicago gyveno mama (žemaitė), ji vis neduodavo man ramumo ir įkalbinėjo, kad ečiau dirbti prie "Naujienu". Aš vis dar kažin ko laukiau ir abejočiau.

Tik... vieną vakarą atvažiuoju pas mus drg. Grigaitis. Nie-

ko ilgai nelaukdamas, sako man:

— Turi ateiti dirbti prie "Naujienu". Pas mus atsirado priešų; nori iš mūsų paversti "Naujienas" ir paversti jas kitokiomis idėjomis tarnauti. Tu padėsi mums nuo tų priešų apsiginti.

Aš nežinojau, ką į tai taip greitai atsakyti. Kai išvažiuo drg. Grigaitis, žemaitė pradėjo man įkalbinėti, kad apleičiau kolegiją, (nes dar vienas metas būvau ketinęs ten būti), bet ečiau prie "Naujienu" dirbti. Taip ir padariau.

Prie "Naujienu" dirbant, sykiai reikia dirbti ir visuomeninis darbas, nes "Naujienos" yra arti susijusios su visuomene, su visuomeniniu gyvenimu. Jos, taip sakant, yra visuomenės veidrodys.

Trumpu laiku tapo suorganizuota "Darbininkų Taryba". Kiek ten reikėjo pašvęsti laiko ir energijos visokiems mitymams ir prakalbų rengimams! Žemaitė, nors jau apie septyniolika metų turėjo, bet prisidėjo prie visuomeninio darbo ir vis raginant "Naujienoms".

O "Naujienu" bendrovės direktorių susirinkimai tuomet būdavo begaliniai triukšmingi. Mat, taip vadinami "kairiasparniai" buvo užsimanę "Naujienas" pasiimti į savo globą ir paversti jas kitokiu laikraščiu. Įkurėjams "Naujienu" tas buvo skaudu ir jie kaip įmardami grynė "Naujienas" nuo visokių užpuolikų iš visų pusių.

Toks įtemptas darbas tęsėsi kelis metus. Paskiau Jomonas patraukė "Naujienas" į teismą. Po teismo šė "Naujienas" kelis metus. Dar tik keli metai atgal, Vanagaitis buvo užsimanęs gauti iš "Naujienu" \$50,000.00. Ta byla dar teisme kur nors tebeguli. Vadinasi, "Naujienos" turėjo daug visokių priešų. Bet... visi tie priešai atkando dantis.

Kodėl? Todėl, kad "Naujienos" visuomet prisilaikė teisybės. Skelbė tik tą, kas išrodė verta papeikimo arba pagyrimo.

Per visą tą laikotarpį, per dvidešimt metų, "Naujienos" Amerikos visuomenei yra patarnavusios labai, labai daug. Kiekvienas bešališkai protąją žmogus tą pripažys.

Ne tik kultūriniam Amerikos lietuvių gyvenime "Naujienos" lošia svarbią rolę, bet ir ekonominiame gyvenime. Kiek žmonių yra gavę darbus per "Naujienas"; kiek pinigų lietuviai per "Naujienas" yra išsiuntę ir sušelpę savo gimines Lietuvoje? Kiek visokių biznierių yra darę biznį, pirkdami arba parduodami įvairius tavarus, o ypač namus, prieš depresiją?

Tai vis didelės reikšmės darbai. Ir vis pasidėkavojant "Naujienoms".

Per tą dvidešimt metų, man rodosi, kad nesu praleidęs nei vieno "Naujienu" numerio neperskaitęs. Kiti laikraščiai man

visuomet užima antrą eilę, bet "Naujienos" kasdien turi būti perskaitytos pirmiausiai. Aš "Naujienas" skaitau, ne todėl, kad prie jų dirbu, ne, bet todėl, kad man "Naujienos" kasdien pasako, ką nors naujo. Todėl jos visuomet man patinka ir aš jas skaitau ir skaitysiu.

Ne tik aš vienas taip darau. Yra tukstančiai lietuvių, kurie be perskaitymo "Naujienu" negali užmigti.

Kuomet nuolat dirbau "Naujienu" ofise, žmonės ateidavo nusipirkti "Naujienu". Taip sa kant, nuolatiniai kostumeriai. Aš jų paklausdavau, kodėl jie kasdien ir kasdien skaito "Naujienas"?

Kol neperskaitau "Naujienu", negaliu užmigti, daugelis man atsakydavo.

Toks yra, abelnai, prisirišimas žmonių prie "Naujienu".

Gyvenimas keičiasi, aplinkybės keičiasi, gamta keičiasi, žmonės keičiasi. Kiek ir kokių būvų "Naujienu" priešų? Visokių! Bet pažiūrėkit dabar, gyvenimo aplinkybės pasikeitė. Buvę priešai, dabar geriausi draugai yra. Kodėl, todėl, kad jie pamatė, kad jie darė klaidą savo įsitikinimuose, bet ne "Naujienos".

"Naujienos" niekam nenorėjo keršinti, nei blogą daryti. Jos tik, kaip pridera laikraščiu, nurodo visas puses, — blogas ir geras. Už blogą, — papeikia; už gerą, — pagiria. Taip ir reikia. Ir tai nėra klaidą, bet tik priedermė laikraščio, kuris stovi sargyboje visuomenės gerovės ir žmoniškumo.

Jeį įsigilini į visuomeninį veikimą, tai tam veikimui nė

ra nei galo, nei krašto. Suprantama, visuomeninis veikimas turi savo pusių. Patyrimas mus moko, kad visuomenę galima pasukti į gerą ir blogą pusę. Galima visuomenę pamokinti; galima ją ir demoralizuoti. Yra gerų visuomeninių kelių, bet yra ir sunkelių. "Naujienos" per visą tą dvidešimt metų rodė visuomenei ir vedė ją gerais keliais. Ragino jaunimą prie apšvietos, prie susipratimo, vienybės, draugiškumo. Buvu įkurti jaunimui sykriai ir dabar jie yra. Ir Amerikoje gimęs jaunimas pamatė, kad "Naujienos" yra jų draugas.

Tiesa, aplinkybės pasikeitė, dabar jau nebereikia tiek daug žmonių kelti ir mokinti. Daugelis jaunuolių, pavyzdžiui, jau yra tapę profesionalais, kurie gyvena savistoviu gyvenimu ir mažai kur prisideda prie visuomeninio darbo. Jiems visuomeniškas darbas yra svetimas.

Dabar, kuomet atsirado prie valdžios žmonės, kurie gamina nacionalius planus, mano manymu, mums, paprastiesiems piliečiams, palengvino tą visuomeninį veikimą. Palengvino jo mums, lietuviams. Atsimenu, kiek mums prisidėjo turėti visokių-visokiųjų susirinkimų-susirinkimelių ir vis tai buvo ne savo naudai, bet visuomenės gerovei.

Mes, su pagalba "Naujienu" ir vėl žengsime pirmyn. Vadinasi, progresuosime. Eisime į visuomenę ir dirbsime tuos visuomeninius darbus, kurie bus naudingi laisvai protaujantiems žmonėms. Artinsimės ir kovosime už geresnius ir žmoniškesnius laikus.

— Antanas Žymontas.

A. P. Čechov.

Vertė M. J. Šileikis.

Paskutinė Galingoji

Aš ir namo savininkas, kadaise buvęs rotmistras, Dokukinas, pas kurį aš pavasarį buvau atėjęs į svečius, vieną gražų pavasario rytą senukų kėdėje sėdėjome ir tingiai žiūrėjome į langą. Nuobodumas buvo neišpasakytas.

Tfui! — murmėjo Dokukinas. — Toks įkyrus nuobodumas, kad ir į teismą vedamas noriai sutiktu eiti!

"Gulti mudrų eitim, gal pasveiktume iš nuobodulio, ar ką?" — galvoju aš.

Ir mudu ilgai galvojome temoje apie nuobodumą, ilgai, labai ilgai, galvojome iki tol, kol per ilgai nemazgotus, aprukčius langų stiklus nepastebėjome nedidelę atmainą, kuri pasirodė vartuose: gaidys stovėjo prie vartų, ant krūvos pernykščių lapų ir laikė pakelę tai vieną koją, tai kitą (jis norėjo pakelti abi kojas kartu). Staiga susipurtė ir, kaip pabaidytas, nulėkė nuo vartų į šalį.

Kažkas eina ar važiuoja... — šyptelėjo Dokukinas. — Kad nors gi svečių nelabai atneštų. Visgi būtų linksniau...

Gaidys neapgavo musų. Vartuose pasirodė iš karto arklio galva su žaliu lanku, o užpakalyje ir visas arklys ir, ant galo, tamsi, sunki brikelė su dideliais nepatogiais sparnais, primenantis vabalą sparnus, kuomet paskutinis vabalas rengiasi skristi. Brikelė įvažiuo į kiemą, pasuko į kairę ir greitai traukėsi nugarėdavo prie arklydės. Brikelėje sėdėjo dvi žmogiškos figūros: viena jų buvo moteriška, o antroji, mažesnė, — vyriška.

Nagi kipšas nematytų... — Dokukinas sumurmėjo, žiurdamas į manė išsigandusiomis akimis ir kasinčiomis smilkinimis. — Nebuvo bėdos, tai, ot,

kipšas ant galvos. Ne veltui aš šiandien visą pečių mačiau.

— O kasgi? Kas čia atvažiuo? — Sesutė su savo vyru, kad juos...

Dokukinas atsikėlė ir nerviskai perėjo per stubą. — Net po širdžia šalta pasidarė... — murmėjo jis. — Yra nuodėmė neturėti prie tikros sesers giminytės jausmo. bet — ar tikėsite? — geriau man su razbaininkų atamanu miške susitikti, negu su ja. Ar negeriau būtų mudviem pasislėpti? Tegul Timoška sumeluoją, jog mudu į suvažiuojamą išėję.

Dokukinas pradėjo garsiai šaukti Timošką. Bet jau pervėlu buvo meluoti ir pasislėpti. Į minutę priešakbaryje pasigirdo čiužėjimas: moteriškas baso balsas šnibždėjosi su vyrišku tenoru.

— Pataisyk man apačioje ribus! — kalbėjo moteriškas balsas. — Vėl tu ne tas kelines užsimovei!

Mėlynas kelines jįs dėdei Vasiliui Antipičiui atidavėtegi, o margasias liepėte iki žiemos pakavoti, — teisinosi tenoriukas.

— Šolę nešti paskui jus, ar čia liepsite palikti?

Durs ant galo atsidarė, ir į kambarį įėjo ponias, kokių keturių dešimčių metų, aukšta, pilna, nutukusi, šilkinuose mėlynuose rubuose. Ant jos raudonų šlaikotų veidų buvo parašyta tiek buko dėmesio, jog aš iš karto kažkaip pajutau, kodėl jos taip nemėgsta Dokukinas. Paskui pilną, diktą damą sekė mažytis, liesas žmogelis, margame žipone, plačiais pantalonais ir barkatišku brudslotu, — siaurais pečiiais, apsisuktęs, su raudona nosyte. Ant jo brusloto tabalojo auk-

sinis retežėlis, panašus į lempos retežėlį. Jo apsirėngime, judesiuose, noselėje, visoje jo nerangioje figuroje, matėsi kažkoks bajoriškas — nusižeminimas... Ponia įėjo, lyg nepastebėjusi mūsų, priėjo prie paveikslų ir pradėjo žegnotis.

— Žegnokis! — atsisuko ji prie savo vyro.

Žmogelis su raudoną nosele kruptelėjo ir pradėjo žegno-tis.

— Sveika, sesuo! — pasakė Dokukinas, kreipdamasis prie ponios, kai toji baigė melstis, ir atsiduso.

Ponia nusišypsojo ir prikišo savo lūpas prie Dokukino lūpų.

Žmogelis taip jau lindo būčiuotis.

— Leiskite man perstatyti... Mano sesuo Olimpiada Egorovna Chlikina... Jos vyras Dosiejus Andrejičius. O šitas žmogus mano geras pažįstamas...

— Labai linksma, — pratęsdama balsą pasakė Olimpiada Egorovna, nepaduodama man savo rankos. — Labai linksmas...

Mes susėdome ir valandėlę tylėjome.

— Arbata nelaukė svečių? — pradėjo Olimpiada Egorovna, kreipdamasi prie Dokukino. — Aš ir pati nemaniau pas-tave būti, broleli, bet, ot, pas-patarėją važiuoju, tai pake-liui...

— O kodėl pas patarėją važiuoji? — Dokukinas užklausė.

— Kodėl? Ot, ant jo pasiskusti! — ponias mostelėjo galva į savo vyrą.

Dosiejus Andrejičius sumirkėjo akimis, pastūmė kojas po kėdę ir susikonfuzijęs sukosėjo į kulką.

Kodėl ant jo tau reikia skustis? Olimpiadą Egorovna atsiduso.

Savo reikalus užmiršta! — pasakė ji. — Kasgi? Skundžiaus aš ir tau, broleli, ir jo giminėms, ir pas tėvą Grigorijų vežėme, kad patarimus jam suteiktų, aš ir pati visokių budus vartoju, bet niekas iš to neišėjo! Nenoromis tenka poną maršalą-patarėją varginti...

— Bet kagi jis tokio jums padarė?

— Nieko nepadarė, bet jis savo reikalų nesupranta! Jis padėkim, negirtuoklis, ramus, mandagus, bet kasgi iš to jo rimtumo, jeigu jis nemoka apsieiti su žmonėmis! Tik pasižiūrėk, sėdi susikuprinęs, lyg atėjęs ko prašyti, arba kaip koks asketas. Argi ponai taip sėdi? Sėdėk, kaip žmogus! Ar girdi?

Dosiejus Andrejičius ištisė kaklą, pakėlė į viršų savo pasmakrį, gal but, dėl to, kad atsisėsti kaip reikia ir baimin-gai iš po kaktos pažiūrėjo į žmoną. Taip žiuri maži vaikai, kuomet esti nusikaltę. Matydamas, kad kalba įgija intymiską šeimynos charakterį, aš atsisėliau, kad išėiti. Chlikina pastebėjo mano judesius.

— Nieko, sėdėkite! — ji suraudė mane. — Jauniems žmonėms šita girdėti yra naudinga. Nors mes ir nemokinti, bet daugiau už jus gyvenę. Duok Dieve visiems taip pagyventi, kaip mes gyvenome... O mes, broleli, jau pas jus ir papie-tausime, — pasisuko Chlikina prie brolio. — Aš spėjau, kad pas jus šiandien skanumynų pagamins. Arbata, tu ir neat-simėni, kad šiandien trečiadi-nis... — Ji atsiduso. — Mums tu jau pasirupink su paspi-ku. Su mėsą mes tai jau ne-valgysime, o ant galo, kaip tau geriau patinka, broleli.

Dokukinas pašaukė Timošką ir liepė pagaminti pietus su pasninku.

— Papietavę tuoj važiuosime pas patarėją... — Chlikina tęsė toliau. — Prašysiu jį, kad jis atkreiptų savo dėmesį. Jo

pareiga yra žiūrėti, kad mies-tionys iš savo ribų neišeitų... — Juk nuo nieko Dosiejus nenuėjo, ar ne? — Dokukinas paklausė.

— Turbut tu dar pirmą kartą girdi, — susiraukė Chlikina. — Tiesą pasakius, tau vis tiek pat... Tu ir pats save ne-perdaugiausai suprantai... O mes poną jauną žmogų paklausime. Jaunas žmogau, — kreipėsi ji prie manęs: — sulig jūsu tai gerai, jeigu save gerbiąs žmogus draugauja su visokiais pašlemėkais?

— Žiurint su kuo... — susimaišiau aš.

— Kad ir su pirkliu Gusevičium. Aš šito Gusevičiaus ir iki slenkščio neprileidžiu, o jis su jais kauliukais lošia ir už-kandžiauti pas jį eina. Argi pritinka jam su raštininku eiti medžioti? Apie kagi jis su raštininku gali kalbėti? Raštininkas ne vien kad kalba, o dar ir nusičiaudėti prie jo ne-bandyk, — jeigu norite žino-ti, gerbiamausi!

— Mano charakteris silpnas... — sumurmėjo Dosiejus Andrejičius.

— Aš tau parodysiu charak-terį! — pagrasino jam žmo-na, piktai barškindama pirštais į kėdės užpakalį. — Aš niekad neleisiu mūsų vardą konfuzinti! Nors tu ir mano vyras, bet aš tave sudrausiu! Tu privalai suprasti! Aš tave į žmones iš-vedžiau! Tokia giminė Chlikinų, gerbiamausi, užsispyrėlių giminė, ir jeigu aš, auginta pas Dokukiną, ištėkėjau už jo, tai jis šitą turėtų branginti ir jaus-ti! Jis, gerbiamausi, nepigiai man kainuoja, jeigu norite ži-noti! Kiek man kainavo jį tar-nybon pastatyti! Paklauskite jį patį! Jeigu norite žinoti, tai man tik vienas jo egzaminas į pirmąją tarnybą tris šimtus rublių kainavo! O ir dėl kogi aš taip rupinuos? Tu manai, gaidy, aš už tave rupinuos? Nemanyk! Man yra brangus mūsų giminės vardas! Jeigu ne-giminės vardas, tai pas mane jau seniai virtuvėje būtų supu-vojęs, jeigu nori žinoti!

Vargšas Dosiejus Andrejičius klausėsi, tylėjo ir tikėtai traukėsi į krūvą, nesupranta-dėl ko taip. — Iš baimės, ar gėdos. Ir pietaujant nepalikio jį ramybėje šita smarki jo žmo-na. Ji nenuleido nuo jo akių ir sekiojo kiekvieną jo judė-sį.

— Pasisūdyk sau užpę! Ne-taip šaukštą laikai! Patrauk toliau nuo savęs bliudą, o tai dar rankovė užkabinsi! Ne-mirkčiok akimis!

O jis rupestingai valgė ir trukčiojo nuo jos žvilgsnių, kaip kralikas nuo jo penėtojo žvilgsnių. Valgė jis su žmona pasninko pietus ir, tame daly-kas, žvalgėsi ir mūsų koltetus.

— Melskis! — po pietų pasakė jam žmona. — Padėka-vok broliui.

Papietavus Chlikina nuėjo į miegamąjį kambarį pasilėgti. Jai išėjus, Dokukinas susigrie-bė sau už plaukų ir pradėjo po kambarį vaikščioti.

— Nagi ir nelaimingas gi-tu, broleli, žmogus! — pasakė jis Dosiejui, sunkiai atsikvė-pęs. — Aš valandėlę pasėdė-jau su ja — nūvargau; kokios gi tau su ja dienos ir naktys... ak! Kankinys tu, kankinys ne-laimingas! Jaunas žmogus pa-sigailėjimo vertas. Tu visai už-uitas!

Dosiejus pradėjo mirkčioti ir pradėjo kalbėti:

— Smarkios jos, tas tiesa, bet aš privalau už jas dieną ir naktį Dievą prašyti, todėl — apart gerų darbų ir meilės aš iš jų nieko nemačiau.

— Pražuvėlis žmogus! Do-kukinas mostelėjo ranka. — Kadais dar eiles susirinkimuose skaitai, naujas mintis sklėi-dei! Užjodinėjo ragana žmogų! Ak!

— Dosiejau! — pasigirdo moteriškas baso balsas. — Kur gi tu? Eik šia, mused nuo ma-nęs nubaidyk!

Dosiejus Andrejičius pašoko ir ant pirštų nubėgo į mieg-ruimį...

"Tfui!" — Dokukinas nusi-spiovė į jo pėdas.

Lai gražios gėlės žydi
"Naujienu" Dvidešimties
Metų Sukaktuvėse!

LOVEIKIS
KVIETKININKAS

3316 So. Halsted St.

Tel. Boulevard 7314.

Chicago, Ill.

Sveikinu "Naujienas" su-laukusias 20 metų Jubile-jaus, taipgi sveikinu visus naujieniečius!

K. S. SHATTAS

Pas mane visuomet gardus gėrimai ir skanus užkan-džiai.

"Naujienos" sulaukė 20-ties metų Jubilėjaus.—Lai gyvuoja "Naujienos" visuomet!

A. MESSAR
APTIEKORIUS

3201 So. Halsted St.
Tel. Victory 7048

Chicago, Ill.

1843 So. Halsted St.

Tel. Monroe 5533

Chicago, Ill.

Mūsų mylimam Dienraščiui "Naujienoms" geriausias linkėjimas

CASTILLIAN CASTLE

Užlaikome geriausios rusišs gėrimus, o šeštadieniais sau-ri muziką, groja iki vėlyvos nakties.

VERONIKA WALUSH ir ALEX RUZGUS

Savininkai

6227 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

J. P. EWALD

840 W. 33rd St.
Tel. Yards 2790

Chicago, Ill.

A. BELSKIS
APTIEKORIUS

2422 W. Marquette
Road
Tel. Republic 8222
Chicago, Ill.

Sveikinu "Naujienas" ir reiškiu savo nuoširdžius linkėjimus!

Iv. Buninas

Vertė K. Auguras

R U D E N I

I.

Svečių kambaryje valandėlei užstojo tyla. Pasinaudodama tuo, ji atsikėlė iš vietos ir lyg skubiai pažvelgė į mane.

— Na, man jau laikas, — tarė ji lengvai atsidususi. Mano širdis krūptelėjo prajausdama kažkokią didelę linksmybę ir paslaptį tarpe mudvių.

Aš visą vakarą neatsitraukiau nuo jos ir visą vakarą gaudžiau jos akyse paslėptą žibėjimą, išdrikumą ir vos pastebimą, bet kažkokią naują meilumą. Dabar tone, kokių ji tarė lyg sir pasigailėjimu, kad jai laikas eiti, man pasirodė paslėpta prasmė, — tai, jog ji žinojo, kad aš eisiu su ja.

— Jūs taipgi? — pusiau tvirtinančiu balsu paklausė jina. — Reikia, palydėsite mane, — pridūrė ji ir, truputį neišlaikiusi rolės, nusišypsojo, dairydamosi.

Liekna ir vikri, ji lengvut ir priprastu rankos judėjimu paėmė juodų rubų kešelį. Ir toje šypsenoje, jaunume ir dailiame veide, juodoje akyse ir plaukuose, dagi, rodėsi, plona žemčiugų siule ant kaklo ir žibančiuose deimantiniuose auskaruose — visur buvo nedrąsumas mergaitės, kuri myli pirmą kartą. Ir kol jos prašė perduoti labai dienas vyrui, o paskui pagelbėjo jai apsiręgti, aš skaičiau sekundes, bijodamas, kad kas nors išeis kartu su mudviem.

Bet štai durys, kurioms prisivėrus trumpam laikui nukrito kieme šviesos juosta, tyliai užsidarė. Nustelbdamas nervišką drebinimą ir jausdamas visame kune nepaprastą lengvumą, aš paėmiau jos ranką ir rupestingai nuvedžiau nuo priemio.

— Ar jūs gerai matote? — paklausė ji, žiūrėdama po kojomis.

Ir jos balse vėl pasigirdo skatinantis prielankumas.

Aš, mindamas į pelkę ir lapus, akiplėty vedžiau ją per kiemą, pro apnuogintas akacijos ir ruktymės medžius, kurie gaudžiai ir stangiai, kaip laivo burės, užėmė nuo drėgnos stipraus pietų lapkričio nakties vėjo.

Už vartų švietė žibintas, kuris buvo pritaisytas prie karietos. Aš pažvelgiau į jos veidą. Nieko nesakydama, ji savo mažyte, siaura nuo pirštų nės ranka paėmė geležinį vartų virbalą ir be mano pagalbos per pusę atidarė vartus. Skubiai ji nuėjo prie karietos ir atsėdė, taip jau skubiai aš atsėdėu šalia jos...

II.

Ilgai mudu negalėjome tarti nei žodžio. Tai, kas mudu slapta jaudino per paskutinį mėnesį, buvo pasakyta be žodžių, ir mudu tylėjome tik todėl, kad pasakėva tai labai aiškiai ir

netikėtai. Aš prispaudžiau jos ranką prie savo lūpų ir, susijaudinęs, nusigrėžiau ir pradėjau su atsidėjimu žiūrėti į priėjusį bėgančios priešais gatvės tolį. Aš dabar bijojau jos, ir kai ji mano klausimą, — ar nešalta jai, — ji tik su silpna šypsena pajudino lūpas, nepajėgdama atsakyti, aš suprantu, kad ir jina bijosi manęs. Bet j rankos paspaudimą ji atsakė dėkingai ir tvirtai.

Pietų vėjas užėmė būvarų medžiuose, judino šviečiamųjų dujų žibintų liepsnas kryžkelėse ir girgždino iškasas prie uždarėtų krautinių. Kartais kokias nors susikuprinusias figūras išaugdavo kartu su savo svyruojančiu šėveliu ties dideliu tavenos žibintu, bet dingdavo užpakalyje mūsų žibintas — ir vėl gatvėje tuščia, ir tik drėgnas vėjas švelniai ir be paliovos plakė mūsų veidus. Iš pu ratų pūslais į visas puses taškėsi purvas, ir ji, rodėsi, su susidomėjimu stebėjo tai. Aš kartais pažvelgdavau į jos nuleistas blakstienas ir nulenktą po skrybėlę profilį, jaučiau visą ją taip arti nuo savęs, jos plaukų lengvą kvapą, ir mane jaudino net lygus ir minkštas sabalo kailis ant jos kaklo...

Paskui mes pasukome į plačią, tuščią ir ilgą gatvę, kuri atrodė be galo. Pravažiavome žydų apgyventas vietas ir rinką. Staiga gatvės grindys nutruko. Nuo truktelėjimo ant naujo pasisukimo ji susvyravo, ir aš netyčiomis apkabinau ją. Ji pažvelgė pirmyn, paskui atsigrėžė į mane. Mudu susitikova veidas į veidą, jos akys nebebuvo daugiau nei baimės, nei svyravimo, — mažas nedrąsumas matėsi tik jos įtemptoje šypsenoje, — ir tąsyk aš, neatiduodamas sau atskaitos, ką darau, akimirkai prispaudžiau savo lūpas prie jos lūpų...

III.

Šalia kelio tamsioje žibėsio aukšti telegrafo stulpų siluetai, — pagalios, dingo ir jie, pasuko kur tai į šalį ir žuvo. Dangus, kuris mieste buvo tamsus ir visgi atsiskyrė nuo silpnai apšviestų gatvių, visiškai čia susiliejo su žeme ir mus apsupo vėjo patamsės. Aš atsigrėžiau atgal. Miesto šviesos irgi nyko, — jos buvo išsklaidytos tarsi kur nors tamsioje juroje, — o priešakyje spigėjo tik viena šviesa, tokia vienytyje ir tolima, lyg ji būtų buvusi pasaulio krašte. Tai buvo sena maldavų smulkė prie didžiojo kelio, ir iš ten pūtė stiprus vėjas, kuris painiojosi ir paskubomis šūgėjo išdžiuvusiose kukurūzų stiebuose.

— Kur mes važiuojame? — paklausė jina, sulaukydama drebinimą balse.

Bet jos akys žibėjo, — prisilenkęs prie jos, aš galėjau atskirti jas tamsioje, — ir jose buvo keista ir kartu laiminga išraiška.

Vėjas skubiai šūgėjo ir bėgo, besipainiodamas kukurūzuose, arkliai smarkiai kasėsi pirmyn. Vėl kur tai mes pasukome, ir vėjas tuoj persimainė, pasidarė drėgnas ir vėsesnis ir dar neramiau blaškėsi aplink mus.

Aš pilna krutinė traukiau jį į save. Aš norėjau, kad viskas, kas tą naktį buvo tamsu, nematoma ir nesuprantama, pasidarytų dar labiau nesuprantama ir akstintų drąsumą. Naktis, kuri mieste atrodė dargia naktimi, čia, laukuose, buvo visai kitoniška. Jos tamsa ir vėjas sudarė kažką didingą ir galimą, ir štai, ant galo, per piktažolių šūgždėjimą pasigirdo kokis tai vieningas, monotoniškas, išdidus užimas.

— Jura? — paklausė jina.

— Jura, — tariu aš. Tai jau paskutiniai vasarnamiai.

O nublankusioje tamsumoje, prie kurios mes pripratome, po kairei nuo mūsų pasirodė milžiniški ir paniurę pepliai ir sodų siluetai, kurie laipsniškai, leidosi į jurą. Ratų šūrsėjimas ir kanopų trepsėjimas purve, atsimušdamas nuo tvorų, valandėlei pasidarė aiškesnis, bet greit visa tai nutelbė besitartinantis medžių užimas, kuriuose blaškėsi vėjas, ir krikomias juros. Praslinko keli užkalni nameliai, kurie baltavo tamsioje. Atrodė, kad juose nebuvo nei gyvos dvasios... Peplės priešais mus tarsi išsiskyrė. Pajutome drėgną dvelkimą, — to vėjo, kuris pučia iš milžiniškų vandens plotų ir rodosi yra jų šviežias kvėpavimas.

Arkliai sustojo.

Ir tuojau lygus ir didingas murmėjimas, kuriame jautėsi didelis vandens sunkumas, ir netvarkingas medžių užimas neramiai snaudžiančiuose soduose pasidarė garsesnis, ir mudu greit pradėjome žingsniuoti per lapus ir pelkęs, kažkokia aukšta aleja, link kriaušių.

IV.

Apacioje rusčiai gaudė jurą. Tas gaudimas išsiskyrė iš visų tos neramios ir mieguistos nakties garsų. Milžiniška jura nyko erdvėje. Jos baltų putų karčiai bėgo link žemės. Baisus buvo ir netvarkingas senų peplių užimas anapus sodo tvoros. Uolotoje juros pakrantėje tas sodas atrodė tarsi niuri sala. Jautėsi, kad toje žmonių negyvenamoje vietoje dabar viešpatuoja rudens naktis. Senas sodas, užkalas ant žiemos namas ir išmėlytos kampuose pavietės sudarė klaukų įspūdį. Viena tik jura gaudė lygiai ir, rodėsi, vis didingiau, jausdama savo jėgą. Drėgnas vėjas tiesiogio vertė nuo „kojų“. Mudu ilgai negalėjome prisotinti tuo gaivinančiu vėju. Paskui, šliauždamu šlapiais molio takeliais ir medinių laiptų likučiais, mudu pradėjome leistis žemyn, prie žibančios putomis pakrantės. Užėjome ant žvyro, bet tuoj atšokoma į šalį, kadangi tuo laiku pasirodė didelė bangga, kuri atsimušė į uolas. Už jį kilo aukštylų peplės glaus-tašakės, o žemiau jų, tarsi duodama atsakymą, didingai gaudė ir žaidė jura. Atkūtos, bėgančios link mūsų bangos šaudė, lyg iš kanuolių. Jos griuvo ant kranto, sukosi ir žibėjo sniego krioklių putomis, kasė smėlį ir akmenis ir, bėgdamos atgal, nešė su savim susipainiojusius maurus arba žvyrą, kuris barškėjo ir girgždėjo šlapiame užesyje. Ir oras buvo pripildytas smulkių ir vėsių dulkių, viskas aplink kvėpavo juos laisvumu. Tamsuma blanke, ir jau aiškiai matėsi didelės juros plotas.

— Ir mudu vienodu! — tarė jina, užmerkdamas akis.

V.

Mudu buvome vienodu. Aš bučiavau jos lūpas, pasigerdamas jų švelnumu, bučiavau jos akis, kurias jina pakiojo man, pridengdama jas šypsena, bučiavau atvėsusį nuo juos vėjo veidą, o kada jina atsėdė ant akmens, aš atsiklaupiau ant kelių, — džiaugsmas atėmė man jėgas.

— O rytoj? — kalbėjo ji virš mano galvos.

Ir aš, pakėlęs galvą, žiūrėjau jai į akis. Godžiai duko jura, o viršuje kilo ir užėmė peplės...

— Kas rytoj? — pakartočiau aš jos klausimą ir pajutau, kaip sudrebėjo mano balsas dėl nenugalimos laimės ašarų. — Kas rytoj?

Ji ilgai neatsakė. Paskui ištiesė man ranką, ir aš pradėjau mauti pirštine, bučiudamas ir ranką ir pirštine ir

smaguriaudamas jų malonų moterišką kvapą.

— Taip! — tarė jina lėtai, ir aš arti mačiau žvaigždžių šviesoje jos išblyskusį ir laimingą veidą. — Kada aš buvau mergaitė, aš nuolat svajodavau apie laimę, bet viskas susidėjo taip nuobodžiai ir šokiadieniai, kad dabar šį, gal but, vienatinę laimingą naktį mano gyvenime atrodė man nepanašį į tikrąybę. Aš jaučiuosi lyg nusidėjėlė. Rytoj aš su pasibaisėjimu prisiminsiu šią naktį, bet dabar man visvien... Aš myliu tave, — kalbėjo ji švelniai, tyliai ir susimąsčiusiai, tarsi kalbėdama tik pati sau.

Retos, žydrios žvaigždės žibėjo tarp debesų viršuje mūsų, ir dangus po truputį giedrėjo, ir peplės ant kriaušių juodavo ryškiau, ir jura vis labiau išsiskyrė iš tolimų horizontų. Ar buvo ji geresnė nei kitos, kurias aš mylėjau, aš nežinau, bet tą naktį ji buvo nepalyginama. Ir kada aš bučiavau rubus ant jos kelių, ir jina tyliai pro ašaras juokėsi ir spaudė mano galvą, aš žiūrėjau į ją kokio tai beprotiško pasigėrėjimo pagautas, ir žvaigždžių šviesoje jos išblyškės ir nuvargęs veidas rodėsi man nemirtingos veidu.

Lekcija Apie Seimynišką Laimę

Gerbiamosios ponios ir gerbiamieji ponai!

Manau, kad man nereikės daug aiškinti apie tai, ką reiškia šeima.

Nereikės daug kalbėti ir apie tai, kuo skiriasi seimyniškas žmogus nuo viengungio.

Tai labai paprastas dalykas.

Vedęs žmogus nuo viengungio skiriasi jau vien tuo, kad pirmasis turi šeimą, kuomet viengungis jokios šeimos neturi.

Priešistorinis periodas.

Šeimos sąvoka yra labai senyvo kilimo, nežiurint to, kad pirmas žmogus, kaip žinia, buvo viengungis.

Kaip ir visi senberniai, jis pakliuvo ant meškerės.

Turėdamas — pilna to žodžio prasme — rojišką gyvenimą, jis užsimanė kažko dar geresnio.

Pasėkoje vietelė rojuje buvo prarasta, ir pirmoji šeimos porėlė priversta buvo nuo kaktos braukdama prakaitą gimdyti vaikus.

Tokiu būdu susikūrė šeima.

Senovės periodas.

Klasiškais Graikijos ir Romos laikais šeima vaidino gana svarbią rolę.

Šeimos galva vadinosi pater familias, o jo žmona — matrona.

Tuose atsitikimuose, kuomet matrona vedė nevisai korektinę gyvenimą, ji buvo vadinama hetera arba megera.

Senovės graikų laimingos šeimos pavyzdžiu teisingai skaitėsi Sokrato ir Ksantipos sutuoktuvės.

Kai dėl Romos, tai ten papročiai buvo ne tokie griežti žinoma daug atsitikimų, kad tėvai palikdavo savo vaikus Dievo valiai ir likimui.

Taip, pavyzdžiui, paskilbusius berniukus, Romulą ir Remą, išauklėjo vilkė, kuri juos netikėtai surado. Tai, reikia manyti, ir išaiškina tų berniukų razbainišką palinkimą ir nesuvaldomą charakterį.

Argi būtų galėję normaliose sąlygose išauklėti žmonės, skurdo verčiami, užstatyti visą miestą, ir priegimt toki didelį miestą, kaip Roma?!

Reikia atsakyti tiesiog: ne, nebūtų galėję!

Viduramžiai.

Viduramžių šeima gyvena labai užsidariusi.

Tuoj po sutuoktinių jaunavedis eina į kryžiaus karą, palikdamas savo jauną žmoną ištikimies vasalams globoti.

Po penkių metų sugrįžęs iš karo, jis garsiai pučia ragiuką, tuo duodamas žinoti savo žmonai ir vasalams, kad jis su visa sėla jau namie.

Linksmumui nėra galo: kryžokas, kryžokė ir jų vaikai puotauja kelis naktis paeiliui. Visą laiką deginama ugnis, kepama avys ir nepaprastai daug geriama seno vyno.

Vėlesni ir vėliausieji laikai.

Vėlesniais ir vėliausiais laikais šeima nuolat krinka.

Tatai įvyksta ryšyje su daugeliu socialių priežasčių, kurias išskaičiuoti nėra jokios galimybės.

Pakanka nurodyti į vieną gražiąją Franciją, kur išsigimimų skaičius toli pralenkia gimimų skaičių, kas labai liudina!

Milžinišką rolę tame reiškinyje lošia dabartinė mada, ačiū kuriai žmona vis labiau ir labiau darosi panaši į vyrą. Padarinėje pas vyrą atsiranda natūralis pasibiaurėjimas savo prototipu.

Taip dalykams esant, žmona priversta susirasti sau meilumą, kas taipgi labai apgailėtina, nors ir linksma.

Tą pat turi daryti ir vyras. Liudna, bet faktas.

Rezultate neįmanomas skaičius perskyrų ir savitarpis šaudymas iš pavydo.

Kai dėl vaikų, tai juos siunčia į kolegijas.

O jeigu vaikų nėra, tai, žinoma, juos niekur nesiunčia, kas, be abejo, nesudaro jokių rūpesčių. Tėvams taip pat nereikia rūpintis, kad jų vaikai ištoviks, susidėdami su blogais draugais.

Sovietų Rusija.

Aukščiausio laimės taško šeima baigia pasiekti Sovietų Rusijos socialistinėje respublikoje.

Sveikinu "Naujienas" sulaukusias 20 metų Sukaktuvių Jubiliejus!

Dr. J. J. SIMKUS
DENTISTAS

1821 So. Halsted St.

Tel. Canal 0257

Reiškiame savo nuoširdžius linkėjimus dienraščiai "Naujienoms"!

UNIVERSAL PHARMACY

F. A. SHIMKUS
Aptiekorius

3301 So. Halsted St.

Tel. YARDS 1826

Formaliai sutuoktuvės atliekama namų priežiūros komite, arba pas artimiausį silkių kooperatyvo sekretorių.

Registracijos pagalba vykdoma gyventojų prieauglis. O jeigu tai nepasiseka, tai stveriamasi per-registracijos.

Bendrai imant, moteris ten jau baigia pasiliuosuoti iš vergijos. O prie to labai daug prisidėjo paskilbusi Kollontai, kuri parodė bolševikams savo asmeniškumą pavyzdžiu, kaip reikia šeimos laimę sukurti. Tiesa, su karininkais jai nelabai tepasisekė, bet tai niekis.

Išvada.

Baigdamas savo lekciją, aš jokių būdu negaliu nepaminėti išminties perlą, kurį, sakoma, įkvėpimo valandoje sugalvojo indusas Krišnamurti. Tas pat Krišnamurti, kurį teosofė Annie Beasant norėjo "antruoju Kristumi" padaryti.

Taigi jis štai kokį išmintingą dalyką pasakė:

— "Viengungis visą savo gyvenimą gyvena, kaip žmogus, bet miršta, kaip šuo. Vedusis visą savo gyvenimą gyvena, kaip šuo, bet miršta, kaip žmogus".

Gerbiamosios ponios ir gerbiamieji ponai! Aš užbaigiau.

— Don-Aminado.

Linkiu kuo geriausių pasekmių

"Naujienoms"!

Adv. J. P. Waitches

Reiškiu savo geriausius linkėjimus pirmam mūsų dienraščiui "Naujienoms"!

W. J. Stankunas
FOTOGRAFAS

3315 So. Halsted St.

Tel. Yards 1546

Mes nerimstame be "Naujienų" ir trokštame, kad jos mus lankytų ir šviesų kasdieną.

R. KETVIRTIS

1338 So. Cicero Ave.

CICERO, ILL.

Ilgiausių Metų
Mūsų Pirmam
Dienraščiui
"NAUJENOMS"!

A. A. SLAKIS

ADVOKATAS

Sirdingai linkiu "Naujienų" Bendrovės biznio vedėjams ir direktoriams energijos ir pasisekimo už tokį pavyzdinį darbą, o dienraštis "Naujienos" už kelių metų, kad išėitų kasdien du sykiu didesnis, kaip dabar.

M. J. KIRAS

3335 So. Halsted St.,

Tel. Yards 6894

Sveikinu "Naujienas" sulaukusias 20 metų sukaktuvių Jubiliejus!

F. MICKAS
Siuvėjas

4146 Archer Ave.
Tel. Lafayette 9832

4142 Archer Ave.
Tel. Virginia 0036
Chicago, Ill.

Senas Skaitytojas Ivertina "Naujienas"

Kaip aš pradėjau "Naujienas" skaityti. — Gaspadinų diktatura. — Gaspadinai pragaro baismės. — Persilaužimas. — Kairiasparniai arba karštagalviai. — Kova su įvairios rūšies humbugeriais.

Šių metų "Naujienų" No. 4 redakciniai straipsniai drg. P. Grigaitis pakvietė senesius ir naujus dienraščio skaitytojus pareikšti savo mintis apie "Naujienas".

Jau bus 20 metų, kada "Naujienas" pradėjau skaityti, nusipirkdamas jas tiesiog iš Administracijos, kuri radosi adresu 1840 So. Halsted St. Mat, anuomet ir pats gyvenau 18 gatvės apilinkėj.

Turiu prisipažinti, kad nors "Naujienos" ir patiko man skaityti, bet pradžioje vargiai supranta kokių tikslų jos tapo suorganizuotos ir leidžiamos. O iš "Naujienų" priešų pusės visokių užmetimų joms girdėjau.

Kad neturėti bereikalingų ginčų, tekdavo slėpti jas ir nuo draugų, su kuriais prisijei gyventi, ir ypač nuo gaspadinų. Nes kai kurios gaspadinės, jeigu užtikdavo "Naujienas" ir kisenė, tai "sukonfiskuodavo" ir sudengdavo kaip pavojingą literatūrą. Gaspadinės anuomet elgdavos, kaip dabar elgiai Vokietijoje Hitleris arba Rusijoje Stalinas — drausdavo socialistinę literatūrą skaityti.

Žinoma, tais laikais ir buvo gaspadinų diktatura ant burdingierių. Burdingieriams, daliai šventos ramybės, prisieidavo nusilenkti, ba kitaip, žiūrėk, tavo skrynia su visu turtu bus iskraustyta į gatvę ir pats ten atsidsursi.

Kuri gaspadinė šitokia diktatura ypatingai atsižymėdavo, ta gaudavo aukštą kunigėlio pagyrimą. Ir dabar atsimenu kokias pamokslais kunigai vaisingavo parapijonus. Apveždos Dievo parapijos klebonas Steponiukas 18 gatvės apilinkėj pav. šaukdavo: "Socialistai, nihilistai susisuko sau lizdą ir leidžia gazetą vadinti 'Naujienos'! Sakau jums, mano mieli parapijoniai, neskaitykite 'Naujienų', o kurie skaitysite, tai nebusite priimami įpažinčiai ir negausite išrūšio. Smertelnas griekas yra skaityti tą laikraštį", ir tt.

Man budavo nemaionu girdėti tokie gaspadiniai, ir daug kartų pats abejodavau, ar teisinga yra ta socialistinė idėja, kuri platinosi per "Naujienų" spaltus. Tais, mat, laikais neturėjau supratimo apie socialistus ir socializmo mokslą. Ir manydavau sau vienas, gal nurgimsiu į patį pragaro dugną už "bedievisko" laikraščio skaitymą.

O prie to dar tikėjau ir kunigus ir jų leidžiamą laikraštį "Draugą", kurį gaudavau pasiskaityti už dyką. Pats to laikraščio vardas atrodė patraukiantis; dar tokių mokyty vyrų, kaip kunigai, leidžiamas! Vėl jaučiau, kad draugų tarpe ir aš esu šiek tiek mokytas. Nes lankiau mokyklą, vadinamą bažnyčia, kas sekma dienį iš pat jaunystės dienų.

Iš maldaknygės atmintinai mokėjau melstis. O ir įvairias moksliskias giesmes, kaip Karunką ir kitas, taip puikiai žinojau, kad galėjau kitus pamokinti. Ir dar buvau skaitęs "giliai moksliską knygą" vardu "Garsas arba Kankinimai Pekloje ir Nečystatos Griekus".

Na, ir kaip žmogus netikėsi, kai tokių autoritetinių žmonių, kaip popiežiaus, vyskupo ar cesoriaus, tos giesmės apie raštai buvo užgirti? Be to, dar Lietuvoje tekdavo klausytis išpėjimų, kad savo dūšį galima prazudyti, kad prazudžius velnias spingins ir degins į pragare per amžius ir amžius. Ir už ką? Ogi už tai, kad valgyti vištinę penktadienį arba gaveni, o labiausia už merginos pabučiavimą.

Amerikoj prie viso to prisidėjo "Naujienos". Bet skirtingai su "Naujienomis" nesinerėjo. Čia tai ir buvo mano sielų rimčiausias susidurimas ir klausimas: Ar sekti paskui kunigus, kurie baugina pekla ir pragaru ne tik už "Naujienų" skaitymą, bet ir už daugelį įvairių kitokių "nusikaltimų", ar skaityti "Naujienas"?

Nutariau ir toliau skaityti "Naujienas", nes "Naujienose" rasdavau vis daugiau ir daugiau žinių iš darbininkų judėjimo, kaip eina darbininkų kovos su darbdaviais Amerikoj ir kitose šalyse. Mat, "Naujienos" visuomet stovėjo darbininkų pusėj ir gynė jų reikalus. Tai gi budamas darbo žmogus, "Naujienose" vis rasdavau daugiau patenkinančių raštų savo darbininkiški sielai. Ir juo daugiau "Naujienas" skaičiau, tuo tampačiau su jų dvasia susijęs. Net laukdavau jas išsėminti iš spaustuvės su ta viltimi, kad rasiu naujų žinių ir šiaip malonių straipsnelių pasiskaityti.

Dar manydavau sau vienas, kad būtų gerai, jeigu "Naujienos" eitų kasdien, ažuot čjus kartą per savaitę. Matydavau, kaip angliškai kalbantys žmonės perka laikraščius kasdien, tai ir man, kaip ir kitiems angliškai kalbantiems suprantantiems, buvo nemažai smagumo, kada "Naujienos" pradėjo eiti kasdien. Gal būtų, kad ir kiti "Naujienų" skaitytojai jau tėsia kaip ir aš.

Kunigų leidžiamas "Draugas" irgi pradėjo eiti kasdien ir jo platinotai bruko jį man skaityti. Bet aš, beskaitydamas "Naujienas" ir šiaip knygeles, jau supratau kur link jie savo skaitytojus veda ir ką jie nori įkalbėti, nes iš mano jautros galvos jau baigė išgaruoti pekliskos knygos prietariai ir kunigų grąšiniai.

Ne, nelengva buvo pasiliuosuoti iš kunigų įtakos. Pamenau, dirbu dirbtuvėj. Darbdavys klausia kokiai turtai priklauso — lietuviams, lenkams ar rusams? Pažiūrėjau į savo draugą. Abudu pasisakome, kad esame žemaičiai. Darbdavys taip ir užrašė. O kai užrašė, tai mano draugui ir man pasirodė, kad negerai atsakėm, kad turėjome pasakyti dar, jog esame ir katalikai. O iš to galima suprasti tai, kad anais laikais kunigams visai ir visai mažai terupėjo skiepyti lietuvius jausmas jų "avelese". Tikyba ir kunigų galia jiems buvo pirmojo vietoje, o jau lietuvių, taurinių susipratimą didžiuma jų laikė užpeky.

Skaitydamas "Naujienas" per 20 metų įsitikinau, kad jos yra vienas geriausių lietuvių laikraščių, kuris nesibijo pasakyti savo skaitytojams tiesą. Ir aš manau, kad kiekvienas sveikatai protaui žmogus sutiks su "Naujienų" pareikštomis mintimis įvairiais gyvenimo klausimais.

Kaip pradžioje "Naujienos" turėjo kovą vesti su klerika-

lais ir bankierių leidžiamais laikraščiais, taip nuo 1919 m. joms teko vesti kovą su ekstrakairiaisiais, o dabar vadinais komunistais, kurie ryžosi "Naujienas" sunaikinti. Tačiau ir vieni ir kiti labai apsiriko. Pirmieji jau seniai liūvėsi čje, o antrieji, nors dar ir laikosi šiaip taip, tai tik iš aukų, kurias komunistinės davalikos sumeta ant apieros — kad mulkintų lietuvių darbininkus.

1919 m. komunistai šaukė, kad kapitalizmas bus nuverstas ne tik Europoj, bet ir čia, Amerikoj. O ar jie nuvertė? Atsakymas: nenuvertė, tik labai gerai pasitarė fasistams įsigalėti Vokietijoj ir kitur.

Šiandie komunistai šaukia: žiūrėkite, girdi, mūsų partijos geriausių vadų galvas fasistai kerta. Bet ar tai ne humbugas? Patys muša ir patys rėkia. Jeigu pagalį vartosi vietoje argumentu, tai ir pats pagaliu gausi. O komunistai ir fasistai kaip tik tokią taktiką ir vartoja savo tikslams siekti, gi iš plačiosios visuomenės prašo užtartinio.

Kitas vėl humbugas — tai Bishopo ir Harringtono spekuliacijos. Kai kurie mūsų broliai lietuvių taip buvo tais apgavikais įsitikėję, kad humbugeriai pasislavė iš jų 2 ar 3 milijonus dolerių. Ir kuomet "Naujienos" išskėlė tų apgavikų darbus aiškėn, tai lengvartikiškai net pradėjo rašinėti joms laiškus su įvairiais išmetinėjimais ir grąšinimais. Mat, kai kurie mūsų tautiečiai lietuvių turėjo iš to humbugieriško biznio gražaus pelno.

Toliau, keistai atrodo ir švento rašto aiškintojai bibliistai. Kiek tie vyrai kalba ir rašo, aiškindami šventą raštą teisingumą! O kaip nieko, taip nieko iš to neišeina. Ir dar yra tokių fanatikų, kurie, jeigu jiems nesidusi suvadžioti, išeidami iš tavo stupos padus skepetaitė nusiluosto, tur but, kad piktą dvasia neprilipyt. Ar tai ne humbugas? Bet šiandie jau mažai kas apie juos girdėti. Tur but, ir patys supranta, kad jų pasakos atgyveno laiką.

Pagalios, dar vieno humbugeriaus buvome susilaukę —

tai "naujos tikybos kūrėjų" Visuomj, kuris Chicagos lietuviams norėjo įpiršti kokių tai laisvą religiją. Atsimenu, kad jis ir per pačias "Naujienas" agitavo už savo "tikybą" ir, pagalios, debatus turėjo su laisvamanaisiais žmonėmis. Galų gale nieko nepešęs jis kažin kur dingo su visu savo tavoru.

Aukščiau suminėtais ir daugybė kitų klausimų dienraštis "Naujienos" daug rašė, nutrydėdama humbugą. Kurie paklausė teisingų "Naujienų" nurodymų, tie išlikome neapgauti nė Bishopo, nė Harringtono, nė tų naujų ir senų religijų skelbėjų. Kurie "Naujienų" teisingų išpėjimų nepaisė, tie buvo skaudžiai apgauti, ir ne vienas dar ir šiandie, šiais depresijos laikais, atsiminę praeitį sunkiai atsidusta.

Taigi aš ir daug kitų lietuvių, kurie neturėjome progos lankyti mokyklą Lietuvoje ir šiaip gerų knygų ir raštų pasiskaityti ir pažinti naujos gaidynės skelbiamą mokslą — socializmą, beskaitydami "Naujienas" per 20 metų gavome progos suprasti, kaip netikėta yra šių dienų surėdymas, pametamas apgavikais bizniais ir prietariais. "Naujienų" aiškinimai padėjo įsigyti aiškesnį supratimą apie ateinančią naują tvarką, naujos draugijos surėdymą — socializmą.

Baigdamas šį raštelį reiškiu nuosirdžius padėkos "Naujienų" bendrovės tvėrėjams ir redaktoriams — drg. P. Grigaitiui, drg. K. Augustinavičiui, K. Baronui ir kitiems "Naujienų" rašytojams už tas pažanas mintis, kurias skaičiau su pamėgimu per 20 metų, ir pasižada toliau būti su "Naujienomis", o "Naujienas" su manimi. Taipgi patariu kitiems lietuviams darbininkams skaityti "Naujienas". Aš skaitydamas "Naujienas" per 20 metų įsitikinau, kad jos yra vienas lietuvių dienraštis tarpe šimtų tukstančių lietuvių darbininkų, kurįs veda į geresnę darbininkams atėtę į naują gaidynę, į socializmą.

Lai gyvuoja "Naujienos"! Lai gyvuoja socializmas! — M. Karcauskas.

J. Lapaitis

AVIACIJA

Pirmas skridimas

Troškimas lėkti oru pas žmones yra atsiradęs labai seniai. Prisižūrėję į paukščius, kai kurie drasuliai pritaikindavo prie savo kūno tam tikrus sparnus ir, pasilpę ant stogo arba kalno, puldavo žemyn. Kai kurie užsimuždavo, kiti susiėsdavo. Kas buvo pirmutinis tokių eksperimentų daryme — įtikrai nustatyti negalima. Panašūs bandymai buvo daromi įvairiais laikais ir įvairiose šalyse.

Sekmingiausias ir praktiškiausias oro čiuožtuvas buvo padarytas dviejų amerikiečių brolių, Wilbur ir Orville Wright'ų. Bandymus su savo sklandytuvu juodu pradėjo daryti 1902 metais. Kas yra sklandytuvas, kaip jis išrodo ir leikia — "Naujienų" skaitytojai turėjo progos matyti pirmą kartą surengtoje Juozui Janušauskui aviacijos dienoje praeitą rudenį. Sklandytuvas yra lėktuvas be motoro. Sklandytuvas pats pasikelti oran ir lėkti negali. Reikalinga su juo užsikalti ant aukšto namo arba kalno ir tik tada oru žemyn nučiuožti. Darydami bandymus su savo sklandytuvu, broliai Wrightai išmoko jį gerai valdyti. Jiems buvo aišku, kad tam sklandytuvui reikalinga pritaikinti motorą ir iš jo pasidarys lėktuvas, nepriklausomas nuo vėjo, galintis lėkti bet kur ir vežti ne tik pasażierius, bet ir šiaip atlikti be galo svarbius susisiekimus.

Didžiausį kelmumą broliams Wrightams sudarė pritaikymas lėktuvui motoro. Šiandie šis klausimas būtų lengvai išsprendžiamas: reikėtų tik sukelti užtektinai pinigų. Broliams Wrightams truko ir pinigų ir motorai buvo labai netobuli. Lėktuvui reikalinga, kad motoras būtų patvarus, didelės jėgos ir lengvas. Juodu kreipėsi į keleto motorų dirbimo įstaigų su paklausimais. Viena kompanija jiems buvo pažadėjusi padaryti vieno cilindro motorą, kuris svertų 135 svarus ir gamintų aštuonių arklų jėgą. Broliai Wrightai nusprendė, kad tokiu motorkos jėgos motoras jų lėktuvui yra persunkus ir žmėsi darbo patys sau motorą pasidaryti.

Į pusantro mėnesio laiko juodu padarė keturių cilindrių motorą, kuris su visais pridėtais kais svėrė arti 200 svarų ir gamino 16 arklų pajėgą. Šis motoras buvo pritaikytas lėktuvui ne be triušio ir rupeščio.

Pirmą savo lėktuvo bandymą broliai Wrightai padarė gruodžio mėn. 14 dieną 1903 metais. Lėktuvas buvo pastatytas ant kalno ir su viela pririštas. Wilburas valdė lėktuvą, o Orvilas pagelbėjo subalansuoti iki lėktuvas pasikėlė į orą. Mo-

torą pradėjus ir viela nukabinus, lėktuvas smarkiai žmėlėkti. Ore jis pasilaikė 3½ sekundės ir nulėkė 105 pėdas. Kai kurios mažesnės svarbos lėktuvų dalys buvo nulažtos žemėn leidžiantis, bet rimtų nuostolių nepasidarė.

Antras bandymas buvo padarytas 16 dieną gruodžio tu pačių metų. Šį sykį lėktuvą valdė Orvilas, padarydamas 120 pėdų kelionę ir ore išsilaikydamas 12 sekundų. Šis pastarasis skridimas tapo įrašytas aviacijos istorijon ir skaitosi pirmutiniu motoru varomu lėktuvo skridimu.

Lėktuvo pradžia, kaip matėme, buvo varginga ir pavojinga. Šiandie tačiau yra lėktuvų su virš 1,500 arklų jėgos motorais, lekiančiais virš 200 mylių per valandą. Šiai tobulybei pasiekti žymiai pagelbėjo pasaulinis karas. Kiekviena kariuonė šalių stengėsi įsigyti tobuliausius lėktuvus ir naudoti juos karo tikslams. Tą patį skatino lėktuvų dirbimą ir jų tobulinimą. Be to, 1914 metų rudenį įvairių šalių valdžios pamėmė j aviacijos mokyklas tukuštančius jaunų vyrų, kurių tarpe yra šių dienų surėdymas, pametamas apgavikais bizniais ir prietariais. "Naujienų" aiškinimai padėjo įsigyti aiškesnį supratimą apie ateinančią naują tvarką, naujos draugijos surėdymą — socializmą.

Karui pasibaigus, lėktuvais skraidymas pasidarė paprastu dalyku. Vėliau svarbius skridimus per Atlantą padarė Alcock, Ross Smith ir Van Ryneveld.

Trys svarbūs skridimai

Po dvidešimt metų nuo brolių Wrightų skridimo, lėktuvais buvo atliktos trys svarbios kelionės. Vieną šių skridimų padarė Alcock ir Brown iš Newfoundlandijos per Atlantą Airijon. Šis skridimas truko šešioliką valandų. Į šį žygį žiūrėta ne kaip susisiekimo pažangai, bet kaip koki teatrą, kadangi laivų pagalba ta kelionė buvo atliekama per šešias dienas. Lėktuvų netobulumas buvo ir tebėra tame, kād norint atlikti lėktuvais ilgą be sustojimo kelionę reikia imti nepaprastai daug kuro, kas baisiai apsunkina lėktuvus ir neduoda galimybės paimti kiek didesnį skaičių pasażierių ir kitokių reikmenų. Kol šioji kliūtis nebus nugálta, susisiekimas lėktuvais plačiai visuomenei nebus prieinamas.

Antrą svarbią kelionę iš Anglijos į Australiją atliko Ross Smith ir Keith Smith. Šių dviejų lakunų pastangos buvo aukštai įvertintos, nes jų dviejų žygis davė didelės svarbos komercijai. Tiesa, jų kelionė truko trisdešimt dienų, bet juodu parodė nepaprastai gerą reguliarumą. Pagal iš anksto padarytą sąrašą juodu visur pristatė į laiką.

Du trečdaliai šios kelionės turėjo tikrai gero pasisekimo. Lėkdami iš Anglijos per Franciją, Italiją, Graikiją ir kitas šalis, juodu visur galėjo prisišaukti reikiamos pagalbos. Sunkiausias kelionės galas buvo iš Indijos į Australiją, nes čia truko jiems pagalbos.

Trečias žymus skridimas buvo atliktas iš Anglijos į Pietų Afriką. Šį žygį atliko Van Ryneveld ir Brand. Iš Anglijos į Egiptą kelionė puikiai sekėsi. Nuo Egipto prasidėjo visos bėdos. Mat, kol susisiekimas lėktuvais nėra išvystytas, nėra įtaisyta patogių vietų reikalui esant lėktuvams nusileisti. Lėktuvas ne visada ir ne visur gali žemėn leisti. Kuomet tuodu lakunai pasiekė tropiškų šalių džiungles, tai nusileidimas žemėn ir pasikėlimas oran pasidarė ne tik pavojingas, bet tiesiog negalimas. Reikėjo organizuoti būrius negrų, idant išvažiuoti iš tokių sužalsusių žolės ir medžių, kad pasidarius šiek tiek įmanomus "aerodromus". Šiltoose kraštuose augmenų augimas yra taip umus, kad nepabaigus padaryti šiojiokią aikštę, kitas aikštės galas jau budavo apžėjęs kelių

pėdų aukštumo augmenimis. Kitą rimtą kliūtį sudarė baltosios skruzdės, kurios į visai trumpą laiką sunėsdavo nuo trijų iki dešimties pėdų aukščio kalnus. Tie kalnai budavo taip kietai sunėsti, kad dažnai reikėdavo juos sprogdinti su dinamitu. Mašinų ir kitokių moderniškų įrankių tropikų džiunglėse neprisišaukti.

Oras ir skraidymas

Civilizuotose ir pramoningose šalyse dabar lakunai didelio vargo neturi, nes čia jie randa gerai įrengtus aerodromus, įtaisytus švityrius ir kitokius patogumus. Be to, ir lėktuvų motorai šiandie yra žymiai patobulinti. Šiandie yra lėktuvų, kurie gali kelti virš porą dešėtytų tonų įtalpos, skristi virš dviejų šimtų mylių per valandą, padaryti keliones be sustojimo virš tukstantų mylių ir pasikelti iki Everest kalno viršūnių. Lėktuvais dabar kasdien skraidoma iš vieno Europos galo į kitą, o Amerikoje — nuo Atlanto iki Pacifiko.

Didžiausių nesmagumų ir pavojų lakunams sudaro audros ir migla. Daugely atsitikimų ir labai laimingai ore lėktuvai padarė laimingas keliones tarp Londono ir Paryžiaus. Bet kuomet sausžemis buna apgaubtas tiršta migla, skridimas yra visiškai pavojingas. Pakilęs oran lakunas gali taip pat gerai valdyti lėktuvą migloje, kaip ir skaisčiam ore, tačiau jis negali apčiuopti matyti žemės ir negali pasirinkti patogios vietos nusileisti, kuomet nusileidimas yra būtina reikalingas. Dėlai šios priežasties skridimas migloje yra labai pavojingas. Jeigu lėktuvo motoras ir normaliai veikia, jeigu lakunas ir nėra priverstas netikėtai žemėn leistis, migla vistiek yra pavojinga, kadangi pasiekę kelionės tikslą, lakunas negali matyti aerodromo ir gali į namą, arba kas jo kely pasitaiko, susikulti.

Įvairių šalių valdžios, o kai kur organizacijos, yra įsteigusios oro tyrimo biurus, idant pagelbėti lakunams išvengti nelaimių. Informacijų apie oro padėtį lakunai gali gauti pirm skridimo. Be to, lakunai ir skridami gali gauti pranešimų iš tam tikrų informacijos stočių su pagalba bevielio telegrafo arba radio. Bet ir prie šių patobulinimų aviacijos srity lakuno darbas yra reikalingas pasisėvimo, kantrybės, drąsos, patyrimo ir pasiaukavimo. Kad skaitytojai galėtų tautai įvertinti, mes čionai paduosime pavyzdį.

1921 metais tarp Londono ir Paryžiaus visas plotas buvo apgaubtas tiršta migla. Oro pranašai spėjo, kad šioji migla neužilgo pranyks. Du britų ir vienas francųzų lėktuvai pasikėlė iš Le Bourget aerodromo pilni pasażierių. Francųzų lėktuvas nusileido Poix'e, nepadaręs nė trečios dalies kelionės. Šio lėktuvo lakunas neturėjo kantrybės ir drąsos skristi, nematydamas kur jis lekia ir nežinodamas kur jam reikėtų, motorui sugedus, nusileisti.

Abu anglių lakunai ryžosi skristi ir pasiekė Anglijos kanalą. Migla lėtai leidosi žemyn, o abu lakunai skrido virš kanalo taip žemai, kad juodu tik nekludė retkarčiais plaukiančius laivus. Vienas tų dviejų lakunų, Mackintosh, nusprendė keltis aukšty. Jis pakreipė savo lėktuvo priekį į viršų ir pasikėlė keletą tukstančių pėdų į

miglotą erdvę. Antrasis anglių lakunas taip pat neteko išvertmės. Šiaip taip perskridęs Anglijos kanalą ir atlikęs svarbiausią kelionės dalį, jis su savo pasażieriais nusileido Lymptne.

Nusileidimas migloje

Su pagalba kompasu ir bevielio telegrafo, Mackintosh su savo pasażieriais atskrido virš Croydon aerodromo. Iš bevielio telegrafo signalų jis žinojo esąs virš aerodromo. Jis todėl apsigrižo, palenkė savo lėtuvo priekį žemyn, manydamas galėsiąs pastebėti aerodromą atskridęs arti žemės. Aitmetras nukrito iki 3,000, 2,000, 1,000 ir, galų gale, iki 500 pėdų. Lakunas tačiau vis dar buvo apsiastas tiršta migla ir nieko negalėjo matyti. Lakunas iš apačioje laukiančių žmonių gauna bevielio telegrafo signalus, bet visai nieko apačioje nemato. Susirinkusi aerodrome žmonių minia aiškiai girdi lėktuvo motory kriokimą, kuomet lakunas deda visas pastangas pamatyti žemę, idant lėtai ir saugiai nusileidus. Kad nurodžius lakunui vietą, iš aerodromo taip išsauta keletą raketų. Bet šios pastangos pasekmė nedavė. Susirinkusieji aerodrome neteko vilties galėsią pagelbėti ir laukė kas atsitiks. Ambulansai buvo priuovoti pirmą pagalbą. Nieks laukiausiųjų nebeturėjo vilties, kad Mackintosh galės saugiai nusileisti. Visi tat laukė avarijos. Tuo tarpu lėtuve iš viso buvo devyni žmonės, į šis lėtuvas skraidė virš aerodromo apie dvidešimt minučių. Motorų kriokimas dar ydavoši lėtesnis, kuomet lėtuvas skrisdavo tolyn nuo aerodromo, o paskui jis vėl darydavo šios triukšmingas, kuomet, bevielio telegrafo vedamas, jis vėl atskrisdavo virš galvų. Motorų kriokimas, galų gale, nutilo. Aerodromo viršininkai žiūrėdavo į kitą, laukdami avarijos bet momentą. Lėktuvas betgi lėtai išlindo iš tirštos miglos ir nusileido ties laukiančiųjų kojomis. Kada lėtuvas buvo atrinktas ir pasażieriai išleisti, jie stebėjosi, kam tas laukiančiųjų susirupinimas buvo reikalingas. Pasażieriai, matyt, nesuprato, kad jie buvo dideliame pavojuje.

Jie sėdėjo prie skobnies ir žiūrėjo į vienas kito akis, tuo tarpu kai jis mechanškai kimšo valgi, kuris buvo prieš jį padėtas. "O", ji tarė, "man patinka, kad tamsta tai mėgsti. Motina sako, kad tėra du dalykai, kuriuos aš moku gerai padaryti — bulviniai salotai ir marmeladinis tortas". "Nėra abejojimo", atsakė jis. "Kuris čia dalykas, kurį valgau?" "Tottenham Herald".

Lai gyvuoja "Naujienos" ilgiausius metus!

Lithuanian Villa

Mrs. Ona Stankunas, sav.

Kambariai gyventojams. Gaminam tikrai gardžius valgius ir skanų GERIMAI.

11212 S. Western Av. Tel. Beverly 2300

"NAUJIENOS" su mumis — Mes su "NAUJINIOMIS"

Dr. V. A. ŠIMKUS
Gydytojas ir Chirurgas

3343 So. Halsted St.
Tel. Boulevard 1401

Chicago, Ill.

Lai gyvuoja "NAUJIENOS" ilgiausius metus!

K. ANDREJONAS

1735 So. Halsted St.

Tel. Canal 2936

Dr. A. L. Davidonis

VIZIJA

"O visgi žemė sukasi aplink saulę, o ne atvirkščiai..."

"Mylėjau tave, pasiaukodamas į mokslus leidau, kad žmogumi tave padaryčiau ir kad mes senatvėje iš tavęs paguodos susilauktume. O kas iš to viso išėjo? Paniekintas tu bėgi paslapčia ir užjuri. Ir kas kaltas, jeigu ne tu pats su savo gudravimais? Juk, vaikai, žinai, kad prieš vėją nepapusi — su kakta sienos nepramuši, — išleisdamas mane į Ameriką, kalbėjo mano išmintingas, geras tėvelis. Aš gi, nuvargintas pernelyg sunkiu man pergyvenimu revoliucijos, išsilisusavęs iš kalėjimo, persilpnas kūniškai, gailėjau apiešiti savo numylėtą gimimo kampelį. O prisiskaitęs Sinclair'o "Pelkių" ir kitos vienpusiškos radikalios literatūros, su baime žiūrėjau į savo ateitį. Jaučiau, kad kova už buvį, už egzistavimą yra sunkesnė ir biaušesnė, negu grumimos už idėjas. Pastangos įsigyti kėsnį duonos neturės tų gaivinantių dvasios polėkių ir neturės raminančios tautos tų gerų draugų vieninčių, kurie guodė mane kovoje prieš juodą, absoliutišką Rusijos monarchizmą. Mačiau prieš save vien pilką prozą.

O susijaudinęs persiskyrimu tėvelis vis barė, vis mokino mane. Mamytė gi tik verkė ir glamonėjo mane. Aš, nuliudęs, žiūrėjau tiesiai į akis, nes jaučiau, kad jie ir bardami mane nepilnai tikėjo, kad aš būčiau jau toks baltas nusidėjėlis. Klausiau tėvelio teisingo priminimo apie pridermę vaikų savo tėvų link, bet podraug mačiau ir priderančią asmens atsakomybę visuomenei, kurios nariu jis yra. Prieš man tėvelis paveikslus apie galingos Rusijos imperijos nesugriaujamą tvirtybę, stengdamasis mane, svajotoją, atkreipti į praktiškesnius gyvenimo kelius. "Susiprask, galop", ragino jis mane, "ir pradėk gyventi, kaip kiti."

Bet — aš nesupratau. Tame nenatūraliai išsikerojusiam stambume Rusijos, mačiau vien patologišką akromegaliją. Apšvaigusi savo galę, mindžiojanti kitų teises, Rusijos biurokracija negalėjo būti blaiva. Neblaivas gi jos protas negalės vartoti amžinai tą plačią susidedančią iš daugybės tautų imperiją. Vien išmintis ir teisėtumas, kurio apšvaigusieji neturi, galėtų sugrąžinti šį kaledoskopinį organizmą. Ta pati akromegalijos priežastis, būtent, pituitarinė liauka, kuri leidžia kunui taip per nemierą išaugti ir sustambėti, pagaliaus jį patį, tą surambėjusį gigantą sunaikina.

Simptomai tos ligos Rusijoje siekė greitą tempą savo kulminacinį punktą. Įsitikinimas šventame nepaliečiamybės rusų tautos vado-tėvo gaujose tvirtėjo, ir tik toms idėjoms klestėti buvo leista, kurias jo malonė ir jo satelitai užgyrė. Militarizmas augo, plėtėsi. Malonės į stribles pataikaujančių valdžiai gausiai krito. Prisišliėjusieji prie valdžios aparato sauvaliavo. Zoologiškas nacionalizmas bujojo. Patriotizmo monopolijoje guobė į savo glėbį pigūs karjeristai ir tvėrė įvairias tautiškas "tikrųjų rusų" organizacijas. Išdidžios biurokratijos lėbavimas nežinojo ribų. Net asmens moralybės įsitikinimai neliko nepalieti. Vyraujančioji valdžios tikyba, netolerantiškai šlavė į šalį kitus, ir net savo pačios varian-

tus slopino. Visi pasipriešinimai valdžios demagogijai buvo žiauriai triuškinami, o jei pasipriešinusiųjų truko, tai karžygingi Rusijos tautininkai, savo kupinose krutinėse verdančią patriotišką energiją išlieti, pradėjo persekioti ir tik šiaip jau jiems nepatinkamus elementus. Sumišimai pažangios šviesuomenės įvykdavo vis tankiau. Pagaliaus, kruvini, valdžios toleruojami žydų pogromai vis didesniu ir baisesniu mastu pradėjo reikštis...

Apkabinęs, ašarodamas, bučiavau savo senelius. Bet gaudantis vaizdas to girtu, liguoto, žiauraus Rusijos milžino, aiškiai reikšėsi mano jausmų vaidentuvė. Ir aš neiškętęs lemdamas jam galą pratariau tėveliui: "Visgi, tėte, atmink mano žodį, kad Nikolajus Antanas yra podraug ir paskutinis Rusijos valstijos imperatorius!"

"Ir šviesa, ir tiesa
Mus žingsniu telydi".
(Iš Lietuvos Himno).

Trumparegiai Amerikoje, įvairių sumetimų ir norų skatinami, vis dar baugina šalį persilaužimu, revoliucija; jie dar vis nerealizuoja, kad tas persilaužimas jau įvyko ir visoj savo pilnumoj eina priekyn, sluodamas senas pažvalgas — tradicijas ir sąslavų gurbą. Kad revoliucija mūsų supratimuose vyksta diena iš dienos, tą faktą mes vis aiškiau pajuntame.

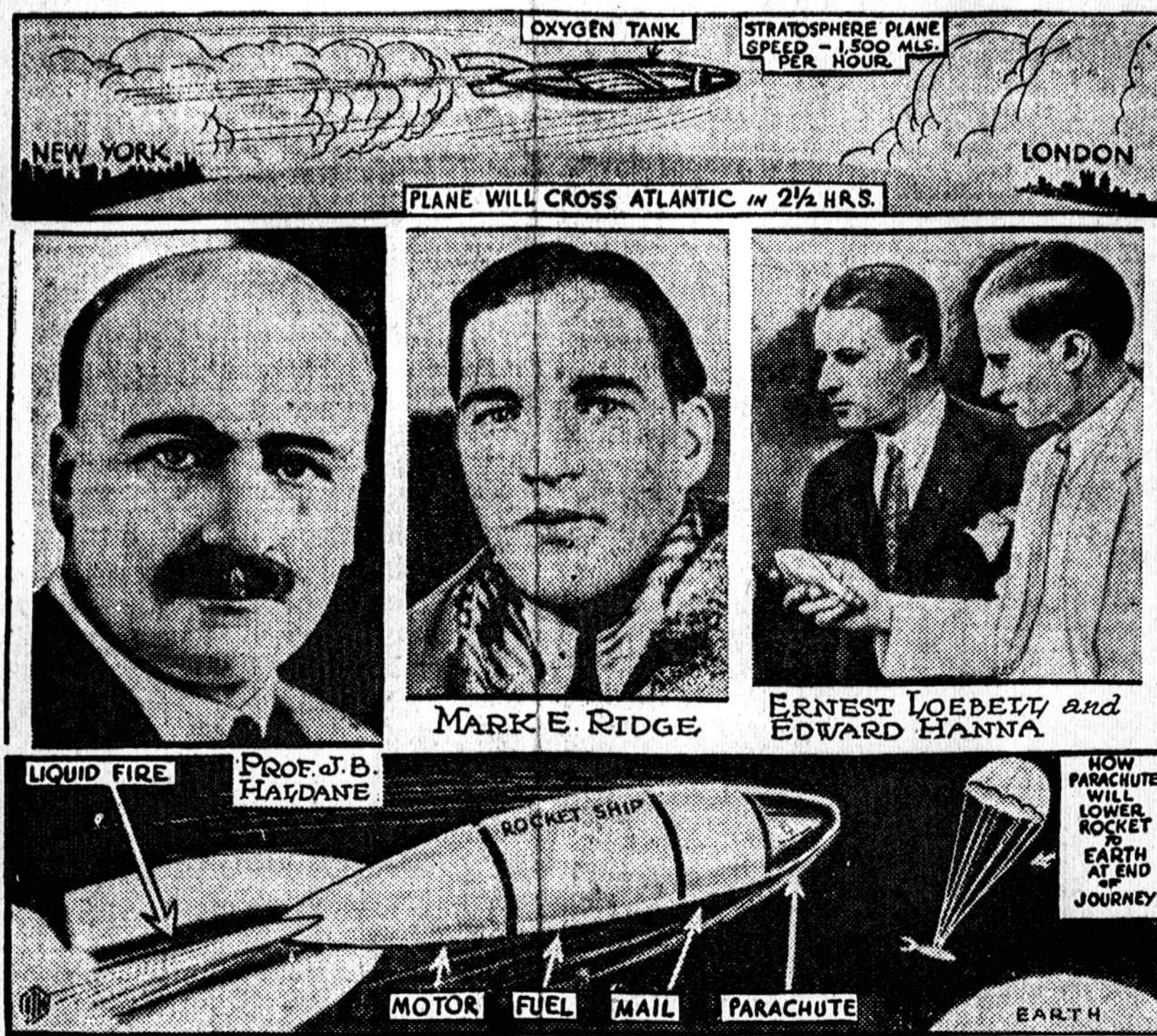
Visi mums rodo tik kitoki, ne seną rytą. Prezidentas savo nuosirdžiose kalbose skelbia gėlą pasipelnimo erai ir žada uždariojo gaidynę, kur bus atsižvelgta lygiai į visų piliečių interesus. "Tverkime ant griuvusių senų jų įsitikinimų naują, labiau turiningą gyvenimą, nes į senąsias vėžes mes negalime grįžti", sako jis.

Ekonomistai ir sociologai savo įvairius traktuose mokina mus, kad užkariavimas gamtos spēkų ir turtų jau pasiekė ribų, kur pavojus nedaugelio žmonijai perėjo, kad turime visko perteklių. Problema mūsų yra dabar, kaip išmintingiau ir teisingiau tas žemės gerybės išdalinti tarp gyventojų. Distribucija jiems dabar tik galva suka.

Periodinė spauda pilna pasmerkimų senosios biurokratijos. Ji be paliovos kala į priek, kad jų pareiga yra tarnauti visuomenei, o ne išnaudoti ją. Moralistai gi nuolat rodo mums pamokslus, pabrėždami, kad gyvenimas yra ne tik teisė egzistuoti ir naudotis pagamintomis gėrybėmis, bet podraug yra ir pareiga sugrąžinti, atlyginti visuomenei už visas žemiškas ir dvasines malones.

Psichologai mums primena, kad prakilnios savybės, gražios ypatybės mumyse neatsiranda pačios savaime, bet jos, kaip ir viskas vertas įsigijimo, reikalauja ugdymo. Vidujinis mūsų sielos gyvenimas, kad pataptų turiningesniu ir gražesniu, reikalauja daug psichinės mankštos. Jam tenka atsverti mums išsiplėtojusį pavydą, kerštą, pyktį ir gėdumą. Šioje tamsoje mūsų gyvenimo srityje, mes daug nuveikėme, nes kasdien ją vartojame, mikliname. Prakilnesni dvasios polėkiai per mažai mūsų yra plėtojami. Psichiškai pabrėžia mums, kad "nedorybės visuomet kenkia tiems labiausiai, kurie jas reikšia, negu kitiems, prieš kuriuos jie jas atkreipia."

PRANAŠAUJA STRATOSFEROS LĖKTUVUS.

Abejose Atlantiko pusėse daromi eksperimentai pastatyti greitą stratosferos lėktuvą, kuris galėtų nukristi iš New Yorko į Londoną į pusrutės valandos. Anglijoj prof. J. B. S. Haldane pranašauja, kad to bus galima pasiekti bėgyje vienu metu. Jis remiasi Massachusetts lakuno Mark E. Ridge tyrimais, kurie nustatė, kad žmonės gali be pašalinės pagalbos gyventi tokiam atmosferiniame spaudime, kokis yra stratosferoj. Amerikoje gi "Ted" Hanna iš Clevelando ir vokiečių inžinierius Ernest Loebell pasidirdino motorą, kuris jų manymu, įstengs lėktuvą pakelti į stratosferą. Tai yra raketų motoras, kurį jie mano įtaisyti specialia orlaivyje ir jį paleisti 15 mylių į stratosferą. Pirmoje kelionėje nebus pasažierių, vien moksliniai instrumentai, kuriuos nuleis žemėn orlaivį įtaisytas parašiutas.

Poetai ir menininkai ryškiai spalvomis kuria mums vaizdą naujo, išmintingesnio, prakilnesnio, gražesnio ir jautresnio žmogaus. Jų skaidrus balsas užstelbia cinikų kartojamus pasenusio, pesimistiško posakio, kad žmogaus prigimtis nepersimainys, bet liks per amžius juoda ir priki...

Taip, persilaužimas mūsų įsitikinimuose eina žaibo greitu. Nustebę žiūriu aš į tą fantastišką reginį, į faktus.

Tvarkancios, ne valdančios, valdžios aparatas pilnas ne seno plauko politikierių, bet kupinas mokslininkų, ekspertų ir profesorių. Daugelis jų išėjo socialistišką mokyklą, arba buvo jai labai artimi, ir jeigu jie būtų skelbė šias idėjas ne šiandien, bet seniaus, jie būtų susilaukę, vietoje užgyrimų, pasmerkimo, panikinimo, o gal ir kalėjimo.

Kas būtų išdrįsęs porą metų atgal įsakyti industrijos galiu, kad darbininkų alga už apretą skaičių valandų turi būti ne mažesnė už tą, kurią patvirtino federalė valdžia. "Juk tai pasikėsinimas ant šventos mūsų nuosavybės", būtų pakilęs klyksmas, ir tas jų šūkis būtų užstelbęs visus kitus garsus. O dabar mes tik girdime jų neaiškius sapaliojimus, besistengiant jiems pateisinti išnaudojimą, arba pamatome jų silpnas pastangas nukreipti visą suomenės dėmesį į savo veikimų gerąją pusę, butent, pramonės tvėrimą šalyje.

Dar ne taip senai, kas būtų galėjęs priversti mūsų finansinčius lordus savo įstaigose su juose iždėtai žmonių pinigais pasielgti kitaip, negu kad jie to nori. Kur jų taip dar nesenai toks galingas žodis? Nusilvyt, jie žiūri į vis mažėjančius plotus spekuliacijai, ir mistiškai laukia sugrįžtant senų istorijos laikų. "Juk istorija paėikartojasi." Šiuo nuvalkiotu išsitarimu ramina jie save.

Buvo įprasta laimingųjų savo milžiniškais algomis girtis. Tokių parinkimų buvo daug: prezidentai didžiųjų įmonių, įvairūs aktoriai, viršininkai galingų korporacijų, gabūs atlektai... Pajutę, kad viešojo opini-ja žvairuoja į juos, nutilo be-

sigirdami ir jie. Net ir valdžios atstovai jau pradėjo juos kamantinėti. Kokiomis teisėmis pasiremdami, jie ima tas fantastiškas algas, viena kurių galėtų išmaitinti tukstančius. Reikalaujama įrodymų, kad jų pastangos laidoja jiems tas dangiškas privilegijas savintis. Ar už tas kruvas aukso jie grąžina tokią jau vertę savo darbu ir gabumais, klausiamo jų. Taip, pakitėjo laikai.

Iš tos pačios estrados, prie paties mikrofono, protestonų pamokslininkas, katalikų kunigas, ir žydų rabinas smerkia galingus šmugelinkus, kurie dažnai jų bažnyčių parapironais esti. Susiję jie, jau ne kaip seniau, savo ritualų ir dogmų skirtumas mums vaizduoja, bet stengiasi įrodyti visų jų tikėjimų bendrumus. "Visi mes esame vieno sutvertoto vaikai ir pagal tą vieną dieviškąjį pavyzdį, ir todėl mes negalime daug kuo vienas nuo kito skirtis," pareiškia jie mums. Moralės dėsniai yra būtini visai žmonijai, o logika yra tik viena, todėl jie visi, kaippo dorybių ir tikėjimų tyrinėtojai, prie vieno tobulo idealo ir siekia. Skirtumas supratimų ir apeigų yra tik mažesnis, o jų visų bendras, skaitus tikslas yra vienas ir tas pats, butent, dvasinė tobulybė.

Per amžius giriamas laimei įsigyti įrankis, taupumas, jau perkristytas kitu vardu. Gobsu mes jį dabar pavadiname šukį "Nekrauk turto, leisk jį apyvartą viską, ką turi, nes tai duos bedarbiui darbą, pagalbės šalies pramonę atgyti, ukininkui atsigausti padės", visur ir visuomet mes girdime dabar.

Sumišę teisininkai griebiasi už galvos, neįsakydami, kaip apginti neličiamybę nuosavybės savo turtingų klientų ir beviltikų, nuleidžia rankas, pasiduodami naujoms užgaidoms, kurios skelbia, kad interesas visuomenės yra aukštesnis ir svarbesnis, negu gerbuvis vieno asmens. "Neteisinga yra daryti tą, nuo ko nukentčia plačiosios masės", užgirstame mes jau, nors dar ir patyliai išreikštą nuomonę...

Nežinau, kaip greit, kaip pilatstovai jau pradėjo juos kamantinėti. Kokiomis teisėmis pasiremdami, jie ima tas fantastiškas algas, viena kurių galėtų išmaitinti tukstančius. Reikalaujama įrodymų, kad jų pastangos laidoja jiems tas dangiškas privilegijas savintis. Ar už tas kruvas aukso jie grąžina tokią jau vertę savo darbu ir gabumais, klausiamo jų. Taip, pakitėjo laikai.

Nuėjau aš tą komplikuoję ir keblumų, kuriuos mums teks panešti. Nuėjau aš tai ir visa šviesuomenė, man rodos, kad ir mūsų vairininkas, prezidentas, irgi nuėjau jas. Rooseveltas neišpasakytas, nerandantis sau lygaus visoje Amerikos, o gal ir pasaulio, istorijoje, populiarumas yra pagristas tuomi, kad jis atsisaulia tik į žmonių humanitarinius pajautimus ir jį paprastus logikos sutvertus supratimus. Jis nesiskelbia esąs naujų idėjų tvėrėjas. Komplikuoję prastmatnumų pas jį nėra. Jis tik stengiasi išreikšti susikristalizavusius dvidešimtojo amžiaus žmogaus moralės ir teisėtumo dėsnius. Nors jis ir nevadina savo idėjų piliečių noro atvaizdu, bet jis visgi deda visas pastangas, kad jos tokios būtų. Jis visa tai moka akcentuoti gražiai ir įtikinančiai, vaizdžiai išreikšti. Jis stengiasi žmonių reikalus ir palinkimus suprasti, nes jis tiki, kad "vox populi" yra podraug ir "vox dei". Ne. Jis sąmoningai neturi palinkimo patapti diktatorium, ne bent tik tada jis juomi pasidarytų, jei apsiginklavis atžagareivių mažuma mėgintų smurtu užtvėnti progresą, mases besibriaujant prie tikslų demokratijos keliu. Net ir tada jį galėtų priversti likti tautos vadu tik neužginčijama ir absoliutė gyventojų dauguma.

Nuėjau aš tą komplikuoję ir keblumų, kuriuos mums teks panešti. Nuėjau aš tai ir visa šviesuomenė, man rodos, kad ir mūsų vairininkas, prezidentas, irgi nuėjau jas. Rooseveltas neišpasakytas, nerandantis sau lygaus visoje Amerikos, o gal ir pasaulio, istorijoje, populiarumas yra pagristas tuomi, kad jis atsisaulia tik į žmonių humanitarinius pajautimus ir jį paprastus logikos sutvertus supratimus. Jis nesiskelbia esąs naujų idėjų tvėrėjas. Komplikuoję prastmatnumų pas jį nėra. Jis tik stengiasi išreikšti susikristalizavusius dvidešimtojo amžiaus žmogaus moralės ir teisėtumo dėsnius. Nors jis ir nevadina savo idėjų piliečių noro atvaizdu, bet jis visgi deda visas pastangas, kad jos tokios būtų. Jis visa tai moka akcentuoti gražiai ir įtikinančiai, vaizdžiai išreikšti. Jis stengiasi žmonių reikalus ir palinkimus suprasti, nes jis tiki, kad "vox populi" yra podraug ir "vox dei". Ne. Jis sąmoningai neturi palinkimo patapti diktatorium, ne bent tik tada jis juomi pasidarytų, jei apsiginklavis atžagareivių mažuma mėgintų smurtu užtvėnti progresą, mases besibriaujant prie tikslų demokratijos keliu. Net ir tada jį galėtų priversti likti tautos vadu tik neužginčijama ir absoliutė gyventojų dauguma.

Nuėjau aš tą komplikuoję ir keblumų, kuriuos mums teks panešti. Nuėjau aš tai ir visa šviesuomenė, man rodos, kad ir mūsų vairininkas, prezidentas, irgi nuėjau jas. Rooseveltas neišpasakytas, nerandantis sau lygaus visoje Amerikos, o gal ir pasaulio, istorijoje, populiarumas yra pagristas tuomi, kad jis atsisaulia tik į žmonių humanitarinius pajautimus ir jį paprastus logikos sutvertus supratimus. Jis nesiskelbia esąs naujų idėjų tvėrėjas. Komplikuoję prastmatnumų pas jį nėra. Jis tik stengiasi išreikšti susikristalizavusius dvidešimtojo amžiaus žmogaus moralės ir teisėtumo dėsnius. Nors jis ir nevadina savo idėjų piliečių noro atvaizdu, bet jis visgi deda visas pastangas, kad jos tokios būtų. Jis visa tai moka akcentuoti gražiai ir įtikinančiai, vaizdžiai išreikšti. Jis stengiasi žmonių reikalus ir palinkimus suprasti, nes jis tiki, kad "vox populi" yra podraug ir "vox dei". Ne. Jis sąmoningai neturi palinkimo patapti diktatorium, ne bent tik tada jis juomi pasidarytų, jei apsiginklavis atžagareivių mažuma mėgintų smurtu užtvėnti progresą, mases besibriaujant prie tikslų demokratijos keliu. Net ir tada jį galėtų priversti likti tautos vadu tik neužginčijama ir absoliutė gyventojų dauguma.

Nuėjau aš tą komplikuoję ir keblumų, kuriuos mums teks panešti. Nuėjau aš tai ir visa šviesuomenė, man rodos, kad ir mūsų vairininkas, prezidentas, irgi nuėjau jas. Rooseveltas neišpasakytas, nerandantis sau lygaus visoje Amerikos, o gal ir pasaulio, istorijoje, populiarumas yra pagristas tuomi, kad jis atsisaulia tik į žmonių humanitarinius pajautimus ir jį paprastus logikos sutvertus supratimus. Jis nesiskelbia esąs naujų idėjų tvėrėjas. Komplikuoję prastmatnumų pas jį nėra. Jis tik stengiasi išreikšti susikristalizavusius dvidešimtojo amžiaus žmogaus moralės ir teisėtumo dėsnius. Nors jis ir nevadina savo idėjų piliečių noro atvaizdu, bet jis visgi deda visas pastangas, kad jos tokios būtų. Jis visa tai moka akcentuoti gražiai ir įtikinančiai, vaizdžiai išreikšti. Jis stengiasi žmonių reikalus ir palinkimus suprasti, nes jis tiki, kad "vox populi" yra podraug ir "vox dei". Ne. Jis sąmoningai neturi palinkimo patapti diktatorium, ne bent tik tada jis juomi pasidarytų, jei apsiginklavis atžagareivių mažuma mėgintų smurtu užtvėnti progresą, mases besibriaujant prie tikslų demokratijos keliu. Net ir tada jį galėtų priversti likti tautos vadu tik neužginčijama ir absoliutė gyventojų dauguma.

Nuėjau aš tą komplikuoję ir keblumų, kuriuos mums teks panešti. Nuėjau aš tai ir visa šviesuomenė, man rodos, kad ir mūsų vairininkas, prezidentas, irgi nuėjau jas. Rooseveltas neišpasakytas, nerandantis sau lygaus visoje Amerikos, o gal ir pasaulio, istorijoje, populiarumas yra pagristas tuomi, kad jis atsisaulia tik į žmonių humanitarinius pajautimus ir jį paprastus logikos sutvertus supratimus. Jis nesiskelbia esąs naujų idėjų tvėrėjas. Komplikuoję prastmatnumų pas jį nėra. Jis tik stengiasi išreikšti susikristalizavusius dvidešimtojo amžiaus žmogaus moralės ir teisėtumo dėsnius. Nors jis ir nevadina savo idėjų piliečių noro atvaizdu, bet jis visgi deda visas pastangas, kad jos tokios būtų. Jis visa tai moka akcentuoti gražiai ir įtikinančiai, vaizdžiai išreikšti. Jis stengiasi žmonių reikalus ir palinkimus suprasti, nes jis tiki, kad "vox populi" yra podraug ir "vox dei". Ne. Jis sąmoningai neturi palinkimo patapti diktatorium, ne bent tik tada jis juomi pasidarytų, jei apsiginklavis atžagareivių mažuma mėgintų smurtu užtvėnti progresą, mases besibriaujant prie tikslų demokratijos keliu. Net ir tada jį galėtų priversti likti tautos vadu tik neužginčijama ir absoliutė gyventojų dauguma.

Nuėjau aš tą komplikuoję ir keblumų, kuriuos mums teks panešti. Nuėjau aš tai ir visa šviesuomenė, man rodos, kad ir mūsų vairininkas, prezidentas, irgi nuėjau jas. Rooseveltas neišpasakytas, nerandantis sau lygaus visoje Amerikos, o gal ir pasaulio, istorijoje, populiarumas yra pagristas tuomi, kad jis atsisaulia tik į žmonių humanitarinius pajautimus ir jį paprastus logikos sutvertus supratimus. Jis nesiskelbia esąs naujų idėjų tvėrėjas. Komplikuoję prastmatnumų pas jį nėra. Jis tik stengiasi išreikšti susikristalizavusius dvidešimtojo amžiaus žmogaus moralės ir teisėtumo dėsnius. Nors jis ir nevadina savo idėjų piliečių noro atvaizdu, bet jis visgi deda visas pastangas, kad jos tokios būtų. Jis visa tai moka akcentuoti gražiai ir įtikinančiai, vaizdžiai išreikšti. Jis stengiasi žmonių reikalus ir palinkimus suprasti, nes jis tiki, kad "vox populi" yra podraug ir "vox dei". Ne. Jis sąmoningai neturi palinkimo patapti diktatorium, ne bent tik tada jis juomi pasidarytų, jei apsiginklavis atžagareivių mažuma mėgintų smurtu užtvėnti progresą, mases besibriaujant prie tikslų demokratijos keliu. Net ir tada jį galėtų priversti likti tautos vadu tik neužginčijama ir absoliutė gyventojų dauguma.

Ir pagaliaus visa dabartinė vyriausybė gerai supranta savo sunkią ir atsakomąją rolę, kurią jie vaidina šiame didžiame persivertime. Jai tenka tvirtai įtempti vadeles, kad nesanti visą jos aparatą į priekį idėjų inercija neįskryptų iš tiesaus kelio, kad kuomažiausiai katastrofų įvyktų, kad žmonių kančių paaukoti reikėtų mažiau, kad kenčiantiems jų socialius sumažinti, laike šios taip svarbios pažangos prie tikrojo demokratizmo.

Jei ne tautos vadas, tai kas gi buvo svarbiausias stimulus tų visų staigių reformų? Kur priežastis tos gausybės altruistiškų minčių? Į tai turiu atsakymą.

Pažangiųjų skleidžiamos idėjos, ačiu įvykusiam ekonominiam kriziui, depresijai, prigijo. Isteriškoje pelnagaudų gadyneje nebuvo nei laiko, nei noro staptelėti ir susimąstyti apie gyvenimo prasmę. Reikėjo bėgti ir gintis dolerį.

Bet dabar turtai žuvo. Progos greit pralobti dingio. Veiklus, greit prisitaikantis prie visų aplinkybių amerikietis, padaręs graciozišką atsisveikinimo reveransą praeičiai, jis drąsiai leidosi nauju keliu, naujų idėjų iškoti. Iš daugybės siulomų planų jis, užgirdęs Roosevelto pasiūlymus, greit, kaip savo natūrali artimiausį, pasisavino jį.

Ypatingas Roosevelto agitacijos budas, jo rami, bet jausminga kalba, jo idealizmas, umai sužavėjo jį.

Bet kodėl Amerikos liaudis tik tiek teparėmė, o ne daugiau socialistus, kurie jau nuo senai tuos radikaliskus šūkius tarp jų skleidžia, kodėl pasekė rooseveltinius pažangiuosius? Tam yra, man rodos, svarbesnės tik trys priežastys. Pirmą, tai ta, kad socialistai Amerikoje yra daugumoje grynai idealistai ir todėl menki praktikai. Jų organizacija yra persilpnai ir neturi gerai prirengto kadro organizatorių ir agitatorių — tai antra priežastis. O trečia, gal ir svarbiausia priežastis, tai socialistų išdirbta ypatinga "bačkinė" kalba, Amerikos psichologijai ji yra nepriimtina. Ji yra per daug rusti, perneimanti kerštinga, tai per daug lementuojanti apie vargus proletarų, tai pernelyg juodinanti buržuaziją. Tartum kol darbininkas liekasi proletaru, jis yra angelas, o kaip tik savs pastangomis išsiriti iš to luomo, jis tuč-tuojas patampa velniu. Ta, taip nesimpatiška "bačkinė" kalbą vartoja sindikalistai, komunistai ir anarchistai; nekantraujantis gi amerikonas, ačiu lozungų panašumui, maišo jų visų idėjas. Gilintis į jų skirtumus jis neturėjo noro, išnagrinioti nevienodumus nematė reikalo.

Tas pačias socialistines idėjas sumanesni pažangieji, švelnesne kalba greit pritaikė liaudžiai ir gavo jos paramą jų vykinimui.

Savo santykių pakeitime Europos valstijose vyraujančią rolę vėl užėmė užkulisuose slaptoji diplomatija. Kaip ir visuomet tokiais atvejais daug keblumų ir užsispyrimų atsirado. Net pradėjo ir vėl apsielaukti šmėkla baisaus, sauzudingo karo. Atbalsiai gi šių tarptautinių krizių pagimdė ir čia Amerikoje kalbas apie grasinančią galimybę įvykimo didžio konflikto. Atsirado nuomonų, kad jei kurio nors apakęlio ranka mestų bombą į tą sandėlį eksploduojančios medžiagos ir tuomi vėl prikelty Molochą viešpatavimą, tai A-

merika negalėtų ramiai, nuodaliai pasilikti tik pasive liudinke tos žiaūros tragedijos, kad ir ji būtų įtraukta į ją. Prie padidintų tu spėlojimų dar prisideda tankūs nedrauginę Japonijos erzinantieji išsišokimai.

Bet aš savo vizijoje šios galimybės nematau. Amerika vargiai kada nors bekariaus. Jau pergiliai viešojoje opinioje anti-militaristinė nuotaika įleido savo šaknis. Pacifistų eilėse ne tukstančiai, bet milijonai. Beveik visa protestonų dvasiškija, arti visi žydų rabinai, nenulistančiai, be paliovos skelbia apie beprasmiškumą visų karų, apie neracionališkumą militaristinio auklėjimo. Ir net konservatyvi katalikų kunigija vis arčiau ir arčiau šliejasi prie taikos šalininkų lagerio.

Tiesa, dar turime užtektinai užsilikusių ura-patriotų, kurie norėtų duoti valią savo peštukiškiems palinkimams; turime dar daug eksploduojančios medžiagos, ginklų ir kitų karo pabukly gamintojų, kuriuos didis pelnas vilioja. Bet šiame dvasiniame pakilime tų prakilnių šūkių sukuryje jų balsas — užgimas yra taip nežymus.

Be abejonės, ir pasiputusi, išdidai armijos vyriausybė daro pastangas atsispirti, kuria argumentus už savo išilaikymą. Bet ji jau yra atstumta ir nuodaliai, nerimaudama dėl savo kailio iš paniurų žiuri į šį verdantį, kunkuliuojantį naują gyvenimą. Skaudi krizio ranka palietė beveik visus luomus, profesijas ir užsiėmus. Dabar atėjo ir jų eilė. Nenugąstaukite, ponai karininkai! Mes jau baigiame prisitaikyti prie naujų aplinkybių. Nebijokite ir jų. Nedingsite ir prirasite prie kitų, naudingesnių užsiėmimų.

Tai tiek apie Jungtines Valstijas.

"Iš praetities tavo sumų
te stiprybę semia..."
(Iš Lietuvos Himno).

Europoje matau tik keletą šviesesnių oazių. Skaisčiausia jų visų tai dvasiniai aristokratiška, riteriški palinkimų kupina, demokratinė Anglija. Amerikos ir Didžiosios Britanijos valstybinė eiga, kaip visuomet buvo, taip ir yra dabar labai panaši. Tik šį sykį vadovaus jau veikli, didžiai kulturinga, jautri, nuosirdi, jauna Amerika. O Britanija seks ją. Ir jaunesnė budama, Amerika lengviau ir vikriau išsiners iš tradicinių vystyklų į socialę ir ekonominę laisvę.

Šiaip Europos horizontas yra apsiniaukęs. Juodi tiršti debesys kabo jos padangėse. Bus žaibų, vėtrų siaus, audros šėls.

Biauriausia žmonijos liga, siauras nacionalizmas, užviešpatavęs senukės Europos šalyse. Neprašomas slogutis, baltus pasaulinis karas pakrikdė normalę pasaulio tautų psichologiją. Baimės ir skurdo suspaustos masės lengvai bus patrauktos įvairių avantiuristų, kurie žadėjo daug ir kėlė jose egoistinius instinktus iki aukščiausio laipsnio.

Gudriausias tragikomikas iš jų visų, Mussolini, persunkė savo nelaimingus beveik nuo visko atsilikusius lengvatikus pavaldinius ta idėja, kad didžioji Romos imperija vėl viešpataus pasaulyje. Rusijoje žiauriojo laidovalo rolę pasigrobė kietasirdis Stalinas, kuris besigėdėdamas kariškių paradais sapnuoja apie pasaulį, kuriame duktos jo sostinė Maskva. Net techniškai pakilius, bet kultūriškai jau atbukusi Vokietija atsidavė lengvapročiui Hitleriui, kuris žada iškelti Vokietiją "Ueber Alles". Zoologiškas egoistinis, (Pabaiga ant 2-ro pusl.)

VIZIJA

(Tąsą nuo 1-mo pusl.)

liguistas kiedėjimas yra skiepijamas, vystomas beveik kiekvienoje tautoje. Masinės visuomet yra smagu būti įsitikinusioms, kad jose glūdi kas tokio nepaprasto, prieš ką pasaulis nusilenks. Kuklus principas, kad mes visi esame sutverti lygūs, nei beidėjiniams tautoms, nei atsilikusiems žmonėms nėra primtinas. Yra bailsu įsivaizduoti, prie ko ta pašėlusio agitacija privestų ateinančias žmonijos kartas, jei pažangiųjų žmonių ir mokslininkų sveikosios humanitarinės idėjos nebūtų stipriai ugdomos ir skleidžiamos. Klaičiu yra ir daleistai, kad ta diktatūry epidemijs galėtų veržtis į priekį be paliovos. Kas pasidarytų su musų per amžius ugdytą civilizaciją? Juk žmonės tada visai sugyventų. Bet nacionalizmas savo įvairiose pavidaluose (fašizmas, nacizmas, tautiškas), kaip ir kiekviena liga, yra po draug pats save eliminuojantis; nuo savo paties nedorybių jis ir kris.

Patiems diktatoriams pritrūks gabumų ir jėgų amžinai palaikyti tą gyvulišką ekstazę masėje. Protas atbūks amžinai kuriant kreivus argumentus patiesinimui savo egzistavimo. Baimė, kad atšals tas aklas užsidegimas minioje, jį visas pastangas nukreips vien prie apsigynimo, nuosakiam kurybiniam darbu energijos pritrūks. Kurimo darbas pasiliks kitų sluoksnių globoje. Pas tą gi produktų elementą tveriamajam darbe užliepsnos įkvėpimas, ir tada idealizmas vėl atgys. O realus idealizmas yra internacionalinis, kaip kad yra mokslas, kaip yra menas, ir jis podraug yra didžiausias priešas nacionalizmo. Pašvaistės sukurti iš "trefnos" literatūros lauzų ne amžinai trauks minias neišmanėlių; juk galop ir tos literatūros deginimui pritrūks. Garsai karingų dainų, ugningų prakalbų, darnų trepsėjimų karisukuose paraduose galop nusišos, ir žiopsotojų dėmesis negalės visados traukti. Vokičių įgimtą palinkimą prie paradų visomis pajėgomis naciai stengiasi patenkinti ir dabar, girdžiu, jau pusė tautos yra uniformuota ir blizgučiai apkarstyta. Medžioklė priešų irgi ga-

ly gale užsibaigs, o opozicija juk nutils, arba iš baimės represijų, ar jau atskirta koncentracijų stovyklose, kalėjimuose, ištremime. Žydų pogromams irgi prieš galas. Juk ir žydų ne užteks aukoms. Vieni bus užmušti, kiti išvaikyti, tretį į slobotkas suvartyti glūdės. Ir ką gi tada smogikai, profesionaliai mušeikomis suspėję jau patapti, bedarys? Manys užsilikęs fatalizmas kukžda man, kad daugelis iš jų rasiuše ne apykantėje susmukus, aukų ašarose nugrimis, pralietu krauju prasprings.

Naciai net bando Vokietijoje gynyboje krauju geramųjų šalimi padaryti. Kokia ironija! Juk visiems yra žinoma, kad Vokietijos tauta yra maišaitis. Slavai, hunai, teutonai, baltikai, lietuviai, o gal ir negrai įeina į jos sąstatą. Net Izraelio suvertą krikščionybę jie bando ant teutoniško korpalo užtempti. Kokia erezija! Stoka vis naujų įspūdingų spektaklių, kurijos žemasai sluoksnis taip męgsta, pasidarys kasdieninė rutina ir, kaip toki, jie aštrių jausmų nebežadins. Liaudis prablaivės, apsidairys ir praregės, kad ir ji atsiderė dvasinėje ir ekonominėje vergovėje. O jau pats savisargos jausmas prives tu pavertusių tautų gyventojus iškoti kelių į geresnę ateitį ir laisvę. Anksčiau ar vėliau, idealistų vedami, jie tą kelią suras, despotizmo pančiai bus sutraukti ir isterija pasiliaus.

Bijau, kad šis perversmas kai kuriose šalyse bus skaudus, nes abejoju, kad nepersiduos gabus diktatoriai mokytojų laiku savo gaires pasukti, savo nacionalistinį laivą nuo didžiojo kracho apsaugoti.

Kokią poziciją artimojo Europos istorijoj užims nepastovi Francija, aš nežinau, nes jos gyvenimo plėtojimosi neseke. Francūzų budas man svetimas. Nemėgstu aš nei jų pagarsėjusių kvepalų, madų nei kosmetikų. Perdaug jau prašmatnų jų valgiai ir gėralai irgi neatitinka mano apatituli. Egzotiškas jų menas ir muzika man yra peraitrys ir persaldys. Visos jų kasdieninės ypatybės mano muzikiškam, paprastam skoniui neartimos. Įvertinu aš jų elegantiškumą ir jų didelį išlepimą, bet podraug nujaučiu aš pas juos stoką ir muilo ir nuosirdumo. Anglo-Saksų budas mane labiau vilioja. Prisipažįsiu, esu truputį anglomanas.

Abejoju, kad francūzai šiuose netolimuose įvykiuose vadovautų; bet žinoma, jų akcija, kaip ir visados, bus apčiuopiama.

Didžio humanitaristo, išmintingo Masaryk'o vedama Čekoslovakija atrodo galės minkliai prisitaikinti prie visų naujų apytovų. Svarbių sąjūdžių ten neregiju. Tiesa, čekai perdaug yra patriotiški, bet juk ta liga serga visos neseniai išsiliuosavusios tautos.

Nežiurint to, kad klatinga Lenkija jau pasirašė sutartis su savo svarbiausiais priešais, Vokietija ir Rusija, jos padėtis visgi palicka rusti. Ar nepersiduos tik ji turi panašumo į žlugusių Caro Rusijos imperiją paskutiniuose jos gyvavimo laikuose? Abejoju, kad ji galėtų lengvai sugromoliuoti tą prarytą didžiųjų skaičių (sakoma, jį slekia daugiau kaip trečdalis Lenkijos gyventojų) svetimų tautų masių. Bijau, kad to proceso skausmai nesutruktų jos į kulį, ir kad jos viduriai staug nepasiliuosotų nuo tų nesuvirškinamųjų kitataučių.

Bet tiek to. Bet Vilnių jie turi Lietuva! grąžinti!

"Aš bijau pasakyti, Aš bijau prasiartinti..." (iš dainos).

Ką gi matau musų tolimoj,

senojoj tėvynėj, ką regiu mie-
loj Lietuvoj?

Žinoma, jos politinė, socialė ir ekonominė padėtis ir struktūra priklausys nuo keitimosi didžiojoje kaimyninėse valstijose. Juk yra neįmanoma, kad jaunutė mažytė Lietuva pasiimty rolę Dovydo ir eity grumtis su Galiotu. Baimė perdaug joje jau įsivyravo, nors psitukų ji irgi turi užtektinai.

Taip, baimė užviespatavo ir tebeviešpatuoja Lietuvoje, gal daugiau, negu kuriame kitame krašte. Ilgai Lietuvos liaudis juto baudžiavos botagą. Ilgai kentėjo nuo rusų nagalkos, o nuo didžiojo karo mušų, griuvėsių ir aukų ta baimė pasiekė aukščiausią laipsnį. Pagaliau, ji ir dabar dar nesinaudoja visomis žmogui priderančiomis laisvėmis. Lietuvai net ir nepriklausomybė dar nėra pilnai užtikrinta. Jai dar vis tenka bijoti.

Ta baimė gily bruožą įrašė jos psichologijoje, o giliausiai tai žemesniuose Lietuvos gyventojų sluoksniuose. Užgautas baimės kaimietis ir darbininkas, amatininkas, bedalis, vis tebedrebą nuo jos. Kenčia jis iš baimės sukančios dantis ir niekuo nepasitiki. Gražūs žodžiai, kilnios mintys mažai tesujudina juos.

Vidujinė gi srovė (mokslingumo ir turto atžvilgiu), budama mažiau lanksti, labiau sustingusi, nejautri, niekados labai neatsižymėdavo idealistiniu darbu. Jos ir baimė yra kitokia. Ji labiau bijo vargo, nori praturtėti, praturtėjusi vėl bijo tą turtą prarasti. Ji bijo nustoti malonės vyriausybės. Bijo ir savo viršininkams, kad ir teisetai, prieštarauti.

Musų idealistinė šviesuomenė (musų, prasitariau, — mat, dar kaip tampriai mes esame priarišti prie senos tėvynės!) taipgi iš baimės mažai rodo mums savo dvasinio įkvėpimo. Nusivylusi, kad liaudis perlietė atsiliepia į jos šukius ir, pasijutusi vėl esanti nelaisvėje, idealistinė visuomenė nutilo. Ujama priešo, ji išsyk bijojo tiki pilnai išsireikšti-pasakyti, o pajutus tvirčiau reakcijos pančius, pabijojo jau ir prasiartinti. O pamaciusi, kad priešų užmačios jų idealus nustumė į šalį, kad jos pasekėjų cils praretėjo, kad ir vienminčių entuziazmas atšalo, ji galutinai įpuolė į pesimizmą, nuėjo ganyti savo kūną ir dušą. "Žmonės miršta, bet žmonija gyvena. Mirusių vietoje gimsta nauji, kad taip pat vargtų, kentėtų ir klaidžiotų, gero ir blogo keliais, kaip ir jų pirmtakumai" (iš "Gyvenimo Kova"); nupuolė dvasia, užrašė jie, ir numoję į viską ranka, bevilčiai nuėjo Vilnių vaduoti, finansus studijuoti, ir tvarkyti, bekonus šerti, mokytojai, pramonę tvirti ir net pirkliauti.

Be abejonės, tas jų darbas yra našus ir naudingas šaliai, bet jame vis daugiau ir daugiau šalti, praktiški sumetimai pavaduoja idealizmą.

Kiek mažiau aš randu tos baimės Lietuvos dvasiškioje. Ji bijo vien savo jerarchinės vyriausybės. Kunigija pasijuto tvirtai besėdinti savo klebonijoje, — mat, liaudis bent šiuo tarpu yra pilnai su ja ir iš šilty vietų jos niekas nesluoja.

Ten tai aš ir nujaučiu, kad pirmiausiai idealizmas atgys, nes abejoju, kad kunigiška asketė dvasia užglenžtų jų kitas dorovines pastangas. Jau kas tai kukžda pas juos, ir ar no garsą naujai užgimusių mes užgirdome. Žvilgtelėkite tik į amžiną atilį Tumą-Vaižgantą, Mykolaitį-Putną, ir kitus...

Taip, aš tikiu, kad daugelis jų sustos graudinė mus bailsu, kerštingu ir rusūnų diegu ir pradės skelbti mums idealiską meilės dievą.

Yra lengva savo Globėją my-

luoti, nesunku ir savo šeimą pamilti, pagaliau, nepersunkti yra ir savo meilę visai savo tautai reikšti. Bet su atvira širdimi apkabinti svetimą, kalbantį kitoniška šneka, turinti kitokį budą — sunku. Čia aš turiu omenėje Lietuvos mažumą, o ypač žydus.

Pastangos idealistų Lietuvos kunigų šioje srityje daugiau ir plačiau nuveiks, nei bandymai kitų šviesių asmenų. Jų pamokslai pasieks platesnes minias, kur stoka meilės yra labiau apčiuopiama.

Izraelio žmonės šventame Rašte vadinami dievo parinktąja palaimintąja tauta. Praregėję katalikai paliaus skiepijimą prieš šią Biblijos palaimintą žydiją. Juk jie ir patys gerai žino, kad ne žydai, bet romėnai nužudė Jėzų; juk viršininkai tos pačios Romos Imperijos, kurią dabar Mussolini stengiasi atsteigti, pasmerkė mirčiai Kristų.

Ta pasėta ir užaugus artimo meilės išbujos po visą šalį ir priglaus po savo sparnu atstumtus, nuskriaustuosius, kad ir jie pasijustų, jog jų tikra tėvynė yra Lietuva, ir kad jie yra ne posuniai, bet tikri jos sunai.

Verslininkų luomas yra visose šalyse palšas ir neįdomus. Pirklys dažnai ir labiau yra suktas už kitų luomų narius mažiau duogsnus kilniems tikslams. Tiesa, dažnai jis didesnes sumas paaukoja ir aukštesniems dalykams, bet tai jis dariau afšaravosi sumetim — dėl reklamos. Išganymui savo dušios, o ne kitų, jis lėšų niekaados nesigaili. Konkurencijoje jis pavartoja dažnai ir nešvarius budus, — mat, jau pirklio, žydo ar lietuvio yra tokia natura.

Todėl žydai ir yra nesimpatiški mums, nes didelę jų dalis yra verslininkai. Bet atminti, kad žydų tauta turi savyje daug kurybinės galios. Jie davė kitoms šalims nemėžda skaičių mokslinkų, muzikų, rašytojų ir kitokių menininkų. Tik išmokime juos pamylėti, daug gabių vyrų jie duos ir mums. Tada musų perdaug jau neentuziastiška žurnalistika atgys, prabils į mus gyvesniu žodžiu, skaidresniais garsais. Musų monotoniška muzika suskambės sutartiniau, jautresnėmis gaidomis. Musų pilkas menas pasireikš drąsesniais bruožais ir žydrėnėmis spalvomis... Mes, prakutę, irgi drąsesniais patapsime, tą juoda baimę lengviau išblaškysime.

Taip, baimė Lietuvos gyvenime visur įsikverbė, net prisiplakusieji prie pačio vyriausybės valdymo vairo, yra nelaisvi nuo jos. Jie bijo, kad jiems netektų užleisti savo jaukias vietas kitiems. Šios baimės priversti, jie turi sąmoningai ar nesąmoningai sukčiauti ir griebtis represijų, kurios vargiai padoriems ir protiškai sveikiems žmonėms gali būti malonios. Beje, vyriausybėje ta baimė laikui bėgant mažėja ir proporcingai slėgimas priešingos minties mažėja. Tuo duodama daugiau progos idealizmui pasireikšti.

Aš net abejoju, kad ta baimė juose yra rimtai pamatuota, nes ir už valdymo ribų dažnai galima rasti daugiau malonių, negu jame. Prie malonių pridurčiau ir sveikatą, kurią, staigiai permainę savo gyvenimo eigą, jie praranda. Jų pilvai pripratę prie sveiko, natūralaus, paprasto maisto, sunkiau prisitaiko prie prašmatnių delikatesų bei gerimų ir pabrūkna. Tada tenka šauktis iš užsienių visokių abejotinos rūšies profesorų ir specialistų, kad jau jie visokiais būdais — dieta, kurortais, vaistais ir klizmomis grąžintų virškinamajam aparatui normalumą. Taip, norėčiau, kad pas lietu-

vius tas išdidus noras valdyti dingtų ir užleistų vietą kuklesniam gėdimui visuomenei tarnauti. Ką kas gal man sakys, kad valdant liaudį galima jai podraug ir tarnauti. Nesigilinsiu į tai, tik pridursiu, kad iš tikrųjų būnant ir šalies viršūnėje galima jai tarnauti, pilkant minių norus, o ne brukiant joms tą, kas vyraujantiems atrodo, kad jos turėtų geisti.

Bendrai pasakius, žiuriu į Lietuvą visgi optimistiškai, kad tik karas Europoje vėl neatsikartotų! Antra vertus, kaip ten nebūtų Lietuvoje, aš prie jos esu prisirišęs kaip ištikimas šuo prie savo gospodoriaus, ir net spardomas, seksiu ją ir mylėsiu ją.

"My stradali, gibli, pali na Rusi sviatolai..." (iš dainos).

Nežiurint į tai, kad Rusijoj viešpatuoja dabar musų niekinamoji diktatura, aš žiuriu į tą didžių šalį su pagarba ir kupinas gražių vilčių.

Per karčias ašaras, per skaudžius sopulius amžiais kentėjusių, dažnai priešpaudos slėgiama rusų liaudis deda pamatus naujai socialiai ir ekonominei tvarkai.

Virpančios nuo galingų dvasinių pokilių, suklūpdamos nuo nežmoniškai sunkios naštos, užsidegusios, pusbadžios rusų minios grumiasi su neišpasakytomis kliatinėmis ir nedatekliais ir skverbiasi visomis savo fizinėmis ir protinėmis pajėgomis prie idealo. Prie to paties idealo, prie kurio ir mes, budami tada su Rusija tampriai surišti, su ja sykiu petys į petį kovojame.

Daug, daug tūkstančių toje kovoje idealistų žuvo. Bet nashi, pajėgi Rusijos siela išgali ir dabar dar aibes didvyrių gimdyti. Uždegti dangiškos kibirkštės, jie briaunasi į visas proto sritis ir su išminčia, drąsa ir pasiryžimu sklando nežinios ir paslapčių sferas, kad naujai įgytas žinias ir užkariautus plotus paaukotų savo didžiai kurybai.

Butų neišmintinga ir nepadori per išlaukines eiles rusų komisarių nepastebėti to galingo entuziazmo, kuris verda Rusijos viduje.

Prieš tave, tu šventoji Rusijos liaudie, aš su gilia pagarba nusiimu savo kepurę — prieš tavo kantrybę, kančias, prakaitą ir drąsą.

Užavėtas tavo pajėgumu, lenkiu aš prieš tave savo galvą ir iš pat savo širdies gilumos geidžiu tau per tavo gigantiškas pastangas, per tavo kruvinas aukas, išsiliuosuoti iš vargų ir pasiekti laimės vartus, o pasiekus, atverti juos sau ir visai žmonijai.

"Ja neprorok, Ja ne mudrec..." (iš J. Babravičiaus repertuaro).

Tegyvuoją musų mylimas dienraštis "Naujienos" per daugelį metų!

P. VAICIUNAS TAVERN

Užlaikome geriausios rūšies GERIMUS
1800 So. Peoria St.

Linkime dienraščiui "NAUJIENOMS" ilgiausių metų ir pasisekimo!

NEW DEAL CAFE
Mrs. F. MACIUKAS, Sav.

2346 W. 69th St.

Savo dvidešimties metų bendravimu su "Naujienomis" skaičiau sau už didžią privilegiją. Aš labai abejoju, kad kur kitur aš bučiau galėjęs čia Amerikoje lietuvių tarpe surasti gražesnį, kilnesnį, gablesnį, išmintingesnį burį žmonių, kurie būtų galėję man tiek daug pagelbėti.

Tankus kontaktas su Jumis man buvo ir yra kaip ir kokia gyvenimo mokykla. Nepavadinčiau aš tą mokyklą universitetu, nes aš nesijaučiu esąs dar užtektinai sumanus, darbingas ir įtikinantis, kaip kad akademikas privalėtų būti.

Širdingai ačiu tariau Jums, mieli draugai, nes tik Jusų entuziazmas sulaukė mane nuo prozaškos tylos ir įklimpimo į praktišką, bet biedną kasdieninę ruošą. Tai Jūs pažadinote mane, nepalikti pesimistišku liudininku, o privertėte tinkamai nagrinėti ir reaguoti svarbesnius to musų turtingo laikotarpio įvykius ir tendencijas. Jusų vilts neleido man prarasti patikėjimą žmogaus praktiškumu, be kurio aš žlugčiau, nes aš tai laikau savo brangiausiu turtu, savo paguoda, o gal ir savo tikėjimu.

Žemiškų gėrybių turime pertekli. Kaip išmintingiau ir teisingiau tuos turtus naudoti, štai kur ir yra žmonijos problema. Išmintis ir teisingumas susikirs su paviršutiniškumu ir siauru egoizmu. Kova bus daugumoje psichinė ir net klasių kova bus antraielė. Šitoje proto ir doros kovoje aš žinau, kad nestosite į atžagareivių eiles, o drąsiai vesite pažangiuosius į pergalę.

Aš nusimanau, kad kai kas šį mano regėjimą-viziją pavadinis tik tuščiomis svajonėmis. Kiti gal pasmerks mane ir matys joje vien nesveiko proto klajones. Bet Jusų, naujieniečiai, pasiaukavimo ir Jusų drąsos paakstintas, aš atgaivintas vėl galiu pergalėti baimę, ir jei kas pasikėsintų ant mano teisės šias idėjas reikšti ir grumtis dėl jų, jaučiu, kad

maršuočiau aš su tokia pat drąsa ir pajautimu savo teisėtumo į Leavenworth Fort'ą, kaip kad aš vykau apsupas caro žandarų į Lukiškio kalėjimą Vilniuje.

(Galas)

Lai gyvuoją "Naujienos" ilgiausius metus!

GRANT WORKS PHARMACY

Juožas Keserauskas, R. Ph., Savininkas.

4847 West 14th Street
Phone Cicero 39.

CICERO, ILL.

Sveikinu "Naujienas" ir reikiu savo nuoširdžius linkėjimus!

MORGAN STREET AUTO REPAIR SHOP

Jonas Mikšis, Sav.

3452 So. Morgan St.
Chicago, Ill.

Ilgiausių metų musų pirmam dienraščiui "Naujienoms"!

Dr. C. Z. VEZELIS DENTISTAS

4645 S. Ashland Ave.
Tel. Boulevard 7042

Chicago, Ill.

Te gyvuoją musų dienraštis "Naujienos" dar daugelį metų!

A. BALCHUNAS BALL-ROOM

Pasirenduoja svetainė dėl visokių parengimų, vestuvių, paryų, mitingų, teatrų ir tt. Svetainė naujai išdekoruota.

158 East 107th Street
CHICAGO, ILL.

Musų Mylimam Dienraščiui "Naujienoms" Geriausius Linkėjimus nuo

A. PAVILIONIS

Hardware ir Maliavų krautuvė, kur yra visados didis pasirinkimas maliavų ir kitų daiktų, kurie yra reikalingi prie namų. Malonės atsilankyti reikalui prisėjus į musų krautuvę.

6825 So. Western Avenue

VALIO "NAUJIENOS"!

Ilgiausių Metų Joms Linki

JOKUBAS MASKELIUNAS, Sav.

35TH STREET BEER GARDEN

817 West 35th Street

Telefonas YARDS 3692

Tegyvuoją Musų Vienintėlis Dienraštis "NAUJIENOS" Dar Daugelį Metų!

JOSEPH'S DRY GOODS STORE
Juozapas Pikelis, Šau.

Užlaikome Moterims ir Vaikams aprėdus. Parduodam pigiomis kainomis. Kviečiame neužmiršti musų.

3344 So. Halsted Street

Phone VICTORY 4856

JOS. A. RIZGEN

Ekspertas Laikrodžių Taisytojas

Jewelry and Diamonds

3255 So. Halsted St.
CHICAGO, ILL.

Sveikiname "Naujienas" su 20 Metų Jubiliejum!

ROYAL BLUE STORE

GERIAUSIOS RUSIJS MESA... IR GROCERIES
Puikios Daržovės ir Vaisiai.
Bruno Lenks, Sav.

946 W. 59th St.

Tel. Normal 3799 Res. Norm. 1930
CHICAGO, ILL.

Reikiame savo nuoširdžius linkėjimus dienraščiui "NAUJIENOMS"!

ANTANAS MAŠINAUSKAS

— ir —

ANTANINA MAŠINAUSKIENE

2412 West 71 St.

Chicago, Illinois

Adv. F. J. Bagočius

Laikai Mainosi,--Kova Tęsiasi

Kelionė ar darbe žmogus rupinasi ne tik atsiekti savą tikslą, bet nuo pat pradžių iki pabaigos jis, kad ir mintyje, sustoja, atsigrežia ir matuoja, kiek atkeliavo ir kiek dar liko, arba kiek nuveikė ir kiek dar reiks dirbti. Tas yra tiesa ir mūsų kultūrinėje kelionėje ir darbe, siekiant žinojimo ir tokios tobulybės, kokią prie dabartinio žmonių protiško stovio mes galime įsivaizduoti. Mūsų "Naujienos" jau per dvidešimt metų eina mums lietuviams kultūrinio pareigos; per dvidešimt metų skina keilą per nežinojimo ir tamsos raistus geresnės ir laimingesnės ateities ir žmonių gyvenimą reguliuojančios tvarkos link; per dvidešimt metų jos mokino ir barė, sudraudavo ir paguosdavo mums mūsų pastangose, kovose ir problemose, siekiant išristi gyvenimo sunkumus ir pagreitinti dienas, kuriose mūsų tarpe nebebus daugiau persekiojimų vienas kito, išnaudojimų, skriaudų, skurdo ir ašarų; per dvidešimt metų "Naujienos" draskė mūsų liaudies protiškus ir ekonomiškus retėjus; per dvidešimt metų skelbė darbo minčių pasiluosavimą iš politikos ir ekonomiškos vergijos, darbininkų solidarumo ir vienybės reikalingumą ir kovą prieš pastangas lietuvių ir mūsų darbo liaudį (o juk mes lietuvių daugiau kaip devyniasdešimties nuosimtis esame darbo žmonės, proletariai, neišskiriant ir mūsų vertelių, intelektualų, profesionalų, kurie gal ir ne visi norėtų prisipažinti, vienok esame baltkarniečiai proletariai) prietaruose, tamsoj ar vergystėje palaikyti. Tai po dvidešimties metų kultūrinės kelionės, kultūrinio darbo ir pastangų, malonu yra tiems, kurie tą kelionę arba darbą vairavo ir vedė, ir tiems, kurie gelbėjo, ir tiems, kurie mokinos ir sekė, arba bent koki nors budrį dalyvavo, — pažūrėti, kas yra nuveikta, atsiekta, ir kiek ir kas trūksta, kol bus tikslas atsiekta.

"Naujienu" pradžia man pačiam atrodė per daug drąsių žingsnių. Tiesa, aš žinojau, kad iniciatoriais buvo ne kokie nepatyrę drausioliai-entuziastai, bet seni mūsų kultūrinio ir politinių kovų veteranai. Tai buvo savos rūšies mūsų gyvenimo spartakiečiai, kurie drįso ir Rusijos revoliucijai priešintis, ir jo retėjų, kalėjimų ir Sibiro nebijoti; kurie drįso ir išeivijoje, svetimame krašte, jo valdomą kapitalui priešintis ir neva mikrobais budami mesti kovos šauksmą milžinui; jie drįso užginti viršgamtiską teises religijų fakirams ir nedrebėjo prieš jų ir juos sakančių tamsių minių praeikimus ir grąšinimus; jų tarpe buvo daugelis per ilgus metus kultūrinę kovą Amerikos lietuvių tarpe vedę kaipo laikraštinkai ("Kova", "Vienybė Lietuvninkų", "Lietuva", "Ke-

leivis", "Pirmyn", ir kiti), kaip organizatoriai, liaudies šviėtėjai, prakalbininkai ir mokytojai. Vienok išleisti mūsų lietuvišką dienraštį, atrodė per daug drąsus žingsnis. Bijojau, kad jo žlugimas nebūtų mums mirtinu moraliu smūgiu, kurį mūsų priešai panaudos mūsų liaudies tolimesniam palaikymui tamsoje, o veikėjų upo ir energijos užmušimui. Mūsų laimei, "Naujienu" iniciatoriai ir rėmėjai sukanė dantis, sutvarkė kumštis, pasiryžę savo idėjai ir principams paaukoti viską, ne tik kad neleido laikraščiui žlugti, bet išlaikė jį per dvidešimt metų, tobulino jį, ir davė lietuviškam pasauliui periodinę literatūrą tokios aukštumos, kurią dar ir mūsų jau nepri gulmingoj Lietuvoj laikraštinkai nesugebėjo pasiekti.

Dvidešimties metų yra gana ilgokas laiko tarpas, matuojant žmogaus amžium: kudiškai tiek pragyvenę jau yra subrandę vaikai ir mergaitės; darbo žmogui tai yra geras pusamžis. Ir daug, daug "Naujienu" tame laike nuveikta, atsiekta, nors savaime suprantama, kad kaip visatoje yra matuojamas, kai imam domėtis žmogaus pastangas nuo jo atsiradimo ant žemės paviršiaus arba bent akmens gadynės, dvidešimties metų tai yra neįsivaizduojama sekundos dalelė, ir negalima norėti, kad "Naujienos" arba bent koks kitas laikraštis, ar organizacija, būtų galėję padaryti pasauliui tobulu, o žmonijai laiminga. Vienok, kaip kultūrinės kovos įrankis, "Naujienos" padarė milžinišką darbą. Atimkite, atskleisdami atgal laiką, "Naujienas" iš mūsų lietuvių tarpo, o pamatysime kokią tai tuštumą būtų! Numarinink mes jas dabar, o pamatysime kokią tai galingą kultūros įrankį mes palaidojome!

Mūsų lietuvių kova už buvį, kultūrinę ir ekonominę bei politinę yra savotiška, įdomi, besiskirianti nuo kitų tautų. Viena, kad mūsų yra palyginamai ant žemės kamuolio ne daug. Kada kitos tautos skaito desėtkais milijonų, tai mūsų vargiai yra daugiau, kaip keturi milijonai visam žemės paviršiui. Antra, kada kitos tautos turtėjo per pastarąjį bent šimtmetį šokią-tokią kultūrinę laisvę, tai mes buvom vergais kitų. Kada kitos tautos įsisteigė mokyklas, akademijas, lycejus, universitetus; įsikūrė bibliotekas ir muziejus, — mes neturėjome nieko, be dievnamų, kur skelbiama buvo niekybė visokių žmogaus žemiškų pastangų, ir rekomenduojama laukti gerbuvių, laisvės ir laimės užgrabiname gyvenime tikrai. Mes turėjome skaitlingas minias tamsių tautiečių, kuriems mūsų laikraščiai turėjo būti ir pradinė mokykla, ir draugas, ir patarėjas, ir universitetas. Ir tą sunkią užduotį mūsų "Naujienos" ir apie jas susispietę pasišventėliai-kultūrnešiai atliko taip gerai, kaip aplinkybės ir gyvenimo trukumai ir aprūbinimui leido. Bet darbas atliktas milžiniškas, liaudis kur kas daugiau šandien yra apsišvietusi, negu prieš dvidešimt metų, ir didelė dalis tos pergalės šviesos ant tamsos priklauso "Naujienoms". Jei ne jos, ne jų kasdieninis skatinimas ir mokymas, mes daug ko šiandien neturėtume, ką turime. Aš abejoju ir apie pačios Lietuvos nepri gulmybę ir abelą mūsų kultūrinį stovį. "Naujienos" savo taktu, savu rimtumu pri-

vertė ir kitus laikraščius rimtėti, kultūrinę, atsižadėti sovietizmo ir aklo fanatizmo daugely mūsų gyvenimo šakų. Vienok dabar dar darbas toli nabaigtas, tikslas dar neatsiektas. Aš abejoju, ar bent vienas iš mūsų dabar gyvenančių sulauksime to idealo, tobulo žmonijos stovio, kokį mes visi trokštame. Vienok padėti ginčui negalime; darbe apsišioti negalime; išsėtis nėra laiko: kol dar gyvi, dirbkim; kai mūsų nebus, mūsų vietas užims kiti kultūrnešiai, pasišventėliai. Savo idealų paveldėjams, jei ir ne visai tobulą žmoniją paliksim, tai nors kovos įrankius tam tobulumui pasiekti. Vienu iš tokių įrankių kovos yra mūsų "Naujienos", ir jų dvidešimties metų darbo kelėnkly, mąstydamas apie praeitį, žinau, kad jos nepaliaus dirbti ir kovoti, kol paskutiniai retėžiai nuo žmonijos nebus nutraukti.

Laikai mainosi, mes tobulėjame, bet dar tikslas neatsiektas, dar kova nabaigta, dar ji tęsiasi...

PAŽVELGUS 20 METŲ ATGAL

Yra gražu ir garbinga minėti dvidešimties metų sukaktuves dienraščio "Naujienu". Kiekvienam iš mūsų yra linksmas minėti savo gimimo dieną, bet yra daug linksmiau minėti dienraščio "Naujienu" jubiliejų, to laikraščio, kuris mums lankė ir kurį mes skaitėme per 20 metų. Užimtų daug laiko ir vietos aprašyti, kiek "Naujienos" per tą laikotarpį davė apšvietos lietuvių visuomenei.

Dvidešimties metų atgal, kada "Naujienos" gimė ir virto dienraščiu, aš gyvenau rytinėse valstijose. Tuo laiku aš buvau "liaudies švietėjas". Man teko apkeliauti Pensilvanijos miestus ir miestelius, apgyventus lietuvių ir užrašinėti lietuviškų laikraščius bei pardavinėti knygas. Tai buvo be galo įdomus darbas — eiti į kiekvieno lietuvių butą ir siulyti užrašyti laikraštį bei nusipirkti lietuviškų knygų. Tuo laiku aš reprezentavau didžiūną lietuviškų laikraščių ir užrašydavau tokį laikraštį, kokį žmogus pasirinkdavo, nes maniau, geriau kad jei žmogus skaito bile laikraštį, negu visai nieko neskaito.

20 metų atgal rytinėse valstijose progresyviškų lietuvių buvo daug. Beveik didžiūna skaitė pirmiejiškus laikraščius: "Kovą", "Keleivį", "Laisvę", "Vienybę Lietuvninkų". Na, buvo nemažai ir tokių, kurie skaitydavo Mahanajaus "Saulę". Nedaug man teko sufiktiti lietuvių, kurie visai neskaitė laikraščių arba visai nemokėjo skaityti. Tik dvejojose vietose lietuvių atsiskaldė kalbėti apie laikraščių skaitymą ir mane su šluota išprašė lauk.

Reikalinga pažymėti, kad ir tais laikais didelis nuosimtis lietuvių skaitė darbininkiškus laikraščius. Klerikališkų, vienpusiškų laikraščių ir tada žmonės nemėgdavo, nežiūrino to, kad jie eidavo į bažnyčią ir buvo geri parapijonai.

Man teko matyti, kada pirmieji "Naujienu" numeriai pasiekė Pensilvanijos valstiją. Lietuvių darbininkai su didžiūnu entuziazmu pasitiko dienraštį "Naujienas". Pažangūs lietuvių visur varė agitaciją, kad "Naujienos" kuo plačiausiai išplatintų tarp darbininkų, nes "Naujienose" lietuvių rasdavo aprašymą apie darbininkų judėjimą, kovas anglių kaslyklose ir dirbtuvėse už pagerinimą buklės. Be to, rasdavo daug straipsnių, kad darbininkams reikalinga organizuoti į stiprias unijas, kad geriau apgynus sa-

vo reikalus. Rašydavo, kad darbininkai būtų politiškai organizuoti, kad turėtų savo atstovus valdžioje, kurie gintų darbininkų reikalus. "Naujienos" išmokino darbininkus gerbti demokratiją ir kovoti prieš diktatūras, nežiūrint, kur jos neatsirastų: Rusijoje, Vokietijoje ar Lietuvoje. "Naujienose" tilpo apšvietos ir iš mokslo srities. Jeigu būtų galima visus raštus, kurie tilpo "Naujienose" per 20 metų, atspausdinti į vieną didelę knygą, svarbiausia tai editoriausiai būtų viena įdomiausia knyga lietuvių kalboje.

Aš skaitau "Naujienas" nuo pat jų gimimo. Nors gyvenau 6 valstijose ir karo metu buvau kariuomenėje, bet visada "Naujienos" pas mane atkeliavdav. Chicagoj gyvenau jau nuo 1915 metų. Biznį turiu beveik išimtinai svetimtųjų apgyventoj vietoj, bet mano biznio vietoj visuomet rasite ant stalo "Naujienas". Daug sykių tenka pastebėti, kaip svetimtųjų griebia "Naujienas" skaityti. Žinoma, jiems yra daug sunkiau skaityti lietuviškai, negu man angliškai. Bet visgi jie greitai suranda, kad tai yra The Lithuanian Daily News—"Naujienos".

Yra linksmas minėti šias "Naujienu" sukaktuves. Netolimoj ateityj busime dar linksmesni, kai minėsime 25 metų "N-u" jubiliejų.

Busimame "Naujienu" 20 metų iškilmingame vakare, vasario 25 d., tikrai galima sakyti, kad Ashland Boulevard Auditorija bus užpildyta lietuvių.

Lai gyvuoja "Naujienos"!

Lai gyvuoja Amerikos Lietuvių!

— Pranas Bataitis.

Uolys "Naujienu" Skaitytojai

Antanas Mašinauskas ir Antanina Mašinauskienė augina gabų sunų, turi biznį adresu 2412 W. 71 St. Jau apie dvidešimt trys metai, kaip gyvena Chicagoje.

Vieną gražų pavakarij, man reikėjo su reikalu užsukti pas juos. Įsikalbėjome apie "Naujienas". Jis ir jo moteris "Naujienas" skaito nuo pat pirmo numerio ir nėra praleidę nei vieno numerio. Mašinauskas man štai ką pareiškė:

—Aš esu "Naujienu" skaitytojas nuo pat pirmo "Naujienu" numerio. O vienu tarpu, per 18 mėnesių, gaudavau net du "Naujienu" numerius kasdien. Mat, buvo taip: Laikė "Naujienu" kontesto užsirašiau "Naujienas" ir jos man atėdavo į namus po pietų. Bet važiuodamas į darbą, kiekvieną rytą nusipirkdavau "Naujienas", nes man žingėdu būdavo žinoti, kas dedasi visame pasaulyje ir ką apie tai rašo "Naujienos".

—Kas jums geriausiai patinka "Naujienose"? — užklausu.

—Nagi redakcijos straipsniai. Jie taip aiškiai ir suprantamai vedami, kad perskaitęs juos, iš sykiu gauni aiškų supratimą apie ką yra rašoma. Tai yra pats "Naujienu" branduolys. Taipgi man patikdavo K. A. straipsniai, bet dabar "Naujienose" jų nebesimato. Išsikalbėjus su tais žmonėmis, galima tuoju pastebėti, kad jie yra apsiškaitę; orientuojasi nuosekliai apie bėgančius gyvenimo klausimus. Žodžiu, turi savo nusistatymą ir pažvalgą. —Sustedas.

POLITIKA

—Ar paskutinis gubernatorių tarnavo du terminai?

—Taip, vieną gubernatorių ofise, o kitą kalėjime.

PEOPLES

Rakandų Išdirbystės Kompanijos KRAUTUVĖS

Visuomet yra pasirenge teikti savo remėjams Aukštesnės Rūšies Prekes, Geresnį Patarnavimą ir Išlygą už kiek tik galint MAŽESNES KAINAS! Nes tas yra praktikuojama ir yra daleistina.

DEL TO, kad čia parduodami veik visi apmušti rakandai yra daromi nuosavoj rakandų dirbtuvėje. Kad, čia kitos prekės yra perkamos vien tik iš geriausių Amerikos išdirbystėjų, carload'ais ir dideliais užsakymais.

ŠIOS ERDVIOS KRAUTUVĖS

Talpina desėtkus šimtų puikiausių rakandų, naujausių madų, geriausių padarimų. Seklyčiom setų, miegamų kambarių setų, valgyklų ir virtuvinių setų ir nesuskaitomus skaičius visokių mažesnių dalykėlių reikalingų dėl parėdymo ir patogumo namų, moderniškam žmogaus gyvenimui. Taipgi, pilniausi skiriai visokių elektrinių aparatų, vien tik standard padarymo.

REFRIGERATORIAI

General Motors Frigidaire, Norge, Majestic, Gibson, Crosley ir Sperton.

DRABUŽIŲ PLOVYKLĖS

Maytag, Thor, Apex, A. B. C., Bee Vac, Voss ir One Minute.

RADIOS

Atwater Kent, Majestic, Sperton, Philco, R. G. A. Victor, Stewart Warner, Crosley, Zenith ir k.

KAURŲ ŠLAVYKAI

Eureka, Hoover, Bee Vac, Universal ir kiti.

VIRTUVIŲ PEČIAI

Alcazar, Crown, Moore, Star, Orbon, Caloric ir kiti.

GRINDŲ UŽDANGALAI

Visokie kaurai, Domestic ir Imported madų, visokių didžių, taipgi linoleum ir felt base grindų uždangalai, visi vien tik geriausių padarimų.

VAIKŲ RAKANDAI

Motinos, gerėjasi pasirinkimu gražiausių bogių, lovų, kribų, krėslų, supiklių ir visokių žaislų ir patogumų.

PATARNAVIMO SKYRIUJE

Čia dirba geriausi rakandų taisytojai, radio mekanikai, piano tuneriai ir kitokie patarnavimo žmonės. Taipgi vartojama 3-4 dideli trokai dėl saugaus ir skubaus prekių pristatymo.

Prekės parduodamos kaip už pinigų, taip ir lengvais išmokėjimais, kuriuos finansuoja ši pati įstaiga.

Todėl kiekvienas Lietuvis dėl pirkimo minėtų prekių yra užprašytas ir pilnai apsaugotas. Čia gausi geriausį patarnavimą!

Dėl to kiekvienas Lietuvis ar kitatautis, kuris palygina prekių rūšis, kainą, patarnavimą, išlygą ir išmokėjimo priemonumą, visuomet pirkinėja šiose krautuvėse.

Peoples Rakandų Išdirbystės Kompanijos didžiausia krautuvė Brighton Parke, po adresu, 4179-81-83-85 Archer Ave., prie Richmond gatvės.

Peoples Rakandų Išdirbystės Kompanijos kita erdvi krautuvė Marquette Parko kolonijoje, po adresu, 2536-38-40 W. 63rd Street, dalis šio didžio namo yra pavesta šios įstaigos rakandų išdirbystės skyriui.

PEOPLES FURNITURE

MANUFACTURING COMPANY

4179-85 ARCHER AVE. Tel. Lafayette 3171
2536-40 WEST 63rd STREET Tel. Hemlock 8400
M. T. KEZES, Vedėjas J. NAKROŠIS, Vedėjas
Direktoriai ir Departamentų Vėvėjai:
J. A. KRUKAS, S. KRUKAS, A. LAPENAS, D. ŠIMAITIS.

Sveikiname "Naujienas" ir reikiame savo nuosirdžius linkėjimus!

MALELO Electric Company
P. K. MALELO, Sav.
3336 So. Halsted St.
Tel. Boulevard 1969

'NAUJIENŲ' 20 METŲ JUBILIEJAUS PROGA

Laikraštis — visuomeninio gyvenimo veidrodis. Kaip šandie moderniško žmogaus gyvenimas būtų neįmanomas be veidrodžio, kuriam žmogaus išvaizda atspindi, taip ir kultūringos tautos bei visuomenės gyvenimas būtų neįmanomas be laikraščio, kuris yra žmogaus sielos atspindys. Laikraštis ne tik atspindi mūsų visuomeninio gyvenimo kiekvieną pasijudimą, bet laikraštis kartu yra ir aktyviojo visuomeninio kultūrinio veikimo; gelbsti visuomenę šviesios ir naujų, tobulesnių ateities gyvenimui kelių ieškoti. Laikraščio vaidmuo visuomenės gyvenime yra tiek didelis ir svarbus, kad vargiai galima pilnai nusakyti tą naudą, kurią laikraštis atneša visuomenei ir kiekvienam jo skaitytojui asmeniškai.

Šitaip prisieina įvertinti kiekvieną laikraštį, kuris sąžiningai stengiasi tarnauti tautos ir visuomenės reikalingam. Gali laikraštis pirmiausiai tarnauti vienos ar kitos idėjinės grupės reikalingam, bet jei jis tolerantiškas žmogaus įsitikinimams ir protavimui kryptimi vedamas ir kartu turi tikslo tarnauti ir bendriems tautos ir visuomenės reikalingam, tai tokis laikraštis yra naudingas ir užsitarauja kiekvieno rimto žmogaus pagarbos. Naudingumas gyvenime yra tas žmogus, kuris bent kokį rimtą laikraštį skaito, negu tas, kuris jokio laikraščio neskaito. Tokis žmogus yra dvasiniai miręs, kuris nesidomi kultūrinio veikimo įvykiais, kuriam laikraščiai ir kitokia literatūra yra svetimas dalykas gyvenime.

Šia proga prisieina prisiminti dienraštį "Naujienas", kurios šventė savo 20 metų gyvavimo sukaktuvę. Tautos ar visuomenės gyvenime 20 metų yra labai trumpas laikotarpis. Tačiau atskiro žmogaus gyvenime 20 metų reikiama labai daug — daugiau, negu vienas trečdalis šiandieninio žmogaus amžiaus. Kadangi laikraščio įkūrimas ir palaikymas remiasi atskirų žmonių pastangomis ir pasisventusiu darbu, tai ir šis "Naujienu" jubiliejus yra labai reikšmingas tiems žmonėms, kurie iš pat pradžių iki šiol stovi pirmose šio dienraščio palaikymo eilėse. Per 20 il-

gų metų jie dirbo kultūrinį Amerikos lietuvių visuomenėje darbą, dažnai labai nedėkingą darbą, nes Amerikos lietuvių laikraštinių darbo sąlygos labai sunkios, o visuomenės laikraštinių darbų mažai įvertinai atlyginimas už jo geriausius norais paremtą visuomenės patarnavimą — šmeižtai ir kolonės.

Nors "Naujienu" paremtos socialistinės ideologijos pagrindai, nors jos, kaip dienraštis, nėra visiškai laisvos nuo sensacijų, tačiau šis dienraštis reikiama skaityti visiškai tiksliai Amerikos lietuvių pažangiosios visuomenės organu. "Naujienos" niekuomet nesivadavo vien siauria partine linija ir visuomet tarnavo bendriems visuomenės reikalingam. Šis pažangiosios visuomenės dienraštis pasižymi pakanta kitaip manantiems žmonėms ir visuomenei, bent kuriuo žvilgsniu paliečia asmens šio dienraščio skiltyse, randa vietos savo pažiūroms ir atsakymui į padarytus priekaištus. Daugeliu Amerikos lietuvių laikraščių šitokio plataus ir rimto laikraštinio nusistatymo stinga. Daugeliu atsitikimų išniekinti asmenys negauna vietos savęs apgynimui ir atsakymui į padarytus priekaištus kituose laikraščiuose.

Už išlaikymą rimtos laikraštinių linijos "Naujienu" gyvenime, žinoma, pirmiausiai ir didžiausias kreditas priguli jų vyriausiam redaktoriui p. P. Grigaitiui, kuris kaip rimtas ir gabus žurnalistas ir šviesus visuomenės veikėjas pilnai supranta atsakomąjį laikraštinių pareigą. Idomu pažymėti ir tai, kad p. Grigaitis nuo pat "Naujienu" įsikūrimo, tik su mažai išimtimis, iki šiol išlaikė dienraščio redakcijos vairo savo rankose. Tai bene bus pirmas atsitikimas Amerikos lietuvių gyvenime, kad laikraščio redaktorius per 20 metų išbuvo prie to paties laikraščio vadovybės.

Nors šių žodžių rašytojas yra skirtingos ideologijos, negu "Naujienu" pamatinė linija yra vedama, tačiau negali nepripažinti "Naujienu" mes su visu tuo "Naujienu" sutinkame ar nesutinkame, bet

turime pripažinti, kad jos pastarųjų 20 metų laikotarpiu suvaidino žymų vaidmenį Amerikos lietuvių visuomeninio kultūrinio gyvenime. Man ypatingai malonu ir kartu svarbu pabrėžti, kad "Naujienu" daug pasitarnavo ir Susivienijimo Lietuvių Amerikoje auklėjimui. Ne tik konstruktyvūs kryptimi "Naujienu" remia Susivienijimą, bet anais kritiniais Susivienijimo kovų su komunistų partijos invazija laikais jos labai daug patarnavo Susivienijimui, stodamos griežton kovon su komunistų partija už Susivienijimo apgynimą. "Naujienu", kaip dienraštis, kovojo su komunistų partijos užsispyrimu Susivienijimą užkariauti daugiau Susivienijimui patarnavo, negu bile kuris kitas Amerikos lietuvių laikraštis. Nors ir kiti Amerikos lietuvių laikraščiai gelbėjo Susivienijimą spirts prieš komunistų partijos užmačias, bet "Naujienu", kaip dienraštis, turėjo didesnę išgaletį žvilgsniu Susivienijimui gelbėti.

"Naujienu" užsitarauja kiekvieno šviesaus ir rimto Amerikos lietuvių pagarbos, kaip rimtas ir naudingas dienraštis. Kad ir skirtingai idėjiniai grupės priklausydami, negu "Naujienu" atstovauja, tačiau turime pripažinti, kad jos svarbų vaidmenį suvaidino kaip Amerikos lietuvių visuomeninio gyvenimo, kaip ir visos tautos bendruose reikalingam, šituo nuopelnus "Naujienu" turi pripažinti kad ir didžiausias jų priešin, kuris pajėgia bent kiek bešališkiau kitų darbus įvertinti.

Sveikindami "Naujienu" su jų 20-ties metų jubiliejumi, kartu linkime joms kuogeriausio pasisekimo ir ateityje ištvėringai nešti augščiau iškelto visuomenės kultūrinio vėliavą. Brangus tokis laikraštis visuomenės gyvenime, kuris pajėgia kitų įsitikinimams ir nuomonėms tolerantiškumo plėtojimo keliu eiti ir savo skaitytojus tuo pačiu keliu vesti. "Naujienu" tokiu dienraščiu buvo ir linkėtina, kad jos visuomet tokiu dienraščiu pasilyktų.

— S. E. Vitaitis.

MINTYS IR CHARAKTERIS

Aforizmas, kad "kaip žmogus mąsto širdyje, toks jis ir yra", talpina savyje ne tikai visą žmogaus esybę, bet yra taip platus, kad siekti kiekvieną stovį ir aplinkybę jo gyvenimo. Žmogus yra, tikra to žodžio prasme, tuo, ką jis mąsto, jo charakteris — pilnas jo minčių turinys.

Kaip kiekvienas augmuo išauga iš sėklos, taip ir kiekvienas žmogaus veiksmas išauga iš sėklų-slaptų minčių, ir negalėtų pasirodyti be jų. Tai liečia ir tuos veiksmus, kurie vadinama "savaimiškais" ir "iš anksto nemąstytais", kaip lyginai ir tuos, kurie apsvaistoma išpildyti. Veiksmas yra mąstymo žiedas, o linksmumas ar liudėsys jo vaisiai.

Žmogaus protas gali būti prilygintas prie darželio, kuris gali būti rupestingai globojamas arba visiškai neprižiurimas. Tačiau, nežiurint, ar auklėjamas ar apleistas, jis turi ir būtinai duos vaisius. Jeigu jį nededamos naudingos sėklės, tai įsigauna gausybė piktoji sėklų, kurios auga ir dauginasi.

Žmonės mano, kad mintis gali būti paslaptėje užlaikoma. Bet ji negali, — ji greitai kristalizuoja į paprotį, o paprotys sukieta į apystovą.

Intelektuališkai nuveikimai yra rezultatai minties, pašvestos ieškojimui mokslo, arba ieškojimui gražaus bei teisingo gyvenimo ir gamtos paslapčių.

Atsiekimas yra vainikas pastangų, — dedama mąstymo.

Kompozitorius, skulptorius, piešėjas, poetas, pranašas, galvotojas, — šie yra tverėjai gražus dėl to, kad jie gyvena, būsimo svieto. Pasaulis yra be jų besikankinanti žmonija nyktų.

Jis, kuris auklėja gražią viziją, — turi širdyje aukštą idealą ir kuomet nors realizuosis.

Kolumbus auklėjo svajonę atrasti kitą pasaulį, ir atrado jį; Kopernikas ugdė vaizdą svieto daugerlopumo ir platesnio pasaulio, ir atidengė jį; Buddha turėjo viziją dvasiško pasaulio, nesuteptos grožybės ir ramumo; ir jis gyveno tokiame pasauly.

Ugdykime savo svajones, auklėkime savo idealus, įvertinkime tą muziką, kuri sujungia mūsų širdį; tą grožę, kuri prote formuojasi; tą dailumą, kuris tyčiausias mintis apšviečia, nes jeigu liksime joms ištikimi, tai, galop, mūsų pasaulis bus sutvertas.

Mintis surinko

— Nora.

P. GRIGAITIS IR "NAUJIENOS"

Pažvelgus į "Naujienu" praeities darbuotę bei jų reikšmę mūsų lietuviškame gyvenime čia Amerikoje, reikia pasakyti, kad "Naujienu" buvo vedamos geriausios iš visų lietuviškų laikraščių. "Naujienu" editorialai ir apžvalgos visados buna taip parašytos, kad iš jų skaitytojas gauna daug naudingo pamokinimo ir nuoskaus nušvietimo bėgančio gyvenimo.

"Naujienu" skaitydamas, matai, kad jose telpa raštai suteikia žmonijai supratimą kurti šviesesnį ir geresnį ateities sutvėrimą.

Kad "Naujienu" mokėjo suprasti gyvenimo eigą ir esti vedamos taip, kad suteikia didžiausią naudą plačiajai lietuviškai visuomenei. Už tai "Naujienu" gali pasididžiuoti, kad jos turi sau užvedę tokį didelį idealistą ir apsišvietusį intelligentą žmogų, kaip Pijus Grigaitis. Reikia pripažinti, kad Pijus Grigaitis yra "Naujienu" ir sykiu plačios visuomenės didelis turtas. Tai yra plačių pažiūrų žmogus su neįsėmama energija. Niekas nemėgins užginčyti, kad P. Grigaitis mokėjo suprasti koks laikraštis yra reikalingas dėl plačios lietuvių visuomenės. P. Grigaitis mokėjo nustatyti "Naujienu" kryptį tuo laiku, kada į "Naujienu" pasekė užsilepė Rusijos įvykiai ir staiga pasikeitė jų protavimas. P. Grigaitis mokėjo sveikai orientuotis ir neleido "Naujienu" nukrypti nuo užbręto kelio.

Jeigu P. Grigaitis būtų pasidavęs laikinam upui ir būtų mainęs savo sveikus įsitikinimus, tai kokioj padėtyj būtų atsiradusios šiandien "Naujienu"?

Šiandien "Naujienu" gali drąsiai sakyti, kad jųjū taktika buvo teisinga.

P. Grigaitis yra labai daug suteikęs naudingo pamokinimo darbo žmonėms savo prakalbo ir referatais. Kas taip gali nuosirdžiai ir įtikinančiai pasakyti prakalbą, kaip pasako P. Grigaitis! Arba kam jojo prirengtus referatus teko girdėti, tie visi gavo daug daug pamokinimo.

Prie "Naujienu" leidimo susispietė daug visokio būdo žmonės. Vieni mokėjo greitai

suprasti dalykus ir bendrai teikimą tikslių informacijų per dirbdavo darbą; kiti tik norėdavo savo ambicijas varinėti, — iš ko kildavo tarpe naujieniečių daug nesupratimų. Dėlka P. Grigaičio sumanumui, daug tokių nesupratimų būdavo lengvai pašalinama iš naujieniečių tarpo. Galiausiai, kada jei tuo laiku būtų buvęs P. Grigaičio rankose "Naujienu" biznio vedimas, kada kilo nesusipratimai su naujieniniu K. Jamontu, tai vargu būtų reikėję taisyti po teismus, ir būtų "Naujienu" daug tukstančių dolerių palikę ize.

Linkėtina P. Grigaičiui daug, daug energijos dirbti dėl labo priešpaustųjų, tai yra darbo žmonių klasės.

— P. Miller.

Žilas Senelis apie "Naujienas"

Nors ir neprašomas, aš jau per daugelį metų rašinėju "Naujienu" korespondencijas iš Indiana Harbor, Ind. Rašinėju, taip sakant, savo liūso noru, — jokio atlyginimo už tai negaudamas. Gal toks pasakymas ir nebūs visai teisingas. Faktinai už korespondencijų rašinėjimą gaunu daug, — taip, labai daug, — vienas mane pagiria, o kitas visą bušę velnių duoda. Bet paliksiu tai. Toks jau svietas.

Pirmiausiai "Naujienu" dienraštis pateko į rankas dar tuo laiku, kai aš gyvenau Chicagoje. Butent, garsioje Toleikoje. Kiek atsimeinu, tai buvo rudens vakaras. Ečiau į vakarinę mokyklą. Štai netikėtai sutikau savo pažįstamą p. Stankų. Tai buvo gana inteligentiškas žmogus (jisai jau yra miręs). Jis padavė man "Naujienas", o taip pat ir savo biznio kortelę.

Parčjęs iš mokyklos, aš tuoj pradėjau "Naujienas" vartyti. Jos man tiek patiko, kad aš nuolat pradėjau lankyti p. Stankų ir pirkti iš jo "Naujienas". Turit pasakyti, jog aš dar neseniai iš Lietuvos buvau atvykęs, bet jau buvau užsirašęs "Kovą", "Keleivį" ir "Lietuvą". Bet kai tik arčiau su "Naujienu" susipažinau, tai jos man geriausiai patiko. Su kitais laikraščiais aš jau persiskyriau (kai kurie jų jau nebeina), ale su "Naujienu" nemanau skirtis, kadangi jos man yra labai daug gero padariusios. Iš jose telpamų raštų aš daug esu išmokęs, daug patyręs. Ir dabar kiekvieną dieną iš jų aš vis naujų dalykų sužinau.

Aš manau, kad taip yra ir su šimtais kitų skaitytojų. Laikė bolševikiškos "flutės" aš labai daug susilaukdavau nesmagumų iš komunistų pusės. Bet aš nepaisiau. Man nei sapne neprisiprūdavo, kad aš nu-garmėsiu pas juos. Kodėl? Atsakymas į tai gali būti tik vienas: aš su atsidėjimu sekiau "Naujienas", ir jos man suteikė pakankamai tikslių žinių ir faktų apie tai, kas dedasi bolševikų valdomoje Rusijoje. Už

teikimą tikslių informacijų per 20 metų aš esu tikrai "Naujienu" dėkingas. Dėkingas esu ir už talpinimą korespondencijų, nes tai man pačiam išėjo ant naudos, — išmokau tinkamiau savo mintis išdėstyti. Rašyti korespondencijas pradėjau gana senai, — dar 1916 m. iš LSS. 4 kuopos veikimo. Nuo to laiko aš jas nuolat rašinėju.

Aš linkiu "Naujienu" ir ju geriems redaktoriams bei vedėjams kuo geriausio pasise-

kimo ir kuo ilgiausio amžiaus. Pasimatysime "Naujienu" 20-ties metų jubiliejiniame vakare, kuris įvyks vasario 25 d. Ashland Boulevard Auditorijoje. — Žilas Senelis.

Žmona. — Aš buvau kvaila, kad su tavimi apsivedžiau.

Vyras. — Ką darysi, — aš, matomai, buvau labai įsimylėjęs ir tavo kvailumo nepastebėjau.

Sveikinu "NAUJIENAS" sulaukusias 20 metų Sukaktuvių Jubiliejus!

STANLEY P. MAŽEIKAS
GRABORIUS

3319 LITUANICA AVENUE
Telefonas YARDS 1138
CHICAGO, ILL.

Sveikinu "Naujienas" su 20-ties metų Jubiliejumi!

Narvid's Bakery

2424 West 69th Street
Phone Prospect 5705

6558 So. Western Avenue
Phone Hemlock 3193

Chicago, Ill.

Sveikinu "Naujienu" dienraštį sulaukusį 20-ties Metų Jubiliejus

Paul M. Adomaitis

ADVOKATAS

"NAUJIENOS" SULAUKĖ 20 METŲ SUKAKTUVIŲ

JUBILIEJAUS,
LAI GYVUOJA
"NAUJIENOS"
VISUOMETA!

METROPOLITAN STATE BANK

2201 West 22nd Street

J. PATRICK LANNAN,
President

JOSEPH RYMKUS,
Manager

STOCK YARDS MORTGAGE COMPANY

PEOPLES NATIONAL BANK BUILDING

47th STREET and ASHLAND AVENUE
Phone BOULEVARD 0030
CHICAGO, ILLINOIS

Mes pirkliuame Pirmas Morgičias, Apdrauda (Insurance), Liberty Bonaie ir Home Loan Korporacijos Bonaie.

Pirmam Amerikos Lietuvių Dienraščiui "Naujienu" jo 20-ties Metų Jubiliejui sulaukus reikiu savo pagarbą ir linkėjimus

PEOPLES HARDWARE & PAINT CO.
BROLIAI GRIGOROWICZIAI, Sav.

1901 West 47th Street Chicago, Ill.

Te gyvuoja mūsų mylimas dienraštis "Naujienu" per daugelį metų!

J. WELICKA

Reikalui priėjus šaukite mus, mes perkraustome kaip mieste, taip ir toliau; taippat vėžioju anglis ir malkas.

2506 West 69th Street
Telefonas Republic 3713

Sveikiname "Naujienas" sulaukus 20 metų Jubiliejus, taipgi sveikinam visus naujieniečius.

HOTEL TAVERN

Savininkai: W. Yenulevičius ir E. Rimkunas.

Užlaikome geriausios rūšies gėrimus ir gaminame skunius užkandžius. Taipgi penktadieniais žuvis veltui.

1243-5 So. Michigan Ave.

AL. MARGERIS.

Kovos Verpetuose

I.
Petras Raivedžiukas įmėtė keletą šiupelių spalių į gražiai besikurenantį didelį pirties krosnį ir atsigulęs prieš ugnį žiūrėjo, kaip ilgi ir lankstūs liepsnos liežuviai gaudė šokinėjančius, lyg ir nuo likimo pabėgti bandančius spalius. Matė jis, kaip sausai, nelyginant cukrus, spaliai tirpo liepsnos burnoje, iš kurios dažnai blyksneliojo žilgi, nuo karščio net balti liežuviai ir, pasišvaisinę erdviame krosnyje, nėrė į dumtraukį, lyg tyčia sau galo ieškodami.

Miško ir sodo medžių apsuptoje pirtyje girdėjosi šlamėjimas, užimas, siaudimas, džiustančių linų bei degančių spalių braskėjimas ir mirstančių liepsnų kamine vaitojimas.

II.
Bet jaunam Raivedžiukui šita baisiai neharmoninga gamtos muzika, matyti, patiko, nes jis visai ramiai žiūrėjo į šviesų ugnelę, lengvai šypsojosi ir tenkinosi skaidriomis liepsnomis. Jo veidas buvo itin gražiai nudailintas jaunuliškomis svajonėmis ir liepsnojančių spalių šviesa.

Nors ir vienai vienas šitoje didžiulėje pirtyje pasilikęs, vis dėlto jis nieko nebijojo. O buvo, rodos, ko būkštauti. Visai netoliese, menko kalneliukščiame viršumaitėje stukojo apsišlabusios koplytėlės, o apie ją — kryžiai su kapais, medžiais, gėlėmis ir apirusia tvora. Žmonės tiek ir tiek prišnekėdavo, kad šilose kapinėse, girdi, vaiduokliai vaikščioja ir vidurnakčio praeiviai net iki jų namų seką, lyg ir palydėti juos norėdami.

Gal but todėl Raivedžiukas nebebijojo ir vaiduoklius nebetikėjo (kaip tai darydavo mažas budamas), kad jis jau buvo klausęs socialistų prkalbų ir skaitęs jų brošiūrų. Ir šiaip jau jis buvo kažkodėl daugiau linkęs į šviesias knygeles, negu į maldaknygę. Kunigėlis Skaistulis dažnai graudendavo Raivedžiuko motinėle, kad, girdi, iš Petro iš-

šiltai į jį ir jo darbą įsistebėdavo...

Taip ir skambėjo, juodu kaimo panagių spaudomos, įdvielijų jaunų širdžių stygos... Šnekėti čia niekas nešnekėjo; Raivedžių šeima, mat, buvo neplepi. Ir gerai tvarkomų liežuvių tylą, veikiausiai, būtų dar ilgai viešpatavusi, jei ne Andriejus Ragaila, kažkurio kaimyno pramintas ir dabar jau visoje pielinkėje vadinamas "Maslionkius". Jis buvo pirties savininkas ir dažnai ateidavo pažiūrėti, ar viskas tvarkoje. Bet, tiesą pasakius, jis čia ateidavo ne tiek tvarkos žiūrėti, kiek visokių niekus plepėti. Štai ir dabar — šit iš katro galo jis pradėjo:

—Piemenys! matyk... Liudnasties knygas sudegino, matyk... Visą kanceliariją, matyk, išvertė; sako, maskoliško druko beieškodami, matyk... Net ciosoriaus abrozą sudraskė ir sumynė, matyk... Durniai! matyk... Liudnasties knygas degina, matyk... Piemenys! matyk... Aš esu buvęs vaiske, matyk; mušiausi japonų vainoj, matyk, ir mačiau mūsų vaisko sylą, matyk... Užtektų vieno štarkaus saldoto, matyk, suvaldyti šituos piemenis, matyk... Snargliai! matyk... Liudnasties knygas sudegino, matyk...

Garsiai išsišniurkštė nosi, nusispioję, nučiulptą cibuko galą įsikio tarp dantų ir klatingai žiūrėdamas į Raivedžiuką tęsė:

—Sako, ir tu ten buvęs, matyk... — Tai ko dabar tyli akis panarinęs, matyk?

—Sapnuojate, dėde, ar ką? —ilgai tylėjęs prašneko Raivedžiukas.

—Sapnuoju, matyk, aa?... Buvau šį rytą kanceliarijoje, matyk. Viską mačiau, matyk... Sekretorius su vaitu įtaria, matyk...

—Ką įtaria? — įsikio Agota.

—Dar klaus, matyk. Nugi šitą pushernį, matyk; suprantai? matyk.

—Ką jūs čia, dėde, dabar šneka? Petras pirtį kureno, parėjęs namo miegojo, —kur čia jam, klausykis, ta kanceliarija? Šneka, dėde, lyg būtų šį rytą ne ta koja, klausykis, iš lovos išlipę — Agota kalbėjo, o Petras su tėvu šypsojosi iš "Maslionkius" "matyk"

Pagaliau Andriejus Ragaila viską iššnekėjo, kepurės matiką ant akių pasitraukė ir nuėjo sau, tur but, kur nors kitą papasakoti apie "sudeginimą liudnasties knygy ir sumindžiojimą caro abrozų."

Ragaila tebegyveno jau seniai išmirusių ir užmirštų žmonių idėjomis, įsitikinimais, ir kiekvieną naują mintį jam buvo tik "piemenų darbas". Tamsybės ir prietarų plaušais subandažuotos mintys vis dar tebekaraliavo jo galvoje. Ciosoriaus portretą, kuris tik vorams tinklus sukli ir muses karti tetiko, šiaip ar taip, jis vis dar tebelaikė kokia tai šventa relikvija. Jis ir šiaip jau buvo jokiai progresui nepasiduodęs ir baisiai apsiileidęs žmogus. Kai pareidavo iš miško medžiogės, tai visas šlapias ir purvinas virsdavo tiesiog lovon — pas pačią. Ta dažnai guosdavosi savo gerom kaiminkom, kad su tokia nevalia gyventi, tai kaip —su kiale... O kai jis sumušdavo sviestą, tai jis vienai vienas visas pasukas išgerdavo. Todėl žmonės ir praminė jį "Maslionkiu". Vieną kartą, kai jo uošvis paprašė jį svečiuosna, sakydamas: "Atvažiuok, ženteli, į svečius; smagiai paušime," tai jis prie visų žmonių drėbė: "Ar aš kuilyls, kad turėčiau užti?"

(Bus daugiau)

sižymėjo kokia nors keista ypatybe. Tie keistų ypatybių primityviai tapo supraci kaip žmonės, turintys įtaką ant minėtų dvasių arba šmėklų. Ir, ve, atsitikime ligos kiti turėjo kreiptis į tuos keistų ypatybių žmones, kad šie suvaldytų arba permaldautų įpykusias dvasias, kurios užleido ant jų ligas. Tarpe tų keistų arba misteriškių žmonių buvo ir primityvis gydytojas, kurio, susirgę, paprastai primityviai žmonės reikalaudavo, kad šis išgydytų draugus, o priešus apleistų ligomis.

Kaip matote, primityvio gydytojo užduotis buvo gana keblė. Ar ne? Iš to lengva suprasti, kad šiandieninio civilizuoto periodo (tarpe kai kurių atsilikusių protavime rasių arba žmonių) burtai yra primityvio žmogaus protavimo liekana. Įsidėmėkime, kad tie burtai primityvių žmonių protavimo nebuvo burtai, bet šventa butybė. Burtai tapo supraci kaip burtai ir protaujantys žmonės pradėjo nuo jų atsikratyti tik tada, kada žmonės pradėjo protavimą remti faktais arba įrodymais, tiksliau sakant, kada žmonės įgijo mokslą.

Per tukstančius metų žmonių rasė buvo kankinama baimės sutvertų prietarų iki graikų civilizacijos, — apie su virš du tukstančius metų atgal. Heppocrates, sulig Dr. Haggard pareiškimu, buvo pirmas, kuris pradėjo atskirti ligas ir mediciną nuo burtų.

Atsiminimai apie "Naujienas"

P. P. Mankus

Kaip tik išėjo pirmas dienraščio "Naujienų" numeris, mes visi labai nudžiugome. Aš tuomet su reikalais turėdavau važinėti su sykiu per savaitę iš Chicago į Omaha, Neb. Važiudamas ten, pasiėmiau visą glėbį "Naujienų" ir nuvežiau į Omaha, Neb. Visi griebė "Naujienas" skaityti su didžiausiu džiaugsmu. Tuojau atsirado ir

"Naujienų" platintojų ant vienos: Apt. Genaitis, Ant. Poška ir kiti.

Tuomet apt. Genaitis pas save įsteigė "Naujienų" stotį ir omahiečiai gauna "Naujienas" kasdien jau per dvidešimt metų.

"Naujienos" labai daug geru padarė lietuviams per tą dvidešimt metų. Jei nebūtų įsikurusios "Naujienos", tai nebūtų atsiradę nei kiti lietuvių dienraščiai.

— P. P. Mankus.

Te gyvuoja mūsų vienintelis Dienraštis "Naujienos" dar daugelį metų!

W. SADAUSKIS
Moving, Expressing and COAL

3432 So. Halsted St.
Tel. Yards 1797

Mūsų Mylimam Dienraščiui "Naujienoms" Geriausius linkėjimus siunčia.

LITTLE JOE'S ZOO INN

Užlaikome geriausios rūšies gėrimus, o penktadieniais veltui žuvis.
J. BOGUČANSKIS, Savininkas
4213 So. Campbell Avenue
Tel. Lafayette 7935

Mūsų Mylimam Dienraščiui "Naujienoms" Geriausius linkėjimus dar ilgų metų gyvavimo!

CALIFORNIA INN

Užlaikome geriausios rūšies degtinę, alų, cigarus ir muziką šeštadieniais ir sekmadieniais iki vėlyvos nakties.
Savininkas — M. BAIGO
4358 So. California Ave.

Mūsų Mylimam Dienraščiui "Naujienos" jo 20-ties Metų Jubiliejui Sulaukus Reiškiu savo Geriausius linkėjimus.

DR. V. E. SIEDLINSKIS
DENTISTAS

4143 ARCHER AVE., Chicago, Ill.

Pirmam Amerikos Lietuvių Dienraščiui "NAUJIENOS" jo 20-ties metų Jubiliejui sulaukus reiškiu savo pagarbą ir linkėjimus

STANLEY BALZEKAS Motor Sales

PLYMOUTH ir CHRYSLER ATSTOVYBE.

4030 ARCHER AVE. Chicago, Ill.

Reiškiu savo nuoširdžius linkėjimus dienraščiui "NAUJIENOMS" sulaukusiuoms 20-ties Metų Jubiliejau!

DR. STRIKOLIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 So. Ashland Avenue
Tel. Boulevard 7820
Chicago, Ill.

DEPOSITAI APDRAUSTI

The Live Stock National Bank of Chicago yra narys Laikinio Federalės Depositų Apdraudos Fondo ir jame padėti depositai yra pilniausiai apsaugoti kaip autorizuota Kongreso Banko aktu iš 1933 metų.

Tukstančiai Lietuvių pasirinko The LIVE STOCK NATIONAL BANK savo depositams pasidėti.

**THE LIVE STOCK
NATIONAL BANK**
of CHICAGO
4150 SOUTH HALSTED STREET
Chicago, Ill.

Rašo Dr. T. Dundulis.

KAIP LIGOS SUPRASTA SENOVĖJE

Pirm civilizacijos žmogus gyveno netaip jau laisvai ir idealiskame bei visko pilname rojuje, kaip kai kurie mūsų mano. Senovės žmogus arba mūsų atėjunas bočius gyveno nežinystės ir priešų baimės terore. Dienomis turėjo slankioti po digliuotus krumus ir pelkas, ieškodamas sau maisto. Jo nervai nuolat buvo įtempti iš baimės, kad netapti užpultam stipresnio gyvuno arba užėvio. Naktimis turėjo pasislėpti gludėti iš baimės, drebdamas dėl nesaugių aplinkybių ir šiurpių oro apystovų. Iš priežasties jam nesuprantamų gamtos apsiereiskimų ir lokalių rubežių jis nuolat gyveno išgąsčio apimtas. Žaibai ir perkuno griausmas jam buvo grasinimas jam nematomos ir nesuprantamos jėgos. Susirgęs, neturėjo žmoniškos pagalbos, lyginai kaip ir kiti miško gyvunai. Susižeidęs arba užgautas stipresnio priešo be jokios teisės turėjo mirti iš bado, arba savo bejėgiu kunu pašerti miško gyvūnus.

Išėjęs iš miško į pasaulinį gyvenimą žmogus, nebuvo tin-

kamas ir nei neprirengtas fiziškai nei protiskai prie naujų gyvenimo aplinkybių, kurios darėsi dėl jo kasdien vis daugiau komplikotos. Negalima neduoti garbės primityviam žmogui. Nors jis buvo nemokytas, bet protingas. Nors žmogus, gyvendamas baimėje, sutvėrė savo nelavintu protu pats sau paslaptis, kurių pats turėjo bijotis, kaip nematomos visagalės jėgos; vienok tas jį privertė mąstyti, kadangi joks kitas gyvūnas neįstengė protauti, kad tvirti geresnė ateitį tokiose pakrikusiose primityvose aplinkybėse.

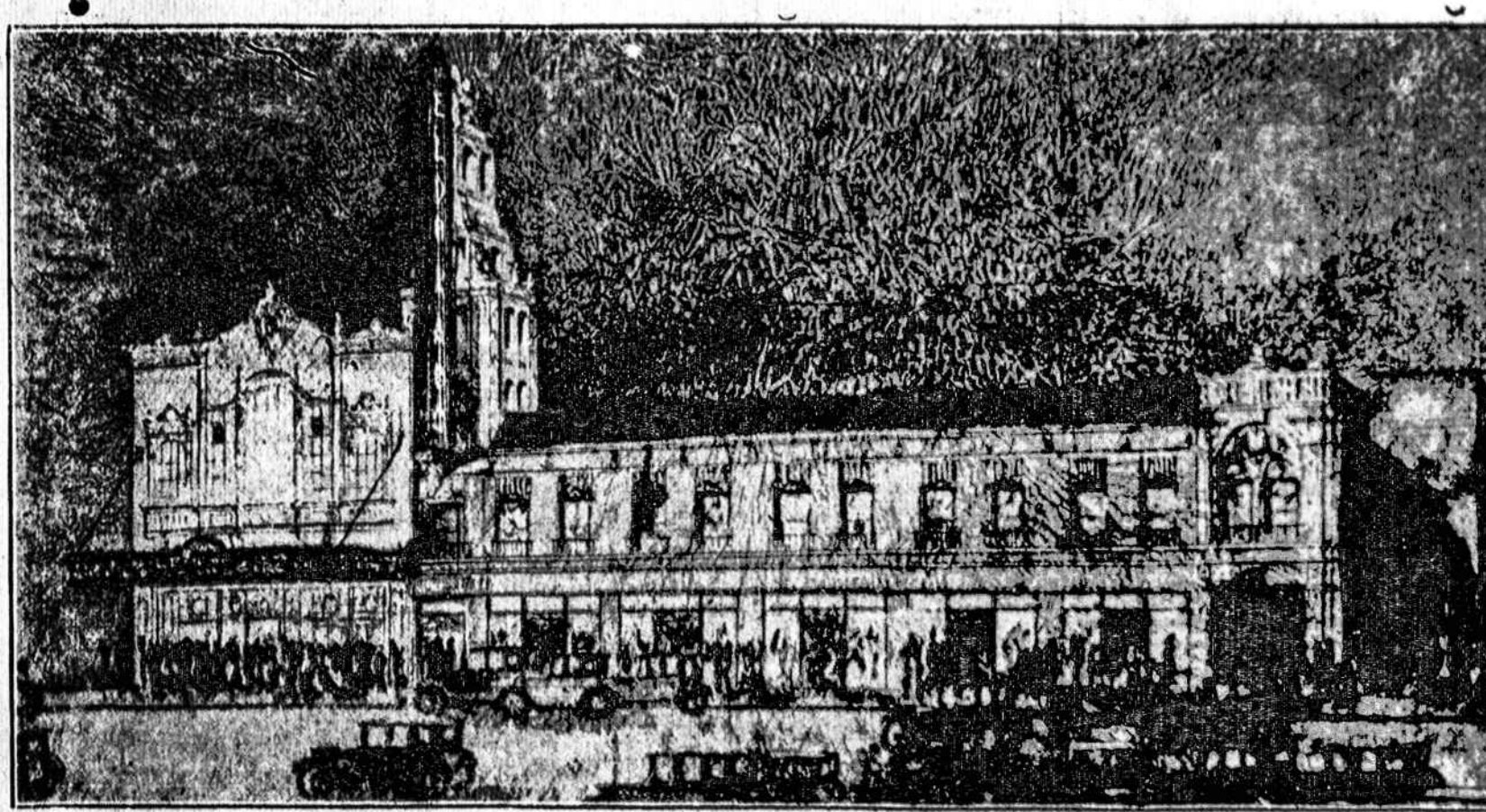
Primityviškas žmogus, kaip kudiškis, žiūrėjo į viską pasaulje su baimė. Jis savo svajonėmis sutvėrė daug dalykų, prieš kuriuos pats lenkė galvą iš baimės. Jis persistatė sau daugelį jo paties išsajotų dalykų šmėklomis ir laimomis, kas jo gyvenimui teikė laimę arba vargus. Kurį gyvenimo dalykų jis negalėjo išrišti arba suprasti savo nelavintu protu, jis tikėjo, kad tos šmėklos yra už tai atsakomingos. Jis panašiai manė, kad ir jo ligos priklausė nuo jam nematomos virsgantiškos jėgos, pavidale šmėklos.

Kad ir su protu, tobulesniu už kitų gyvūnų, bet nelavintas žmogus negalėjo suprasti gamtos judesio apie save. Jam atrodė, kad visas gamtos judėjimas aplink jį yra jėga, kuri gali jį nubausti, užgauti arba laimę jam teikti per savo tarpininkus—dvasias arba šmėklas. Atsitikime nelaimės arba ligos, jis ieškojo budo, kad pergalėti, permaldauti arba numalšinti su auka tas dvasias, kad jos prašalintų jo ligas. Tarpe primityvių žmonių atsirado ir gudresnių, kurie pa-

"Naujienos" sulaukė 20-ties metų sukaktuvių Jubilėjaus. — Lai gyvuoja "NAUJIENOS" VISUOMET!

PAUL M. SMITH
4177 Archer Ave.
Tel. Lafayette 2235

LAI GYVUOJA ĮTEKMINGIAUSIAS IR DIDŽIAUSIAS DIENRASTIS "NAUJIENOS" ILGIAUSIUS METUS!

RAMOVA THEATRE

35th ir SOUTH HALSTED STREET
MILDA
THEATRE
31st ir SOUTH HALSTED STREET

LITERATURA

Antanas Tulys

C. O. D.

Civilizacija davė mums nemanytų patogumų. Kur apsisuksi, matai tą žiedą tiek išbujojusi, kad nebepasirūpinti ir laukti ką prašmatnesnio. Ką tik nepaisi. Viskas aprūpinta vėliausio išradimo patogumais. Mes skraidome ore, važiuojame po žemę ir po vandeniu. Telegrafu parsijunčiame iš viso pasaulio krašto į kitą fotografijas, radio — žodį ir melodiją. Paskum griunam kalnus, tirpdam geležį, iš medžio padarom šilką, kaip nieką. Bet moterims visa tai niekas prieš vėliausią patvarkymą krautuvėse. Didžiulės krautuvės mieste yra pats gražiausias civilizacijos žiedas moterims.

Nueik į magazina: jis iškišs šimtus pėdų į orą ir nusmegs kitą šimtą pėdų į žemę. Visokius daiktų prikrauta virš ir apačioje. Pasirinkimas didžiausias. Pardavėjų pilna visur: viduryje, palei sienas, už pilių. Ir už kiekvieno žingsnio tave paklausia: — Ką tamstai?

Jei nenori, nereikia nei krautuvę eiti. Patefonuok ir bematant pristatys tau nuo didžiausio lig mažiausio daikto. Jei yra dar kas patobulinti krautuvėse, tai tas, kad ponia budama miegamajame galėtų matyti daiktus krautuvėje.

Daiktų pristatymas irgi neatiliks. Trokai darda į visas miesto dalis kiekvieną dieną. Ir jei tik tu pareikalaus, atsiprašant, pakelio degtukų, ir

Reiškiu savo geriausius
linkėjimus dienraščiai
"Naujienoms"!

Dr. J. SHINGLMAN
Gydytojas ir Chirurgas

4930 W. 13th Street
Phone Cicero 49
CICERO, ILL.

Sveikinu "Naujienas" ir
reiškiu savo nuostabių
linkėjimus!

Dr. A. J. GUSSEN
DENTISTAS

4847 West 14th Street
Phone Cicero 3043
CICERO, ILL.

"Naujienos" sulaukė 20-ties
metų Sukaktuvių Jubilėjaus. Lai gyvuoja
"Naujienos" visuomet!

**LIPSKY'S MUSIC
and RADIO STORE**

Radios—Washers—
Refrigerators
4916 West 14th Street
Tel. Cicero 1329
CICERO, ILL.

— Kaip linksma man, kad jau paskutinės mano dienos čionai.

— Šitaip tu motinai atsidėkoji?

Marijona atsiduso lengvėliau.

— Kur mano krošada?

— Nėra krošados.

— Nėra krošados?! Nenupirkai? Dieve, proto aš neteksiu!

— Pasiutęs vežėjas.

— Nėra krošados, nebus vestuvių.

— Nekalbėk nieku.

— Kur dabar krošadą begausi? Jei kur ir gautum, tai kaip ji išrodyt? Mieste magaziniai uždaryti. O be krošados, papiauk mane, aš neimsiu šliubos.

— Ką aš darysiu su žašim ir vištom? Tiek prikepta.

— Sunys tešda.

Marijona perkrito lovoje, apsišarojus.

— Tu durna. Galvok! —

jaunikiš rytoj, užsirusinės, baigė. — Jei šandie vestuvių nėra, tai niekada jų nebus.

— Ar tu gėdini mane?

— Bet ką tu darai? Aš imu abejoti, ar tu myli mane ir nori eiti už mane.

Marijona jau buvo savyje nusitarus eiti be krošados, bet neatsargus vaikinio žodžiai pakartino ją likti užsispyrė.

Paskum motina, giminės ir draugai bandė ją prikalbėti. Bet tatai veikė priešingai.

Vaikinas jau pilnai jautėsi įžeistas. Jis nuėjo į kamą ir atsisėdo. O prie jo atsisėdo jo draugas, kuris jau drįso pasnabždėti jam į ausį:

— Susikaup. Mažai ką tu prarasi. O gal čia prasideda tavo laimė.

Vaikino nuduotas ramumas labiau ją sujaudino. Ji nubėgo į miegamąjį, perkrito į lovą ir kukščiojo.

— Cha! Suvis šautas, bet kulipka pasiliko, kur buvo. Sudev, — jis apsisuko ant vienos kojos ir išėjo.

— Kas jai įlindo į galvą?

— Jis paabejojo šalia jo eina nandiam draugui.

— Jei tu matytum save, kaip aš tave matau, tu kvaištum iš džiaugsmo, — atsakė tas.

— Bet tai ne viskas.

A. A. Tulys

Kaimynas Pas Kaimyną

Market-Menore buvo įspūdingai ramus ir tylus vasario nakties oras. Nuogi medžiai sustingusiai gludėjo tylumoje, tartum pavožti po stiklu. Nekrutėjo nė jų viršūnės. Retai bepasirodė automobilis, arba žmogus gatvėse. Nesigirdėjo nė vieno šunies, kurių čia poniašų nemažai yra. Katės taip pat nespėjo ir nerėkėsi, nors kitomis naktimis jau buvo pradėjusios pavasarinį neršimą. Bendrai rami nuotaika supė šį horizontą. Ši aplinkė šią naktį išrodė daugiau ir didelę sodžiū, negu į triukšmingos Čikagos rezidenciją.

Tikrai tai buvo paties Dievo išprašyta naktis! Tik tokia tylų naktis ir tegalėjo išgelbėti Dr. Jurkonio baigiantį sunų.

Dr. Jurkonio palochius stovėjo ramiausioje vietoje Market-Menore. Aplink jį visur stingo kapų tyla. Didelis, gėlių daržų, mineralinis akmenimis apkaistas, jis stovėjo išdidžiai, nieko neaukabinėjamas. Gonko nuvaudoje, prie krumpļeto grąnito, buvo prikaltas varinė lentelė su dideliu užrašu: "P. L.

Rytojui išaušus Marijona pabudo. Ji kankinosi, bijojo, ilgėjosi. Ji troško tuojau pasimatyti su mylimuoju ir atitaisyti reikalą, pasiaiškinti, išsiverkti, prisipaušti prie plėčios jo krutinės, apipilti jį bučiais, viską jam prižadėti. Bet jis! Jis degė kerštu, jis laužė pirmos valandos jai atkeršyti.

Ji šaukė jį telefonu, siuntė jam laišką, pagaliau siuntė draugę jam paaiškinti, paskum motiną. Veltui. Už kelių dienų jis vedė kitą. Žmonės kalbėjo, kad ana esanti daug išmintingesnė ir gražesnė už Marijoną. Tuojau išsinešiojo kalbą, kad Juozas Dubutis paliko Marijoną paskutinę dieną. Tas gi kankino ją baisiau nei pats faktas. Ji pasakojo: "Jis verdamas išėjo." "Šimtą kartų jis buvo parpuolęs po Marijonos kojų. Bet mano duktė jo nenorėjo. Nenorėjo." — aiškino visiems motina. Bet žmonės vistiek kitaip išrodė. "Ji buvo neverta Juozo," — jie šnekėjo.

Pagaliam jiedvi turėjo priėiti teisybę. Viena ir kita turėjo daug ką pasisakyti.

— Tokie vyrai neauga ant alksnių, — pradėjo motina.

— Mama turi nosį per visą Čikagą. Bučiau pati nusipirkus krošadą, būtų viskas gerai buvę. Bet: "Aš nupirkiau, aš nupirkiau." Ir nupirkai.

— Aš ir nupirkau. Bet C. O. D. netvarko. Viskas, ką aš galiu pasakyti. O pagaliau ir tu prisiršius prie kvailų seno vėš papročio. Kas ta krošada? Galėjai ir be jos apsieiti.

— Galėjai. Tu galėjai paminti C. O. D. ar ne? Ką reikia 45 centai prieš manęs visą ateitį? Aš nusivilus dabar be galo.

— Gal ir bučiau. Bet praieiktas vežėjas.

Toksai jų dviejų pasikalbėjimas, dažnai prailgintas, pasikartoja kas dieną. Kartais jiedvi susibara bekalbėdamos, kartais susigriaudina ir pradeda abvi verkti. Ir Marijona vis laiko užgulus vakarų pusės langą ir ilgisi ir vis grįžta mintimis į anuos tolimus vakarus, praleistus su Juozu...

kelnorę, įkišo popierio susuktą lakštą į telefono skambelį, padėjo abrusą po kranu, kuris pradėjo varvėti praeitą vakarą.

Tėvui iškrito iš rankų degutukas, kurį jis laikė pirštuose praeitas dvi valandas užsidedę popierius. — bet, žinoma, jis nemanė prie vaiko rudyti — ir kuone sugriuvo namas. Degutukas, pasiekęs grindis, velniškai susibeldė, tartum būtų pušis nuvirtus dideliu miške! Tokia tyla, toksai įtempinimas niurojo Jurkonių kambariuose!

Tylos! Tylos! Mirtinos tylos! Vaikas butinai turi užmigt. Vaikas negali užmigt! Moderniškos medicinos stebėtinai patobulinimai ir ilgas daktaro ir jo draugo profesoriaus patyrimas, skaitlinga praktika jau buvo viską, ką galėjo, atlikę. Dabar vaikas butinai turėjo užmigt prie mirtinos tylos!

Tėvai laikę prispaudę kvapą, nesujudėdami, nepakrutindami rankų ir kojų. Jų nervai buvo be galo įtempti. Virtuvėje sušnabždėjo daržovių rišulis, šildamas, ir jiedu abudu kruptelėjo.

Tylos! Tylos! Mirtinos tylos! Vaikas turi butinai užmigt. Vaikas negali užmigt!

Dabar Dr. Jurkonis tikrai suprato, ką reiškia žmogaus gyvastis, kad ir tokio mažo vaiko, kuris dar nėra padaręs jokių ryšių su pasauliu. Ligšiol jis užmarindavo žmones, padarydavo operaciją, nė veido nepermainęs. "Ką reikia vienas žmogus, net ir visa tauta prieš pasaulį prieš laiką?"

Šandie gyvena, rytoj nebegyvens, ženklo pasaulyje vistiek nebus, — pamislydavo jis, kada dėl vienos, ar kitos priežasties numirdavo jo pacientas. Bet dabar mes pamatėme tikrą Jurkonį! — jis buvo leistas ir glūšas. Patyrusio, mąstančio žmogaus filosofija, įsitikinimai, gyvenimo ir mirties sąvoka, viskas panašaus, buvo dabar sulindę į kamą, tuosy murzinas, nustumdytas instinktas diktavo visą tvarką. Matai, sunus gatavas numirti!

— Jau užmiega! Užmiega! — pagaliau sušnabždėjo motina, kuri sėdėjo arčiau sunaus galvos.

— Ššš! — vos vos girdimai sudraudė ją tėvas.

Ššš! — nė mažiausio balso, tegu užmiega. Jis turi užmigt! Jis turi užmigt!

Kaip tik šiame pakėlime ėmė čirkti durų skambelis! Ir tūki nepaprastu, stačiai karšiku trenksmu, karšiku šumu, tartum liutas kauktų, arba ugniagesiai būtų įsilažę į vidų su trokais, su visu tuo triukšmu, kurį jie daro skrisdami prie gaisro Čikagos gatvėmis. Tėvams pasirodė, kad namas sugriuvo! Kažin kas prispaudė skambelio spaustuką ir nepaleido. Skambelis klykė nesustodamas, purtindamas visą namą. Gal kas galvą nusiuko?

— Reikalauja skubotos daktaro pagalbos. Gal operacijos reikalinga? — Kelių šimtų dolerių klausimas, kad svečias taip vėlai, taip išdidžiai ir taip triukšmingai atsibalojo? Bet, vistiek, tai praeiktas barbaras, kuris drįsta taip grubijoniškai skambinti daktaro skambelį! — pamislino Dr. Jurkonis.

Jis, griudamas, trim žingsniais, išbėgo į gonką nustumti beprotį nuo skambelio. Juktas tikrai užmuš jo sunų!

Stora, žioplą boba laikė prispaudus skambelio guzikėlį, tartum jos pirštas būtų ten prilipęs.

— Sustok, tu! — suriko daktaras, nustumdamas ją nuo

Antanas A. Tulys, plačiai žinomas apysakų rašytojas. Ne mažai jo apysakų yra tilpę Lietuvos žurnaluose ir "Naujienose". Kai kurios jo apysakų neužilgo bus išversta latvių kalbon. P-as Tulys dabar baigia rašyti gana ilgą apysaką "Vyšnios rudenį žydėjo". Ta apysaka bus spausdinama "Naujienose".

skambelio. Jis tik, tik nepasakė "praeikta". Jis buvo nubloškęs į šalį visą savo išsiauksimą, dženteloniškumą.

— Ko nori? — trūptų susigaudęs, jis paklausė pakilusiui, rušiam balse.

Moteriškė, tipinga praeitos kartos lietuvė, pakiso daktarui vaistus dėžutėje:

— Va, daktare Jurkoni, vaistai. Velnias žino, kokie vaistai. Pažiūrėk. Gydytojas liepė gerti, o aptiekorius — po skura leisti. Dabar nežinau, ar gerti, ar po skura leisti. Aptiekorius sako, kad reikia po skura leisti, o aš žinau, kad daktaras liepė man juos gerti. Pažiūrėk daktaras.

Dr. Jurkonis nė pažiūrėti nepažiūrėjo į dėžutę. Jis turėjo jai gatavą atsakymą. Matai, šitas skambelis ne ant seilės užges skambinti.

— Ką aš žinau? — jis saunus visokiuose paveikluose. — Aš nežinau, kas tau yra, kokie tie vaistai yra. Kodėl nei eini pas tą patį gydytoją, kuris vaistus užrašė?

— Matai, daktare, aš buvau kažin kokioje klinikoje. Aš nežinau, kur tas daktaras gyvenė, užsirašė ir nusiskubino. Ir ar yra toksai daktaras. Vaikas sunkiai, pusgyviai knygoje. Nesurado. Gal jis dar nėra daktaras.

— Trijų dolerių tai neturiu, daktare. Bet juk aš atėjau ne su liga, — tik pasiklausti, kaip vaistus vartoti.

— Sarmata! Turėk sarmatos, moterėle!

Daktaro akys maišėsi jo sunus visokiuose paveikluose. Jis jautė stiprų norą stumti tą moterį nuo gonko, kad ji galva nugarmėtų į cementą, arba duoti jai tiesiai į snukį. Bet nė vieno, nei kito nepadarė. Tik trenkė duris į jos žinai, kur tas daktaras gyvenė, užsirašė ir nusiskubino. Ir ar yra toksai daktaras. Vaikas sunkiai, pusgyviai knygoje. Nesurado. Gal jis dar nėra daktaras.

— Sarmata! Turėk sarmatos, moterėle!

Daktaro akys maišėsi jo sunus visokiuose paveikluose. Jis jautė stiprų norą stumti tą moterį nuo gonko, kad ji galva nugarmėtų į cementą, arba duoti jai tiesiai į snukį. Bet nė vieno, nei kito nepadarė. Tik trenkė duris į jos žinai, kur tas daktaras gyvenė, užsirašė ir nusiskubino. Ir ar yra toksai daktaras. Vaikas sunkiai, pusgyviai knygoje. Nesurado. Gal jis dar nėra daktaras.

— Sarmata! Turėk sarmatos, moterėle!

Daktaro akys maišėsi jo sunus visokiuose paveikluose. Jis jautė stiprų norą stumti tą moterį nuo gonko, kad ji galva nugarmėtų į cementą, arba duoti jai tiesiai į snukį. Bet nė vieno, nei kito nepadarė. Tik trenkė duris į jos žinai, kur tas daktaras gyvenė, užsirašė ir nusiskubino. Ir ar yra toksai daktaras. Vaikas sunkiai, pusgyviai knygoje. Nesurado. Gal jis dar nėra daktaras.

— Sarmata! Turėk sarmatos, moterėle!

Daktaro akys maišėsi jo sunus visokiuose paveikluose. Jis jautė stiprų norą stumti tą moterį nuo gonko, kad ji galva nugarmėtų į cementą, arba duoti jai tiesiai į snukį. Bet nė vieno, nei kito nepadarė. Tik trenkė duris į jos žinai, kur tas daktaras gyvenė, užsirašė ir nusiskubino. Ir ar yra toksai daktaras. Vaikas sunkiai, pusgyviai knygoje. Nesurado. Gal jis dar nėra daktaras.

— Sarmata! Turėk sarmatos, moterėle!

Daktaro akys maišėsi jo sunus visokiuose paveikluose. Jis jautė stiprų norą stumti tą moterį nuo gonko, kad ji galva nugarmėtų į cementą, arba duoti jai tiesiai į snukį. Bet nė vieno, nei kito nepadarė. Tik trenkė duris į jos žinai, kur tas daktaras gyvenė, užsirašė ir nusiskubino. Ir ar yra toksai daktaras. Vaikas sunkiai, pusgyviai knygoje. Nesurado. Gal jis dar nėra daktaras.

— Sarmata! Turėk sarmatos, moterėle!

Daktaro akys maišėsi jo sunus visokiuose paveikluose. Jis jautė stiprų norą stumti tą moterį nuo gonko, kad ji galva nugarmėtų į cementą, arba duoti jai tiesiai į snukį. Bet nė vieno, nei kito nepadarė. Tik trenkė duris į jos žinai, kur tas daktaras gyvenė, užsirašė ir nusiskubino. Ir ar yra toksai daktaras. Vaikas sunkiai, pusgyviai knygoje. Nesurado. Gal jis dar nėra daktaras.

— Sarmata! Turėk sarmatos, moterėle!

Daktaro akys maišėsi jo sunus visokiuose paveikluose. Jis jautė stiprų norą stumti tą moterį nuo gonko, kad ji galva nugarmėtų į cementą, arba duoti jai tiesiai į snukį. Bet nė vieno, nei kito nepadarė. Tik trenkė duris į jos žinai, kur tas daktaras gyvenė, užsirašė ir nusiskubino. Ir ar yra toksai daktaras. Vaikas sunkiai, pusgyviai knygoje. Nesurado. Gal jis dar nėra daktaras.

— Sarmata! Turėk sarmatos, moterėle!

Daktaro akys maišėsi jo sunus visokiuose paveikluose. Jis jautė stiprų norą stumti tą moterį nuo gonko, kad ji galva nugarmėtų į cementą, arba duoti jai tiesiai į snukį. Bet nė vieno, nei kito nepadarė. Tik trenkė duris į jos žinai, kur tas daktaras gyvenė, užsirašė ir nusiskubino. Ir ar yra toksai daktaras. Vaikas sunkiai, pusgyviai knygoje. Nesurado. Gal jis dar nėra daktaras.

IŠ 20 METŲ PRAEITIS

Dvidešimt metų — tai nėra visai trumpas žmogaus gyvenime laikotarpis. Per tiek laiko ne vienam iš mūsų prisiję pergyventi daug visokių karčių ir juodų valandų. Ypač šie pastarieji praėjusieji 20 metų istorijos knygos lapus išrašę įvairiais ir nuostabiais atsitikimais. Gal buti, kad baisiausias nutyktis buvo pasaulinis karas. Potam revoliucijos Rusijoje, Vokietijoje ir kitur. Nudrebta nuo sostų karunuoti despota: Rusijos caras, Vokietijos ir Austrijos kaizeriai, Ispanijos karaliukas Alfonsas ir kiti.

Valstybių ruožniai žymiai pakisti. Naujos valstybės ir tautos atsinaujino. Bet tuojaus ir nauji tironai-diktatoriai ir vėl atsirado asmenyse: Leninas, Stalinas, Mussolini, Hitleris ir kiti. Šie naujieji tironai-diktatoriai pasirodė kur kas žiauresni už nuverstuosius nuo sostų monarchus. Jie panaikino laisvę žodžio, spaudos ir susirinkimų. Per daugelį metų darbo žmonių išaugintas organizacijos draugijas sugriovė. Jų išdus užgrobė. Laikraščius uždarė ir geriausios knygas sudegino. Stalinas savo pavaldinius prie sienos stato ir sušaudė, o Hitleris kirviais proletarams galvas kerta. Mat, pigiau išeina, — nereikia kulko eikvoti.

Pastarųjų dienų įvykiai Austrijoje sudrebina kiekvieną protaujantį žmogų. Žudomi tenai darbininkai ir socialistai, jų žmonos ir maži vaikai. Jų pavyzdinčiai ir moderniškai pastatyti namai sugriauti-sunaukinti per naujos mados diktatoriuką Dollfussą ir jo pagelbininkus, šių dienų "civilizuotas" pasaulis tik žiopsa ir nieko nesako tiems kraujągariams.

Technika visokiais stebuklingais išradimais bei mašinomis išvystyta iki aukščiausio laipsnio. Žmonių darbininkų jau niekur nereikia. Milionai šių nelaimingųjų apipylę ir pusalkani galvėmis vaikščioja per dienų dienas. Miestuose matosi daugybė tuščių namų. Na, o giriose, paupiuose ir pakrantėse išsiratę žemėje skyles arba pasidarę šokišias tokias budas, tarsi skruzdės, tik knibžda buvę darbininkai žmonės. Pas tokius nei komunistų agitatoriai neatsilanko.

Toliau kilnūs eksperimentas — "prohibition" blaivybės. Blaivybės pasekmės: butleriai, raketieriai, gengsteriai ir, pagaliau, žmogvagiai. Kad šalyje yra per daug prigiminta visokių gerybių, tai turime depresiją. Kad per daug yra gyvulių, tai juos sunaikinama. Kad per daug yra duonos, tai liepiama nesėti javus ir palikti dirbamą žemę dirvonais. Nors duonos ir mėsos yra per daug, bet bedarbiai sau maisto niekaip išieškoti į išvežamas atmatų vietas. Bovenlos laukus įsakytą aparti, bet kožną dieną durys barskinama ir prašoma senų nudėvėtų drabužių.

Rusijos bolševikai išrado komunistų partiją ir šių dienų diktatūrą. Diktatura panaikino žmonių laisvę ir padarė juos vergais. O komunistai suskaldė darbininkų žmonių vienybę ir sustabdė ant tulo laiko jų progresą, kad nepasiliuosuoti iš dabartinės kapitalistinės negerovės. Kapitalistams ir išnaudotojams bolševikų išradimas-diktatura patinka. Jie pasave bolševikų išradimą irgi įveda, tik užvardina ne komunizmu, bet fašizmu. Lietuva, nors pasiliuosavo iš po Rusijos jungo, bet dar nėra laisva, — žmonių teisės ten suvaržytos.

Tarpe Jėdės Samo šalyje gyvenančių lietuvių svarbiau-

sias nutyktis įvyko vasario 19-tą dieną 1914 metais. Išėjo savaitraščio "Naujienų" 1-mas numeris. Tuose pačiuose metuose, rugpjūčio 5-tą dieną "Naujienos" pavirto dienraščiu. Pirmas Amerikos lietuvių dienraštis. Tai buvo netikėtas Amerikos lietuviams siurprizas. Tuomet ir gerai įsigyvenę lietuviai laikraštiniškai dar nei nepamislino apie steigimų dienraščio. O čia, žiūrėk, "Naujienos" dar tik naujas, amžiaus tik kelių mėnesių — pavirsta dienraščiu. Kaip kas "N." leidžiams labai pavydėjo. Tuoj ėmėsi ir kiti iš Chicago siuntinėti lapelius, užvardytus dienraščiais. Bet šie neprigijo. Tiesa, jau dabar yra ir daugiau lietuviškų dienraščių. Bet "Naujienos" padarė pradžią. Ir jų drąsa atnešė daug naudos Amerikos lietuviams. Pirmam "Naujienų" numeryje jų redaktorių Dr. P. Grigaitis rašė:

"Naujienos" remia visą, kas darbininkus veda prie gerovės, kas juos vienija ir šviečia, ir kovos su visa, kas temdina jų supratimą, kas ardo jų vienybę, kas silpnina jų energiją." Ir reikia pripažinti "Naujienoms" ir jų redaktoriui dr. P. Grigaitiui kreditas, kad pilnai išlaikytą savo žodis. "Naujienos" per visą savo 20 metų gyvavimą su darbininkų žmonių proto temdytojais ir vienybės ardytojais uoliai kovojo, nežiurint, kas jie nebūtų; raudoni ar juodi; kairūs ar dešinieji. "Naujienose" randa vietos savo nuomonės išreikšti visokie žmonės ir visokių pažiūrų. Jose gali rašyti apie savo reikalus darbininkai, profesionalai, vertelgos ir kitoki. Todėl ir atrandame apie viską "N." aprašytą. Apie darbininkų visokių amatų unijas. Jų streikus, kovas, organizavimą ir t.t. Apie biznierių savas pas savą. Ir kur čia viską suskaitysi. Ir kiek tų visokių redakcijos pamokinančių straipsnių ir pamokinančių nurodymų.

"Naujienos" tinkamą pamoką teikia kaip darbininkams, taip profesionalams ir biznierių. Ne kartą pamokina net ir dangiškų migdolų kupėius, kunigus, kad jie savo parapijonių per daug plikai neluptų ir nemulkintų. Žodžiu sakant, "Naujienos" yra kaip ir kokis lietuvių liaudies universitetas. "Naujienos" rūpinasi ir visokių lietuviškų pašalinių organizacijų ir draugijų reikalais. Rūpinasi ir savo tautos reikalais ir garbe. Jos remia vertus rėmimo visus tautos reikalus. Jos rėmė į Lietuvą skridimą Dariaus ir Girėno. Nors už tai nekurie gaivalai ką tik sau liežuvį nenusilaužė. "Naujienos" remia ir 2-ą Lietuvon p. J. Janušausko skridimą. Už tai Brooklyno Klinga ir Valaitis laro paskutinį fazištišką pasipardymą: išneša iš pavasario sniego sulipdytą rezoliuciją prieš "Naujienas".

"Naujienos" rūpinosi po kuo nukentėjusia Lietuva kuo daugiausia sušelpiti. Agitavo remti Liet. Šelp. Fondą. Už tai šis širvydas sugalvojo "Lietuvai nei cento". Ir šituos išmislus tautiški lapai kartojo per kelis metus. Didžiausia pliuskė buvo senoji "Vienybė".

Darbininkų vienybės didžiausi skaldytojai komunistai per daugelį metų "Naujienas" ir jų redaktorių dr. Grigaitį visapkoliojo ir šmeižė, besigirdami, kad už mėnesio kito pasaulinė revoliucija įvyks. Bet gi pastaruoju laiku buvęs kairiųjų vadas Leonas sako, kad revoliucijai sąlygos nepribrendę; kad komunistai tik fanatikaisektantai, ir daugiau niekas. "Naujienas" pagyrė, kad geras laikraštis, o apie Grigaitį jau

nieko nesakė. Dabar jau aišku, kad "Naujienos" per 20 metų bekovodamos su visokiais karjeristais ir mulkintojais išėjo pergalėtojos. Ir dr. Grigaitis 1-mame "N." numerį pasakytį 20 metų atgal žodžiai; kad "Spėkos, kurios yra susispietusios apie "Naujienas", duoda drąsos tikėti, kad šis naujas laikraštis trumpu laiku virst svarbiausių Amerikos lietuvių darbininkų švietimo ir kovos įrankiu", — pilnai išsipildė. Už tai aš "Naujienas", jų redaktorių P. Grigaitį ir visą redakciją štabą gerbiu ir sveikinu. "Naujienose" dar vis talpinama tos pačios jaunos ir revoliucinės mintys: Darbininkai visų šalių, vienykitės ir švieskitės; jums priklauso ateitis.

"Naujienos" yra geriausias, pažangiausias ir rimčiausias lietuvių dienraštis. Talpina teisingas žinias, gražias apysakas, pamokinančius straipsnius ir geras korespondencijas. Linkiu "Naujienom" ir jų redaktoriui dr. P. Grigaitiui gyvuoti ilgiausius metus ir šviesti brolius lietuvius.

Aš "Naujienas" skaitau nuo 1-mo numerio per 20 metų.

— J. Černauskas.

Jiedu atsakančiai patarnauja

Wm. J. Szepietowski
Vedėjas Užsienų Skyriaus

Ir p-lė Ona Macas, lietuvaite, kuri sykiu dirba su Szepietowskii The Live Stock National Banke, užsienų skyriuje, 4150 S. Halsted St. Jie siunčia pinigų į Lietuvą ir kitas pasaulio dalis ir išmoka Amerikos doleriais arba tos šalies pinigais.

Jei važiuosite Lietuvon, čia galite nusipirkti laivakortę. Jie atstovauja visas laivų kompanijas. Reikalui esant, nuvažiuokite ten ir pasikalbėkite.

— Viengentis.

Investmentų Kompanija

TOWN OF LAKE. — Šioj kolonijoj dabar randasi prekybinė įstaiga, kuri verčiasi Pirmais Morgičiais, apdrauda, Liberty Bonais ir Home Loan Korporacijos Bonais.

Vedėjas šios įstaigos yra lietuvis Joseph Rymkus, kuris pirmiaut budavo su Peoples National Banku per dešimtį metų. Jis dabar yra pilnai pasirengęs lietuviams tinkamai patarnauti, nes turi patyrimą tame darbe.

Jei kam yra reikalinga atlikti kokius nors biznio reikalus, gali kreiptis į Stock Yards Mortgage Company, 47th St. ir Ashland Ave. ir pasimatyti su Mr. Joseph Rymkus, gaus tinkamą patarnavimą.

— Pažįstamas.

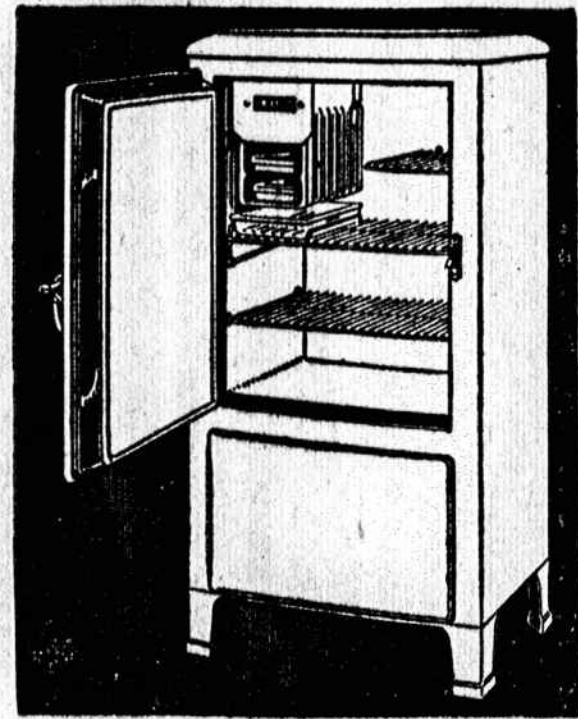
Nubaustas "Musų Kelio" redaktorių

KAUNAS. — Lietuvos socialdemokratų partijos centro komiteto leidžiamo savaitraščio "Musų Kelias" redaktorių p. Alf. Gučas už straipsnį "Laiskas draugui", įdėtą į š. m. (13) num., Kauno karo komendanto nubaustas 500 lt. arba 1 mėn. kalėjimo.

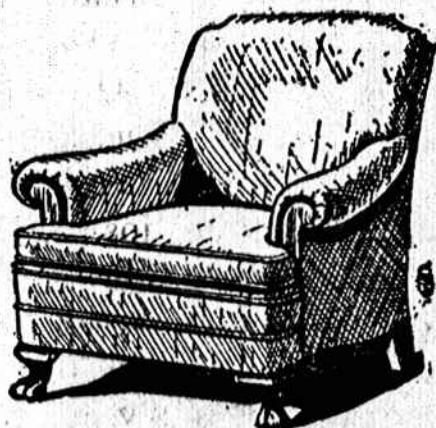
VISIEMS ĮSITĖMYTINA kad

DVIEJŲ DALIŲ
PARLOR SETAS \$39.50

Elektrikinis
Saldytuvas \$79.00

MINKŠTAS
KRESLAS \$12.50

Springsinis
MATRASAS \$9.50

Didžiausi Bargenai

EINA MUSŲ
KRAUTUVĖJ.

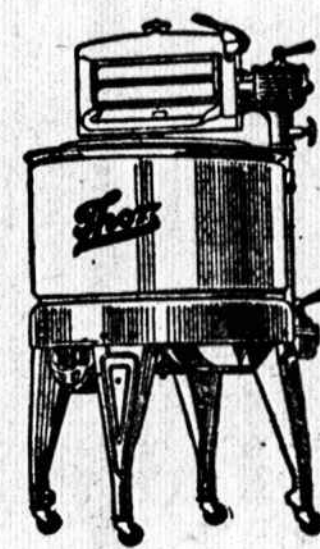
ATSILANKYKIT IR
PERSITIKRINKIT.

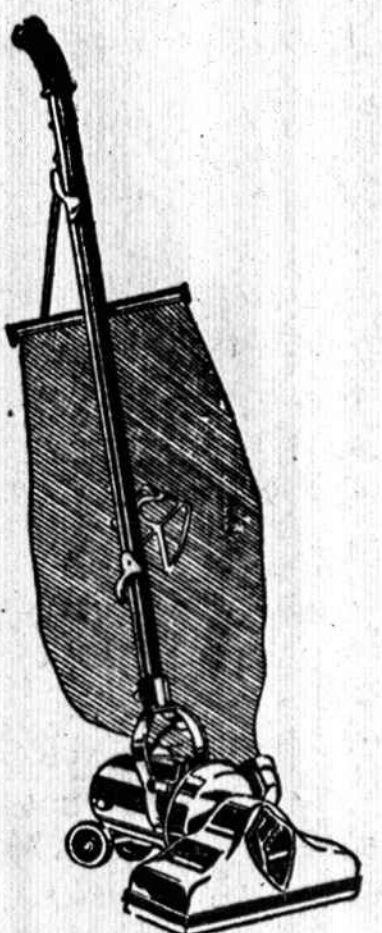
CITY FURNITURE KOMPANIJA
Permaino Savo Vardą, kuri Vadinsis:

ROOSEVELT FURNITURE KOMPANIJA INCORPORATED

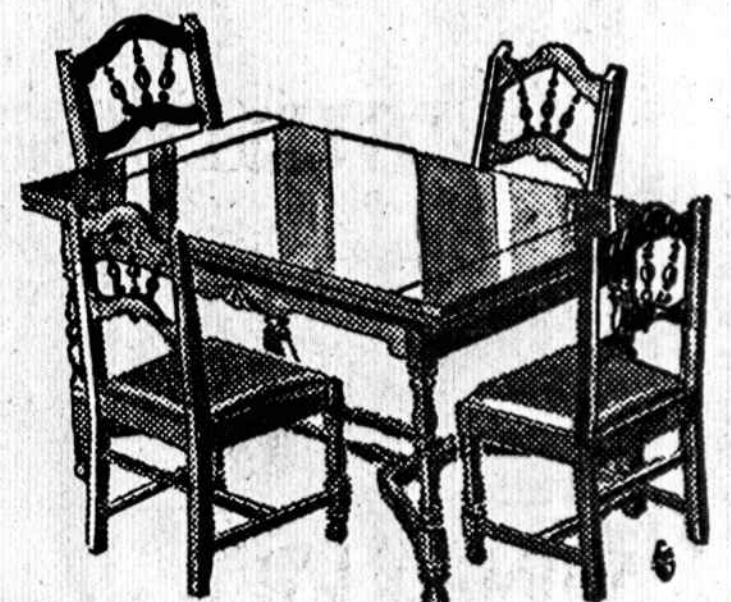
Įpėdiniai City Furniture Company.

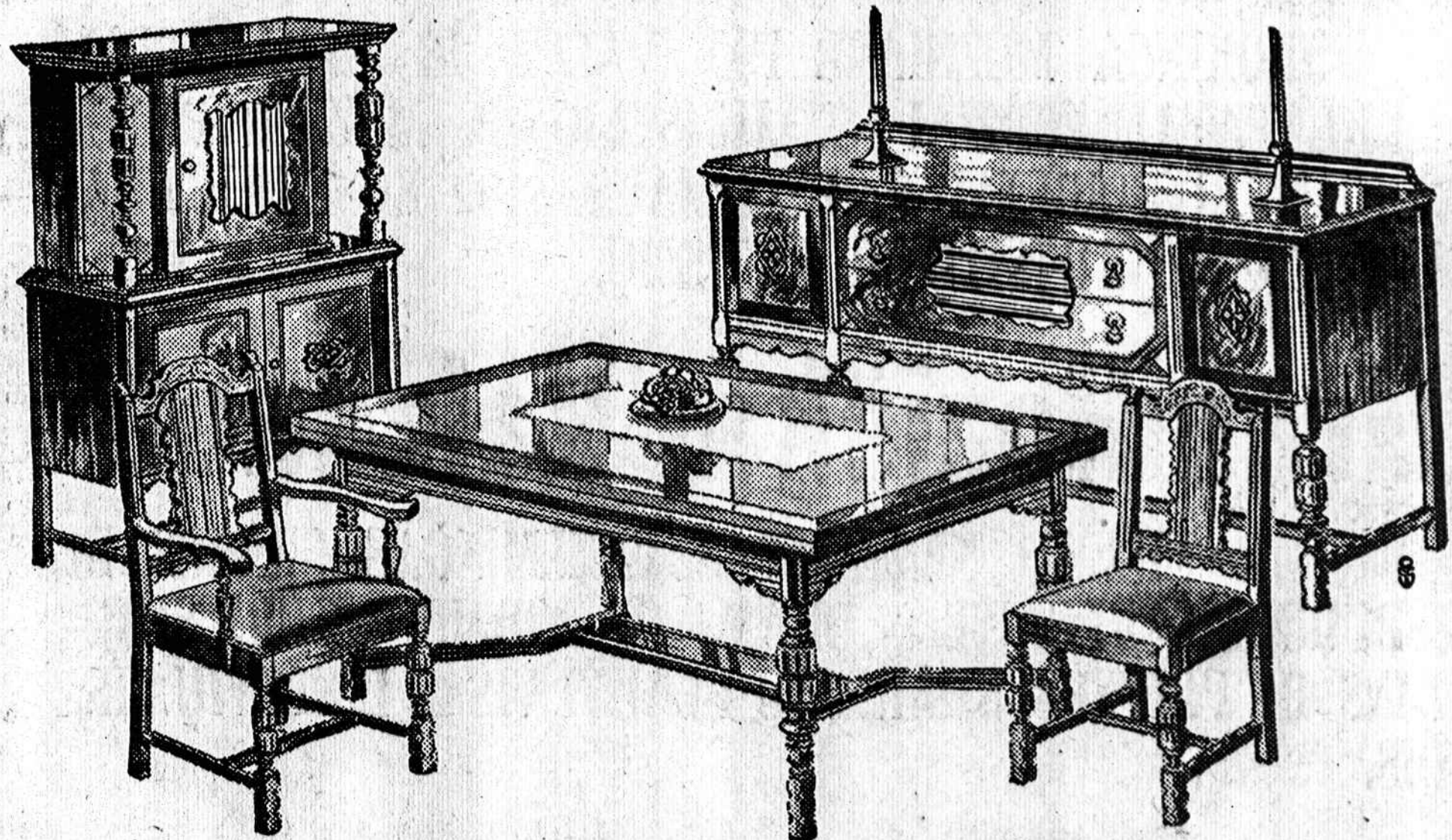
Skalbama Mašina
\$39.00

Dulkių Valytojas
\$12.50

Penkių Dalių Pusryčių
Setas. Geriausio qž. med. \$13.50

SEPTYNIŲ DALIŲ DINING ROOM SETAS \$49.00

Roosevelt Furniture Co.

INCORPORATED

IPEDINIAI CITY FURNITURE COMPANY

2310 WEST ROOSEVELT ROAD

M. P. JOVARAUSKAS ir P. J. BERTULIS—Savininkai.

Tel. SEELEY 8760

RYTOJ MILŽINIŠKAS NAUJIENŲ JUBILIEJAUS VAKARAS

Didžiulėje ASHLAND AUDITORIJOJ tukstančiai lietuvių švės savo mylimo dienraščio 20-ties metų sukaktuves ir turės smagumą, kokio dar nėra turėję.

PROGRAMAS BUS SEKAMAS:

Redaktorių Ruoša

JUOKINGA MUZIKALĖ PERŽVALGA IR REDAKTORIŠKI Klapatai. ŽODŽIAI KL. JURGELIONIO, MUZIKA PETRO SARPALIAUS, ŠOKIAI V. BELIAJAUS. ŠIOJ KOMEDIJOJ DALYVAUJA 50 ARTISTŲ IR ARTISTIŲ.

Grandioziška Vaizduotė

DAR NIEKAD NEMATYTAS IŠKILMINGAS GRAŽUS IR IŠPUDINGAS REGINYS -- DRAMA BE ŽODŽIŲ -- KURS SUJUDINS IR PRIVERS SMARKIAU PLAKTI VISAS LIETUVIŲ ŠIRDIS.

Didysis Maršas

Su didžiuoju maršu po vaidinimo prasidės Naujienų Baliaus. Pirmoj vietoj eis Naujienų baliaus karalaitė "Miss Naujienos", vedama paties Naujienų redaktoriaus P. Grigaičio. Po jų seks gražios poros visų mūsų įžymiausių lietuvių, veikėjų, profesionalų, biznierių ir kitų uolių Naujienų draugų ir rėmėjų.

ŠOKIAI

PO DIDŽIOJO MARŠO PRASIDĖS ŠOKIAI PRIE PETRO SARPALIAUS ORKESTROS MUZIKOS.

ASHLAND AUDITORIUM

Kampas Ashland ir Van Buren

PRADŽIA 6 VAL. VAK.

ĮŽANGA 75c.

An English Page.

The topic has been widely discussed and commented upon for a number of years. It has been the apple of the eye of numerous young enterprising journalists, who have already made commendable attempts in that direction and have attained some measure of success. The pioneers have impressed the idea upon the old-guarded that eventually they will have to retreat from the entrenchments they cling to for a decade or more.

"NAUJIENOS", whose 20th Anniversary we are to celebrate tomorrow, has proved to be an exception to the trend of thought dominating the majority of Lithuanian Press in America. It has been the first battle ground upon which the aspiring young bloods made their original efforts to prove their point, that they adhered to notwithstanding apparently unsurmountable barriers created by exaggerated conservatism and fear of consequences then found among a number of the leaders of the Lithuanian journalistic world. Ever the most progressive and farsighted, the men at the

helm of "NAUJIENOS", with Mr. P. Grigaitis wielding the pen which formulated the policies and opinions of the daily, afforded the opportunity to the on-coming generation to break the grounds, having in sight the ultimate end of a permanent feature with possibilities which only the future would foretell.

We pay tribute to these men.

But what higher tribute could we pay them than that of living up to the expectations and standards they have set for us. So far we have not done so. We've rather disappointed them, exclusive of those occasional spurts of energy which we displayed, but that flickered out only too soon. We are able and capable of realizing the end the captains of this daily looked forward to. No better proof than the contents of this pageful need be looked for.

Is it that we have become intoxicated with the first measure of success, or does the cause lie in some other deficiency on our part?

A. S. Vaivada.

think of something else. (Polly has her Apollo, and Apollo has his Polly to converse with in a column, so we thought we would pick on our dog, Pickles, to speak, and now we have a writing companion. So what do you say, Pickles?)

"Well, Jacques G., let's just warn Polly and Apollo not to be caught in the predicament the scientist who had a pet chimpanzee found himself in. Remember, he peeked thru the keyhole to see what his pet was doing in his playroom and was surprised when, at the other side, he saw the eye of his pet being used for the same purpose? Remember? You do? Then let's go and have supper, I'm hungry."

"Oke, Pickles".
Jacques Grandmesnil.

PEOPLE AND MOODS

By
Anthony A. Stelmok...

Annie liked to be gay. She liked to dance, to laugh, to sing. Quiet people liked her. Noisy, boisterous, fun-loving people, full of jests, filled her heart with delight. No one place ever claimed her for long. She loved to be everywhere, with everyone, and never alone. She was the traditional "life of every party, or every gathering", and the leading spirit of every merry escapade.

Annie liked Bing Crosby and Morton Downey, and she was "just crazy about that man Lawrence Tibbett," but she hated Rudy Vallee "and his whining ways." Under her restless fingers the radio dials were tuned to emit an almost endless stream of "Hy-dee-hy-dees", "Deedle-um-bums", and "Hotcha-hotchas." Although her feet were always sore, she never missed a dance.

Annie was everybody's girl. She was reckless, but good, and famous for her cooling methods with passionate Romeos. Everyone thought she was flighty, fickle, almost a butterfly. People said she had once been in love and engaged, but the man left her and married another. She forgot all about him and lived, danced, and laughed. Her lips never lost a smile.

BLANKNESS

These dank, persistent, dogged moods,
Like heavy, cheerless, dark-hued cloaks,
Hang about my tired soul in broods —
Time just passes without revokes.

As crowds go by and back again,
They seem too large, too loud,
Too gay —
My mind has lost its worldly claim

And roams alone its darkened way.

Today the world seems flat,
though round:

Its panorama has no hold,
When eyes won't see and ears won't sound,
And even Fancy's fire is cold!

Memories are like the soft, red roses that bud so sweetly in the Spring of Life we call the Present, mature to Summer's ripening charms of lulling winds, rainy skies, and sunny days, and then slip into the Autumnal Past.

When Autumn's colorful fete gives way to Winter's piercing chillness, then our memories become like treasured roses

ROUND ABOUT TOWN

with
Polly and Apollo

"Polly, oh, Polly!"

"Yes, yes, what is it?"

"Polly, they have asked us to write about the English columnists for the Jubilee English page."

"Well now, if that isn't a job! How can we write about them when we don't know half of them?"

"Aw now, Polly, I said we would."

"Alright let's start getting acquainted with them."

There are the Narmonta sisters, Louise and Aldona, who used to write for THE STUDENTS' CORNER, way back in 1925 or 6 or 7 or 1928. We hear they are schoolma'ams now, and we bet they're mighty good schoolma'ams, too.

Then, there were Julius Rakstis and Alice Moskas. AND, oh, oh, folks, do you know that they met through THE STUDENTS' CORNER and are now Mr. and Mrs. and papa and mama? Um-hum, and the young one will grow up to be a pharmacist like his Daddy, maybe.

Other editors and contributors to THE STUDENTS' CORNER were: Aldona Pukas, now Mrs. Victor Leslie; Eugenie Roges Lenkart, Vladas Jurgelonis, William Mack, Anthony A. Dubiske, now better known as Attorney A. A. Dobbs, Joan Sirutis, John J. Stocker, F. Wm. Paulausky, and we wish we could name all the others. But, folks, we admit that for once we were unable to find out everything we wanted to find out.

We did learn, however, that one of those former editors of THE STUDENTS' CORNER, Frances H. Sadauskas, still remembers to write sometimes, and has even sold some of her poetry.

Likewise, other English column contributors are still in the writing game. Anthony Royce or the "Mad Monk", who used to write about "Birute" as well as the Marquette Maroons, still writes English columns now and then, here and there.

Nor have Anthony Stelmok's "Burning Bits" gone to ash.

While "The Singing Fool's" or Joe Gura's light melodies have been taken up by the capable Ray Matthews, alias Jacques Grandmesnil.

However, we haven't read anything by Magda for a long time now. What's the matter, Mrs. A. Lidy, has the fountain pen gone dry?

But, we do continue to see notices by "Genute" or Genevieve Zelins, who seems to favor "Birute" with her ar-

resting between the pages of beloved books, to be taken out when mood inspires and the aged heart longs for a reverie of that sweetness which was once the Spring of Life, and now comes back to enrich the mind, rest the tired heart and cheer the lonely soul, when the Shadow of Death looms dark and cold.

ticles, now-a-days, though in previous months, she also used to write about the K R's. But then, K R Newsy, whoever she is, takes care of that club's announcements efficiently enough.

Nor, can we fail to mention "THE INTERLUDE". Remember the page edited in 1931 by the young man from Pennsylvania? Mr. Anthony Vaivada must have had the real knack of journalism, as he is now on the editing staff of NAUJIENOS. Oh, oh, why can't we know the English and the Lithuanian languages the way he knows them?

And speaking of Pennsylvania, — it simply will not stay down.

Ed. Baltrušaitis of Pittsburgh is now launching on the project of an English column.

But, who, oh, who could write a column like ours? And would anyone want to take the job of constantly meandering round about town?

Just round and round about town with

Polly and Apollo.

ON PARADE

The jubilee issue of the English page deserves a jubilee article. Agreed! The K R's join in the celebration.

We start from the north on our gay parade and proceed southward.

Bernice Malela of Waukegan is the first in line walking with the decorum and grace befitting a Lake Forest College senior. Beside her, with dignified mien, walks Anna Kairis, who will soon be pronounced "Master" by Northwestern University.

The next to fall in line are the happy Marie Slaters, once of Crane Junior College, and Birute Briedis our nimble pianist, together with Madame Eugenie Roges Lenkart, the charming schoolma'am.

The Genitis sisters now join the procession, — Valeria with her professional air of the M.D. that she soon will be, and Elden with her artistry.

Midway 'twixt the north and south of our parade, the smiling Miss Genevieve Zelins and Mrs. Lucille Kulik Zarn join us with their greetings and cheers.

While on the south, the co-eds step into parade: Frances and Lucy Sadauskas, of the universities of Chicago and Northwestern, respectively, Cecilia Maros of the Chicago Teachers' Normal College, Aldona Yuska of Morgan Park Junior College, Helen Pilks of the Illinois School of Pharmacy, Josephine Schultz of the U. of C. and of the Columbia School of Music, and Bernice Balickas of the University of Illinois and the Chicago Art Institute.

Such is the parade of the now active members of the K R's and this is our hearty cheer: Long live NAUJIENOS, — Long live its EDITORS who are kind sponsors of ENGLISH COLUMNS, which are an important medium of communication for the American Lithuanian generation!

— K R Newsy.

From Students to Schools

About a dozen years ago, with the influx of American born students into the so-called Lithuanian Students' organization, there arose a need for a medium of expression. The most facile, and for some of us, the only means of expres-

WEDNESDAY'S SNOW

A vapor rises from unquiet fields
At even. A limpid gem is born of mist.
To indigo and green gold moon it yields.
Its soul, and changes to an amethyst.
The winds are strong and all the heights are cold.
But not the sea. The jewels crystallize.
Frail stars of lace are poured out from the mould
And drift in calm confusion thru the skies
In deep-hued silence of an early eve,
Or in the star-less darkness of the night.
Each thread must help night's coverlet to weave
Against a velvet background knots of white.
Then down to that same source that each did leave
Each now returns and vanishes from sight.

— Joan Sirutis.

Reminiscences

It is with pleasant reminiscences of "The Students' Corner" that I set myself to contributing a few lines to this special issue of the English page.

All who took a part in the preparation of "The Students' Corner", which appeared periodically in NAUJIENOS only a few years back, will always cherish the kindest thoughts and feel the sincerest appreciation toward NAUJIENOS and its staff for their co-operation and interest in our publication and our club, the L.S.A.A. (Lithuanian Students' Ass'n of America).

Most of the young men and women of our former membership.

Cont. pg. 2, sec. 4.

The Marquette Maroons Pass in Review

At an anniversary such as this we are wont to reminisce a bit and drag forth the long forgotten ghosts — Golden memories we'll cherish unto eternity.

The older generation will probably recall that at one time we lived in an era which we called prosperity. Reams and reams filled these gracious columns with the exploits of the then flourishing MARQUETTE MAROONS, affl., with the S.L.A. Gr. 260. Those were the days and those were the boys and 'gals' — a jolly, fun-loving, rollicksome crew for whom life held no terrors. They have since scattered to the four corners of the earth but for five solid years they had one grand time.

Every conceivable form of recreation was restored to — Dances, Boat Trips, Weinie Roasts, Sand Dune Outings, Splash Parties, etc. etc. In athletics the baseball team vied with the Golden Stars for Lithuanian supremacy of Chicago-land. Four consecutive victories over the S.L.A. Gr. 60 team of Grand Rapids, Mich. repeatedly climaxed brilliant seasons of athletic endeavour. Representative basketball, bowling, and tennis teams did their share in making the Marquette Maroons a well known Lithuanian Club in Chicago.

In appreciation of the courtesies extended us in the past I'm sure that the Marquette Maroons, wherever they be, will join me in wishing the Naujienos a Bon Voyage on this their Twentieth Anniversary.

TAMAM,
The Mad Monk.

work and that in 1954 we may all celebrate the Fortieth Anniversary of the "first and greatest Lithuanian daily in America."

— Genute.

LITTLE THOUGHTS

(Reprinted from THE STUDENTS' CORNER of April 22, 1927.)

"Little drops of water, little grains of sand,
Make the mighty ocean, and the pleasant land."

***

Be it small and faint, coming from a distance as a note from a finished song still borne on the breeze; be it loud and clear as the chimes of a nearby bell; be it Sweet, Soft and Gentle; be it high as a bird's shrill chirp, or low as a stream-let's peaceful gurgle; VOICE attracts and holds or repels; Voice excites or passes by unnoticed; Voice hurts or soothes, strikes or caresses; Voice may kindle hate or love.

***

Sometimes fiery and burning with passion, sometimes impassive and meaningless; sometimes quick and nervous, and then, steady and unashamed; here scornful and mean, there yearning and tender; many a story and secret are told by a little GLANCE.

***

A SMILE may be: just a mere trifling thrown in jest and soon forgotten; a ray of sunshine that quickly comes and as quickly goes having brought light to last but for a moment; an iceberg that is stiff and cold; a bright flame whose warmth lingers and remains; or a Smile may be a Spirit that understands and comforts and becomes a part of life.

***

It may destroy a kingdom, lose enormous wealth; it may build cities and homes and make humanity happy; it may come as a lovely rainbow comes, or it may electrify as a lightning flash; it may be kind and hoped-for, or it may break the strongest heart and it may heal the deepest wound — much can a little WORD do.

***

Some deeds are sooner forgotten than begun. Some great big deeds earn envy and much

comment, but again and again, is it not just the little DEED that means the most, that wins heart-felt appreciation and becomes a cherished memory?

***

Great ideas and accomplishments have their origin in little fancies, dreams. 'Tis from LITTLE THOUGHTS that big results develop.

— F. H. Sadauskas.

BITS ABOUT NOTHING

(In particular)

Because we are a cynic and because this is the Jubilee edition of Naujienos, let's be serious — for a few paragraphs, at least.

The most appropriate thing to do at the moment, we are told, is to reminisce. Having looked up the word in a dictionary to make sure it has nothing to do with extra rehearsals, breaking in new shoes or eating herring when one craves a thick steak with all the trimmings, we agree... In a serious but proud mood let us recall the gallant struggles of our forefathers during the days of Polandization and Russian Yoke... when being found with any Lithuanian literature on one's person, in one's home, or writing it, printing it, etc. was a crime punishable by exile into the not too warm country of Siberia... hoping to preserve their tongue and national individuality many took that punishment proudly, unwhimpering... but they succeeded in the end... today in America alone about 25 Lithuanian publications flourish... foremost of them is the daily.

Naujienos, whose 20th birthday all true Lithuanians will celebrate twenty-four hours hence... twenty years... that is something for every one of us to be proud of...

What else, now, would be appropriate? ...To say, "you can't hang a man with a wooden leg; you must use a rope?" Or, "if Cab Calloway married a Chinese girl, would his children be Yellow Cabs?" ...No, hardly, so we'll skip the bum jokes... So come, Pickles,

An English Page.

The topic has been widely discussed and commented upon for a number of years. It has been the apple of the eye of numerous young enterprising journalists, who have already made commendable attempts in that direction and have attained some measure of success. The pioneers have impressed the idea upon the old-guard that eventually they will have to retreat from the entrenchments they cling to for a decade or more.

"NAUJIENOS", whose 20th Anniversary we are to celebrate tomorrow, has proved to be an exception to the trend of thought dominating the majority of Lithuanian Press in America. It has been the first battle ground upon which the aspiring young bloods made their original efforts to prove their point, that they adhered to notwithstanding apparently unsurmountable barriers created by exaggerated conservatism and fear of consequences then found among a number of the leaders of the Lithuanian journalistic world. Ever the most progressive and farsighted, the men at the

helm of "NAUJIENOS", with Mr. P. Grigaitis wielding the pen which formulated the policies and opinions of the daily, afforded the opportunity to the on-coming generation to break the grounds, having in sight the ultimate end of a permanent feature with possibilities which only the future would foretell.

We pay tribute to these men.

But what higher tribute could we pay them than that of living up to the expectations and standards they have set for us. So far we have not done so. We've rather disappointed them, exclusive of those occasional spurts of energy which we displayed, but that flickered out only too soon. We are able and capable of realizing the end the captains of this daily looked forward to. No better proof than the contents of this pageful need be looked for.

Is it that we have become intoxicated with the first measure of success, or does the cause lie in some other deficiency on our part?

A. S. Vaivada.

think of something else. (Polly has her Apollo, and Apollo has his Polly to converse with in a column, so we thought we would pick on our dog, Pickles, to speak, and now we have a writing companion. So what do you say, Pickles?")

"Well, Jacques G., let's just warn Polly and Apollo not to be caught in the predicament the scientist who had a pet chimpanzee found himself in. Remember, he peeked thru the keyhole to see what his pet was doing in his playroom and was surprised when, at the other side, he saw the eye of his pet being used for the same purpose? Remember? You do? Then let's go and have supper, I'm hungry."

Jacques Grandmesnil.

PEOPLE AND MOODS

By

Anthony A. Stelmok.

Annie liked to be gay. She liked to dance, to laugh, to sing. Quiet people liked her. Noisy, boisterous, fun-loving people, full of jests, filled her heart with delight. No one place ever claimed her for long. She loved to be everywhere, with everyone, and never alone. She was the traditional "life of every party, or every gathering", and the leading spirit of every merry escapade.

Annie liked Bing Crosby and Morton Downey, and she was "just crazy about that man Lawrence Tibbett," but she hated Rudy Vallee. "—and his whining ways." Under her restless fingers the radio dials were tuned to emit an almost endless stream of "Hy-dee-hy-dees", "Deedle-um-bums", and "Hotcha-hotchas." Although her feet were always sore, she never missed a dance.

Annie was everybody's girl. She was reckless, but good, and famous for her cooling methods with passionate Romeos. Everyone thought she was flighty, fickle, almost a butterfly. People said she had once been in love and engaged, but the man left her and married another. She forgot all about him and lived, danced, and laughed. Her lips never lost a smile.

BLANKNESS

These dank, persistent, dogged moods, Like heavy, cheerless, dark-hued cloaks, Hang about my tired soul in broods — Time just passes without revokes.

As crowds go by and back again, They seem too large, too loud, too gay — My mind has lost its worldly claim And roams alone its darkened way.

Today the world seems flat, though round: Its panorama has no hold, When eyes won't see and ears won't sound, And even Fancy's fire is cold!

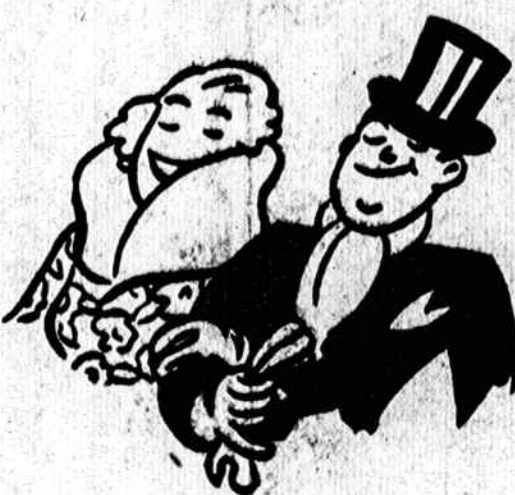
Memories are like the soft, red roses that bud so sweetly in the Spring of Life we call the Present, mature to Summer's ripening charms of lulling winds, rainy skies, and sunny days, and then slip into the Autumnal Past.

When Autumn's colorful fete gives way to Winter's piercing chillness, then our memories become like treasured roses

ROUND ABOUT TOWN

with

Polly and Apollo

"Polly, oh, Polly!"

"Yes, yes, what is it?"

"Polly, they have asked us to write about the English columnists for the Jubilee English page."

"Well now, if that isn't a job! How can we write about them when we don't know half of them?"

"Aw now, Polly, I said we would."

"Alright let's start getting acquainted with them."

There are the Narmonta sisters, Louise and Aldona, who used to write for THE STUDENTS' CORNER, way back in 1925 or 6 or 7 or 1928. We hear they are schoolma'ams now, and we bet they're mighty good schoolma'ams, too.

Then, there were Julius Rakstis and Alice Moskas. AND, oh, oh, folks, do you know that they met through THE STUDENTS' CORNER and are now Mr. and Mrs. and papa and mama? Um-hum, and the young one will grow up to be a pharmacist like his Daddy, maybe.

Other editors and contributors to THE STUDENTS' CORNER were: Aldona Pukas, now Mrs. Victor Leslie; Eugenie Roges Lenkart, Vladas Jurgelonis, William Mack, Anthony A. Dubiske, now better known as Attorney A. A. Dobbs, Joan Sirutis, John J. Stocker, F. Wm. Paulausky, and we wish we could name all the others. But, folks, we admit that for once we were unable to find out everything we wanted to find out.

We did learn, however, that one of those former editors of THE STUDENTS' CORNER, Frances H. Sadauskas, still remembers to write sometimes, and has even sold some of her poetry.

Likewise, other English column contributors are still in the writing game. Anthony Royce or the "Mad Monk", who used to write about "Birute" as well as the Marquette Maroons, still writes English columns now and then, here and there.

Nor have Anthony Stelmok's "Burning Bits" gone to ash. While "The Singing Fool's" or Joe Gura's light melodies have been taken up by the capable Ray Matthews, alias Jacques Grandmesnil.

However, we haven't read anything by Magda for a long time now. What's the matter, Mrs. A. Lidy, has the fountain pen gone dry?

But, we do continue to see notices by "Genute" or Genevieve Zelnis, who seems to favor "Birute" with her ar-

resting between the pages of beloved books, to be taken out when mood inspires and the aged heart longs for a reverie of that sweetness which was once the Spring of Life, and now comes back to enrich the mind, rest the tired heart and cheer the lonely soul, when the Shadow of Death looms dark and cold.

ticles, now-a-days, though in previous months, she also used to write about the K R's. But then, K R Newsy, whoever she is, takes care of that club's announcements efficiently enough.

Nor, can we fail to mention "THE INTERLUDE". Remember the page edited in 1931 by the young man from Pennsylvania? Mr. Anthony Vaivada must have had the real knack of journalism, as he is now on the editing staff of NAUJIENOS. Oh, oh, why can't we know the English and the Lithuanian languages the way he knows them?

And speaking of Pennsylvania, — it simply will not stay down.

Ed. Baltrušaitis of Pittsburgh is now launching on the project of an English column.

But, who, oh, who could write a column like ours? And would anyone want to take the job of constantly meandering round about town?

Just round and round about town with

Polly and Apollo.

ON PARADE

The jubilee issue of the English page deserves a jubilee article. Agreed! The K R's join in the celebration.

We start from the north on our gay parade and proceed southward.

Bernice Malela of Waukegan is the first in line walking with the decorum and grace befitting a Lake Forest College senior. Beside her, with dignified mien, walks Anna Kairis, who will soon be pronounced "Master" by Northwestern University.

The next to fall in line are the happy Marie Slaters, once of Crane Junior College, and Birute Briedis our nimble pianist, together with Madame Eugenie Roges Lenkart, the charming schoolma'am.

The Genitis sisters now join the procession, — Valeria with her professional air of the M.D. that she soon will be, and Elden with her artistry.

Midway 'twixt the north and south of our parade, the smiling Miss Genevieve Zelnis and Mrs. Lucille Kulik Zarn join us with their greetings and cheers.

While on the south, the co-eds step into parade: Frances and Lucy Sadauskas, of the universities of Chicago and Northwestern, respectively, Cecilia Maros of the Chicago Teachers' Normal College, Aldona Yuska of Morgan Park Junior College, Helen Pilks of the Illinois School of Pharmacy, Josephine Schultz of the U. of C. and of the Columbia School of Music, and Bernice Balickas of the University of Illinois and the Chicago Art Institute.

Such is the parade of the now active members of the K R's and this is our hearty cheer: Long live NAUJIENOS, — Long live its EDITORS who are kind sponsors of ENGLISH COLUMNS, which are an important medium of communication for the American-Lithuanian generation!

— K R Newsy.

From Students to Schools

About a dozen years ago, with the influx of American born students into the so-called Lithuanian Students' organization, there arose a need for a medium of expression. The most facile, and for some of us, the only means of expres-

WEDNESDAY'S SNOW

A vapor rises from unquiet fields
At even. A limpid gem is born of mist.
To indigo and green gold moon it yields
Its soul, and changes to an amethyst.
The winds are strong and all the heights are cold.
But not the sea. The jewels crystallize.
Frail stars of lace are poured out from the mould
And drift in calm confusion thru the skies
In deep-hued silence of an early eve,
Or in the star-less darkness of the night.
Each thread must help night's coverlet to weave
Against a velvet background knots of white.
Then down to that same source that each did leave
Each now returns and vanishes from sight.

— Joan Sirutis.

Reminiscences

It is with pleasant reminiscences of "The Students' Corner" that I set myself to contributing a few lines to this special issue of the English page.

All who took a part in the preparation of "The Students' Corner", which appeared periodically in NAUJIENOS only a few years back, will always cherish the kindest thoughts and feel the sincerest appreciation toward NAUJIENOS and its staff for their co-operation and interest in our publication and our club, the L.S.A.A. (Lithuanian Students' Ass'n of America).

Most of the young men and women of our former membership, was the English language.

As the originator of the plan, it was my task to see the editors and managers of several Lithuanian papers and convert them to the idea of an English section (only a column at that time) in their newspapers.

"Naujienos" was the only newspaper which saw our needs and gave us the desired space. Mr. Kleofas Jurgelonis, at that time Manager of "Naujienos", had the forethought and the vision to give heed to our tiny voice.

What we did as a result of this action is past history. Today, it is the accepted thing that the Lithuanian newspapers should have an English section — witness, this section in today's issue.

It is but a step from students to schools, as without schools there would be no students. Our schools today are on the brink of an abyss. It seems that many people little realize the danger that threatens our democratic system of schools. I regret that the present Club of Lithuanian students does not concern itself with the school situation.

And I take this occasion to appeal to all to give the plight that our schools are in, their most serious consideration. I hope that "Naujienos" will, in the future as in the past, maintain its vision and philosophy to lead in all activities concerning our people.

— L. P. Narmonta.

"Naujienos" and "Birute"

At this time, it is indeed fitting that we congratulate and speak of "Naujienos" and the work it has done. However, I am at this time thinking of only one attribute. "Naujienos", the patron of music, drama and the fine arts.

As secretary of "Birute" two years ago, I had the opportunity of becoming acquainted with the broadminded and helpful attitude of "Naujienos". "Birute", the first Lithuanian choral society in Chicago, was then celebrating her silver anniversary, and many articles were written about her accomplishments.

Both "Naujienos" and "Birute" have naturally met with trials and difficulties, when they ventured into some new field of journalism or music, respectively. Both have survived.

The personnel, in both, has changed. Also, the audience, of the one and the readers of the other, have changed. Yet, both carry on strong and true to the high ideals that inaugurated them.

And I am sure all of "Birute" will join me in expressing the wish that "Naujienos" continue with its commendable

work and that in 1954 we may all celebrate the Fortieth Anniversary of the "first and greatest Lithuanian daily in America."

— Genute.

The Marquette Maroons Pass in Review

At an anniversary such as this we are wont to reminisce a bit and drag forth the long forgotten ghosts — Golden memories we'll cherish unto eternity.

The older generation will probably recall that at one time we lived in an era which we called prosperity. Reams and reams filled these gracious columns with the exploits of the then flourishing MARQUETTE MAROONS, affl., with the S.L.A. Gr. 260. Those were the days and those were the boys and 'gals' — a jolly, fun-loving, rollicksome crew for whom life held no terrors. They have since scattered to the four corners of the earth but for five solid years they had one grand time.

Every conceivable form of recreation was restored to — Dances, Boat Trips, Weinie Roasts, Sand Dune Outings, Splash Parties, etc. etc. In athletics the baseball team vied with the Golden Stars for Lithuanian supremacy of Chicago-land. Four consecutive victories over the S.L.A. Gr. 60 team of Grand Rapids, Mich. repeatedly climaxed brilliant seasons of athletic endeavour. Representative basketball, bowling, and tennis teams did their share in making the Marquette Maroons a well known Lithuanian Club in Chicago.

In appreciation of the courtesies extended us in the past I'm sure that the Marquette Maroons, wherever they be, will join me in wishing the Naujienos a Bon Voyage on this their Twentieth Anniversary.

TAMAM,
The Mad Monk.

work and that in 1954 we may all celebrate the Fortieth Anniversary of the "first and greatest Lithuanian daily in America."

— Genute.

LITTLE THOUGHTS

(Reprinted from THE STUDENTS' CORNER of April 22, 1927.)

"Little drops of water, little grains of sand,
Make the mighty ocean, and the pleasant land."

***

Be it small and faint, coming from a distance as a note from a finished song still borne on the breeze; be it loud and clear as the chimes of a nearby bell; be it Sweet, Soft and Gentle; be it high as a bird's shrill chirp, or low as a stream-let's peaceful gurgle; VOICE attracts and holds or repels; Voice excites or passes by unnoticed; Voice hurts or soothes, strikes or caresses; Voice may kindle hate or love.

***

Sometimes fiery and burning with passion, sometimes impassive and meaningless; sometimes quick and nervous, and then, steady and unashamed; here scornful and mean, there yearning and tender; many a story and secret are told by a little GLANCE.

***

A SMILE may be: just a mere trifling thrown in jest and soon forgotten; a ray of sunshine that quickly comes and as quickly goes having brought light to last but for a moment; an iceberg that is stiff and cold; a bright flame whose warmth lingers and remains; or a Smile may be a Spirit that understands and comforts and becomes a part of life.

***

It may destroy a kingdom lose enormous wealth; it may build cities and homes and make humanity happy; it may come as a lovely rainbow comes, or it may electrify as a lightning flash; it may be kind and hoped-for, or it may break the strongest heart and it may heal the deepest wound — much can a little WORD do.

***

Some deeds are sooner forgotten than begun. Some great big deeds earn envy and much

comment, but again and again, is it not just the little DEED that means the most, that wins heart-felt appreciation and becomes a cherished memory?

***

Great ideas and accomplishments have their origin in little fancies, dreams. 'Tis from LITTLE THOUGHTS that big results develop.

— F. H. Sadauskas.

BITS ABOUT NOTHING

(In particular)

Because we are a cynic and because this is the Jubilee edition of Naujienos, let's be serious — for a few paragraphs, at least.

The most appropriate thing to do at the moment, we are told, is to reminisce. Having looked up the word in a dictionary to make sure it has nothing to do with extra rehearsals, breaking in new shoes or eating herring when one craves a thick steak with all the trimmings, we agree... In a serious but proud mood let us recall the gallant struggles of our forefathers during the days of Polonization and Russian Yoke... when being found with any Lithuanian literature on one's person, in one's home, or writing it, printing it, etc. was a crime punishable by exile into the not too warm country of Siberia... hoping to preserve their tongue and national individuality many took that punishment proudly, unwhimpering... but they succeeded in the end... today in America alone about 25 Lithuanian publications flourish... foremost of them is the daily Naujienos, whose 20th birthday all true Lithuanians will celebrate twenty-four hours hence... twenty years... that is something for every one of us to be proud of...

***

What else, now, would be appropriate? ...To say, "you can't hang a man with a wooden leg; you must use a rope?" Or, "if Cab Calloway married a Chinese girl, would his children be Yellow Cabs?" ...No, hardly, so we'll skip the bum jokes... So come, Pickles,

Reminiscences

(Continued)

ship have in the past few years embarked upon various careers in the professional field, the business world, the arts and other worthy lines of endeavor. They are making a good account of themselves. Their respective families, friends, and Lithuanians may well feel proud of them, and shall feel especially more so in the near future.

It is hoped by many that our Lithuanian youth of the present generation get together in the formation of social organizations, issue publications of current interest, become better acquainted thereby, promote the welfare of Lithuanians, and help to crystallize the national consciousness, at the same time making it known that Lithuanians are contributing to the material, spiritual, and social welfare of the United States.

However, I am sure that most of the "old timers" will meet at "Naujienos Jubilee", and likewise we shall meet those of our Lithuanian students who are now attending schools where they are surely acquiring themselves in fine fashion. Let us take the opportunity of making this stupendous occasion, also an occasion of our get-together celebration and jubilee!

— A. A. Dobbs (Dubiske).

What I Have Learned From Reading Autobiography

Many people who talk about themselves prove interesting; but when they write about themselves they prove even more so, because there is a combination of talking graphically and analyzing that thought. Writing autobiographically must give one many pleasures, because one can write not only about what one is, but what one has inspired to become. There is a great deal to learn from reading autobiography, besides the pleasure and thought which it instills. One outstanding effect autobiography has produced in my memory is that of succeeding in life in spite of obstacles.

Now, most of us do not attain success because we feel that we have too many handicaps. We would like a smooth highway for our road to success. The moment there is an unavoidable turn, we stop in our path, and discontinue striving. However, I find thru autobiographical reading, that most authors attained success by solving seemingly insurmountable problems. There was not a straight path strewn with rose petals, but a hilly road laid with barriers of thorns. Take, for example,

Mary Austin, in her book 'Earth Horizon'; she illustrates that, despite her irresponsible husband, the lack of understanding of her family, her great sorrow in her baby, who had to be confined to an institution after the third year of its ailing life, and her own many physical illnesses, she, however, rose above these serious handicaps to attain recognition and success.

This acquaintance with autobiographical reading has left an indelible impression on my mind to seek more of what autobiography can teach me, besides the ideas which it has already impregnated upon my consciousness about real people.

Aldona R. Narmonta.

'Earth Horizon' — Mary Austin — The Riverside Press, Mass., 1932.

Frank Bulaw

Naujienu korrespondentas, kuris nuo 1927 m. uoliai darbuojasi Naujienuose, rašo žinias ir platina dienraštį ir šiuo laiku užima pirmą vietą Naujienu konteste.

SVEIKINIMAS

Sveikinimas iš Anglijos

Kablegrama. Londonas. Vasario 23 d. 1934 m. "Naujienuos":

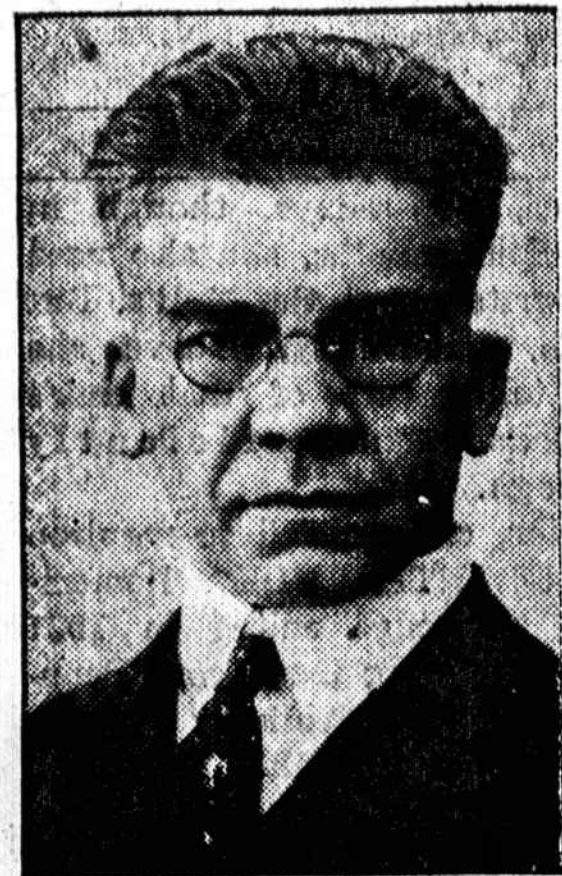
Karštai sveikiname Naujienuos su 20 metų sukaktuvėmis.

Jurgis ir Elena Jankauskai

Šio sveikinimo autoriai, ponai Jankauskai, daug metų yra gyvenę Paryžiuje, kur jie buvo labai gerai žinomi lietuvių kolonijoje. Jurgis Jankauskas prieš keletą metų parašė ir išleido prancūzų kalba knygą "Aperçus Gastronomiques". P-ia Elena Jankauskienė, adv. Kleofa Jurgelionio sesuo, buvo žymi lietuvių scenos darbuotoja tais laikais, kada ji gyveno su savo tėvais senamjame Peterburge.

Skelbimai Naujienuose duoda naudą dėlto, kad pačios Naujienuos yra naudingos

"Naujienu" Pionierius

Antanas Lalis, vienas iš "Naujienu" organizatorių ir pirmas "Naujienu" Bendrovės sekretorius. Nuo pat "Naujienu" įsikurimo darbavosi prie laikraščio, daugiausiai prie redakcijos. Vedė pirmą puslapį. Dabartinio laiku A. Lalis gyvena Lietuvoje, ir pašvenčia didesnę dalį laiko savo garsaus Lietuviško-Angliško žodyno pertaisymui.

PASVEIKINIMAI

Nuoširdus Naujienietis

Dr. Aleksandras L. Davidsonis, geras ir nuoširdus naujienietis, buvęs "Naujienu" bendrovės direktorius. Trečioje šio jubiliejinio numerio laidoje telpa įdomus, Dr. A. L. Davidsonio straipsnis, "VIZIJA".

NAUJIENOS Chicago, Ill.

"Naujienuos" išilmingai švenčiant savo dviejų dešimtmečių gyvenimo sukaktuves vasario 25 d., siunčiu savo nuoširdų sveikinimą joms, jų vedėjams su drg. P. Grigaičiu priešaky, jų bendradarbiams ir visiems jų draugams, kurių čia taip gausiai susirinko jų sukaktuvių pagerbti.

Per dvidešimt metų eidamos savo nusibrėžtu darbo visuomenės švietimo ir samoninimo keliu, nesvyruodamos ir jokiems vėjams nesiduodamos blaškyti, "Naujienuos" neveltui įsigijo didžiausios simpatijos ir pasitikėjimo ne tik Amerikos lietuvių visuomenėje, jos turi nemažos įtakos ir Lietuvoje.

Sveikindamas "Naujienuos" jų didelės šventės progą, linkiu joms geriausio pasisekimo, įsitikinęs, kad ir toliau jos nešė taip aukštai iškylusias savo žibintą, šviesdamos žmonėms kelią į geresnę ir laimingesnę ateitį! — A. Lalis.

Sapalai, Slabada.

NAUJIENŲ Jubiliejui Vasario 20 d., 1934.

Labai malonu man sveikinti "Naujienuos" jų dvidešimties metų sukaktuvių progą.

Frašau vyriausią "Naujienu" Redaktorių p. P. Grigaitį, Redakcijos ir Administracijos narius ir visus, kas tik prisideda prie "Naujienu" leidimo ir platinimo, priimti nuoširdžiausius mano sveikinimus, kartu ir linkėjimus geriausio pasisekimo — kad "Naujienu" dienraštis ir toliau augtų, skleidamas šviesą ir keldamas dorovę lietuvių visuomenėje.

Marcelius Gugis.

Sapalai, Lietuva.

"UZGESO MANO VILTIS"

(MY HOPE IS FORLORN)

Folk Song

My hope is forlorn,
My eyes are swollen,
And my heart is aching within me.
For, my most beloved
Whom I so dearly lov'd,
Alas! Today, has forsaken me.

Here am I, the maiden,
Sad and sorrow-laden.
Seated behind the window, alone.
Come back my beloved
Thou whom my soul loved
And console my heart full of woe.

If thou would only know
Oh! how my love doth glow;
Thou wouldst have not forsaken me so
But love and be as mild
As a mother her child
And grant my desires all along.

Here am I, the maiden,
In tears, sorrow-laden.
Seated behind the table all alone.
Come back my beloved
Thou whom my soul loved
With my arms I will embrace thee dear.

Through the garden I roam
I watch the lake and foam
But find no rest nor consolation
And here am I dying
In cold earth I'll be lying
Where all the departed rest in peace.

Translated by Vytautas Beliajus.

Lithuanian Historical Names You Should Know

VYTAUTAS AND YOGAILA

Vytautas, surnamed "The Great", a name that every Lithuanian loves! Jogaila, the man who gave Lithuania Christianity and made Hedwiga a Saint. Both of these names occupy prominent space in Lithuanian history. Their lives were crowded with constant warfare and adventurous incidents of various kinds. Numerous intrigues, due to the want of power. War was constantly waged between both of these two cousins, causing much blood shed.

Yogaila or Jagello desired marriage with Hedwiga to acquire the crown of Poland in addition to that of Lithuania. Such a union required much coaxing on Jogaila's part. He sent his delegation to Elizabeth, queen of Hungary and mother of Hedwiga, heiress of the Polish crown. He first impressed on the mind of the queen that such a marriage would be the "will of God", stating that he would be willing to convert himself and his nation to Christianity: thereby uniting to Poland, Lithuania and Russia (which then belonged to Lithuania). He would regain at his expense the lost lands of Poland. Hedwiga was at that time betrothed to the Austrian prince. Jogaila was willing to pay the prince 200,000 Florins for "Heart Balm" for the loss of the prospective bride.

With such favorable terms Queen Elizabeth gladly gratified his desires. The Lithuanians were greatly opposed to the union and the promises made by Jogaila to the queen. In 1386, Feb. 15 in the city of Cracow (the ancient capital of Poland) after a rapid conversion to Christianity the unions of Jogaila and Hedwiga and of Lithuania and Poland took place.

After Jogaila's marriage, Vytautas gained complete control of Lithuania (for while the king ruled over all the Empire, Lithuania was ruled separately by a grand duke). Under his rule Lithuania reached her peak of power and prosperity. His victories checked the Tartar invasion into Lithuania and Poland. He is famous

in European history for the crushing defeat he inflicted upon the blood-thirsty Teutonic order of the "Knights of the Cross" in the famous battle at Grunwald in 1410.

Vytautas, despite the many calamities he occasionally caused the people, was an enlightened ruler, pupil of the great Hanno. He knew Latin and German and had traveled widely, studying the Occidental civilization. He tried to raise the standard of Lithuanian culture but was unable, as the Polish speaking priests who were ignorant of the Lithuanian language, and the tide of Polish influence which spread with the introduction of Christianity.

Vytautas too became a Christian, and built many churches for the propagation of the faith, throughout the land. Many are still in existence, the oldest of these being the church of Zapiskis in Samogitia.

His desire for the crown of Lithuania was not gratified. Objections rose from the Polish people. Their clergy condemned such a desire as being evil, for Vytautas was too Lithuanian and if he should be king, a choice morsel would be taken away from Poland. There is a general belief that Vytautas died through poisoning at the hand of the Poles, for when Vytautas announced his coronation day, persuasions and intrigues of various kinds took place, but he was too stubborn to give up such an idea. Vytautas died suddenly in the arms of Jogaila on the 27th of October at the age of 80 years, with a mocking promise that he would rule in the kingdom of heaven, and Lithuania remained in union with Poland.

Such is the closing chapter of the life of one of Lithuania's beloved sons who met an unusual death, as did many other Lithuanian heroes (Keistutis, Mindaugas, etc.).

Next issue—Mindaugas, Gediminas and other early rulers). Vytautas Beliajus.

SIUVEJAS

Šių naujas drapanas ir taisy sugadintas kaip naujas, valome ir prosiname, darbas garantuotas.

Frank Kuzmarskis
2635 W. 39th Place

Pasitraukęs iš mūsų tarpo

Dr. Antanas J. Karalius, buvęs "Naujienu" redakcijos narys, rašytojas-feljetonistas, gydytojas ir visų mylimas asmuo, kurio, deja, dabar mūsų tarpe nėra. Mirė 1932 metais.

Te gyvuoja mūsų vienintelis progresyvis dienraštis "Naujienuos" dar daugelį metų

JUOZAPAS M. AZUKAS, Sav.

LITUANICA-AUBURN TAVERN

3301 Lituanica Avenue

Chicago.

Lietuvių Dienraščiui "Naujienuos" Jo 20-ties Metų Jubiliejui sulaukus reiškiu savo pagarbą ir linkėjimus.

WM. P. GORDON

Realty, Mortgages and Insurance
809 West 35th Street
Tel. YARDS 4330
CHICAGO, ILL.

Sveikinu "Naujienuos" su 20-ties Metų Jubiliejumi!

AL. G. KUMSKIS

Demokratų Partijos Kandidatas, kuris balandžio 10 d., 1934 kandiduoja į Cook County Komisisionierius. Paremkite šį jauną, energingą lietuvių veikėją, kuris visa širdžia yra su jumis ir įvertins įteigę jį už jį paduosite savo balsą rinkimo dienoje.

Sveikinu Naujienuos su 20-ties metų Jubiliejumi.

JOHN GAUBAS

Likerio ir Vyno Distributorius

3529 South Halsted St.
Tel. Boulevard 7258
Chicago, Ill.

Te gyvuoja mūsų vienintelis Progresyvis Dienraštis "Naujienuos" Dar Daugelį Metų!

A. WILČANSKY

UZEIGA DEL VISU

2059 West Cermak Road
CHICAGO, ILL.

"Naujienos" pergyveno sunkius laikus per 20 metų. Dabar, atėjus "New Deal" erai, "Naujienos", dar su didesne energija ir pasišventimu švies ir toliau liaudį ir bus jos vadovu. Linkiu "Naujienoms" pasisekimo tame kulturiniame darbe!

DR. S. A. BRENTA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4608 South Ashland Avenue

Praeitį Prisiminus

Rašo Nemunas

Dvidešimt metų praslinko nuo to laiko, kai ir aš pridėjau mažą šapelį darbo "Naujienų" kurime. Daug draugų, kurie sykiu darbavosi šitame kilniame darbe mūsų eilėse nesiranda — vieni jų išsiskyrę iš gyvųjų imperijos, kiti laiko upo pagauti, idėjos bangų nešami, atsidūrę kitoje pusėje barikadų. Praslinko tikrai dvidešimt metų, o kiek permainingų mūsų gyvenime — sunku ir išskaitliuoti.

Dvidešimt metų atgal mes didžiojoje burvėje jauni, pilni energijos gyvumo, pasaulis, rodosi, lenkė prieš mus. Vieni siekė turtų, garbės, galvės visuomenėje, o kiti tikėjome šventiems idealams, — jas giliai įsivėję į visą savo organizmą, ieškojome teisybės, lygybės, brolybės žmonijoje. Idealistai buvo pirmieji "Naujienų" kūrėjai, idealistai buvo pirmieji "Naujienų" auklėtojai ir jų palaikytojai. Tai buvo laikai verti prisiminti, apie juos iš tikrųjų yra smagu prisiminti, nors praslinko jau dvidešimt metų. Šiandien dauguma mūsų žili, pliki, kai kurių kojos pradedą linkti per kelius. Kiti silpnai matome, bet mūsų idėjos ir šandien, tarsi galinčios žibintuvas, šviečia keliui į geresnių, laimingesnių laikų pasaulį.

"Naujienos" buvo kelrodžiū lietuvių darbo žmonėms dvidešimt metų atgal, jos yra kelrodžiū ir žibintuvas šandien. Gyvenime niekas nestovi ant vietos, tai gamtos įstatymas — juda, kruta, tobulinasi. Tas pat reikšins ir mūsų kilnių minčių karalijoje. Mes besitaikydami prie naujai plaukančios gyvenimo sąlygų, darėm savo idėjose tam tikras revizijas, — tai taktikos klausimas, bet uola-principas pas mus taip pat tvirtas, kaip kad buvo ir dvidešimt metų atgal. Ant šitos

uolos "Naujienos" buvo subduotos, ant šitos pačios uolos dar ir šandien "Naujienos" tebegyvuoja.

Mes senstame, apleidžiame gyvenimą, bet sukurtas kilnus darbas ant principo-uolos palieka dar ant ilgo, ilgo laiko.

SVEIKINIMAS

Gerb. N-nų leidėjai!

20-ties metų jubiliejaus proga sveikinu visą Naujienų štabą ir linkiu, kad Naujienos be jokios pertraukos šviestų liaudį, kol egzistuos žmonija, ir laipsniškai plisdamos, kol neįsikiš nei vieno lietuvių, kad neskaitytų Naujienas. Nors aš nesenai, vos poras metų, kaip gaunu savo vardu Naujienas, bet jas pradėjau pažinti nuo 1924 m., kuomet jų redaktorius drg. Grigaitis buvo atvažiavęs į Lietuvą. Tuomet aš turėjau progos dalyvauti jo sutikimo vakarienėje, kurioje drg. K. Bielinis perstė visiems dalyviams drg. Grigaitį. Amerikos lietuvių tarpe nėra kito tolygaus dienraščio, kad būtų taip plačiai skaitomas, kaip Naujienos. O jos skaitomos gausiai todėl, kad visuomet patiekė bešališkai teisingas žinias. Naujienos yra mano mėgiamausias kasdieninis svečias; be Naujienų man gyvenimas būtų neapsakomai nuobodus.

A. Frenzelis.

Toronto, Kanada.

Tegyvuoja mūsų vienintėlis progresyvis Dienraštis "Naujienos" dar daugelį metų!

K. KLIMAS
3965 Archer Ave.

Irgi "Naujienų" Pionierius

Adv. Kazys Gugis, vienas iš "Naujienų" organizatorių, dabartinės bendrovės direktijos narys. Jis taipgi yra Susivienijimo Lietuvių Amerikoje išdininkas.

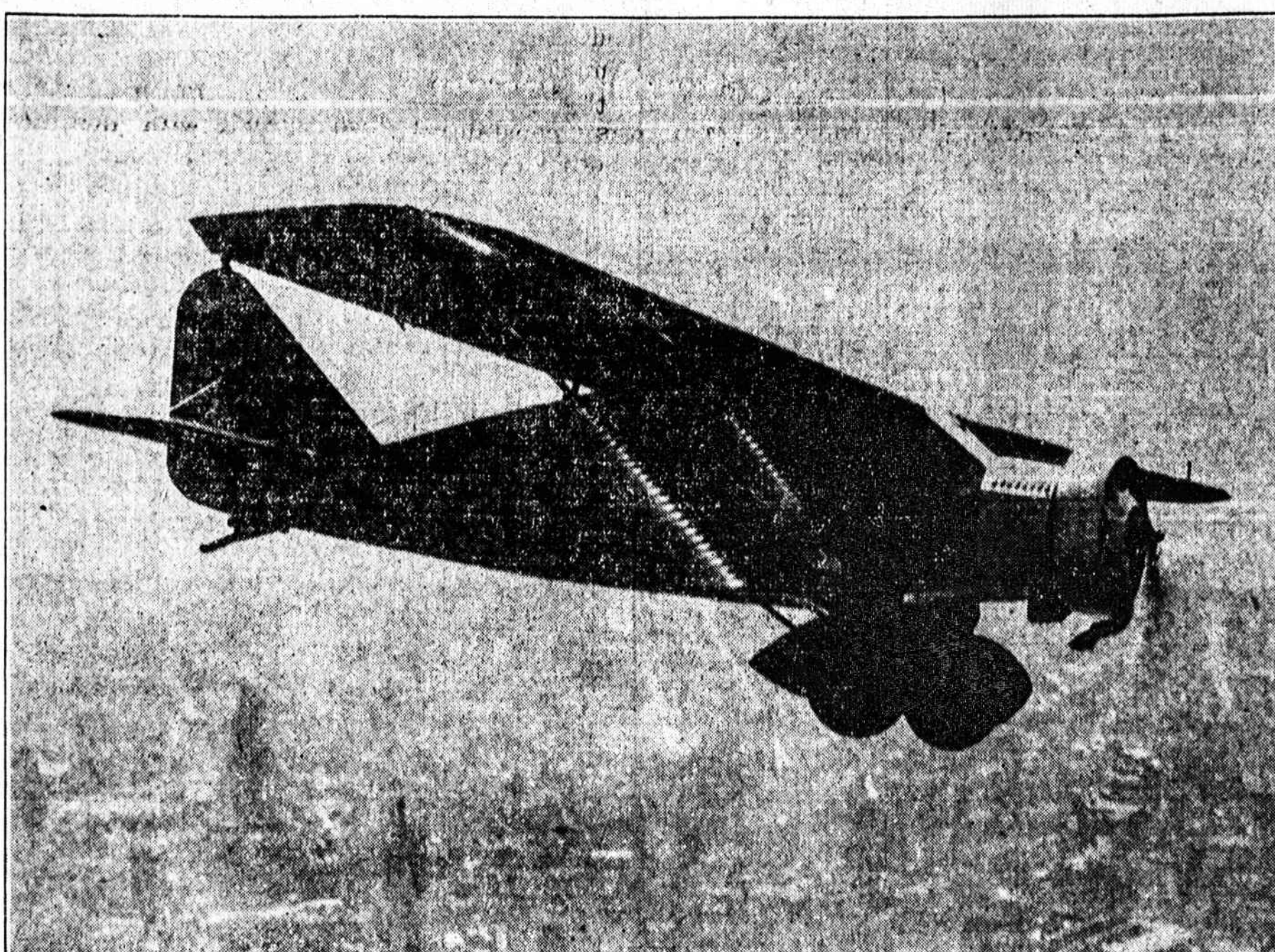
Mūsų Sparnuotieji Lietuviai ir jų Sparnai

Stasys Girėnas

Stasys Girėnas

Neužmirštieji lakunai kap. Steponas Darius ir lakunas Stasys Girėnas, kurie žuvo tragingai Vokietijoje, liepos 17 d., laimingai perskridę Atlantiką iš New Yorko į Europą. Jų pėdomis seka lakunas Juozas R. James-Janušauskas, kuris leis į pavojaus kelionę birželio ar liepos mėn.

Lai "LITUANICOS Antrosios" (apačioje) sparnai nuneša lakuną laimingai į Kauną, Lietuvą. Lai jie nesusiglaudžia, kaip "LITUANICOS I", kurie atnešė mirtį dviem lietuvių drašuliams.

PASVEIKINIMAI

"Naujienoms"

"Naujienos" mus' liaudžiai, kaip vaikui mamai, nenaudėlius daugia, geriams, ... parama.

"Naujienos" vis gina, jei skriaust kas mėgina kiekvieną bedalį, belaisvį, skarmalį, silpnutį, ar paiką, kaip motina — vaiką globoja ir šviečia .... Visus kartu kviečia, nuverst' diktatūrą: Kaune, ar Vilniuj'.... Tautoj', ar žmonijoj'.... Tai siekis tvirtesnis už mūrą! Prieš šviesą — tamsybę, Prieš tiesą — sukybę, Bematant pragaištą, ... sugura, Klestėkit "Naujienos", jus tikslas kilnus.... JAS remia kiekvienas, kur's pats prakilnus.

Bobbie Ruta.

(Šias cilutes parašiau 1928-XI-22 dieną).

Ir mano linkėjimas

Žmogui nėra galima ką svarbesnio šiaip sau liuosai praleisti, ypatingai tokį įvykį, kuris liečia visuomeninį mūsų lietuvių judėjimą, kaip kad dabar "Naujienos" mini savo 20 metų sukaktuves.

Nesigiriant, beveik per penkiolika metų esu korespondentavęs "Naujienoms" po įvairiais pseudonimais (slapyvardžiais) pasirašinėdavau, o dėl aplinkybių taip reikia. Kad asmeniškai buvau ir esu tautinio nusistatymo, bet dėl to jo

kių "nesusipratimų" neturėjom.

Malonu yra palinkėti "Naujienoms" ilgiausių metų dar eiti ir platinis.

K. J. Semaška.

TEGYVUJA NAUJIENOS!

Brooklyn, N. Y. Vasario 23 d. Pijus Grigaitis: Priimkite ir mano sveikinius. Be "Naujienų" Amerikos Lietuviai būtų, kaip be rankų. Tegyvuoja "Naujienos"!

Juozas Tysliava.

Gerb. naujieniečiai: —

Ryškiai atmenant "Naujienų" bendrai su Amerikos Lietuvių Tautine Sandara (pastaroj mums dirbant) praeity nuveiktus tautiniai-kultūrinius darbus, pav. Nepriklausomos Lietuvos reikalais masiniai mitingai, Lietuvos Laisvės Varpas, Klaipėdos vadavimas ir daug kitų, taipgi pastangas už geresnės darbo sąlygas, dabar pačioms "Naujienoms" 20-ties metų jubiliejaus sulaukus ir savo darbais džiaugiantis, iš tikro yra malonu šia proga ir mums nors pasveikinti redakcijos personalą ir leidėjus ir kaip asmenims taip ir laikraščiu širdingai palinkėti da daugiau sėkmingų darbų ir ilgų metų.

Smarkiai auganti Lietuvos valstybė, taipgi vietinė išeivija su savo jaunąja karta, yra reikalingos vis didesnių darbų ir, daugiau idealizmo.

Dr. Kazys Drangelis,

Eronė Drangelienė.

Chicago, Ill. Vasario 21, 1934

Tautos politinis, visuomeninis, ekonominis ir kultūrinis išsivystymas didžiojoje priklauso nuo minčių išreiškimo ir jų apsigalvimo priemonių, viena kurių yra spauda.

Laikraščiai yra sulošę labai svarbią rolę ne tik žmonių grupių išbujojime, bet ir didelių valstybių. Nėra didesnės jėgos šiame pasaulyje už visuomenės opiniją.

Visuomenės opinijos teismo suolas yra augščiausia instancija. Laikraščiai yra tos opinijos reišėjai, propagatoriai. Aukštas, kilnus ir svarbus yra propagavimas siekių, tikslų, kurie neša daugiausiai naudos žmonių reikalavimams.

Per paskutinius 20 metų "Naujienos" lošė labai žymią rolę tame darbe. Jos ištikimai stovėjo už idealus, kurie vedė prie pagerinimo lietuvių buklės ne vien Chicagoje, bet ir visose Amerikos Jungtinės Valstijose.

Reikia pasveikinti Chicago Lietuvos Balsą — "Naujienas" sulaukus 20 metų sukaktuvių, ir lai Jos per ateinančius metus nuolat didina savo įtaką visose politinėse, socialinėse, ekonominėse ir kultūrinėse žmonijos darbuotės srityse

ADV. CHARLES P. KAL
ASS'T STATE'S ATTORNEY.

K. A.

Europos Valstybės

Europos kontinentas, įskaitant jos salas, užima 4,400,000 kvadratinųjų mylių žemės plotą. Vėliausiais statistikos duomenimis, kurie buvo surinkti 1930 m., jos gyventojų skaičius siekia 506,000,000. Daugiau nei pusė Europos kontinento priklauso Sovietų Rusijai, kurios visa teritorija (įskaitant jai priklausančias Azijos žemes) yra beveik keturis kartus didesnė, negu visos kitos Europos valstybės sudėtos ir daiktą. Vienas ketvirtadalis Europos gyventojų randasi Sovietų Rusijoje. Jei paimsime visų Rusijos teritorijų gyventojus, tai jų skaičius sieks 161,000,000. Tiek gyventojų neturi Vokietija, Francija ir Italija kartu paėmus. Gyventojų skaičiaus atžvilgiu Sovietų Rusija užima trečią vietą. Ją pralenkia tik Kinija ir Indija. Rusijai priklausančios žemės plotas beveik lyginasi vienai šėtai pasaulio daliai. Tas plotas yra kuone tris kartus didesnis, negu Jungtinės Valstijos.

Likusias Europos kontinentas yra susiskaldęs į keliolika mažesnių ir didesnių nepriklausomų valstybių. Ten randasi keturios „didžiosios valstybės“ — kiekviena kuri turi po daugiau nei 40 milijonų gyventojų. Iš jų Vokietija, nors po karo ji buvo ir apkarpyta, lengvai užima pirmą vietą su savo 65 milijonais gyventojų. Bet jos teritorija yra mažesnė nei Francijos, kuri turi tik 42 milijonus gyventojų. Net Ispanija, kuri turi apie 24 milijonus gyventojų, užima didesnę žemės plotą nei Vokietija. Sulig gyventojų skaičiumi, antra vieta priklauso Anglijai. Ji turi 46 milijonus gyventojų, bet jos teritorija yra beveik du kartus mažesnė nei Vokietijos. Trečia vieta priklauso Francijai ir Italijai. Kiekvienos jų gyventojų skaičius siekia 42 milijonus.

Tai keturios stambiausios valstybės. Po jų seka Lenkija su 32 milijonais gyventojų. Ji užima didesnę teritoriją, negu Italija arba Anglija. Po to eina Rumanija su 18 milijonų gyventojų, Čekoslovakija su 15 milijonų ir Jugoslavija su 11 milijonų. Jokia kita valstybė neturi daugiau nei 10 milijonų gyventojų, išskyrus Turkiją, kuri priskaito 14 milijonų žmonių. Bet iš tų keturiolikos milijonų tik vienas milijonas turkų gyvena Europoje. Tokiu būdu apie Turkiją čia nėra reikalo kalbėti.

Kaip matėme, stambesnių valstybių priklauso Sovietų Rusija, Vokietija, Anglija, Francija, Italija, Lenkija, Ispanija, Rumanija, Čekoslovakija ir Jugoslavija. Po jų seka aštuonios valstybės, kurios turi po daugiau nei penkis milijonus gyventojų. Štai jos: Vengrija (9 milijonai), Belgija (8 mil.), Olandija (8 mil.), Austrija (7 mil.), Švedija (6 mil.), Portugalija (6 mil.), Graikija (6 mil.) ir Bulgarija (6 mil.). Kitos trys valstybės turi tarp trijų ir penkių milijonų gyventojų; keturios — tarp dviejų ir trijų milijonų (į tą skaičių įeina ir Lietuva), ir dvi — apie vieną milijoną (Estija ir Albanija). Toliau seka mažytės teritorijos, kurios mažesniame ar didesniame laipsnyje yra nepriklausomos. Iš jų mažiausios yra Monako su 24,000 gyventojų ir Andorra, turinti vos apie 5,000 gyventojų.

Įskaitant Turkiją, viso Europoje randasi 39 valstybės arba paskiri politiniai vienetai. Visos tos valstybės gyvena ne priklausomai, turi savo papročius, administraciją, aparatą, savo sienas, savo kalbą. Jos leidžia savo pinigų, laiko kariuomenę, renka iš savo piliečių mokesčius. Dažnai pasi-

taiko, jog vienoje valstybėje gyvena daugiau nei viena tauta, — tame atvejuje joms tenka susidurti su tautinių mažumų klausimu. Tas klausimas kai kuriose valstybėse yra labai opus. Pavyzdžiui, taip yra Lenkijoje.

Tų visų valstybių socialinė ir ekonominė struktūra yra labai įvairi. Sakysime, Anglija ir Belgija pramonėje yra pasiekusios aukščiausio laipsnio, kuomet rytų Europos daugumos šalių gyventojai vyriausiai užsiima žemdirbyste ir žvejyba. Didėsneje pusėje Europos valstybių daugiau nei 50 nuosimėčių gyventojų užsiima ukininkavimu ir žuvininkavimu. Sovietų Rusija tuo atžvilgiu užima pirmą vietą. Aštuonios dešimtys ir septyni nuosimėčiai visų gyventojų ten užsiima žemdirbyste ir žvejyba. Po to seka Bulgarija, Rumanija, Jugoslavija, Lietuva ir Lenkija. Estijoje, Latvijoje ir Suomijoje žemdirbių skaičius sudaro daugiau nei du trečdalius visų gyventojų, o Vengrijoje, Portugalijoje, Ispanijoje, Graikijoje ir Airijoje — apie pusę. Italijoje irgi didesnė pusė gyventojų užsiima žemdirbyste, nežuvininkavimu, kad per paskutinius kelis metus ten buvo varoma labai intensyvi industrializacija.

Iš kitos pusės, Anglijoje tik apie 8 nuosimėčiai gyventojų, taip sakant, daro pragyvenimą iš žemdirbystės ir žvejybos. Belgijoje ir Šveicarijoje apie du trečdaliai gyventojų dirba pramonėje, prie transportacijos arba užsiima prekyba. Vokietijoje, Olandijoje ir Francijoje ukininkai sudaro mažesnę pusę gyventojų. Tuo tarpu Švedijoje, Norvegijoje, Danijoje, Austrijoje ir Čekoslovakijoje žemės dirbimu užsiima apie pusę gyventojų.

Iš to, kiek valstybėje yra žemdirbių ir žvejų, galima spręsti apie jos pramonės išsivystymą. Pasirodo, kad pramonės atžvilgiu Sovietų Rusija yra labiausiai atsilikusi šalis visoje Europoje. Priešingai, kaip bus ne pro šalį pastebėti, jog Amerikos žemės ūkiuose arba farmose gyvena tik 22 nuosimėčiai visų gyventojų.

Dabar pažūrėkime į valstybių apsiginklavimą. Prie labiausiai apsiginklavusių Europos valstybių priklauso Lenkija ir Vengrija. Tų dviejų valstybių pastovioji arba reguliari kariuomenė sudaro pusrėčio nuosimėčio visų gyventojų. Daugumoje valstybių kareiviai sudaro du nuosimėčius, pusantro (tiek yra ir Lietuvoje), vieno ir net pusę nuosimėčio. Įdomu taip pat bus patirti, kokį nuosimtį sudaro profesionalai ir administracijos darbininkai (vadinais, įvairios rūšies valdininkai). Austrija užima pirmą vietą. Ten profesionalų ir valdininkų skaičius siekia net vienuolika nuosimėčių. Antra vieta priklauso Anglijai ir Valijai su dešimtimi nuosimėčių. Kitose valstybėse profesionalų ir valdininkų skaičius įvairuoja tarp 2 ir 7 nuosimėčių. Paskiausia vieta užima Lietuva: profesionalai ir valdininkai ten sudaro tik vusantro nuosimėčio visų gyventojų. Bet labai galima daiktas, kad šiandien tas nuosimėtis yra kur kas aukštesnis.

Prie pabaigos paduosiu gyventojų užsiėmimų santykių nuosimėčiais. Kitaip sakant, kiek kurioje valstybėje žmonių užsiima žemdirbyste, prekyba, profesijomis, dirba pramonėje ir t. t. Paduotieji skaičiai reiškia visų gyventojų nuosimtį pažymėtose valstybėse. Štai svarbiausių užsiėmimų lentelė:

	Žemdirbystė ir žvejyba	Pramonė, amatų ir transportacija	Profesionalai ir valdininkai
Austrija	32	46	11
Belgija	19	65	7
Bulgarija	81	13	3
Čekoslovakija	40	47	5
Danija	35	44	6
Anglija ir Valija	7	68	10
Estija	66	19	4
Suomija	63	22	3
Francija	38	50	6
Vokietija	31	58	6
Graikija	54	26	4
Olandija	24	59	7
Vengrija	58	28	4
Islandija	56	23	4
Airija	52	26	6
Italija	56	35	4
Latvija	68	19	4
Lietuva	79	10	1
Norvegija	35	48	6
Lenkija	76	15	2
Portugalija	58	31	2
Rumunija	80	13	2
Škotija	10	66	6
Ispanija	56	29	4
Švedija	41	45	5
Šveicarija	26	61	7
Sov. Rusija	87	9	2
Jungtinės Valstijos	22	51	8

Aukščiausiai paduotoje lentelėje sužymėta trys grupės užsiėmimų. Negalima pasakyti, kad tie statistiniai duomenys būtų „up-to-date“, — tokių faktinių nėra. Tačiau jie yra gana apytikri, nes tapo surinkti per paskutinius keletą metų.

KODĖL VENERA NETURI RANKŲ?

Camille Verginol sako, kad Veneros stovyla buvus sudaužyta mušyje francūzų su graikais.

Francūzų archeologas, Camille Verginol, atidengia paslaptį ir išaiškina, kokių būdu Veneros stovyla neteko rankų. Apie garsiąją Veneros stovylą (Venus de Milo) daug priklauso ir daug prikalbėta, kaip tobuliausią graikų skulptūros darbą.

Istorijos tyrinėtojas, Camille Verginol, nurodo; jog Veneros stovyla buvus sužalota tarpusaviame mušyje francūzų jurininkų su graikais. Susirėmimo laiku, kuris įvykęs 1820 m., graikų dievės rankos buvę nulažtos ir įmestos juron.

Prieš keletą mėnesių prieš tai, negu stovyla buvo sužalota, ją radęs graikų darbininkas vardu Yourghos, kasinėdamas dirvą. Stovylą jis rado trūkusią, bet su abiem rankomis. Vienoj rankoj ji laikė aukštinę obuolį, o antrojo — prilakę drabužį, kurį ji buvo nusivilkus.

Kaina per daug aukštai įkelta.

Suradęs stovylą, Yourghos bandė ją parduoti tulam francūzų jurininkui viršininkui, bet, matydamas, kad francūzai labai rupinasi stovylą nupirkti, jis pakėlė kainą, kad pastarieji jos nenupirktų.

Vienas karininkų, Dumont d'Urville, išsiųstas Turkijon, nepaliovė kalbėjęs apie surastą meno brangenybę, kurią jis buvo matęs Melos saloj. Kad įtikinus savo draugus, jis pasidarė šiurkštų braižinį. Pasakojęs apie tai Francūzijos pasiuntinybei Konstantinopolyj, įtikino ambasadorių Riffardeau. Riffardeau pasiuntė Marcelių gauti tą stovylą. G. Marcellus mēn. 21, 1821 m. Marcellus francūzų kariškiu laivu nuvyko į Melos salą ir rado graikus, stovylą bevežančius mažą laivelį. Pasak Verginol, Marcellus su savo 20 jurininkų pasivijo graikų laivelį.

Beisimušdami nulažė stovylai rankas.

Graikai, sako, stovylą vežę vieno princo hareman, kur Veneros stovyla turėjus būti grožio pavyzdžiu jo žmonom.

Francūzai, pasiviję graikus, juos užpuolė ir prievarta norėjo atimti tą stovylą. Graikai nepasidavė, tokiu būdu įvyko susirėmimas, kuriame graikai bandė stovylą sumaikinti, kad ji nepatektų priešinams. Bet graikams pavykė tikrai rankas nulažti ir įmesti juron, o pati stovyla buvusi išgelbėta. Originalė stovyla yra padėta Paryžiaus Louvre muziejuje. — M. Šileikis.

ŽMOGAUS KELIAS

Gyvenimas yra begalinis tyrlaukis.

Niekas daugiau, kaip tyrlaukis!

Gyvenimo tyrlaukiu žmogus bevalkščioldamas lengvai paklysta — pameta kelią arba net ir visai jo neranda...

Gyvenimas yra tuštuma, kurios gilybių nesimato. Erdvės platybė, kurios protas neišgali suprasti. Nekultūringas sutvėrimas nieko kito gyvenamas nemato, kaip tiksliai daiktus. Kultūringas žmogus gyvenimą mato per sielos ir proto akinius.

Kudikis gimsta ne iš savo noro, kaip ir visi kiti gyvi daiktai — kad gimsta, bet dėl to, kad gamta amžinai tęsia gyvybės procesą. Kudikis auga, vystosi kunu ir protu; keičiasi kaip ir visi kiti tyrlaukių daiktai keičia savo formą ir pagalios atėina laikas, kada jis miršta ir netenka pirmųjų formos...

Žmogus-kudikis auga, mokinasi ir seka tuos, kurie rodo jam kelią į gyvenimą. Iš tikrųjų gi tikro kelio žmogui niekas negali nurodyti, nes tokio dalyko, kaip „tikras kelias“, gal visai nėra. Jis pats privalo susirasti sau gyvenimą kelią, kuriuo eidamas pats gali tapti laimingu ir kitiems būti naudingu.

Bet tikrenybėje kuone visi mes einame kitų pramintais takais. Daugelis mūsų paklysta eidami kitų takais; kiti eina senai užžalsusiais tyrlaukių šun-takiais, kuriuos kiti jau išklampoj. Aplamai imant, dauguma, nelyginant žąsys gagedamos, seka savo vadą: vieni mūsų sekame mokslo vadus, antrieji — visuomenės, tretieji — biznio ir tt.

O tai todėl taip darome, kad gyvenimas mus kontroliuoja; kitų žmonių aplinkybės kontroliuoja mūsų aplinkybes ir mus pačius. Kartais mes norime sekti kitus ir norime būti kitais, nes patys nesugebame kitiems pavyzdžiu būti.

— M. Šileikis.

Arėjas Vitkauskas.

LAIKRAŠČIAI KVEPIA

(Užrašas iš 1920 metų).

Kiekviena tauta turi savo kvapą. Čia nėra žeidimas — pasakius, kad žydai dvelkia skirtingu aromatu, — kaip lietuviai. Apie žydus žinote daug panašių pasakėlių, o — kas nežino lietuvių kvapo, kai naginėti, milasermėgiai, iš dūminių pirklių, suvažiuoja ukininkai į turgulį. Iš dalies, tie kvapai sudaro tam tikrą „tartinę poeziją“: pavyzdžiui, man kai kuomet yra noro pajusti turgaus milo kvapą — ypač jeigu esu išsipuosiusį kvaihu tarpe...

Kariuomenės tai jau tikrai turi skirtingus kvapus! Gal ir visų žmonių (tautų) kvapai nėra fiziologinis dalykas, o tik išorinių aplinkybių išdava; kuomet yra noro pajusti turgaus milo kvapą — ypač jeigu esu išsipuosiusį kvaihu tarpe...

Yra, net artima lietuviams, kvapą. Ir lietuvių kariuomenė kiek panašiai dvelkia, (bet čia būta ir mišinio: aš pats Lietuvas pradžioje esu vilkėjęs ir tikrus vokiškus mėsivus muni-dierių ir kelines, ir savo darbo pirmąją rudą uniformą, ir vėliau amerikoniškas drapanas; čia kvapai buvo susimaišę — bet dabar jau nusistovėjo: panašiai į Amerikos — spalvos požiūriu — Lietuvos kariuomenė jau turi savo kvapą). Vokišką kariuomenės kvapą gerai atsimenu iš to, kai šiauliuose sunkiai dirbau geležinkelio darbus, o piktai kareiviai prižiūrėdavo.

Visi tie kariški apsišarvavimai; pakinktai ir visa kita, dvelkia sau savaip, ir gana: nori pripažinti (tą, nori — ne... Apie kvapus pradėjau, norėdamas pakalbėti atsiminimų apie „Naujienas“.

Kaip kiekviena tauta ar kariuomenė, taip ir kiekvienas laikraštis turi savo kvapą. Taip — savo kvapą! Ne — kokia ten perkelta prasme kalbant, o — tikrą fizišką kvapą! Galite sau pripažinti, ar ne, tą faktą, bet aš — senas laikraštinkas — tą tvirtinu!

Yra — dabar lenkų okupuotas — Narocio ežeras. Jis — pats didžiausias Lietuvos ežeras. Prie jo Kumelynės („Kobylnikų“) dvaras. Didelis, su plačiausiu muriniu aptvėrimu, su dviem rumais — senuoju ir naujuoju, su buvusiu spirito varykla, dvaras. Ten buvėję, budamas Lietuvos kariuomenėje, prieš lenkų užėjimą (ten aš parašiau savo vaizdelį — „Kaip aš nuduriau Pilsudskį“).

Dvare nebuvo elektros. Šviesą turėdavome savo — tam reikaliui gaudavome iš pulko sandėlio lempas ir žibai. Bet — nevisuomet. Tai tekdavo daug tamsių vakarų praleisti. O aš, juk, literatūra užsiimdavau. Prieš mėnulį skaitydavau, vėliausiai prie lango — akis įtempes — spoksodavau. Bet tam yra riba. Kai visai sutemsta — nieko nebepaveiksi. Tai, štai, tuomet ir buvo tas, ką aš noriu papasakoti.

Vėlai vakare iš pulko štabo raitelis atgabena man gausią korespondenciją. Daug laikraščių, spaudos. Ir daug Amerikos lietuviškų laikraščių. Ir, štai, čia gal kas norėsite sakyti, kad aš meluoju. Ne — nemeluoju nė truputį!

Aš pasimui visą glėbį korespondencijos, einu į savo kambarį dvaro rume, nerimstu kuo greičiau nesužinojęs, ką esu gavęs. Aš trokštu, alkstu — sužinoti, kas yra man tą kartą atsiųsta!

Patamsyje, nebeturėdamas kantrybės susieškoti šviesos, kišu prie nosies iš eilės visus korespondencijos atskirus siuntinius — ir paustę išpėju, kas ten yra. Taip buvau išsimiklinęs tuo požiūriu, kad „Naujienas“ tuojaū atskiriu iš kitų spaudinių tarpo! Kiti spaudiniai kitaip kvepia.

Dėl spaudinių kvapo — nieko ir labai nuostabaus! Kiti spaudos dažai, kitas popieris ir kitas laikraščio įvyniojimo popieris, kita sulipinimo medžiaga... O kiekvienas laikraštis per ilgą laiką vartoja vis ką nors kitą savo darbe. Tai — patamasyje, iš kvapo, ir pažįsti tuojau, kokį laikraštį laikai. Ir niekuomet nesuklysdavau!

Dabar, atsiradęs triukšmingoje Čikagoje (kurion tuomet ir nenumaniau užkliusįs), rasau šį atsiminimą, sėdėdamas po gera elektros šviesa virš galvos — ir mano dvasių apima praetinės romantika. Aš mintimis nusikeliu toli — prie Narocio ežero, kai mano apykaklė buvo rariško mūndierio apykaklė, kai aš laukdavau korespondencijos vakarais, kai su džiaugsmu gaudavau laikraštis iš Amerikos, kai virpančio mūs rankomis kišdavau juos

prie nosies, budamas patamsyje...

Laikraščiai, kaip tos tautos arba kariuomenės, dvelkia kiekvienas savo kvapu. Ir dar daugiau: man atrodo, kad laikraštis yra gyva esybė, kuria nuolat prisipildai savo „aš“, kad tas vidujinis „aš“ nedvėstų iš to bado, kurį sukelia pilkas gyvenimas ir daugelio tuštokų žmonių gausiai spinduliuojamas ir troškimas abejingumas, vienodumas, menkumas...

Laikraščiai, netik — anot žinomo posakio — yra atskira valstybė, bet ir — atskira tauta, ir atskira kariuomenė (turinti savo kvapą — kaip visos kariuomenės), kuri kovoja tam-

są, judina miegančią minią — pažangos, saulės puse.

Chicago, Ill., 1934 II. 20 d.

PINIGAI DEL BIZNIO

KOMERCINIS PASKOLAS DUODAME ĮSTAIGOMS REMIANTIES JŲ REKORDU

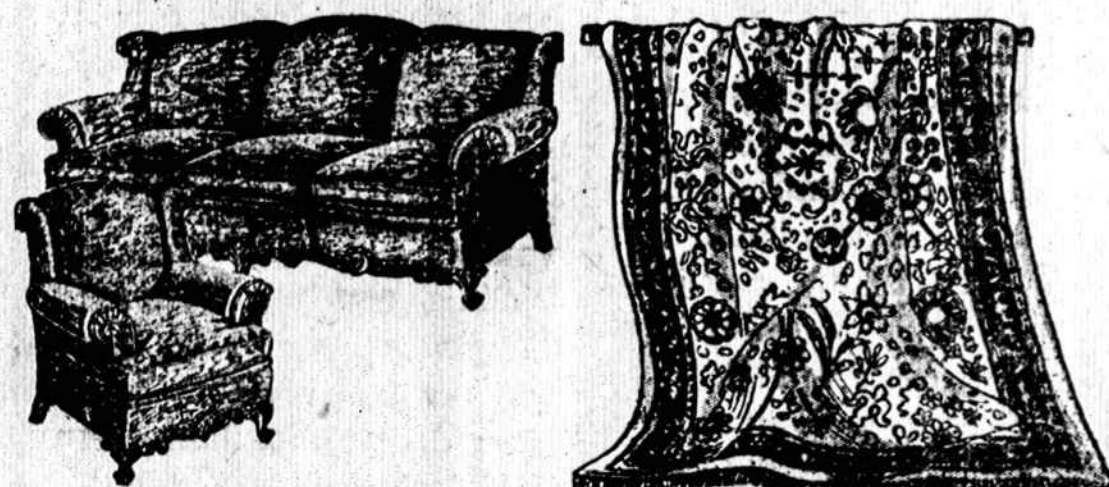
HALSTED EXCHANGE NATIONAL BANK

Halsted St. ir 19th Pl.

Narys FEDERAL INSURANCE KORPORACIJOS

EINA DIDIS UGNIES ISPARDAVIMAS PROGRESS FURNITURE CO. KRAUTUVEJE

Kame yra siuloma puikiausios prekės už pusę, vieną trečdalį ir net tik už vieną ketvirtą dalį tikros vertės tų prekių, kurios buvo paliestos ugnies, vandens, dūmų ir stiklų.

\$170.00 Puikūs SEKLYCIOM SETAI	\$69.00
\$78.00 Gražus Naujos Mados PARLOR SETAI	\$29.95
\$100.00 3-jų šmotų MIEGAMŲ KAMBARIŲ SETAI	\$48.00
\$60.00 7-nių dalių VALGYKLŲ SETAI	\$19.50
\$30.00 5-kių dalių BREAKFAST SETAI	\$14.95
\$28.00 9x12 dydžio KAURAI po	\$9.95
\$55.00 Parceliuoti Gesiniai PEČIAI	\$26.50
\$90.00 Alyva kurenami ŠILDYTUVAI po	\$47.50
\$70.00 Drabužių PLOVYKLĖS po	\$33.00
\$120.00 Žinomų išdirbysčių REFRIGERATORIAI	\$59.50
\$30.00 HOOVER KAURŲ ŠLAVIKAI kaip nauji	\$13.95
\$8.50 Vatiniai Matrasai, visokių didžių	\$3.95
\$20.00 Springsiniai Matrasai, pasirinkimas	\$7.95
\$25.00 Minkštų Lounging krėslai pasirinkimas	\$9.95
\$6.50 Metalinės Lovos, pasirinkimas	\$2.95
\$18.50 Cedar Medžio DEŽĖS po	\$9.75
\$2.25 Velvet Kaurai 27x54 inčų didžio	\$1.98
\$20.00 Nauji Midget Radios po	\$7.95
\$75.00 Puikūs Console Mados Radios	\$24.95
\$12.00 SEKLYCIOM, STALIUKAI po	\$3.95

Ir šimtai kitokių dalykų, kurių nėra galima suminėti, rasite, jei tuojau atsilankysite į šį Išpardavimą.

Šiandien krautuvė bus atvira iki 10-tai valandai vakare.

PROGRESS FURNITURE CO.

3222-24-26 SO. HALSTED ST.

Telefonas VICTORY 4226

J. Kalėdinskas, J. Romėnas, Vedėjai

Malonėkite gerai įsitęmyti šį adresą, kad nepadarytumėte klaidos. Atėję klauskite vedėjų, J. Kalėdinsko arba J. Romano.

Rytoj klausykite Progress Krautuvės duodamo programo, iš stoties W. G. E. S. 11-tą val. prieš piet.

Mes visi žengiame, nors ir pamažu, progreso keliu. "Naujienos" per 20 metų pergyveno daug įvairių audrų, bet jos buvo ir pasiliko liaudies švietėjos. Mes nuoširdžiai linkime, kad "Naujienos" gyvuotų ilgiausius metus!

Pullman Ice & Supply Company

Dr. S. A. Brenza, Pres., John B. Brenza, Vice-Pres., Miss Mary L. Brenza, Sec.-Treasurer.

742 W. 120th Street

Tel. Pullman 3563

MUSŲ ŽYMLIAUSIA LIETUVAITĖ

Panelė Vera Stradomskaitė yra visų Chicago lietuvų labiausia mylima ir gerbiama jaunuolė. Ji mokina ir moko kitus, šimtai mūsų vaikų jai yra atsidavę visa savo širdimi, ji yra dainininkė ir artistė, pasižymėjo puikiu dainavimu ir vaidinimu ypač "Birutės" rolėje, ji yra nepailstanti darbuotoja, ji yra Birutės choro gerioji dvasia ir nenulstanti darbuotoja. Naujienų baltiaus karalaitės ji yra pirmoji patarėja. Rytoj Naujienų Vakaro vaidinime ji bus gera žinia iš Lietuvos, o Naujienų reikšmę ir vaidinimą ji bus išmintis, artimiausia Naujienų patarėja.

BUS ZECERIŲ

Juozas Kemešis, pasižymėjęs lietuvių aktorius, rytoj bus vienas iš zecerų, kurie neduoda redaktoriams ramybės, reikalaujanti iš jų vis daugiau raštų taip kad redaktoriai yra priversti traukti raštus iš gurbo, kur juos jie sumeta ar suguldo. J. Kemešio draugu tame biznyje bus P. Milleris.

SALDUSIS TENORAS

A. Azukas Naujienų jubilėjaus vakare žavės tūkstančius susirinkusių lietuvių savo saldžiu malonių tenoru, kurį taip pamylėjo daugelis chigagiečių. "Redaktorių Ruošoj" jis vaidina ir dainuos Pirmojo Redaktoriaus rolę. Čia jis pavartos ir visus savo komiškus gabumus.

BUS REDAKTORIŲ

Vytautas Turutis, ne sykį sužavėjęs chigagiečius savo šilkinu baritonu, vaidins ir dainuos rolę vieno iš keturių juokingų redaktorių Naujienų Jubilėjaus vakaro komedijoje "Redaktorių Ruošoj". Vytautas Turutis taipgi buvo vienu iš septynių teisėjų, kurie išrinko Naujienų baltiaus karalaitę.

SVEIKINU NAUJIENAS

linkėjimų "Naujienų" redaktoriams, leidėjams, platintojams ir administratoriams, švenčiant laikraščio 20-ties metų sukak-

Šia proga siunčiu geriausiųjų. Geriausio Jums pasisekimo, vaisingiausio darbo ir ilgiausių metų! — Kunigas.

Kaunas.

Geriausio Pasisekimo Dienraščiai "Naujienoms" linki

A. J. BERZYNSKIS
BIRSH TAVERN Savininkas
2555 West 63rd St.
Tel. Republic 4544.

"Naujienos" su mumis — mes su "Naujienomis"

GRANT WORKS COAL YARD
ADAM BERNADISIUŠ, Sav.

16th Street and 49th Court
Residence: 1605 So. 49th Court
Phone C I C E R O 311

DŽIGOLAI

On the gigolo line-up

Barry Carmen

Andre in action

Amerikos naktiniuose klubuose atsirado nauja rūšis patarnautojų. Pirmiau budavo vien "hostess", priimti ir palinksminti pavienius "nuvargiusius biznieriū". Dabar atsirado "džigolai", kurie turi palinksminti atsilankančias pavienes moteris. Tie džigolai yra visokių rūšių ir tipų, kad moterys galėtų pasirinkti pagal savo skonį. Visi jie yra geri šokėjai, geri vyno žinovai ir turi būti gyvyje pasikalbėjimuose, kad galėtų sudominti atsilankančias į naktinius klubus moteris. Jie gauna iš klubų savaitinę algą ir už savo patarnavimą nieko iš viešnių neima. Tik moterys užmoka už gėrimus ir valgius. Bet jos gali duoti jiems "tipsą", jei jie jo užsipelnė. Niekurie džigolos yra labai populiariški, pav. Andre de Russy, kuris yra niekas kitas kaip vienas Bostono Smithy. Vieni iš pirmųjų džigolų buvo Barry Carmen, kuris tarnavo kompanionu Mrs. Shoellkopf, Buffalo milionieriaus žmonai. Jiedu apsivedė, kai jos vyras su ja persiskyrė, bet jų vedybos truko tik kelis mėnesius.

LINKSMUTĖ ŽINIA

Mūsų numylėta aktorė P. Millerienė rytoj dalyvaus Redaktorių Ruošos komedijoje kaip Chicago žinia. Jos draugės chigagietės bus Bronė Tumutė, Adelė Zavistaitė.

CHICAGOS ŽINIA

Adelė Zavistaitė, mūsų talentinga aktorė, rytoj Redaktorių Ruošos komedijoje bus viena iš Chicago žinių, ir pajaukins tūkstančius susirinkusių svečių švęsti Naujienų Jubilėjų Ashland Auditorijoje.

Lietuviai Biznieriai ir jų Bizniai

City Furniture Kompanijos įsikurimas ir jos savininkai

Mykolas Jovarauskas atvyko į šią šalį 1909 m. Atvažiavo į Chicago 1910 ir pradėjo dirbti rakandų krautuvėse. Per tą ilgą laiką gavo daug patyrimo, kuriuo ir šandien naudojasi savo biznyje. 1929 metais, vasario pirmą, prasidėjo maža krautuvėlė po adresu 2314 W. Roosevelt Road. Išbuvo ten vienus metus. Pasirodė krautuvėlė yra permaža, buvo reikalinga padidinti. 1930 metais padidino krautuvę tris sykius ir prisiėmė Joną Bertulį į partnerius. Jonas Bertulis taipgi atvyko 1909 metais iš Lietuvos ir visą laiką dirbo didžiajam mieste planų krautuvėse, kur taipogi gavo daug patyrimo iš gerų biznių vedėjų. Ir jis šandien pasinaudoja tais išlavintais biznierių metodais.

Pabūvus du metus pasirodė, kad vėl krautuvė permaža, nes rakandų bizniui reikia didelio pasirinkimo ir daug vietos. 1932 metais buvo paimta didelė krautuvė šalia tos senosios. Tos krautuvės didumas yra 50 pėdų platumo ir 125 pėdų ilgumo. Tai šandien jų krautuvė apima 100 pėdų platumą ir 125 pėdų ilgumą, ant dviejų aukštų. Tai yra žymji lietuvių krautuvė, kuri turi tokį didumą. Taipgi City Furniture Krautuvė yra toki įstaiga, kuri nepasidavė depresijos laikams, bet nepaprastai padidėjo.

Turėtų visi mūsų tautiečiai paimti iš jų pavyzdį. Bet tai dar ne viskas. Taipgi City Furniture Kompanija turėjo dau-

gelį keblumų. Kada Kompanija darė didelę apyvartą biznyje ir kad būtų viskas tvarkingai vedama, tai pasirodė reikalinga įkorporuoti. Tat 1934 metais įkorporavo vardu ROOSEVELT FURNITURE KOMPANIJA, INCORPORATED. Negalėjo įkorporuoti jos City Furniture Kompanijos vardu dėl to, kad yra kita kompanija įkorporuota Illinois valstijoje tuo pačiu vardu. Todėl jie buvo priversti vardą mainyti. Nuo šio laiko įstaiga bus vadinama Roosevelt Furniture Kompanija, Incorporated, įpėdiniai City Furniture Kompanijos. Jų adresas yra 2314-2316-2318-2308 West Roosevelt Road.

Krautuvė yra prikrauta vėliausios mados rakandų, kaip tai elektrinių šaldytuvų, skalbiųjų mašinų, karpetų ir, žodžiu sakant, visokių rakandų, kurie yra reikalingi namams. Be to, turi natosavą dirbtuvę, kurioje išdirba savo seklyčios šetis ir savo darbą pilnai garantuoja.

Iš visko matote, kad City Furniture Kompanija arba butinti Roosevelt Furniture Kompanija, Incorporated, yra pažėngus pirmyn. Garbė yra mūsų tautiečiams, ir gero pasisekimo toliau darbuotis. Jų yra tikslai du savininkai, tai Mykolas Jovarauskas ir P. J. Bertulis. Sekite jų apgarsinimus "Naujienose".

Tel. CANAL 4674

NANCY'S BEAUTY SHOPPE
PERMANENT WAVING
Mūsų Specialybė. Taipgi pilnas Grožio Patarnavimas.
N. DRUMSTA, Sav.
2302 So. Leavitt St.
CHICAGO, ILL.

MENAS

Rašo Nora

Jeigu tik paviršutiniai į dalykus žiūrėtum, tai menas gali atrodyti žaizdas, kuriuo žaizdžia tiksliai tie, kurie neturi nieko kito svarbesnio veikti. Bet faktiškai taip nėra. Menas vaidina labai svarbią rolę žmonių gyvenime, todėl menai atsidavimas, meno kurimo darbas reikalauja daug studijavimo, pasišventimo.

Mene žmogus išreiškia jausmus žodžių, judėjimų, garsų, spalvų, linijų, etc., formoje. Poezija, muzika, teatras, tapyba, skulptūra ir architektūra yra meno formos, kurios gali gale susivienija scenoje-vaidinime.

Opera iš visų vaidinimų yra aukščiausia meno formų jungė, kadangi čia susieina visos meno formos, — poezija, muzika, vaidinimas, scena, tapyba ir paties teatro padarai-kuriniai.

Juo daugiau menu naudojames, juo labiau jo trokštame. Meno tikslas yra patenkinti aukštesnius proto ir sielos reikalavimus. Menas kuria dalykus, kurie padaro žmogaus gyvenimą vertu gyventi.

Lietuvių tarpe randasi didelis skaičius įvairių menininkų, daugiau ar mažiau pasireikšusių. Pakanka tik palyginti, kokia maža tauta esame, o kokią didelį nuošimtį menininkų turime. Mano manymu, tai yra labai gražus apsišėikimas. Siekiama kažko gražesnio, kulturingesnio. Nors aiškiai matoma, kad artisto, šio ar to-

čio, kelias nėra gėlėmis nuklotas, — bet žengia jie visuo-met į kalną, — nes to idealo šviesa, kuri šviečia kalno viršūnėje, nors mažučiuokais žingsniais versta verčia kopti aukštyn į viršūnę.

Kadangi kiekvienos tautos kultūros platinime menas užima tokią svarbią vietą, neduokime mūsų menininkams stovėti "at the foot of the hill". Supraskime jų darbo svarbą ir palengvinkime jų kelionę į kalną, jų viršūnę siekiamą, — kada, kur ir kiek tik galime.

SVEIKINU NAUJIENAS su 20 metų Jubilėju ir dėkoju už išplatinimą pasauly apšvietos.

PETER VIDRA

1918 Canalport Ave
Grosernė ir Bučernė
Tel. Canal 4879

Per 20 metų buvę Naujienų skaitytojai ir rėmėjai siunčiam Naujienų darbuotojams geriausių velijimų. Tegyvuoja jos dar 100 metų.

Joseph Yushkewitz

REAL ESTATE

3647 Archer Ave

Sveikiname "Naujienas" su 20 metų Jubilėju ir linkime gyvuoti ilgus metus.

MID WEST ARMATURE SERVICE

Taisome dženeratorius (Generators), starterius ir elektrinius motorus.

BROLIAI VAISVILAI, Electrical Engineers
813 West 35th St. Chicago, Ill.
Tel. Boulevard 1144

Nuoširdžiai sveikinu "Naujienas" sulaukusias 20 metų Sukaktuvių Jubilėjaus! Taipgi sveikinu sykiu ir visus lietuvius!

MICHAEL J. FLYNN

DEMOKRATŲ KANDIDATAS

13-to WARDO COMMITTEEMAN
Rinkimai bus BALANDŽIO 10, 1934

T. Plive

Vertė K. Auguras

Pasaulis Kryžkelėje

Užstojo teismo valanda — didžioji atpildo ir apsisvalymo valanda. Tai — pasaulis kryžkelėje.

Baisios apokaliptiškos rykštės plaka žmoniją: Karas, Skurdas, Badas.

Karas — susiburimas viso blogiausio nuo to laiko, kaip žmogus stoji prieš žmogų; karas — tukstančių metų praeikimas, įkunijimas visų laikų beprotybės; karas — su tukstančiais raganių ir demonų siaučia ant žemės ir smaugia žmoniją...

Miestai draskoma į smėlius; kaimai pranyksta be pėdsako; dykuma auga. Milionai žmonių nuvaroma į kapus.

Skurdas — likimas išlikusių motinų ir vaikų — meta juos minimis ir iščius milžinų — miestų, įtraukia nešėjas ir nepilnamečius į mirties chorą fabrikuose, plieno liejyklose ir kasyklose.

Ir badas turi didžiausią rugiapūtę.

Lavorai sumetama kruvomis Uralo daržinėse, kyla kalnai kirgizų dykumoje ir derlinguose Ukrainos kloniuose. Lavorai plaukia Volgos upe... puva Mazurų pelkėse, Enoje, Karpatuose, Flandrijoje...

Penkios dešimtys milijonų. Šiandien penkios dešimtys, rytoj — penki simtai. Šiandien tautos, rytoj — žmonija. Ir tas Rytoj jau brėkšta, jau siurbiasi į penkias dešimtis milijonų kunų, jau beldžiasi į penkis simtus milijonų sielų.

Mirties civilizacija užkariauja žemės kamuolį. Batumas arba Melburnas, Sheffieldas arba Yokohama, — visur dumų kaminai, fabrikai, kareivių stovyklos, dvokiantys miestai; visur — parlamentai, bažnyčios, publiški namai ir aludės. Futbolo aikštės ir bokso arenos. Visur minios išblykusių, susikuprinusių, alkanų vergų.

Visi pasiduoda beprotybės dvasiai: ponai ir vergai, visi — mirties tarnai. Štai jie — išrauti su šaknimis ir vėjo išblaškyti, nes paliko vietas, kurias jiems paskyrė gamta. Vartinėmis sukasi jie didmiesčių užburtime rate. Su pagalba galinų kųjų ir milžinų mašinų, su pagalba garų ir elektros srovės, su pagalba neįmanomų energijos kontraktacijų — stato jie, veda vis aukštyrų ir su didesniu greitumu dabartinės civilizacijos bokštą: jie rioglinavonų piramidais — paminklų visai pasaulio epochai.

Imperijos ir monarchijos, respublikos, tautų lygos — velniškų jėgų išperos; kanuolės, drednoutai, nuodingos dujos, elektros kedės... Tokie jų reikalai ir vaisiai.

Valstybės išleidžia į pasaulį įstatymų knygas, partijos gamina programas, profesinės sąjungos tarifų sutartis.

Mašinos ir mechanizmai išmeta zindras ir dirbinius.

Tik gyvybė vėl gimdo gyvybę

Valstybės, bažnyčios, partijos — tai negyvos įstatymų ir paragrafų mašinos. Ir negyvos mašinos — visokios organizacijos.

Mašinų civilizacijos amžiumi, telegrafo stulpų ir masinių organizacijų amžiumi truksta šilto kraujo — gyvos, veikiančios širdies.

Štai iš kur — susikuprojuosios figūros, veiduose lavoninė spalva ir kaktoje žvėries antspaudas.

Dinamo-mašinomis, plyštama medžiaga, rinkimų plakatai ir parlamento kalbomis nešturmuoja dangus.

Dangus — tavyje, tik tavyje

Iš akmenų ir geležies gabalų, pramoninių vergų ir bažnytinų tarnų rankomis galima statyti tik Babelio bokštą. Ir nieko daugiau.

Mūsų laikų Babelio bokštą jau sukurtas. Dvasia užkrėsta, meilė sustingo; gyvybės šaltiniai išdžiūvo.

Milionių paliovė buti žmonėmis. Žmonija prarado gyvenimo prasmę ir vertę.

Chaosas, sugurimas, pražūtis — tokia ateitis. Ir tik pasiskirti vienetai — nesugedę, sveikos dvasios ir laisvai ieškančys — gali išgelbėti pasaulį. Tik jie gali žmonijos laivą įvairuoti į saugų uostą.

Šiandien gyvenantys žmonės žino viską. Jie surinko ir surašė į knygas visų laikų žmonių žinojimą ir troškimus. Visą žmonijos praeitį yra vaizduojama knygoje, paveiksluose, muziejuose. Bet jie pametė ryšį su gyva dvasia tų žmonių, kurie gyveno prieš mus. Pas mūsų laikų žmones nebėra jokio bendrumo su žemės įėjimais, su kurybine visatos galia.

Žmonija turi žinojimą. Ko jai truksta, tai — išminties.

Žmonija turi dirbamos žemės, sandėlius išmintų, vilnų ir visokių fabrikų; ji turi namų, šventovių.

Bet jai truksta meilės.

Jai truksta gyvos dvasios.

Štai kodėl mes turime darius fabrikus ir kalėjimus, katedras ir maldos namus, puošnius palocius ir skurdžias lušneles, grūdų ir kitokias biržas... Štai kodėl — sostai, altoriai, stabų paveikslai: kryžius ir Molochas.

Kryžius ir Molochas: kapitalizmas, industrializmas, prekyba... Aukso veršis beprotybės prekyvietėje. Ir — nusikaltimai.

Nedateklūs, pražutis ir mirtis — toks išganymas.

Bet gyvenimas — pasiaukojime, atsidavime tarnauti kitų labui.

Reikalas išpildymo duotų pasižadėjimų — štai mūsų laikų uždavinys. O pažadėta viskas. Ir viskas turi savo pavadinimą.

Visi žmonijos duoti pasižadėjimai ir sugalvoti idealai — tai klausimai, kurie nun reikalauja atsakymo ir išsprendimo. Kiekvienas dabar privalo duoti atsakymą — savo darbais, savo krauju, savo gyvenimu.

Arba jis — pražuties nešiojas, mirties įgaliotinis.

Štai kas būtina reikalinga — veikimas.

Prieš milijonus naujų kapų: prieš nesuskaitomas virtines alkanų ir apiplyusių; prieš daugybę žmonių, puvančių kalėjimuose ir katakombose, — prieš visas tas ašaras, kraują ir kančias.

Žodis tėra tik pajuoka. Ir daugiau nieko.

Arba — jis turi būti pradžią ir darbo atgarsiu.

Galvoti ir planuoti — netobulas ir aplinkinis kelias; mokslas — smulkmenų krautuvė; menas — bejėgumo ženklas: bejėgumas gyventi.

Taip buvo visais laikais. Sielvartas, kuris žmogui ne-užsidedę ir nevirto liepsna, — pasiaukojimo veikiančios meilės liepsna, — išsiliejo literatūros pavidale.

Žmogus iš Nazareto neparašė nei vienos dramos: jis pergyveno dramą... ir daugiau nei dramą.

Pergyvenimai, nuo kurių ne-nutraukiame kiautą, kurių esmė nesulieja su siela, eina į profesorių rankas ir pakrikštijama mokslu. Ir tai tik po

to, kai jie suklasifikuojama, sutvarkoma ir surenkama į sistemą.

Mokslas — tai tikrenybės ir gyvenimo karikatūra; dagi blogiau: mirtis sistemos gniaužtuvuose; o gal greičiau — mirties karikatūra.

Didieji menininkai ir vaizdakai — Angelo, Leonardo da Vinci ir kiti, — ką jie darė? Aistringą savo pasiryžimą, kurį jie negalėjo realiai patenkinti, — godų grožės ir didingumo ieškojimą, — jie su didžiausiu jėgų įtempimu įkūnijo drobėje arba akmenyje. Jų dvasios demonai tuos įšokusius pavertė paveikslais.

Geriausią, kas yra knygoje, paveiksluose ir skulptūros kūriniuose — tai pranašavimas. Štai kodėl didžiausi iš visų kūrėjų buvo muzikantai. Jie nuėjo toliau visų.

Bet šiandien pasaulis randa si kryžkelėje. Žmonija jau turėjo pakankamai galvotojų, poetų, menininkų ir muzikantų; turėjo pranašų; turėjo Mozę, Konfucijų, Budą... ir turėjo Kristų.

Dabar — pasaulis kryžkelėje. Visi kapai masėms iškasti; visi laurai sudegę; visi kryžiai pastatyti. Attila, Neronas ir Torkvemada perėjo per žemę.

Ir Didžioji Pagedėlė, apie kurią pasakyta, kad ji sanguliuo su karaliais, pirkliais ir bažnyčios kunigaikščiais, išlieta per visą žemę, salas ir vandenyne. Purpuras ir purpurinė skraistė, kurie sudaro jos drabužius, išausti iš užmuštų

jų kraujo; jos žemėingai ir brangakmeniai — ašaros motinų, kurios visame pasaulyje apyvertė savo žuvusius vaikus.

Bet diademos žibėjimas ant galvos, blizgantys deimantai, auksiniai žiedai ir kiti žibučiai, tai — naktinės šviesos New Yorke, Berlyne, Rio-de-Janeiro, Londone, Budapešte ir visuose kituose miestuose. Tai vis — šviesa, deganti taip sau; dinamiska jėga, išspausa iš milijonų kunų ir besisukančių aplink savo ašį.

Pasaulio pasisukimas. Visos tvankos nuneštos, visos užtvankos atidarytos. Pragaro ir dangaus jėgos ištruko į laisvę.

Dangus ir pragaras tavyje! Dangus ir pragaras... Pagedėlė, Kristus, Čingiz-Chan, Betchovenas ir aklašis Homeras — viskas tavyje!

Pasaulio žuvinimas ir jo prisikėlimas — ir vienas ir kitas vyksta tavyje!

Ir štai, užstojo valanda. Žemė dega. Ugniniai botagai plaka žmoniją. Didžioji griovimo dvasia. Ji šluoja nuo žemės paviršiaus miestus, daužo į smotus palocius ir tvirtoves, paverčia griuvėsiais visą Babelio bokštus. Karalius, diktatorius ir inkvizitorius meta į prapultį.

Plyšimai, griuvimai ir naikimo dundėjimas... rukai, dumai, chaosas. Milionių gyvas, čiu palaidota slankiuose ir griuvėsiuose. Viskas nunešta, sugriauta, paversta dulkėmis ir

pelenais. Visa, kas pastatyta, sukurta, trokšta, iškelta į padanges — dvesta ligi nieko: ligi individo.

Tik jis pasilieka. Tik žmogus pasilieka — su žeme ir su visu pasauliu surištas žmogus.

Dr. T. Dundulis

Dr. Tadas Dundulis atvyko į Amerikos Jungtines Valstijas 1906 metais dar visai jaunas. Pradinis mokslus ėjo Lietuvoje. Jaunutis Tadas jau tuo laiku suprato, kad jo ateitis po caro valdžia bus nepakenčiama. Atvyko į Ameriką visai pas svetimus, kur niekas nesuteikė jokio patarimo ir nedavė jokios pagalbos. Čia pradėjo savarankų gyvenimą. Daž-

nai prisiejo susidurti su gana nemaloniomis aplinkybėmis.

Į trumpą laiką Tadas susirado sau vienintelį draugą, su kuriais pradėjo veikti visuomenės darbuotėje. Prisidėjo prie lošimo lietuviškų teatrų ir choro, kur susipažino su veikliais asmenimis. Buvo vienas pirmesniųjų lietuviškų teatrų lošėjų Chicagoje. Pistojo prie progresyvių organizacijų, kur pradėjo pasižymėti visuomeniskame darbe.

Kalbėtojas. — Ėmė rašyti lietuvių progresyvių laikraščius ir sakyti prakalbas. Yra parašęs eilių ir straipsnių po slapyvardžiu "Klevis". Vienoms iš jo eilių "Draugai! Kovą", kompozitorius Mikas Petrauskas sutaisė gaidas. Ši daina įgijo nemažai populiarškumo tuo laiku.

Lietuvos Šelpimo Fondo Finansų raštininkas. — Užbaigęs komercijos kursą, apėjo Chicago. Dalyvavo Visuomeniniame Seime, kuris įvyko Brooklyne 1914 metais. Ten buvo įsteigta Lietuvos Šelpimo Fondo dël nukentėjusių nuo karo. Seime Tadas Dundulis tapo išrinktas finansų raštininku. Per jo rankas pasiūsta dël nukentėjusių nuo karo lietuvių apie 50,000 dolerių.

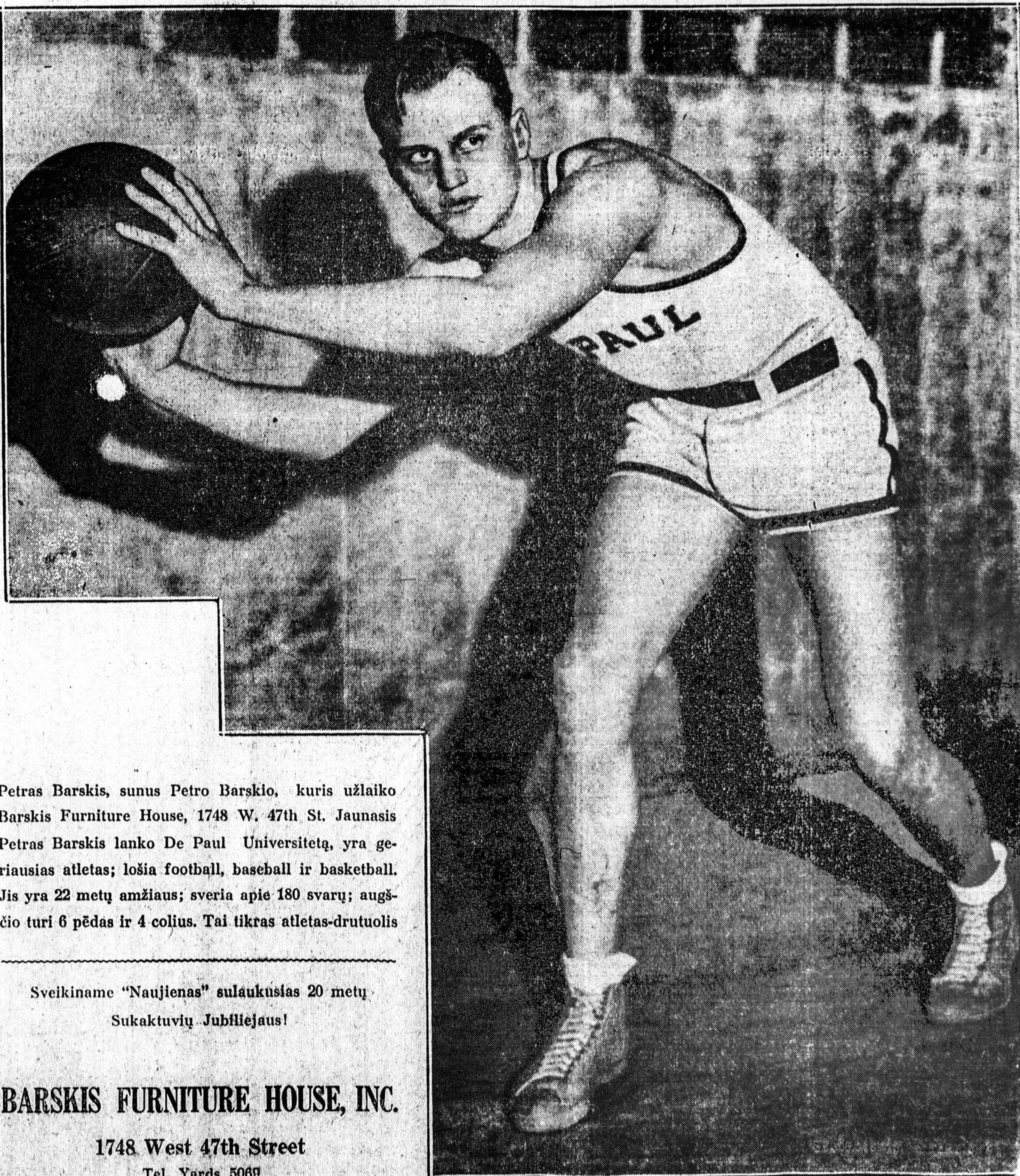
Universiteto studentas. — Sugrįžęs atgal į Chicago, vėl pradėjo eiti mokslus. Lankė Lewis Institūtą ir Northwestern universitetą, iš kur pastogjo į medicinos fakultetą. Išrinktas Susivienijimo Lie-

tuvių Amerikoje raštininku. — Prieš Bostono seimą Tadas Dundulis buvo visuotinu balsavimu išrinktas į S. L. A. raštininkus, gaudamas du trečdaliu balsų daugiau, negu jo oponentas ponas Strimaitis.

T. Dundulis daktaras ir mokytojas. — Užbaigęs medicinos fakultetą, praktikavo įvairiose ligoninėse. Tapo pakviestas užimti mokytojaus vietą Auburn Park Ligoninėse Slaugų Mokykloje, anatomijos ir fiziologijos šakose. Dabartiniu laiku Dr. T. Dundulis pasekmingai praktikuoja mediciną ir daro operacijas Chicagoje. Taipgi esti mokytojum Chicagos Mediklės Mokyklos klinikoje, kur tyrinėja ligas ir aiškina jas studentams. Nemažiau esti aktyvus ir Amerikos Lietuvių Daktarų Draugijoje, kuri šiais metais išsirinko Dr. T. Dundulį už raštininką. Daug pasidarbovo lietuvių daktarų įvairiuose komitetuose, pavyzdžiui, Chicagos pasaulinės parodos vaikų sveikatos konteste ir paskutinių dviejų metų sveikatos sąvačių surengime. Yra pasakęs labai daug paskaitų sveikatos klausimais ir dažnai rašinėja laikraščiuose apie sveikatą.

Dr. T. Dundulis yra vienas stambesniųjų garbės narių antrojo lietuvių transatlantinio skridimo. Trumpai sakant, Dr. T. Dundulis yra "self made man".

— F. Bulaw.

Petras Barskis, sunus Petro Barskio, kuris užlaiko Barskis Furniture House, 1748 W. 47th St. Jaunasis Petras Barskis lanko De Paul Universitetą, yra geriausias atletas; lošia football, baseball ir basketball. Jis yra 22 metų amžiaus; sveria apie 180 svarų; augščio turi 6 pėdas ir 4 colius. Tai tikras atletas-drutuolis

Sveikiname "Naujienas" sulaukusias 20 metų Sukaktuvių Jubilėjaus!

BARSKIS FURNITURE HOUSE, INC.

1748 West 47th Street

Tel. Yards 5069